СОВЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОН СОВЕТЫ
422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 360 от 15.06.2020
на № __от _________

КАРАР

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Тимершык авыл җирлегенең
Генераль планын раслау турында

Шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендә гамәлдәге законнарны үтәү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы, “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, “Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Уставының 19 статьясы, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2006 елның 21 ноябрендәге 94 номерлы карары белән расланган Саба муниципаль районында ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә нигезендә, авыл җирлекләренең җирле үзидарә органнары вәкаләтләре муниципаль районнарның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре булып торуын һәм авыл җирлекләре территорияләрендә муниципаль районның җирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты бәяләмәсенең булуын исәпкә алып, уздырылган ачык тыңлаулар нәтиҗәләре буенча, Саба муниципаль районы Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планын раслау турында” 2018 елның 4 маендагы 238 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Интернет челтәрендә - Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы http://pravo.tatarstan.ru рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының http://saby.tatarstan.ru рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы — Р. Н. Минниханов

"Анжелика Мелентьеваның проект артеле"
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

1 Том

Территориаль планлаштыру турында нигезләмә

Казан, 2020 ел

"Анжелика Мелентьеваның проект артеле"
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

1 Том

Территориаль планлаштыру турында нигезләмә

Директор А.В. Мелентьева

Казан, 2020 ел

Проект составы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проекты түбәндәге составта эшләнгән:

Генераль планның раслана торган өлеше

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмә
	Кушымта: Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре турында белешмәләр

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
2	1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	1:10 000
	2	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы	1:10 000
	3	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10 000

Генераль планны нигезләү буенча материаллар

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
3	Аңлатма язуы
	Аңлатма язуы. Әйләнә-тирә мохитне саклау

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
4	1	Территорияне заманча файдалануның картасы (терәк планы), М 1:10 000	1:10 000
	2	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (хәзерге торышы), М 1:10 000	1:10 000
	3	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдиме), М 1:10 000	1:10 000
	4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр картасы, М 1:10 000	1:10 000

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ 4

1. ГЕНЕРАЛЬ ПЛАННЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ 6

2. Урнаштыру өчен планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектларның төрләре, билгеләнеше һәм исемнәре турындагы белешмәләр һәм аларның урнашу урыны 2

Сәнәгать җитештерүен үстерү чаралары исемлеге 2

Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары исемлеге 3

Торак инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге 5

Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү чаралары исемлеге 6

Рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге 8

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге 10

Торак пунктларының чикләрен билгеләү чаралары исемлеге 12

Әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар 17

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру чаралары исемлеге..........17

Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык ягыннан саклау чаралары исемлеге..........20

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары 21

Су белән тәэмин итү чаралары исемлеге 21

Канализация буенча чаралар исемлеге 23

Территорияне санитар чистарту чаралары исемлеге..............................24

Җылылык белән тәэмин итү чаралары исемлеге..............................25

Газ белән тәэмин итү чаралары исемлеге..............................26

Электр белән тәэмин итү чаралары исемлеге..............................27

Зиратларны үстерү чаралары..............................1

3. ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ, РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ, ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР УРНАШУГА БӘЙЛЕ РӘВЕШТӘ БИЛГЕЛӘНӘ ТОРГАН ТЕРРИТОРИЯЛӘРДӘН ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР ХАРАКТЕРИСТИКАЛАРЫ..............2

4. ФУНКЦИОНАЛЬ ЗОНАЛАРНЫҢ ПАРАМЕТРЛАРЫ 3

Кереш

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проекты «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проектын әзерләү турында» "Анжелика Мелентьеваның проект артеле " ҖЧҖ тарафыннан Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге Башлыгының 2020 елның 3 февралендәге 5 номерлы карары нигезендә проектлауга техник бирем нигезендә эшләнгән.

Генераль план проектын эшләүгә заказ бирүче булып Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлеге Советы тора.

Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы - шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү тирәлеген формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртүне, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклаулы табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитар иминлеккә шәһәр төзелеше таләпләрен билгеләүче территориаль планлаштыру документы.

Генераль план проекты аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

<u>Генераль планны</u> гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

<u>Генераль планның</u> барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1 өлеш (раслана торган)текстлы һәм график материаллар составында:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган территориаль планлаштыру турындагы нигезләмә.

График материаллар үз эченә территориаль планлаштыру карталарын да ала.

2 өлеш Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, текст һәм график материаллар составында башкарылган, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен эшләнә торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясенең торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материаллар үз эченә генераль план нигезләмәләрен нигезләү схемаларын ала.

1. Генераль планның максатлары һәм бурычлары

Җирлекнең генераль планы - җирлекнең шәһәр төзелеше үсеше стратегиясен билгели торган территориаль планлаштыру документы.

Генераль план халыкның һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә тормыш эшчәнлеге мохитен формалаштыру шартларын, җирлекләрнең территорияләрен үстерү юнәлешләрен һәм чикләрен билгеләүче, территорияләрне зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитария иминлеген билгеләүче төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләүнең төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:

- җирлекнең шәһәр төзелеше үсешенең юнәлешен һәм тәэмин ителешен билгеләү;
- авыл җирлеген җирле дәрәҗәдәге шәһәр төзелеше документлары белән тәэмин итү.

Генераль план проектын эшләүнең бурычлары:

Җирлек территориясенең хәзерге хәлен комплекслы бәяләү,

Җирләрдән фактта һәм планлаштырылган файдалану буенча территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырылган чикләрен чагылдыру)

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге составындагы торак пунктлар чикләрен билгеләү һәм үзгәртү

Тимершык авыл җирлеге халкының уңайлы тормыш дәрәҗәсен тәэмин итә торган авыл җирлеген үстерү чаралары комплексын эшләү, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасын үстерүне исәпкә алып, җирлекнең рекреацион һәм социаль-икътисадый потенциалын ачу.

Генераль планның проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру мәсьәләләрен комплекслы хәл итү ; җирлекнең территориаль, инфраструктура һәм социаль-икътисадый үсеше; территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен эшләү; инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

2. Урнаштыру өчен планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектларның төрләре, билгеләнеше һәм исемнәре турындагы белешмәләр һәм аларның урнашу урыны

2.1 нче таблица

Сәнәгать җитештерүен үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Көек авылыннан көньяк-көнчыгыштарак	Известняк табу буенча карьер	16: 35: 170901: 118 кадастр номерлы җир кишәрлеген карьер өчен оештыру	га	-	14,7	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авылыннан көньяктарак	Җитештерү мәйданчыгы	Билгеләнмәгән җирләрдә җитештерү мәйданчыгын оештыру	га	-	2,0	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.2 нче таблица

Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Көек авылы	«Көек» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	16,4	16,4	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Кызыл Мишә авылы	«Саба» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	22,7	22,7	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Кызыл Мишә авылы	«Саба» ҖЧҖнең машина-трактор паркы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	6,7	6,7	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авылыннан көнбатышка таба	«Саба» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	18,6	18,6	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Тимершык авылыннан төньяк-көнчыгышка таба	«Саба» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	5,2	5,2	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
6	Тимершык авылы	«Саба» ҖЧҖнең машина-трактор паркы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	5,2	5,2	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
7	Тимершык авылы	Ындыр табагы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	2,2	2,2	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
8	Миңгәр авылы	«Болгар» ҖЧҖ терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе	Җитештерүне оптимальләштерү	га	29,2	29,2	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
9	Тимершык авылыннан көнчыгыштарак	Ябык типтагы тирес саклау урыны	Яңа төзелеш	объект	-	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.3 нче таблица

Торак инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Тимершык авылы	күпбалалы гаиләләр өчен яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	22,54	6,00	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕКНЕКЕ) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Миңгәр авылы	яңа территорияләрдәге торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	7,43	13,92	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Көек авылы	яңа территорияләрдәге торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	4,39	0,55	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.4 нче таблица

Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (РАЙОН) ЧАРАЛАРЫ									
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Тимершык авылы	Гомуми белем бирү оешмасы	Яңа төзелеш	урын	-	100		+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары									
2	Тимершык авылы	Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы	Яңа төзелеш	урын	-	80		+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
3	Тимершык авылы	Мәктәп, мәдәният йорты, проектлана торган иҗтимагый үзәк каршында балалар иҗаты түгәрәкләре	Оештыру	урын	-	53	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
					-	71		+	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК)ЧАРАЛАРЫ									
Сәүдә предприятиеләре									
4	Көек авылы	Сәүдә предприятиесе	яңа төзелеш	кв.м.	-	20	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
5	Миңгәр авылы	Сәүдә предприятиесе	яңа төзелеш	кв.м.	-	15	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
6	Сабай авылы	Күчмә сәүдә чарасы	Күчмә сәүдә чаралары ярдәмендә беренче чиратта кирәк булган товарларны китерү	-	-	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Банклар бүлекчәләре									
7	Тимершык авылы	Банкның проектлана торган иҗтимагый үзәк составындагы бүлеге	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
8	Тимершык авылы	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	эш урыннары	-	12	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
9	Тимершык авылы	Проектлана торган җәмәгать үзәге составында җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	утырту урыннары	-	69	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.5 нче таблица

Рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК) ЧАРАЛАРЫ									
1	Тимершык авыл җирлеге	Саба туристик-рекреацион зонасы	Оештыру	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге Миңгәр авылы	"Атау" тарихи чишмәсе	Чишмәне төзекләндерү	объект	1	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авыл җирлеге	«Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсион-дини һәм этнографик маршруты	Маршрутны эшләү	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авыл җирлеге	Яшеллек	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Кызыл-Мишәдән көньяктарак	Кадастр номеры 16:35:170806:12 булган җир кишәрлегендә ял базасы	Яңа төзелеш	га	-	3,6	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
6	Тимершык авылыннан көнчыгыштарак	Кадастр номеры 16:35:170601:38 булган җир кишәрлегендә ял базасы	Яңа төзелеш	га	-	0,22	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
7	Миңгәр авылыннан көньяк-көнчыгыштарак	Рекреацион объектлар	Яңа төзелеш	га	-	13,9	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.6 нче таблица

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ АВТОМОБИЛЬ ЮЛЛАРЫ									
1	Тимершык авыл җирлеге	«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»	реконструкция	км	3,0	-	+		Саба муниципаль районының ТПс, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге	"Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыштан урап узу"	реконструкция	км	1,4	-	+		Саба муниципаль районының ТПс, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авыл җирлеге	«Тимершык-Кызыл Мишә»	реконструкция	км	0,6	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕКЛӘР)									
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ АВТОМОБИЛЬ ЮЛЛАРЫ									
1	Тимершык авыл җирлеге	«Көек авылындагы терлекчелек фермасына якынлашу»	реконструкция	км	0,3	-	+		Саба муниципаль районының ТПс, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге	"Көек авылындагы МТП янына килү"	төзелеш (асфальт-бетон өслек салу)	км	0,3	-	+		Саба муниципаль районының ТПс,

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
									Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авыл җирлеге	"Миңгәр авылының проект торак төзелешенә төньяк һәм көньяктан керү юллары"	төзелеш	км	0	2,2	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

Торак пунктларының чикләрен билгеләү чаралары исемлеге

Тимершык авыл җирлеге Генераль планының әлеге проекты белән Тимершык авыл җирлеге чикләренә – 30,15 га, Миңгәр авылы чикләренә – 39,99 га, Көек авылы чикләренә 0,54 га җир кишәрлекләрен кертү тәкъдим ителә.; Сабай авылы чикләреннән гомуми мәйданы 2,66 га булган җир һәм җир кишәрлекләрен чыгару тәкъдим ителә.

Җир кишәрлекләрен Тимершык, Мингәр, Көек авыллары чикләренә кертү һәм җир һәм җир кишәрлекләрен Сабай авылыннан чыгару өчен нигез булып Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының хаты (№ 287/к, 05.02.2020 ел.) һәм торак пункт территориясенең архитектур-планлаштыру бөтенлеген тәэмин итү тора (Сабай авылы чикләреннән 0,28 га мәйданлы җирләр төшереп калдырылган очракта).

2.7 нче таблица

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
Тимершык авылы					
Участокның бер өлеше 16:35:170604:193	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	0,47	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:193			3,08	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
Участокның бер өлеше 16:35:170604:206	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,31	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:206			0,24	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
Участокның бер өлеше 16:35:170604:207	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,52	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:207			0,03	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:196	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,00	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:196			0,55	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
16:35:170604:194	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:195	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:204	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:205	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:208	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1,71	1,71	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170601:32	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,04	0,04	Торак пунктлар җирләре	Инженерлык инфраструктурасы зонасы
Тимершык авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*30,15*	*26,21*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*3,90*	*Торак пунктлар җирләре*	*Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,04*	*Торак пунктлар җирләре*	*Инженерлык инфраструктурасы зонасы*
Миңгәр авылы					
16:35:170703:9	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,22	0,22	Торак пунктлар җирләре	Торак зона

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
16:35:000000:1189	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	37,43	37,43	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170706:9	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,25	0,25	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170702:21	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,29	0,29	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:000000:1268	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,64	0,64	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170705:40	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,15	0,15	Торак пунктлар җирләре	Иҗтимагый-эшлекле зоналар
16:35:000000:1279	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,64	0,64	Торак пунктлар җирләре	Иҗтимагый-эшлекле зоналар
16:35:000000:1281	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,35	0,35	Торак пунктлар җирләре	Иҗтимагый-эшлекле зоналар
16:35:170702:20	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,02	0,02	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)
Миңгәр авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*39,99*	*38,83*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*1,14*	*Торак пунктлар җирләре*	*Иҗтимагый-эшлекле зоналар*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,02*	*Торак пунктлар җирләре*	*Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)*
Көек авылы					

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
16:35:170901:122	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,54	0,54	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Көек авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*0,54*	*0,54*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
Тимершык авыл җирлеге буенча барлыгы					
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*70,68*	*65,58*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*		*1,14*	*Торак пунктлар җирләре*	*Иҗтимагый-эшлекле зоналар*
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*		*3,9*	*Торак пунктлар җирләре*	*Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы*
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*		*0,02*	*Торак пунктлар җирләре*	*Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,04*	*Торак пунктлар җирләре*	*Инженерлык инфраструктурасы зонасы*

2.8 нче таблица

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җирләр һәм җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Чыгарыла торган территориянең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
Сабай авылы					
16:35:170301:118	Торак пунктлар җирләре	2,38	2,38	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Зиратлар зонасы
Кадастр кварталы җирләренең бер өлеше 16:35:170301	-	-	0,28	-	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар
Барлыгы			2,66		

Әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар

2.9 нчы таблица

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру чаралары исемлеге

Объектның атамасы	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона төре	ЗОУИТ күләме (м)	Чараларның тәкъдим ителә торган вариантлары	Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы
				Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
«Көек» ҖЧҖ эре мөгезле терлек фермасы (Көек авылы)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Саба» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы (Кызыл Мишә авылы)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Саба» ҖЧҖ МТП (Кызыл Мишә авылы)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершик авылыннан көнбатышка таба)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Саба» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль

фермасы (Тимершик авылыннан көнчыгышка таба)			чигенә кадәр кимету максатында җитештерүне оптимальләштерү			планы
«Саба» ҖЧҖ МТП (Тимершык авылы)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Ындыр табагы (Тимершык авылы)	Санитар-саклау зонасы	50	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Автомойка (Тимершык авылы)	Санитар-саклау зонасы	50	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе (Миңгәр авылы)	Санитар-саклау зонасы	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Тимершык авылы, Көек авылы, Сабай авылы зиратлары	Санитар-саклау зонасы	50	Зиратның 50 метрлы зонасында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру, зиратлар янында урнашкан торак төзелеше территориясен үзгәртеп кору, физик яктан тузу дәрәҗәсенә бәйле рәвештә, махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Казан-Шәмәрдән»-	Санитар аерма	50	Көек авылы территориясе	+		Тимершык авыл

Көек» автомобиль юлы			буенча уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү			җирлегенең Генераль планы
«Тимершык - Кызыл Мишә» автомобиль юлы	Санитар аерма	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» автомобиль юлы	Санитар аерма	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
«Тимершык-Олы Шыңар» автомобиль юлы	Санитар аерма	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Тиреслек	Санитар-саклау зонасы	500	Объектның яңа төзелешенә бәйле рәвештә санитар-саклау зонасын билгеләү	+		Саба районының территориаль планлаштыру схемасы
Кадастр номерлары 16:35:170702:18, 16:35:170702:20 булган җир кишәрлекләрендә гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы	Кече Мишә елгасы яр буе полосасы	20	Миңгәр авылы җирләрендә гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасын Кече Мишә елгасы яр буе чикләрендә оештыру	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.10 нчы таблица

Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык ягыннан саклау чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Көек авылыннан төньяк-көнчыгыштарак	Вак таш карьеры ("Татавтодор " ПРСО)	Махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән территорияне рекультивациялəү	га	1,0	-	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Көек авылыннан көньяк-көнчыгыштарак	Известняк карьеры ("Таш" ҖЧҖ)	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр категориясенә җир кишәрлеге кайтарылганнан соң территорияне рекультивациялəү	га	12,1	-	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
3	Миңгәр авылыннан көнчыгыштарак	Эре мөгезле терлекләрнең гамәлдә булмаган фермасы	Махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән территорияне рекультивацияләү	га	1,1	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

2.11 нче таблица

Су белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Тимершык авылы	Су белән тәэмин итү челтәре	Торак төзелешенең яңа территорияләре өчен челтәрләр төзү	яңа төзелеш	км	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
2	Тимершык авылы	Су белән тәэмин итү челтәре	Кирәк булган саен челтәрләрне реконструкцияләү	реконструкция	км	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Миңгәр авылы	Су белән тәэмин итү челтәре	Торак төзелешенең яңа территорияләре өчен челтәрләр төзү	яңа төзелеш	км	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авылы	Су чистарту станциясе	төзелеш	яңа төзелеш	км	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Авыл җирлеге территориясе	Су куллануны исәпкә алу нокталары	су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән җиһазлау	оештыру	данә	9	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.12 нче таблица

Канализация буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Миңгәр авылы	Чистарту корылмалары	Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү объектлары өчен төзелеш	яңа төзелеш	$м^3$/тәүлек	10	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
	Кызыл Мишә авылы	Чистарту корылмалары	Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү объектлары өчен төзелеш	яңа төзелеш	$м^3$/тәүлек	10	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК)ЧАРАЛАРЫ									
1	Авыл җирлеге территориясе	септиклар	Торак төзелеше объектлары өчен төзелеш	яңа төзелеш	данә	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.13 нче таблица

Территорияне санитар чистарту чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Авыл җирлеге территориясе	-	территорияне планлы-даими санитар чистарту	оештыру	данә	1	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Авыл җирлеге территориясе	Контейнерлар	Контейнерлар урнаштыру	оештыру	Контейнерлар, данә	24	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Авыл җирлеге территориясе	Контейнерлар	Контейнерлар урнаштыру	оештыру	Контейнерлар, данә	30		+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.14 нче таблица

Җылылык белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Тимершык авылы	Блок-модульле котельный (БМК)	Тимершык урта гомуми белем бирү мәктәбе МБГББУ өчен БМК төзелеше	яңа төзелеш	данә	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК) ЧАРАЛАРЫ									
1	Көек авылы	Блок-модульле котельный (БМК)	Сәүдә предприятиесе БМК төзелеше	төзелеш	данә	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Миңгәр авылы	Блок-модульле котельный (БМК)	Сәүдә предприятиесе БМК төзелеше	төзелеш	данә	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.15 нче таблица

Газ белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Миңгәр авылы	ГРПШ	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен төзелеш	төзелеш	данә	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авылы	ГРПШ	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен төзелеш	төзелеш	данә	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авылы	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен төзелеш	төзелеш	км.	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Миңгәр авылы	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен төзелеш	төзелеш	км.	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

2.16 нчы таблица

Электр белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Миңгәр авылы	Трансформатор подстанциясе (ТП)	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен КТП төзелеше	төзелеш	кВА	140	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Миңгәр авылы	Электр тапшыру линияләре	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен электр тапшыру линияләре төзелеше	төзелеш	км.	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авылы	Трансформатор подстанциясе (ТП)	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен КТП төзелеше	төзелеш	кВА	140	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авылы	Электр тапшыру линияләре	Торак төзелеше объектларын тоташтыру өчен электр тапшыру линияләре төзелеше	төзелеш	км.	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Миңгәр авылы	Электр тапшыру линияләре	16:35:170706:4 кадастр номеры белән җир участогы районында Мичән Ф. 04 10 кВ электр тапшыру линиясен	реконструкция	км	-	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чара атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
							Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыт (2026-2040 еллар.)	
			реконструкцияләү (һава линияләрен кабельлегә яңадан үзгәртеп ясау).						

"Анжелика Мелентьеваның проект артеле"
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Зиратларны үстерү чаралары

Генераль планда Саба районының Тимершык авыл җирлегендә зиратлар территорияләрен үстерү буенча рациональ чишелешләрне тәэмин итүче чаралар каралган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының (№ 287/к 05.02.2020 ел) хаты һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын әзерләү буенча техник бирем нигезендә Тимершык авыл җирлеге Башлыгы тарафыннан, торак пункт җирләре исәбенә зиратлар территорияләренең алга таба үсешен булдырмау өчен, торак пункт җирләрендә урнашкан зиратлар буенча түбәндәге чаралар каралган:

- Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр исәбенә зиратны киңәйтү өчен, зират территориясен Сабай авылы чигенә чыгару (16:35:170301:118)
- зиратны киңәйтү перспективалары булмау сәбәпле (территория гамәлдәге торак төзелеше белән IV категорияле Тимершык-Олы Шыңар автомобиль юлы арасында ябык),Тимершык авылы зираты территориясен торак пункт чикләрендә саклау (16:35:170101:273 номерлы җир участогы)
- зиратны киңәйтү перспективалары булмау сәбәпле, (территория Көек авылы торак төзелеше белән текә тау итәге арасында ябык, анда зиратны киңәйтү мөмкин түгел) Көек авылы зираты территориясен торак пункт чикләрендә саклау (16:35:170501:41номерлы җир участогы)

3. Җирле әһәмияттәге, региональ әһәмияттәге, федераль әһәмияттәге объектлар урнашуга бәйле рәвештә билгеләнә торган территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар характеристикалары

3.1 нче таблица

Объектлар урнашуга бәйле рәвештә билгеләнә торган территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар исеме	Урнаша торган объектның исеме	Зона күләме*, м	Нигезләмә
Санитар-саклау зонасы	Ябык типтагы тирес саклау урыны	500	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
Санитар-саклау зонасы	Известняк табу буенча карьер	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.4
Санитар-саклау зонасы	V класслы куркыныч сәнәгать объектлары өчен җитештерү мәйданчыгы	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
Санитар-саклау зонасы	10 м3/тәүлек (2 данә) куәтле локаль чистарту корылмалары	15	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.13
Санитар-саклау зонасы	Блоклы-модульле котельныйлар (3 данә.)	Һәр конкрет очракта атмосфера һавасы пычрануының таралуы һәм атмосфера һавасына физик йогынты ясауның (тавыш, вибрация, ЭМП һ. б.) исәп-хисаплары нигезендә, шулай ук натураль тикшеренүләр һәм үлчәү нәтиҗәләре нигезендә билгеләнә	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.10

Искәрмә: * - 4.2, 4.3 СанПиН 2.2.1.2.1.1.1200-03 пп нигезендә сәнәгать объектларының һәм II класслы куркыныч җитештерүләренең санитар-яклау зонасы күләме Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибы карары белән; III, V класслы куркыныч объектлары һәм производстволары - Россия Федерациясе субъектының Баш дәүләт санитария табибы яки аның урынбасары карары һәм санитар-эпидемиологик бәяләмәсе нигезендә үзгәртелергә мөмкин.

4. Функциональ зоналарның параметрлары

Генераль планда функциональ зоналар урнаштыру каралган.

РФ Шәһәр төзелеше кодексының 1 маддәсенең 5 пункты нигезендә, функциональ зоналар - территориаль планлаштыру документлары белән чикләр һәм функциональ билгеләнеш билгеләнгән зоналар.

РФ Шәһәр төзелеше кодексының 9 статьясындагы 12 өлеше нигезендә, функциональ зоналарның чикләрен территориаль планлаштыру документларында раслау күрсәтелгән зоналар чикләрендә урнашкан җирләрнең хокукый режимын үзгәртүгә китерми.

РФ Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясындагы 4 өлеше нигезендә, функциональ зоналарның параметрлары территориаль планлаштыру турындагы Нигезләмәгә кертелгән, ә федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле әһәмияттәге объектларны күрсәтеп, функциональ зоналарның чикләре һәм тасвирламасы РФ Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясындагы 3 өлешенең 2-4 пунктларында күрсәтелгән карталарда чагылдырыла, ә атап әйткәндә:

- Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы;
- Җирлекнең функциональ зоналары картасы.

Тимершык авыл җирлегенең генераль планы тарафыннан, җир кишәрлекләреннән өстенлекле функциональ файдалануны исәпкә алып, Тимершык авыл җирлеге территориясе түбәндәге функциональ зоналарга бүленә:

- Торак зоналары;
- Иҗтимагый-эшлекле зоналар;
- Җитештерү зонасы;
- Инженерлык инфраструктурасы зонасы;
- Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы;
- Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы;
- Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар;
- Рекреация билгеләнешендәге зона;
- Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы;
- Урманнар зонасы;
- Зиратлар зонасы;
- Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы;
- Акваторияләр зонасы;
- Башка зоналар.

Торак зона

Торак зонасы үзенең функциональ билгеләнеше буенча торак йортларны төзү өчен билгеләнгән. Бу зонада шәхси ярдәмче хуҗалыклар кишәрлекләре булган шәхси торак йортлар, шәхси ярдәмче хуҗалык кишәрлекләре, шәхси ярдәмче хуҗалык алып бару участоклары һ.б. урнашкан. 2020 елга торак зонасының мәйданы 320,7 гектар тәшкил итә, исәп-хисап срогына - 386,2 гектар тәшкил итә. Торак зонасы территориясен исәп-хисап срогына - 65,5 гектарга арттыру көтелә.

Иҗтимагый-эшлекле зоналар

Иҗтимагый-эшлекле зоналар сәламәтлек саклау, мәдәният, сәүдә, җәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, эшкуарлык эшчәнлеге, мәгариф объектлары, административ учреждениеләр, культ биналары һәм гражданнарның тормыш эшчәнлеген тәэмин итүгә бәйле башка объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән. Иҗтимагый-эшлекле зонаның мәйданы генераль планның гамәлдәге хәлендә 8,3 га тәшкил итә, исәп-хисап чорында ул 9,4 га тәшкил итәчәк. Иҗтимагый-эшлекле зоналар территорияләрен исәп-хисап срогына - 1,1 гектарга тигезләү көтелә.

Җитештерү зонасы

Җитештерү зонасы - җитештерү объектларын урнаштыру зонасы. 2019 елда Тимершык авыл җирлегендә җитештерү зонасына III класслы куркыныч предприятиесе керә, исәп-хисап вакытында - V класслы куркыныч җитештерү объекты булган сәнәгать зонасы аерылып тора. Хәзерге вакытта җитештерү зонасы 18,1 гектар тәшкил итә, исәп-хисап срогына аны 21,7 гектарга кадәр арттыру планлаштырыла. Җитештерү зонасы территориясен исәп-хисап срогына - 3,6 гектарга арттыру көтелә.

Производство зонасында санап үтелгән объектларның торак, иҗтимагый төзелешкә һәм рекреация зоналарына зарарлы йогынтысын булдырмау максатларында җитештерү объектларында урнаштырганда гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә санитар-саклау зоналары билгеләнә.

Инженерлык инфраструктурасы зонасы

Инженерлык инфраструктурасы зонасы инженерлык инфраструктурасы объектларын, корылмаларын һәм коммуникацияләрен, шул исәптән су белән тәэмин итү, канализация, газ һәм электр белән тәэмин итү объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән. Җитештерү зонасы очрагындагы кебек үк, инженерлык инфраструктурасы объектларын, корылмаларын һәм коммуникацияләрен урнаштырганда да санитар-яклау зоналары билгеләнә. Авыл җирлегендә инженерлык инфраструктурасы зонасының мәйданы 2,70 гектар тәшкил итә, исәп-хисап чорына аны 2,74 гектарга кадәр арттыру планлаштырыла (зонаны тигезләү мәйданы 0,04 гектар тәшкил итә).

Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы

Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы сөрүлекләр, көтүлекләр, җәйге лагерьлар һәм терлекләр өчен утарлар урнаштыру өчен билгеләнгән. Авыл хуҗалыгы җирләренең гамәлдәге мәйданы 6668,9 га тәшкил итә, исәп-хисап срогына - 6577,7 га. Авыл хуҗалыгы җирләре зонасының мәйданын киметү 91,2 гектар тәшкил итә.

Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы

Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы терлекчелек предприятиеләрен, авыл хуҗалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү предприятиеләрен урнаштыру, авыл хуҗалыгы машиналарын һәм автомобильләрен ремонтлау, аларга техник хезмәт күрсәтү һәм саклау, үсемлекчелекнең катнаш предприятиеләрен терлекчелек, ындыр табаклары,[1]яшелчәсаклагыч, умарталыклар белән берлектә урнаштыру өчен билгеләнгән. Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасында санап үтелгән объектларның торак, иҗтимагый төзелешкә һәм рекреация зоналарына зарарлы йогынтысын булдырмау максатларында объектлар урнаштырганда санитар-яклау зоналары билгеләнә. Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы генераль планның гамәлдәге хәлендә 125,6 га тәшкил итә, исәп-хисап чорына аны 124,4 гектарга кадәр киметү планлаштырыла, бу исә гамәлдәге АПК объекты территориясен рекультивацияләү буенча генераль план чаралары белән бәйле. Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы киму 1,1 гектар тәшкил итә.

Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар.

Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар җирлектә су һәм җил эрозиясенә каршы көрәш өчен билгеләнгән саклагыч урман утыртмалары рәвешендә тәкъдим ителгән. Җирлектә саклаучы урман утыртмалары билгеләнеше һәм урыны белән аерылалар. Мәсәлән, кыр яклау полосалары; тау битләрендә яклау полосалары; чокыр яны полосалары һәм балка саклагыч полосалар, сулыклар тирәсендә, яр буйларында һәм елга тугайларында саклагыч утыртмалар; торак пунктлары тирәсендә ясалма утыртмалар аерылып тора.

Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналарның мәйданы генераль планның гамәлдәге хәлендә 825,7 га тәшкил итә, исәп-хисап чорына аны 824,4 гектарга кадәр киметү планлаштырыла. Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналарның мәйданы 1,4 гектар тәшкил итә.

Рекреацион билгеләнештәге зона

Рекреация билгеләнешендәге зона халыкның ял итү урыннарын оештыру өчен билгеләнгән һәм Тимершык авыл җирлегендә проектлана торган ял базалары һәм башка рекреация объектлары рәвешендә тәкъдим ителгән. Генераль планның хәзерге торышында авыл җирлегендә рекреация билгеләнешендәге зона юк, планлаштырылган функциональ зона күләме

---

[1] махсуслаштырылган культуралар җитештермичә яки терлекләр асрамыйча

исәп-хисап срогына 17,7 гектар тәшкил итә. Рекреация зонасының барлык участоклары санитар чикләүләр зоналарыннан читтә урнашкан.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы төрле ял формалары өчен каралган. "Җирлекләрнең һәм шәһәр округларының генераль планнарын әзерләү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында" 2011 елның 26 маендагы 244 номерлы РФ региональ үсеш министрлыгы Боерыгы нигезендә, гомуми файдаланудагы территорияләр төрле функциональ билгеләнештәге зоналар составына кертелергә мөмкин. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең аерым зонасын Миңгәр авылы чикләрендәге җир кишәрлекләре өчен бүлеп бирү тәкъдим ителә, алар тулысынча Кече Мишә елгасының яр буе полосасына эләгә. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасының мәйданы 0,1 гектар тәшкил итәчәк.

Урманнар зонасы

Зиратлар зонасы урман фонды җирләрен, шулай ук урман фондына карамаган агач-куак үсемлекләрен урнаштыру өчен билгеләнгән. Күрсәтелгән функциональ зонаның гомуми мәйданы генераль планның гамәлдәге нигезләмәсендә 132,3 га тәшкил итә, проект тәкъдимендә, рекреацион билгеләнештәге зона файдасына урман фондына кермәгән агач-куак үсемлекләре территориясен кыскарту хисабына, зона мәйданын 132,1 гектарга кадәр киметү каралган. Урманнар зонасының мәйданын киметү 0,2 гектар тәшкил итә.

Зиратлар зонасы

Зиратлар зонасы зиратларны урнаштыру өчен билгеләнгән. Күрсәтелгән функциональ зонаның гомуми мәйданы гамәлдәге нигезләмәдә һәм проект тәкъдимендә үзгәрешсез кала һәм 17,9 га тәшкил итә.

Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы

Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы санитар-яклау зоналарының яшел үсентеләрен булдыруның, саклауның һәм үстерүнең хокукый шартларын тәэмин итү өчен бүлеп бирелә. Хәзерге вакытта җирлектә яшелләндерелгән территорияләр зонасы бүленмәгән. Аны торак төзелеше чикләрендә урнашкан зиратларның санитар-яклау зоналарында, үз ресурсын эшләгән металл булмаган файдалы казылмалар карьерлары чикләрендә, АПКның гамәлдәге объекты территориясендә һәм күп балалы гаиләләр өчен планлаштырыла торган торак зонасы белән янәшә АПК объектының санитар-яклау зонасында оештыру тәкъдим ителә. Функциональ зонаның планлаштырылган мәйданы исәп-хисап срогына 10,9 га тәшкил итәчәк.

Акваторияләр зонасы

Акваторияләр зонасы өске су объектларын үз эченә ала. Әлеге территориядән файдалану Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла. Җирлектә акваторияләр зонасының мәйданы 64,1 гектар тәшкил итә. Функциональ зона мәйданын үзгәртү генераль план белән каралмаган.

Башка зоналар

Башка зоналар торак пунктлар чикләрендә калган барлык территорияләрне үз эченә ала. Генераль планның гамәлдәге хәлендә башка территорияләрнең мәйданы 84,0 га тәшкил итә, исәп-хисап срогына - 78,9 га, функциональ зона мәйданының кимүе 5,1 га тәшкил итә.

"Анжелика Мелентьеваның проект артеле"
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: ТР Саба муниципаль районының Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3 Том

Генераль планны текст формасында нигезләү материаллары

Аңлатма язуы

Казан, 2020 ел

"Анжелика Мелентьеваның проект артеле"
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: ТР Саба муниципаль районының Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3 Том

Генераль планны текст формасында нигезләү материаллары

Аңлатма язуы

Директор
А.В. ; Мелентьева

Казан, 2020 ел

Проект составы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проекты түбәндәге составта эшләнгән:

Генераль планның раслана торган өлеше

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә
	Кушымта: Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре турында белешмәләр

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
2	1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	1:10 000
	2	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы	1:10 000
	3	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10 000

Генераль планны нигезләү буенча материаллар

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
3	Аңлатма язуы
	Аңлатма язуы. Әйләнә-тирә мохитне саклау

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
4	1	Территорияне заманча файдалануның картасы (терәк планы), М 1:10 000	1:10 000
	2	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (хәзерге торышы), М 1:10 000	1:10 000
	3	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдиме), М 1:10 000	1:10 000
	4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр картасы, М 1:10 000	1:10 000

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ 5

1. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ .. 4

2. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ 6

2.1. Икътисадый-географик урыны. Тимершык авыл җирлегенең Саба муниципаль районы халкының таралу системасындагы урыны 2
2.2. Территориянең социаль-икътисадый потенциалы 2
2.2.1. Җир фондына характеристика 3
2.2.2. Демографик потенциал 5
2.2.3. Җитештерү территорияләре 6
2.2.4. Агросәнәгать комплексы 8
2.2.5. Урман комплексы 10
2.2.6. Торак фонды һәм торак төзелеше 12
2.2.7. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары 17
2.3. Туристлык-рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру 17
2.4. Тарихи-мәдәни мирас 20
2.5. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы 21
2.6. Инженерлык инфраструктурасы 21
2.6.1. Су белән тәэмин итү *23*
2.6.2. Канализация *24*
2.6.3. Территорияне санитар чистарту *25*
2.6.4. Җылылык белән тәэмин итү *26*
2.6.5. Газ белән тәэмин итү *27*
2.6.6. Электр белән тәэмин итү *1*
2.6.7. Аз токлы челтәрләр *2*
2.7 Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү 3

3. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ 58

3.1. Халык саны фаразлары 58
3.2. Икътисадый үсеш 59
3.2.1. Сәнәгать җитештерүен үстерү *59*
3.2.2. Агросәнәгать комплексын үстерү *59*
3.2.3. Урман комплексын үстерү *60*
3.3. Торак инфраструктурасын үстерү 65
3.4. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү 68
3.5. Туристлык-рекреация системасын үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру 74
3.6. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү 79
3.7. Тимершык авыл җирлегенең торак пунктлары чикләрен билгеләү чаралары 82
3.8. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары 89
3.8.1. Су белән тәэмин итү *89*
3.8.2. Канализация. *92*
3.8.3. Территорияне санитар чистарту. *97*
3.8.4. Җылылык белән тәэмин итү *100*
3.8.5. Газ белән тәэмин итү *101*
3.8.6. Электр белән тәэмин итү *102*
3.8.7. Аз токлы челтәрләр *105*
3.9. Территорияне инженерлык әзерләү чаралары 105
3.10. Гражданлык оборонасының инженер-техник чаралары. Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары 111
3.10.1. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеге һәм характеристикасы *111*
3.10.2. Инженерлык җиһазлары эшчәнлегенең тотрыклылыгы *130*
3.10.3. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү *133*
3.10.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге *135*
3.1.5. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкның эвакуациясе *138*
3.10.6. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге *138*
3.11. Зиратлар территорияләрен үстерү чаралары 140
3.12. Территорияне функциональ зоналаштыру 140

4.ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР **145**

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ **149**

КУШЫМТАЛАР **152**

1 нче кушымта. Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге башлыгының 2020 елның 03 февралендәге 5 номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге генераль планы проектын әзерләү турындагы карары 152

2 нче кушымта. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләүгә техник бирем 153

3 нче кушымта. Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 05 февралендәге 287-нче номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын әзерләү турындагы хаты 164

4 нче кушымта. Җирлекнең биотермик чокырлары турында "Саба РДВБ" ДБУнең 2019 елның 19 декабрендәге 480 номерлы хаты 168

5 нче кушымта. ПМ ГОЧС бүлеген эшләү өчен чыгыш мәгълүматлары һәм таләпләр 170

6 нчы кушымта Проектлау территориясендә ОКН саклау шартлары буенча чикләүләр булу турында 173

7 нче кушымта Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 10 июлендәге 2044 номерлы урман фонды җирләре чикләре турында язмасы 175

8 нче кушымта. Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитетының 2020 елның 4 февралендәге 21 номерлы зират чикләрен төгәлләштерү сроклары турында хаты 176

9 нчы кушымта. Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 5 февралендәге № 288/к номерлы зиратларның чикләрен төгәлләштерү сроклары турындагы хаты 177

10 нчы кушымта. «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ Константиновск ЛПУМГның 2019 елның 27 сентябрендәге 103/15-425 номерлы генераль план проектын карау турындагы хаты 178

11 нче кушымта. Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр булган XML-документларны карау турында Татарстан Республикасы буенча «Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең федераль кадастр палатасы» ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы бәяләмәләре. 179

12 нче кушымта. «Татарстан Республикасы пространство мәгълүматлары фонды» ДБУнең генераль планны эшләүгә техник биремне карау турында 2020 елның 26 февралендәге 227/04 номерлы хаты ... 183

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проекты, "Анжелика Мелентьеваның проект артеле" ҖЧҖ тарафыннан, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проектын әзерләү турында» Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлеге башлыгының 2020 елның 3 февралендәге 5 номерлы карары нигезендә проектлауга техник бирем нигезендә эшләнгән.

Генераль план проектын эшләүгә заказчы булып Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты тора.

Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы - шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү тирәлеген формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртүне, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклаулы табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитар иминлеккә шәһәр төзелеше таләпләрен билгеләүче территориаль планлаштыру документы.

Генераль план проекты аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

<u>Генераль планны</u> гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

<u>Генераль планның</u> барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1 өлеш (раслана торган)текстлы һәм график материаллар составында:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган территориаль планлаштыру турындагы нигезләмә.

График материаллар үз эченә территориаль планлаштыру карталарын да ала.

2 өлеш Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, текст һәм график материаллар составында башкарылган, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен эшләнә торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясенең торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру

этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материаллар үз эченә[2] генераль план нигезләмәләрен нигезләү буенча схемаларны ала.

Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләгәндә Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы материаллары, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының [3]территориаль планлаштыру схемасы материаллары, шулай ук Саба муниципаль районы һәм [4]Тимершык авыл җирлеге администрациясе тәкъдим иткән рәсми белешмәләр файдаланылды.

---

[2] График материалларда күрсәтелә торган объектларның цифрлы тасвирламасы Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының "Федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле әһәмияттәге объектларны территориаль планлаштыру документларында тасвирлауга һәм чагылдыруга таләпләрне раслау турында һәм Россия Икътисадый үсеш министрлыгының 2016 елның 7 декабрендәге 793 номерлы боерыгының үз көчен югалтуын тану турындагы" 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы боерыгы белән билгеләнгән таләпләргә туры килә.

[3] Расланган ТР Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасын раслау турындагы карары белән (2018 елның 15 декабренә үзгәрешләр белән);

[4] Расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрендәге карары белән «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасын раслау турында»

1. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Җирлекнең генераль планы - җирлекнең шәһәр төзелеше үсеше стратегиясен билгели торган территориаль планлаштыру документы.

Генераль план халыкның һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә тормыш эшчәнлеге мохитен формалаштыру шартларын, җирлекләрнең территорияләрен үстерү юнәлешләрен һәм чикләрен билгеләүче, территорияләрне зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитария иминлеген билгеләүче төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Тимершык авыл җирлегенең генераль планын эшләгәндә, территориаль планлаштыруның төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:

федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территорияне үстерүгә идарә итүнең нәтиҗәле инструментын булдыру;

авыл җирлегенең муниципаль берәмлек буларак бөтенлеген территориаль планлаштыру чаралары белән тәэмин итү;

инженерлык һәм транспорт инфраструктурасын үстерүне исәпкә алып, җирлекнең рекреацион һәм социаль-икътисадый потенциалын максималь ачуга туры килә торган территорияне планлаштыру оешмасы, территорияне функциональ яктан зоналарга бүлү һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар әзерләү.

Генераль планның проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру мәсьәләләрен комплекслы хәл итү ; җирлекнең территориаль, инфраструктура һәм социаль-икътисадый үсеше; территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен эшләү; инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Күрсәтелгән максатларны гамәлгә ашыру территориаль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

әлеге проблемаларны муниципаль мохит параметрларын, яшәп килгән тормыш тәэмин итү ресурсларын, шулай ук аерым кабул ителгән шәһәр төзелеше карарларын анализлау нигезендә хәл итүне тәэмин итә торган торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау;

территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырыла торган чикләрен чагылдыру);

шәһәр төзелешен зоналаштыру, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен әзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыручы торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү;

үсешнең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигый, социаль һәм рекреацион компонентларының үзара килештерелгән һәм балансланган динамикасын тәэмин итә торган Тимершык авыл җирлеген үстерү параметрларын билгеләү;

әйләнә-тирә табигать мохитен саклап калган очракта, авыл җирлегенең инвестицион җәлеп итүчәнлеген тәэмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген әзерләү;

капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә җирләренең гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләре.

2. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ

2.1. Икътисадый-географик урыны. Тимершык авыл җирлегенең Саба муниципаль районы халкының таралу системасындагы урыны

Тимершык авыл җирлеге "Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелгән.

Тимершык авыл җирлегенә Тимершык авылы- административ үзәк, Кызыл Мишә һәм Миңгәр, Көек һәм Сабай авыллары керә.

Җирлек Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында, Саба муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. Тимершык авыл җирлеге «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге, Олы Шыңар, Эзмә, Курсабаш, Мишә, Мичән һәм Шекше авыл җирлекләре белән чиктәш.

Тимершык авыл җирлегенең гомуми мәйданы 8268,3 га тәшкил итә, шул исәптән 439,8 га торак пунктларның мәйданы (картографик материал буенча).

Тимершык авыл җирлегендә түбәндәге иҗтимагый объектлар бар: өч мәктәпкәчә белем бирү оешмасы, урта гомуми белем бирү мәктәбе, мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен мәктәп-интернат, башлангыч гомуми белем бирү мәктәбе, дүрт фельдшер-акушерлык пункты, ике авыл мәдәният йорты, өч авыл клубы, почта элемтәсе бүлеге һәм сәүдә объектлары. Тимершык авыл җирлегенең агросәнәгать комплексы торак пунктлар янындагы фермалар белән тәкъдим ителгән.

Тимершык авыл җирлегенең Татарстан Республикасының башка районнары һәм җирлекләре белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта төбәк һәм җирле автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Халык таралу системасындагы роль

Тимершык авыл җирлегенең территориаль оешмасы Саба муниципаль районы халкы таралу системасының бер өлеше булып тора, ул Татарстан Республикасының Саба төркеме системасына керә.

Таралу системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып автомобиль юллары тора, алар буенча торак пунктларның бер-берсе белән һәм Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогының район үзәге белән элемтәсе гамәлгә ашырыла.

Икенче система барлыкка китерүче фактор булып елга челтәре тора, аның буенча тарихи үсеш нәтиҗәсендә җирлеккә, районга һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясенә таралу системасы формалаша башлады.

2020 ел башына Тимершык авыл җирлегендә халыкның уртача тыгызлыгы 1 кв. километрга 19,2 кеше тәшкил иткән. Үткәрелгән анализ нигезендә Саба муниципаль районының территориаль планлаштыру

схемасында Тимершык авыл җирлеге халык тыгызлыгының түбән күрсәткече булган җирлекләр төркеменә керә.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә гомуми күләме 1573 кеше булган халык биш торак пункт территориясендә яши: Тимершык авылы - административ үзәк, Кызыл Мишә һәм Миңгәр авыллары, Көек , Сабай авыллары - гади торак пунктлар.

Тимершык авыл җирлегенең урнашу системасы ике ранглы характерга ия.

Беренче рангны җирлек үзәге - 839 кеше яшәгән Тимершык авылы алып тора, анда административ функцияләр, мәгариф, мәдәният, спорт, сәламәтлек саклау учреждениеләре, сәүдә предприятиеләре урнашкан.

Икенче рангны гомуми халык күләме 734 кеше булган Кызыл-Мишә, Миңгәр, Көек, Сабай авыллары били, анда шулай ук социаль хезмәт күрсәтү объектлары да бар.

2.2. Территориянең социаль-икътисадый потенциалы

2.2.1. Җир фондына характеристика

Җир фондын категорияләр буенча бүлү

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык җирләр аның җир ресурслары буларак карала, алар я хуҗалык әйләнешенә җәлеп ителгән, я анда файдаланылырга мөмкин.

Россия Федерациясендә җирләр Җир кодексы һәм максатчан билгеләнеш буенча түбәндәге категорияләргә бүленәләр:

- авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр;
- торак пунктлар җирләре;
- сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;
- махсус сакланылучы территорияләр һәм объектлар җирләре (җирлектә юк);
- урман фонды җирләре;
- су фонды җирләре;
- запас җирләр.

Тимершык авыл җирлегендә, махсус сакланылучы территорияләр һәм объектларның җирләреннән тыш, югарыда әйтелгән барлык категорияләр дә бар. Урман фонды җирләре 89,9 га мәйданны били, бу авыл җирлегенең бөтен мәйданының 1%ын тәшкил итә (картографик материал буенча).

Җир фондын милек буенча бүлү

Тимершык авыл җирлеге территориясендә федераль милектәге җирләрнең барлыгы турында мәгълүмат юк. Әмма РФ Урман кодексының 8 маддәсе нигезендә урман фонды җирләре составындагы урман кишәрлекләре федераль милек булып тора. Шулай итеп, Тимершык авыл җирлеге чикләрендәге гомуми мәйданы 89,9 га булган җирләр федераль милектә тора.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә башка төр һәм милек хокукларындагы җир кишәрлекләре барлыгы турында мәгълүмат юк.

2.2.2. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хуҗалык ягыннан үзләштерү һәм җәмгыятьне икътисадый үстерү дәрәҗәсенә иң зур йогынты ясый.

Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 2020 ел башына халык саны 1573 кешегә җиткән.

Тимершык авыл җирлегенең демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 2.2.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.2.2.1 нче таблица

2020 ел башына Тимершык авыл җирлегенең демографик структурасы һәм халык хәрәкәте

Торак пункт исеме	Тимершык	Кызыл-Мишә	Көек	Мингәр	Сабай	Барлыгы
Халык саны, барлыгы	**839**	**327**	**137**	**226**	**44**	**1573**
Балалар яшендә:	**189**	**65**	**31**	**47**	**2**	**334**
1 яшькә кадәр	13	2	4	2	0	21
1-6 яшь	76	30	12	24	0	142
7-15 яшь	100	33	15	21	2	171
Эшкә яраклы яшьтә:	**455**	**178**	**76**	**121**	**17**	**847**
16-17 яшь	21	3	3	4	2	33
18-54 яшь хатын-кызлар өчен	204	76	34	57	2	373
18-59 яшь ирләр өчен	230	99	39	60	13	441
Пенсия яшендә:	**195**	**84**	**30**	**58**	**25**	**392**
55 яшьтән өлкәнрәк хатын-кызлар өчен	130	54	18	40	19	261
60 яшьтән өлкәнрәк ир-атлар өчен	65	30	12	18	6	131
Табигый	-2	**0**	**3**	**-1**	**-3**	**-3**
Туды	12	3	4	2	0	21
Үлде	14	3	1	3	3	24
Механик	0	**-3**	**0**	**2**	**1**	**0**
Килде	14	5	1	3	1	24
Китте	14	8	1	1	0	24

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, Тимершык авыл җирлегенең иң зур торак пункты булып җирлекнең административ үзәге -

Тимершык авылы тора. 2020 ел башына җирлектә үлүчеләр саны туучылар санынннан күбрәк. Шуның нәтиҗәсе буларак, халыкның табигый артуы тискәре күрсәткечкә ия.

2.2.3. Җитештерү территорияләре

Тимершык авыл җирлеге территориясендә «Көек» карбонат токымнары (известьлеләр) ятмасы эшкәртелә. Җир асты байлыкларыннан файдаланучы - «Таш " ҖЧҖ. Татарстан Республикасы ТАТ САБ 01261 лицензиясе буенча 2007 елның 1 сентябренә кадәр известьташны геологик өйрәнү, эзләү һәм табу өчен «Таш» ҖЧҖ 12,1 га мәйданлы известь карьеры эшләп чыгарды, хәзер анда рекультивация эшләре бара. Татарстан Республикасы ТАТ САБ 01758 номерлы лицензиягә ярашлы рәвештә, 2032 елның 1 июленә кадәр[5] "Таш" ҖЧҖ известьташны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгаруга 14,7 гектар мәйданлы "Төньяк-Көек" җир асты байлыклары кишәрлегендә яңа известьташ карьеры эшләүне планлаштыра.

Төньяк Көек җир асты байлыклары кишәрлеге известьләренең баланс запаслары ТР МЭПР каршындагы РКЗ тарафыннан 2018 елның 1 августындагы 533 номерлы беркетмәсе белән 438,1 мең $м^3$ күләмендә расланды.

Предприятиенең җитештерү эшчәнлегендә 21 кеше эшли.

«Көек» ятмасында карбонат токымнары табуга лицензия бирелгән, моннан тыш, «Байлар Сабасы» ГОК» ҖЧҖ[6].

2.2.4. Агросәнәгать комплексы

Тимершык авыл җирлегенең агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хуҗалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармакларыннан гыйбарәт.

Җирлектә үсемлекчелек һәм терлекчелек агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Үсемлекчелек культуралы үсемлекләрнең билгеле бер төркемнәрен үстерү белән бәйле ярдәмче хуҗалыкларга бүленә. Бөртекле хуҗалык, бәрәңге һәм яшелчәчелек, техник культуралар үстерү, азык җитештерү (азык культуралары үстерү)һәм бакчачылык төп юнәлешләр булып тора.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә түбәндәге авыл хуҗалыгы объектлары бар:

Тимершык авылы:

[5] Лицензия САБ 01758 ТР («Таш» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә бирелгән (ИНН 1635008420), максатчан билгеләнеше һәм эш төрләре: «Төньяк-Көек»җир асты байлыклары кишәрлегендә известьташларны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгару. Җир асты байлыклары кишәрлеге Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында Көек авылыннан 400 м көньяк-көнчыгыштарак урнашкан. Лицензиянең гамәлдә булу вакыты 2032 елның 1 июлендә тәмамлана

[6] 01584 САБ ТЭ лицензиясе («Байлар Сабасы» ГОК (ИНН 1635009520) җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә бирелгән, максатчан билгеләнеше һәм эш төрләре: «Көек»ятмасында карбонат токымнарын чыгару . Җир асты байлыклары кишәрлеге Татарстан Республикасы Саба муниципаль районындагы Көек авылыннан 1,5 км көнчыгыштарак, Мишә елгасының сул ярында урнашкан. Лицензиянең гамәлдә булу вакыты: 2023 елның 1 июненә кадәр).

«Саба» ЖЧЖ эре мөгезле терлекләр фермалары составында (Тимершык авылыннан көнбатышка һәм көнчыгышка таба), «Саба» ЖЧЖенең «Мичән» 6 нчы филиалының машина-трактор паркы һәм ашлык амбарлары. «Саба» ЖЧЖендә 120 кеше эшли;

Үсемлекчелек белән шөгыльләнүче «Ганиев» КФХ (ашлык ындыры һәм машина-трактор паркы). Хезмәткәрләр саны - 3 кеше;

Вәлиев А.И. КФХ (гаиләле сарык фермасы);

Биктимеров Л.Ш. КФХ(Эре мөгезле терлекләрнең гаилә фермасы).

Мингәр авылы:

«Болгар» ЖЧЖ (махсуслаштырылган культуралар һәм терлекләр җитештерүсез генә терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе), хезмәткәрләр саны - 21 кеше;

«Долина-Агро» ЖЧЖ, яшелчәчелек, хезмәткәрләр саны - 5 кеше.

Кызыл-Мишә:

«Саба» ЖЧЖнең эре мөгезле терлекләр фермасы;

Көек авылы:

Эре мөгезле терлекләр һәм ындыр табаклары фермасы составында «Көек» ЖЧЖ.

2.2.4.1 нче таблица

2020 ел башына Тимершык авыл җирлегенең АПК объектларына характеристика

№ п/п	Объект, оешма исеме	Адрес (урнашу урыны)	Үлчәү берәмлеге	Объектның куәте	
				факт буенча	проект буенча
1	«Саба» ЖЧЖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Тимершык авылы	баш саны	911	911
2	«Саба» ЖЧЖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Кызыл Мишә авылы	баш саны	799	799
3	«Саба» ЖЧЖнең машина-трактор паркы	Тимершык авылы	телефоннар саны техника	36	36
4	«Саба» ЖЧЖнең ындыр табагы	Тимершык авылы	т	1500	1500
5	«Ганиев» КФХның ындыр табагы	Тимершык авылы	т	300	300
6	«Ганиев» КФХның машина-трактор паркы	Тимершык авылы	телефоннар саны техника	5	5
7	«Көек» ЖЧЖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Көек авылы	баш саны	220	220

№ п/п	Объект, оешма исеме	Адрес (урнашу урыны)	Үлчәү берәмлеге	Объектның куәте	
				факт буенча	проект буенча
8	«Куюк» ҖЧҖнең ындыр табагы	Көек авылы	т	300	300
9	«Болгар» ҖЧҖнең ындыр табагы (махсуслаштырылган культуралар һәм хайваннар җитештерүсез булган терлекчелек белән бергә катнаш үсемлекчелек предприятиесе составында)	Миңгәр авылы	т	500	500
10	«Болгар» ҖЧҖ (махсуслаштырылган культуралар һәм терлекләр җитештерүсез булган терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе)	Миңгәр авылы	телефоннар саны техника	6	6

2.2.4.2 нче таблица

Барлык авыл хуҗалыгы формированиеләре буенча терлекчелек структурасы
2020 ел башына Тимершык авыл җирлегенең

№ т/б	Предприятие исеме, урнашу урыны (якындагы торак пункт)	Мөгезле эре терлек	Шул исәптән сыерлар	Атлар
1	«Саба» ҖЧҖ, Тимершык авылы	911	350	2
2	«Саба» ҖЧҖ, Кызыл Мишә авылы	799	250	2
3	"Көек" ҖЧҖ, Көек авылы	220	80	552

Эре терлекчелек фермаларыннан тыш, җирлектә кече - үсемлекчелектә һәм терлекчелектә эшләүче гаилә фермалары да бар.

2.2.4.3 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең гаилә фермаларына характеристика

№ т/б	Атамасы	Хуҗаның ФИАИ	Урнашу урыны	Авыл хуҗалыгы белгечлеге (терлекчелек, сарык асрау һ.б.)	Куәте (баш саны)	Төзелеш елы
1	Вәлиев А.И. КФХның гаиләле сарык фермасы	Вәлиев Азат Ибраһим улы	Тимершык авылы	сарык үрчетү	100	2016
2	Биктимеров Л.Ш. КФХның эре мөгезле терлекләр фермасы	Биктимеров Ленур Шахинур улы	Тимершык авылы	терлекчелек	50	2017

2.2.4.5 нче таблица

Складлар һәм саклагычларның характеристикасы

№ т/б	Складларның исеме	Урнашу урыны Урнашу урыны адресы	Склад мәйданы, $м^2$	Саклау күләме, тонна	Участок күләме, га	Эшләүчеләр саны, кеше.	Биналарның торышы характеристикасы
1	Гомуми товарлыклы азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар складлары	Тимершык авылы Көек авылы	600 660	30 30	0,1 0,1	1 1	яхшы яхшы
3	Ашлык-орлык саклагычы	Тимершык авылы Көек авылы Миңгәр авылы	6000 1800 907	1500 300 500	4,5 2,0 1,0	3 1 1	яхшы яхшы яхшы
4	Яшелчә һәм бәрәңге саклагычлар	Тимершык авылы Көек авылы	600 400	460 200	0,1 0,1	1 -	яхшы яхшы
5	Силос һәм сенаж корылмалары	Тимершык авылы Кызыл Мишә авылы	1200 1400	1800 2100	0,2 0,2	- -	яхшы яхшы
8	Печән саклагычлар	Көек авылы	720	100	0,2	-	яхшы

Мингәр авылыннан көнчыгышка таба АПКның гамәлдә булмаган объекты территориясе бар. Хакимият мәгълүматлары буенча Тимершык авыл җирлеге территориясендә авыл хуҗалыгының буш (ташландык) башка объектлары, минераль ашламалар һәм химикатлар складлары юк.

2.2.5. Урман комплексы

Россия Федерациясе Урман һәм Җир кодекслары нигезендә урман фонды җирләренә урман белән капланган һәм капланмаган җирләрне дә кертәләр.

Урман фонды җирләренә урман җирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм аның белән капланмаган, әмма аны торгызу өчен билгеләнгән җирләр – кисү, гари, Рина, прогалин һ. б.)һәм урман хуҗалыгын алып бару өчен билгеләнгән урмансыз җирләр (сукмаклар,юллар, сазлыклар һәм башкалар) керә. Оборона җирләрендә һәм торак пунктлар җирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларыннан тыш, барлык урманнар урман фондын барлыкка китерә.

Тимершык авыл җирлегенең урман фонды 89,9 га мәйданны били, бу авыл җирлегенең 1%ын тәшкил итә.

Җирлек урманнары Корса һәм Сабабаш участок урманчылыкларының “Саба урманчылыгы” ДКУ карамагында.

Урман фонды урманнарыннан тыш, җирлек территориясендә шулай ук урман фондына керми торган, мәйданы 42,4 гектар булган агач-куаклык һәм авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдә мәйданы 816,6 гектар булган саклагыч урман утыртмалары да бар (авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зона төре). сваклаучы урман утыртмалары авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдә урнашкан һәм җирләрне тискәре табигый, антропоген һәм техноген күренешләрдән яклауны тәэмин итү өчен билгеләнгән.

Урман фондын максатчан билгеләнеше һәм яклау категорияләре буенча бүлү.

Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча яклау, эксплуатацияләү һәм резерв урманнарына бүленә.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә тирә-юньне, су саклау, саклау, санитария-гигиена, сәламәтләндерү һәм урманның башка файдалы функцияләрне саклау максатыннан файдаланылырга тиешле саклагыч урманнар үсә, саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бергә булганда,урманнардан файдаланырга мөмкин.

Җирлек территориясендәге саклау урманнары эрозиягә каршы урманнар (89,9 га)рәвешендә бирелгән кыйммәтле урманнарга керә. Югарыда күрсәтелгән урманнар, туфракны юуны һәм яңа чокырлар барлыкка килүне булдырмау максатында, субүләр түбәләрендә бүлеп бирелгән.

2.2.6. Торак фонды һәм торак төзелеше

2020 ел башына Тимершык авыл җирлегенең торак фонды күләме 46,3454 мең кв.м тәшкил итте. Торак фондының торак пунктлар буенча бүленеше 2.2.6.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.2.6.1 нче таблица

2020 елның 1 гыйнварына гамәлдәге (шәхси) торак фондының характеристикасы

Торак пункт исеме	Барлыгы (мең $м^2$)	Йортлар саны	Халык (кеше).
Тимершык авылы	22,5453	287	839
Кызыл Мишә авылы	9,1076	124	327
Көек авылы	4,3855	50	137
Миңгәр авылы	7,4271	110	226
Сабай авылы	2,8799	57	44
БАРЛЫГЫ	**46,3454**	**628**	**1573**

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлегенең торак фонды шәхси төзелеш белән тәэмин ителгән.

Халыкның яшәү дәрәҗәсен һәм сыйфатын характерлаучы күрсәткечләрнең берсе - халыкның торак белән тәэмин ителеш күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метрлары). Тимершык авыл җирлеге буенча 2020 ел башына бер кешегә 29,46 кв.м торак мәйданы туры килә, бу халыкның авыл җирлеге буенча торак белән тәэмин ителешенең уртача республика күрсәткеченнән 1,2%ка югары (бер кешегә гомуми торак мәйданының 29,1 кв.м).

Соңгы 5 елда Тимершык авыл җирлегендә 54 шәхси йорт файдалануга тапшырылган. Бер йортның уртача күләме 105,3 $м^2$ тәшкил итә.

Төзелеп килүче (тәмамланмаган төзелеш) йортлар да бар.

2.2.6.2 нче таблица

2020 ел башына торак пунктлар (төгәлләнмәгән төзелеш) буенча төзелеп килә торган йортлар

№ п/п	Торак пунктларның аталышы	Күпфатирлы төзелеш		Йорт төзелеше	
		Йортлар саны	Торак фондының мәйданы, м^2	Йортлар саны	Торак фондының мәйданы, м^2
1	Тимершык авылы	-	-	7	840,0
2	Миңгәр авылы	-	-	5	615,0
3	Кызыл Мишә авылы	-	-	2	195,0
4	БАРЛЫГЫ	-	-	**14**	1650

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, соңгы вакытта җирлектә бары тик шәхси йортлар гына төзелә. Әмма Тимершык авылында (Комаров ур.) 1976 елда төзелгән 1 күпфатирлы торак йорт бар, гомуми мәйданы - 120,2 м^2.

Җирлектә берничә торак йорт авария хәлендә һәм тузган дип характерлана.

2.2.4 нче таблица

2020 ел башына торак пунктларның авария хәлендәге һәм тузган муниципаль торак фондына характеристика

Адресы	Дивар материалы	Катлылык	Фатирлар саны	Төзелеш мәйданы (м^2)	Фатирларның гомуми мәйданы (м^2)	Төзелеш елы	тузу %ы	Ел бәяләү
Мингәр авылы, Татарстан ур., 56	агач	1	1	58,0	21,8	1967	100	18.06.2018
Тимершык авылы, Ленин ур., 96	агач	1	1	40,8	28,1	1968	70	07.12.2005

2.2.7. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары

Белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлегендә өч балалар бакчасы эшли:

- Тимершык авылында проект сыйдырышлылыгы 40 урынлы булган (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының "Кояшкай "Тимершык балалар бакчасы" МБМБУ);

- Кызыл Мишә авылында проект сыйдырышлылыгы 22 урынлы булган (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының "Акчәчәк "Кызыл-Мишә балалар бакчасы" МБМБУ);

- Мингәр авылында проект куәте 20 урынлы булган (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының "Сәйлән "Миңгәр балалар бакчасы" МБМБУ).

Балалар бакчаларына йөрүче балалар саны 90 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчалары проект сыйдырышлылыгының 109%ына тулган. Балалар бакчаларындагы урыннар белән халыкның тәэмин ителеше норматив ихтыяҗның 91%ын тәшкил итә, бу исә мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында урыннарны арттыру кирәклеге турында сөйли (2.2.5 нче таблицаны карагыз).

Гомуми белем бирү учреждениеләре Тимершык авыл җирлегенең түбәндәге торак пунктларында урнашкан:

- Тимершик авылында проект сыйдырышлылыгы 160 урынлы булган Тимершык урта гомуми белем бирү мәктәбе МБГБУ ;
- Кызыл-Мишә авылында проект сыйдырышлылыгы 50 урынлы булган “Сәламәтлекләре ягыннан мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Саба мәктәп-интернаты” ДБГБУ;
- Мингәр авылында 25 урынлы проект куәте булган «Тимершык урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБГБУнең филиалы - Миңгәр урта гомуми белем бирү мәктәбе.

2.2.5 нче таблица

2020 елның 1 гыйнварынаТимершык авыл җирлеге территориясендә урнашкан мәгариф оешмаларының характеристикасы

№ п/п	Белем бирү оешмасының исеме	Адресы	Бинаның гомуми мәйданы (биналар комплексы), м2	Милек формасы Милек формасы	Эш урыннары саны,берәмлек	Проект куәте, урын	Фактик куәт, урын	Физик халәт (нормаль / искергән / авария хәлендә)
Балалар бакчалары								
1	"Кояшкай "Тимершык балалар бакчасы" МБМБУ	Тимершык авылы, Пионер ур., 13	555	муниципаль	16	40	58	ярыйсы
2	"Акчәчәк "Кызыл Мишә балалар бакчасы" МБМБУ	Кызыл-Мишә авылы, Ленин ур., 33	169	муниципаль	4	22	22	ярыйсы
3	"Сәйлән "Мингәр балалар бакчасы" МБМБУ	Мингәр авылы, Г.Тукай ур., 29	384,7	муниципаль	4	20	10	ярыйсы
Гомуми белем бирү мәктәпләре								
1	Тимершык урта мәктәбе МБГБУ	Тимершык авылы, Пионер ур., 13	3383,28	муниципаль	43	160	161	ярыйсы
Махсуслаштырылган мәктәпләр								
1	«Сәламәтлекләре ягыннан мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Саба мәктәп-интернаты» ДБГБУ	Кызыл-Мишә авылы, Ленин ур., 35	1466,8	дәүләт	46	50	65	ярыйсы
Башлангыч һөнәри, Урта махсус белем								
1	"Тимершык урта мәктәбе МБГБУ филиалы –Мингәр башлангыч мәктәбе»	Мингәр авылы, Г.Тукай ур., 29	529,6	муниципаль	5	25	9	ярыйсы

Мәктәпләрдә укучы балалар саны 235 кеше тәшкил итә. Димәк, мәктәпләр проект сыйдырышлылыгының 100% ына тулган.

Тимершык авылы һәм Кызыл Мишә авылы мәктәпләрендә 226 урынлык балалар иҗаты түгәрәкләре бар.

2.2.6 нчы таблица

2020 ел башына укучыларга өстәмә белем бирү

№ т/б	Мәгариф оешмалары/мәдәният учреждениеләре**	Түгәрәктә шөгыльләнәләр,кеше кеше.
1	«Тимершык урта мәктәбе» МБГБУ	152
2	"Тимершык урта мәктәбе МБГБУ филиалы –Мингәр башлангыч мәктәбе»	9
3	«Сәламәтлекләре ягыннан мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Саба мәктәп-интернаты» ДБГБУ	65
Барлыгы		**226**

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Амбулатория-поликлиника хезмәте системасына поликлиникалар, фельдшер-акушерлык пунктлары, гомуми практика табиблары керә. Тимершык авыл җирлегендә амбулатор-поликлиника учреждениеләреннән гомуми проект куәте сменага 51 кабул итү булган дүрт фельдшер-акушерлык пункты эшли (Тимершык авылы, Кызыл Мишә авылы, Миңгәр авылы һәм Сабай авылы). Бүгенге көндә әлеге объектлар белән тәэмин ителеш норматив ихтыяҗның 177%ын тәшкил итә.

2.2.7 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең 2020 ел башына медицина оешмалары

№ п/п	Сәламәтлек саклау объекты исеме	Адресы	Бинаның гомуми мәйданы (биналар комплексы), $м^2$	Милек формасы	Кулланышка кертү датасы	Катлылык	Тузганлык, %	Объектның техник яктан торышы Объектның техник яктан торышы	Эш урыннары саны берәмлек	Куәте		Әлеге объектның хезмәт күрсәтү зонасына керә торган торак пунктларның аталышы
										Проект, кеше.	Фактик,кеше кеше	
Амбулаторияләр, поликлиникалар, фельдшер-акушерлык пунктлары, диагностика үзәкләре (бер сменага кабул итү саны буенча)												
1	Тимершык ФАПы	Тимершык авылы, Пионер ур., 13	64,82	дәүләт	2013	1	0	яхшы	1	20	20	Тимершык авылы
2	Кызыл Мишә ФАПы	Кызыл Мишә авылы, Ленин ур., 33	33,7	дәүләт	2014	1	0	яхшы	1	15	15	Кызыл Мишә авылы, Көек авылы
3	Мингәр ФАПы	Мингәр авылы, Г.Тукай ур., 29	84,3	дәүләт	2005	1	30	яхшы	1	10	10	Миңгәр авылы
4	Сабай ФАПы	Сабай авылы, Г.Тукай ур.,	48	дәүләт	2006	1	39	канәгатьләнерлек	1	6	6	Сабай авылы

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

Тимершык авыл җирлегенең барлык торак пунктларында 790 урынлык гомуми проект куәте булган авыл мәдәният йортлары һәм авыл клублары бар. Клуб учреждениеләре белән тәэмин ителеш норматив дәрәҗәдән 335% тәшкил итә.

2.2.8 нче таблица

2020 ел башына Тимершык авыл җирлеге мәдәният учреждениеләре

№ п/п	Мәдәният учреждениесе һәм объекты исеме	Адрес, җирләрнең кадастр номеры (кишәрлекнең) (мәсәлән, 16:50:060308:48)	Бинаның гомуми мәйданы (бинала р комплексы), м2	Милек формасы (дәүләт, муниципаль, хосусый)	Кулланылышка кертү кертү датасы	Катлылык	Эш белән мәшгульләр, берәмлек	Тузганлык %	Куәте (үлчәү берәмлеге объектлар исемнәрендә күрсәтелгән).	
									Проект	Факт ик
Мәдәният йортлары һәм сарайлары, клублар, концерт заллары (утырту урыннары)										
1	Тимершык мәдәният йорты	16:35:170101:715	759,96	муниципаль	2015	2	4	0	300	300
2	Кызыл Мишә мәдәният йорты	16:35:170401:129	296,3	муниципаль	1969	1	4	100	200	150
3	Көек авыл клубы	16:35:170501:151	226	муниципаль	1997	1	3	46,67	100	100
4	Мингәр авыл клубы	16:35:170201:100	205,3	муниципаль	1996	1	3	41,58	100	73
5	Сабай авыл клубы	16:35:170301:120	68,5	муниципаль	2003	1	2	24,4	90	74
Китапханәләр (мең томлык)										
1	Тимершык	16:35:170101:715	30	муниципаль	2015	2	1	0	10,68	10,68
2	Кызыл-Мишә	16:35:170401:129	15,9	муниципаль	1969	1	1	100	5,053	5,053
3	Мингәр	Н.С.	181,7	муниципаль	2005	1	1	30	7,1	7,1

Тимершык авыл җирлеге халкының китапханәләргә булган норматив ихтыяҗы 12,7 мең нөсхә китап фонды тәшкил итә. Хәзерге вакытта китапханәләр фондының гомуми куәте (Тимершык авылы, Кызыл Мишә авылы, Миңгәр авылы) китап фондының 22,8 мең нөсхәсен тәшкил итә. Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 179,5%ын тәшкил итә.

Спорт учреждениеләре

Авыл җирлеге халкының гомуми кулланылыштагы спорт залларына ихтыяҗы 551 $м^2$ спорт идәненә туры килә. Тимершык авыл җирлегендә Тимершык авылы урта гомуми белем бирү мәктәбендә гомуми мәйданы 672 $м^2$ булган спорт залы һәм көрәш залы бар. Тимершык авылының яшьләр үзәгендә гомуми мәйданы 220 $м^2$ булган спорт залы бар. Кызыл-Мишә авылында мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен интернат-мәктәптә шулай ук 145,5 $м^2$ лы спорт залы бар. Халыкны спорт заллары белән тәэмин итү норматив

ихтыяҗның 187%ын тәшкил итә. Спорт объектларына җентекле характеристика түбәнрәк (2.2.9 нчы таблица) күрсәтелгән.

Яссы спорт корылмалары

Авыл җирлеге халкының яссы корылмалардагы норматив ихтыяҗы 3091 кв.м тәшкил итә. Тимершык авыл җирлегенең Тимершык авылы мәктәбендә гомуми мәйданы 1946 кв.м булган хоккей тартмасы һәм футбол кыры бар. Тәэмин ителеш норматив ихтыяҗның 63%ын тәшкил итә.

2.2.9 нчы таблица

2020 ел башына муниципаль берәмлекнең спорт объектлары (шул исәптән мәктәпләрдә)

Исеме адресы	Милек формасы (дәүләт, муниципаль, хосусый)	Объектның куәте			Эш урыннары саны, бер.	Төзелеш елы	Физик халәте
		Күләме/зурлыгы, кв.м.	берьюлы үткәрү мөмкинлеге, кеше.	трибуна, урын			
Тимершык авылы, футбол кыры	муниципаль	490	300	-	1	2014	яхшы
Тимершык авылы, хоккей тартмасы	муниципаль	1456	-	50	1	2007	яхшы
Тимершык авылы,Тимершык урта мәктәбе спортзалы	муниципаль	672	200	-	3	2014	яхшы
Тимершык авылы КФҮ спорт залы	муниципаль	220	150	-	1	2015	яхшы
“Сәламәтлекләре ягыннан мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Саба мәктәп-интернаты” ДБГБУ спорт залы	дәүләт	145,5	70	-	1	1997	яхшы

Сәүдә предприятиеләре

Тимершык авыл җирлегенең гамәлдәге кибетләренең гомуми сәүдә мәйданы 578,6 м^2 (Тимершык авылы, Көек авылы, Кызыл Мишә авылы, Миңгәр авылы) тәшкил итә. Бөтен авыл җирлеге кибетләренең сәүдә мәйданы норматив ихтыяҗның 123%ына туры килә.

2.2.10 нчы таблица

2020 ел башына сәүдә предприятиеләре.

Ваклап сату объекты атамасы (сәүдә үзәге, кибет, базар, санкцияләнгән сәүдә урыннары)	Адресы	Жир кишәрлегенең кадастр номеры	Функциональлек (гамәлдә булган/ гамәлгә яраксыз)	Милек формасы (дәүләт, муниципаль, хосусый)	Белгечлек белгечлек	Эш урыннары саны, бер.	Сәүдә мәйданнарына характеристика (капиталь, вакытлы һ.б.)	Гомуми сәүдә мәйданы, кв.м		
								барлыгы	азык-төлек булган товарлар	азык-төлек булмаган товарлар
"Юлдаш" ҖЧҖ	Тимершык авылы, Комаров ур., 2	16:35:170101:638	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар, хуҗалык товарлары	5	капиталь	80	40	40
"Юмарт" ҖЧҖ	Тимершык авылы, Ленин ур., 28	16:35:170101:729	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар, хуҗалык товарлары	2	капиталь	42	42	
"Хәрәм" кибете	Тимершык авылы, Комаров ур., 2 а	16:35:170101:342	гамәлдә	хосусый	спиртлы эчемлекләр	2	капиталь	38		38
Смайл	Тимершык авылы, Пионер ур., 1 в	16:35:170101:703	гамәлдә	хосусый	канцтоварлар	1	капиталь	7		7
Универмаг	Тимершык авылы, Пионер ур., 1	16:35:170101:177	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар, хуҗалык товарлары	2	капиталь	180		
Автозапчастьләр	Тимершык авылы, Пионер ур., 2	16:35:170101:92	гамәлдә	хосусый	запас частьләр	1	капиталь	22,5		22,5
Кибет	Көек авылы, Татарстан ур., 32	16:35:170501:44	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар, хуҗалык товарлары	1	капиталь	36,8	36,8	
Кибет	Кызыл Мишә авылы, Пионер ур., 10	16:35:170401:26	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар	2	капиталь	68,9	68,9	
Кибет	Мингәр авылы, Татарстан ур., 18	16:35:170201:164	гамәлдә	хосусый	ашамлыклар, хуҗалык товарлары	2	капиталь	103,4	103,4	
Барлыгы	-	-	**гамәлдә**	**хосусый**	-	**18**	**капиталь**	**578,6**	**291,1**	**107,5**

Кредит-финанс учреждениеләре һәм элемтә предприятиеләре

Бүгенге көндә Тимершык авыл җирлегендә кредит-финанс оешмалары юк.

Почта элемтәсенең 1 бүлеге (Тимершык авылы) һәм элемтәнең күчмә бүлекләре бар.

2.2.11 нче таблица

2020 ел башына элемтә бүлекләре (почта, телеграф).

№ т/б	Учреждение исеме	Урнашу урыны адресы	Җир кишәрлегенең кадастр номеры (мәсәлән, 16:50:060308:48)	Хезмәт күрсәтү зонасы	Эш урынна ры саны, бер.	Бинаның мәйданы, $м^2$
1	Почта элемтәсе бүлеге	Тимершык авылы, Пионер ур., 1	16:35:170101:177	Тимершык авылы	2	30
2	1 пост	Кызыл Мишә авылы, Ленин ур., 32	16:35:170401:129	Кзыл-Мишә авылы, Көек авылы	1	-
3	1 пост	Мингәр авылы, Татарстан ур., 23	16:35:170201:100	Миңгәр авылы	1	-
4	1 пост	Сабай авылы, Г.Тукай ур., 23а	16:35:170301:120	Сабай авылы	1	-

Көнкүреш һәм коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

Бүгенге көндә Тимершык авыл җирлегендә көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре юк.

Зиратлар

Тимершык авыл җирлеге территориясендә гомуми мәйданы 17,9 га булган биш зират урнашкан. Зиратларның ирекле территорияләре 3,63 га тәшкил итә. Авыл җирлегенең традицион күмү зиратлары белән тәэмин ителеше норматив ихтыяҗдан шактый артып китә.

2.2.12 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге зиратларына характеристика

Җирлек территориясендә урнашу урыны (җир кишәрлегенең кадастр номеры)	Территориянең мәйданы	Дини тартым	Тулылык (%)	Гамәлдәге / гамәлгә яраксыз
Тимершык авылы 16:35:170101:273	54318 кв.м	мөселман	70	гамәлдә
Кызыл-Мишә авылы 16:35:170806:7,	39429 кв.м	мөселман	75	гамәлдә

Җирлек территориясендә урнашу урыны (җир кишәрлегенең кадастр номеры)	Территориянең мәйданы	Дини тартым	Тулылык (%)	Гамәлдәге / гамәлгә яраксыз
җир кишәрлегенең бер өлеше 16:35:170806:15				
Көек авылы 16:35:170501:41	12034 кв.м	мөселман	85	гамәлдә
Мингәр авылы 16:35:170705:13, 16:35:170705:51	49621 кв.м	мөселман	82	гамәлдә
Сабай авылы 16:35:170301:118	23799 кв.м.	мөселман	87	Гамәлдә

РФ Җир кодексының 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы карары нигезендә зират территорияләре түбәндәге категория җирләрдә урнаша ала:

- торак пунктлар җирләре,
- сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;

Хәзерге вакытта Кызыл Мишә авылы зираты өлешчә 16:35:170806:15 җир биләмәсе территориясендә (җирләр категориясе - «Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр»), Мингәр авылы зираты өлешчә кадастр номеры 16:35:170705:51 булган җир кишәрлеге территориясендә урнашкан (җирләрнең категориясе - «Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр»).

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты (хат № 288/к 05.02.2020 ел) һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитеты (хат № 21, 04.02.2020 ел) белешмәләренә караганда зиратларның җир кишәрлекләре чикләрен төгәлләштерү 2020 елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча зират җирләре салынган пай җирләрен сатып алганнан соң башкарылачак.

Зиратларның җир кишәрлекләренә җир категорияләрен күчерү һәм аларны факттагы кулланылышка туры китерү әлеге генераль план проектын 2004 елның 21 февралендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә раслаганнан соң гына мөмкин.

Генераль план проектының график материалларында зиратлар территориясе җирлектә төгәлләштерелгән зиратлар территорияләренең факттагы чикләре буенча күрсәтелгән.

Полиция

Тимершык авыл җирлегендә хокук тәртибен саклау Тимершык авылында урнашкан полиция участок пункты булып тора

2.2.13 нче таблица

2020 ел башына тәртип саклау буенча җәмәгать пунктлары һәм полициянең участок пунктлары

№ т/б	Атамасы	Урнашу урыны адресы	Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Физик халәте	Аерым тора торган бина яки төзелгән бина	Участок инспекторлары	Хезмәт күрсәтү зонасы
1	УУП өчен Административ-торак комплекс	Тимершык авылы, Пионер ур. 11А	16:35:170101:705	бик яхшы	Аерым тора торган	1	Тимершык авылы, Мингщр авылы, Сабай авылы, Кызыл Мишә авылы, Көек авылы

Тимершык авыл җирлегендә яшәүче халыкның хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяҗы гамәлдәге демографик структурага туры китереп, шулай ук СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше" киңәш иткән нормативлар нигезендә исәпләнде. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*»,Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы «2019 елга кадәр җәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында»гы карары, Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары . Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары һәм башка тармак нормалары белән расланган.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 2.2.14 нче таблицада бирелгән.

2.2.14 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге халкының социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәтләре объектлары белән тәэмин ителешен анализлау

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Нормалар буенча барысы бергә кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Тәэмин ителеш, %
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балалар 85%	121	82	68
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балалар 100%	235	235	100
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	Мәктәп укучылары 120%	282	226	80
Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак.	21	юк	0
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	1 сменага кабул итү	1000 кешегә сменага 18,15 кабул итү	29	51	176
Даруханәләр	объект	6,2 мең кешегә 1 объект	1	юк	0
Гомуми файдаланудагы спорт заллары	Идәннең кв.м.	1000 кешегә 350 кв.м.	551	1037,7	188
Яссы корылмалар	кв.м.	1000 кешегә 1949,4 кв.м.	3068	1946	63,4
Бассейннар	кв.м.	1000 кешегә 75 кв.м.	119	юк	0
Клублар, Мәдәният йортлары	урын	1000 кешегә 150 урын.	236	790	335
Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 8,0 мең нөсхә.	12,6	22,8	181
Кибетләр	сәүдә мәйданының кв.м.	1000 кешегә 300 кв.м.	472	578,6	123
Туклану предприятиеләре	урын	1000 кешегә 40 урын.	63	юк	0
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Эш урыннары	1000 кешегә 7 эш урыны	11	юк	0
Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	1	1	100
Банк бүлекләре, филиалы	объект	мең кешегә 0,5 объект	1	юк	0
Полиция	кеше.	3-3,5 мең кешегә 1 участок инспекторы.	1	1	100
Зиратлар	га	1000 кешегә 0,24 га.	0,38	17,9	995%

2.3. Туристлык-рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру

Туристлык индустриясендә җәлеп ителгән объектларның һәм ресурсларның булуы һәм территориаль урнашуы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы кысаларында бәяләнгән территориянең туристлык-рекреацион потенциалын формалаштыра.

Территориянең туристлык-рекреацион потенциалын бәяләүгә факторларның шактый өлеше йогынты ясый, шул исәптән җиргә салынган территорияләр, су объектлары булу, тирәлекне пычратуның эре чыганаклары булмау, махсус сакланучы табигать территорияләре булу, тарихи-мәдәни объектлар булу.

Бүгенге көндә Тимершык авыл җирлегендә туристик-рекреацион өлкәнең структурасы, оешмалары һәм чикләре юк. Җирлек территориясендә урнашкан туристлык-рекреацион юнәлешле объектлар хәзерге вакытта туристлык-рекреация максатлары өчен файдалануның һәм үсешнең түбән дәрәҗәдә булуы белән характерлана. Җирлекнең рекреация объектлары арасында Тимершык , Мингщр һәм Көек авылындагы Сабантуй үткәрү урыннарын, Кызыл Мишә авылы торак пунктыннан 1 км төньяк-көнбатыштарак булган плотинаны аерып күрсәтергә мөмкин. (2.3.1 нче таблица).

2.3.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге администрациясе мәгълүматлары буенча җирле халыкның ял итү һәм рекреация зоналары, 2020 ел

Ял зонасы элементы исеме	Урнашу урыны	Булу/карау	Мәйданы, га	Сыйдыры шлык кеше	Берьюлы үткәрү мөмкинлеге кеше.	Төзеклек (төзекләндерелгән/төзекләндерелмәгән)
Плотина	Кызыл Мишә авылы	муниципаль	2,2	100	50	төзекләндерелгән
Сабантуйны үткәрү урыны	Тимершык авылы	муниципаль	2,0	400	Н.С.	төзекләндерелгән
Сабантуйны үткәрү урыны	Көек авылы	муниципаль	1,0	200	Н.С.	төзекләндерелгән
Сабантуйны үткәрү урыны	Миңгәр авылы	муниципаль	10	7000	Н.С.	төзекләндерелгән

2.4. Тарихи-мәдәни мирас

Россия Федерациясе халыкларының «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (2002 елның 24 маенда Дәүләт Думасы тарафыннан кабул ителде,

2002 елның 14 июнендә Федерация Советы тарафыннан хупланды), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният ядкарьләренә) рәсем сәнгате, скульптуралар, декоратив-гамәли сәнгать объектлары, фән һәм техника объектлары һәм башка матди мәдәният предметлары белән бәйле күчемсез мөлкәт объектлары керә. Алар тарихи вакыйгалар нәтиҗәсендә тарих, археология, архитектура, шәһәр төзелеше, сәнгать, сәнгать, фән һәм техника, эстетика, этнология һәм социаль мәдәният объектлары, эпоцицияләр һәм антропология чыганаклары барлыкка килү һәм барлыкка килү турында чын мәгълүмат чыганаклары барлыкка килә.

Мәдәни мирас объектларын саклау буенча ТР комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматларга караганда, [7]Тимершык авыл җирлеге территориясендә ачыкланган 3 мәдәни мирас объекты бар:

2.4.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге территориясендә ачыкланган мәдәни мирас объектлары исемлеге

№ т/б	№	Һәйкәл исеме	Дата Мәдәният	Урнашу урыны	Төп географик координаталар
АРХЕОЛОГИК ОБЪЕКТЛАР					
4.2	2732	Табылу урыны Тимершык авылы	б.э.к. IV-II мең, б.э.к. II мең.	авылдан көньяк-көнчыгышка таба 0,3 км ераклыкта.	-
4.11	2728	Мингәр авылы	б. э. X-XIII г.	Авылдан төньяк-көнчыгышка таба 0,25	560101'39" с.ш. 50º19'37" в. д.;
4.12	2729	Мингәр каберлеге	б. э. X-XIII г.	Авылдан төньякка таба 0,8 км.	56º02'03"с. ш. 50º19'20 в.д.

Хуҗалык үзләштерелергә тиешле территориядә, реестрга кертелгән мәдәни мирас объектларында һәм ачыкланган мәдәни мирас объектларында урнашкан очракта, җир төзелеше, җир казу, төзелеш, мелиоратив, хуҗалык һәм башка эшләр күрсәтелгән объектлар территориясе чикләрендәге җир кишәрлекләре белән турыдан-туры бәйле территорияләрдә урнашкан очракта, әлеге мәдәни мирас объектларының яисә ачыкланган мәдәни мирас объектларының тарихи-мәдәни экспертизадан һәм дәүләт экология экспертизасыннан уңай бәяләмәләр алган әлеге мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү турындагы бүлекләре булган очракта уздырыла.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарын билгеләү турындагы таләпләр ачыкланган мәдәни мирас объектларына карата билгеләнелми (73 нче ФЗ номерлы 34 нче маддә).

[7] Татарстан Республикасы Мәдәни мирас объектларын саклау комитетының 2019 елның 5 июнендәге 01-02/2311 номерлы хаты

2.5. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктур тармаклар белән беррәттән, җәмгыятьнең тормыш эшчәнлегенең төп шартларын тәэмин итә, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып тора.

Тимершык авыл җирлегенең транспорт структурасы Саба муниципаль районы транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасы транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Автомобиль юллары һәм транспорт

1. ***Тимершык авыл*** җирлегенең гамәлдәге автомобиль юллары, милек формасы буенча, региональ һәм җирле әһәмияттәге юллардан гыйбарәт.

Региональ әһәмияттәге автомобиль юллары түбәндәгеләр:

«Казан-Шәмәрдән» - Көек» IV категорияле автомобиль юлы җирлек территориясенең төньяк өлешендә Көек авылы аша, асфальт-бетон өслекле 1,6 км озынлыктагы юл аша уза;

«Тимершык-Олы Шыңар» IV категорияле автомобиль юлы Тимершык авылыннан 7,8 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле Олы Елга авыл җирлеге ягына уза;

"Тимершык-Олы Шыңар" IV категорияле автомобиль юлы, җирлекнең көньяк өлеше буйлап уза, 1,3 км озынлыктагы грунт өслекле Сабай авылына якынлаша;

"Байлар Сабасы - Тимершык-Югары Симет-Алан" IV категорияле автомобиль юлы, Тимершык авылы аша җирлекнең үзәк өлеше буйлап, меридиан юнәлештәге , асфальт-бетон өслекле 6,6 км озынлыктагы юл буйлап уза;

«Казан-Шәмәрдән» IV категорияле автомобиль юлы, Тимершык авыл җирлеге чиген көнчыгыш өлешендә, 1,2 км озынлыктагы асфальт-бетон өслеге белән кисеп үтә.;

«Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыш яктан әйләнеп узу» III категорияле автомобиль юлы, Тимершык авыл җирлеге чиген үтеп, аның көнчыгыш өлешендә, асфальт-бетон өслекле 1,5 км озынлыкта уза;

«Тимершык-Кызыл-Мишә» IV категорияле автомобиль юлы ике торак пунктны үзара тоташтыра, озынлыгы 2,8 км озынлыкта асфальт-бетон өслекле.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юллары түбәндәгеләр:

«Мингәр авылына килү» IV категорияле автомобиль юлы, 0,5 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле;

«Көек авылының терлекчелек фермасына якынлашу» IV категорияле автомобиль юлы, грунт өслекле 1,5 км озынлыктагы;

«Тимершык авылының терлекчелек фермасына якынлашу» IV категорияле автомобиль юлы, аның озынлыгы 0,4 км, грунт өслекле;

«Көек авылы янындагы МТП га килү» IV категорияле автомобиль юлы, аның озынлыгы 1,3 км грунт өслекле;

«Өмет» пансионатына якынлашу» IV категорияле автомобиль юлы, ул грунт өслекле 0,2 км озынлыкта.

Тимершык авыл җирлеге чикләрендә региональ һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге һәм аларның озынлыгы 2.5.1 нче таблицада бирелгән.

2.5.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең автомобиль юллары исемлеге

№ т/б	Юлларның исеме	Озынлыгы (җирлек чикләрендә), км	шул исәптән	
			асфальт-бетон	грунт
Региональ әһәмияттәге юллар (торак пунктлар эчендәге урам-юл челтәреннән тыш)				
1	«Казан-Шәмәрдән»-Көек»	1,2	1,2	-
2	«Тимершык-Олы Шыңар»	7,8	7,8	-
3	«Тимершык-Олы Шыңар»-Сабай»	1,3	-	1,3
4	«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»	6,6	6,6	-
5	«Казан-Шәмәрдән»	1,2	1,2	-
6	"Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыштан урап узу"	1,5	1,5	-
7	«Тимершык-Кызыл Мишә»	2,8	2,8	-
Барлыгы		*22,4*	*21,1*	*1,3*
Җирле әһәмияттәге автомобиль юллары (торак пунктлар эчендәге урам-юл челтәреннән тыш)				
1	"Мингәр авылына килү"	0,5	0,5	-
2	«Көек авылының терлекчелек фермасына якынлашу»	1,5	-	1,5
3	«Тимершык авылының терлекчелек фермасына якынлашу»	0,4	-	0,4
4	"Көек авылындагы МТП янына килү"	1,3	-	1,3
5	"Өмет" пансионатына килү	0,2	-	0,2
Барлыгы		*3,9*	*0,5*	*3,4*
Барлыгы җирлек буенча		**26,3**	**21,6**	**4,7**

Тимершык авыл җирлеге автомобиль юллары функциональ билгеләнеше буенча районара, район һәм җирле әһәмияттәге юлларны үз эченә алалар.

III категорияле «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыш яктан әйләнеп узу» автомобиль юлы район ара әһәмияткә ия, ул 1,4 км озынлыкта асфальт-бетон өслекле.

«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» IV категорияле автомобиль юлы район әһәмиятендәге юл булып тора, ул асфальт-бетон өслекле 6,8 км озынлыкта.

Тимершык авыл җирлегенең башка автомобиль юллары җирле әһәмияттәге юллар дип санала.

2.6. Инженерлык инфраструктурасы

2.6.1. Су белән тәэмин итү

Тимершык авыл җирлеге өчен үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм (яисә) ташландык суларны агызу системаларын үстерү максатларында «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге» муниципаль берәмлеген су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу схемасы расланды[8].

Әлеге схема нигезендә җирлекне эчәргә яраклы-хуҗалык суы белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып җир асты сулары тора. Җирлектә су алу чишмәләрдән һәм скважиналардан башкарыла. Чишмәләрнең бер өлеше-каптацияләнгән. Су алу җайланмаларыннан су халык ихтыяҗлары өчен генә түгел, ә сәнәгать максатлары өчен дә файдаланыла.

Су белән тәэмин итү схемасы буенча, су алу җайланмаларының якынча 20%ы суы сәнәгать максатлары өчен, ә 80%ы халык ихтыяҗлары өчен файдаланыла. Җирлекнең авыл хуҗалыгы предприятиеләрендә үз скважиналары бар.

Тимершык авыл җирлегенең халык һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре ихтыяҗлары өчен файдаланыла торган су алу урыннары (скважиналар, чишмәләр) турында гомуми мәгълүмат 2.6.1.1 нче таблицада бирелгән.

2.6.1.1 нче таблица

Халыкны су белән тәэмин итү өчен кулланыла торган су алу урыннары

Торак пунктларның аталышы	Су алу урыннары (скважиналар)	Скважиналарның җитештерүчәнлеге $м^3$/тәүлек	Су җыю җайланмалары янында ЗСО булуы	Суның сыйфаты	Суүткәргеч челтәрләренең озынлыгы, км, торбалар материалы, диаметрлар	Халыкның челтәрдән су алуы, %	
						колонкалар аша,	Өйгә кертелгән
Тимершык авылы	5	50	+	канәгатьләнерлек	8,6 км пластик, диаметры 100	-	100
Кызыл Мишә авылы	1	25	+	канәгатьләнерлек	12,16 км	-	100

[8] "Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлеге" муниципаль берәмлегенең 2014 елның 23 октябреннән 51 номерлы су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын раслау турында карары

Торак пунктларның аталышы	Су алу урыннары (скважиналар)	Скважиналарның җитештерүчәнлеге м³/тәүлек	Су җыю җайланмалары янында ЗСО булуы	Суның сыйфаты	Суүткәргеч челтәрләренең озынлыгы, км, торбалар материалы, диаметрлар	Халыкның челтәрдән су алуы, %	
						колонкалар аша,	Өйгә кертелгән
Көек авылы	1	12	-[9]	канәгатьләнерлек	1,32 км	-	100
Миңгәр авылы	1	12	+	канәгатьләнерлек	3,31 км, диаметры 76	0,2	99,8
Сабай авылы	1	2,5	+	канәгатьләнерлек	2,31 км, диаметры 100	-	100

Су белән тәэмин итүнең җир асты чыганакларын пычратуны булдырмау максатларында, Тимершык авыл җирлегенең су җыю урыннары өлешендә өч пояс составындагы санитария саклау зоналары билгеләнде. Санитария саклау зоналары тиешле проектларда һәм ЕГРН материалларында чагылыш тапты.

Җирлектә эчәр сулар белән тәэмин итү өчен кулланыла торган су алу җайланмаларына (чишмәләргә, скважиналарга) характеристика 2.6.2 нче таблицада бирелгән.

2.6.1.2 нче таблица

Тимершык авылы җирлеге скважиналарына характеристика

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә, ведомство каравы	Объектның җир өсте тигезлегенә карата урнашуы (җир өсте, җир өсте, җир асты)	Дебит (җитештерүчәнлек) (м³/тәүлек)	Объектны фактта файдалану, м³/тәүлек	Санитария саклау зонасы күләме, м	Сыйфат Су сыйфаты (СанПиН 2.1.4.1074-01гә туры килә/туры килми)	Җиһазларның тузу дәрәҗәсе, %
1	«Саба» ЖЧҖ терлекчелек комплексының җир асты байлыклары кишәрлегендә су җыю (1 нче скважина)	н/с	«Саба» ЖЧҖ	Җир асты	н/с	н/с	I пояс R=30 м; II пояс R=59 м; III пояс R=386 м	туры килә	н/с
2	«Саба» ЖЧҖ терлекчелек комплексының җир асты байлыклары	н/с	«Саба» ЖЧҖ	Җир асты	н/с	н/с	I пояс: көнчыгышка таба - 8 м, көнбатышка таба - 15 м, көньякка таба - 16 м, төньякка - 13 м;	туры килә	н/с

[9] ЕГРН материаллары нигезендә Көек авылындагы су җыю җайланмасының санитар саклау зонасы ачык кадастр картасында күрсәтелмәгән.

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә, ведомство каравы	Объектның җир өсте тигезлегенә карата урнашуы (җир өсте, җир өсте, җир асты)	Дебит (җитештерүчәнлек) (м³/тәүлек)	Объекттны фактта файдалану, м³/тәүлек	Санитария саклау зонасы күләме, м	Сыйфат Су сыйфаты (СанПиН 2.1.4.1074-01гә туры килә/туры килми)	Җиһазларның тузу дәрәҗәсе, %
	кишәрлегендә су җыю (2 нче скважина)						II пояс: R=35 м; III пояс: R=238		
3	Скважина №18, Тимершык авылы	16:35:17 01 01:0354	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖ, Тимершык авылының халкы, объектлары	Җир асты	432	432	R=50 м поясы; II пояс R=53 м; III пояс R=264 м	туры килә	25
4	«Тау Баш» инеше-су алу урыны Тимершык авылы	-	Тимершык авыл җирлеге	Җир асты	259,2	259,2	R=50 м I пояс II пояс L=500 м (агым буенча аска таба -50 м, өскә таба - 450 м, үзәк өлешендәге киңлеге - 300 м); III пояс L-2450 м (агым буенча аска таба -50 м, өскә таба - 2400 м	туры килә	25
5	Тимершык торак пункты инеше-су алу урыны	-	Тимершык авыл җирлеге	Җир асты	107,3	107,3	R=50 м I пояс II пояс L=105 м, R=55 м; III пояс L=3550 м, R=2400 м	туры килә	25
6	Су алу урыны (17 нче скважина), Кызыл-Мишә авылы	16:35:17 08 04:10	Тимершык авыл җирлеге	Җир асты	31,91	31,91	R=30 м I пояс II пояс R=30 м, III пояс R=223м	туры килә	25
7	Мингәр авылында "Салкын Чишмә" чишмәсе-су алу урыны	-	Тимершык авыл җирлеге	Җир асты	518,4	518,4	R=50 м I пояс ЗСОның 2 поясының озынлыгы 240 м тәшкил итә (аска таба җир асты сулары агымы буенча r=50м, өскә таба җир асты сулары агымы буенча R=190м). Үзәк өлештә 2 пояснның киңлеге - 500 м ЗСОның 3 поясының гомуми озынлыгы 3550 м тәшкил итә (аска таба җир	туры килә	25

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә, ведомство каравы	Объектның җир өсте тигезлегенә карата урнашуы (җир өсте, җир өсте, җир асты)	Дебит (җитештерүчәнлек) ($м^3$/тәүлек)	Объекттны фактта файдалану, $м^3$/тәүлек	Санитария саклау зонасы күләме, м	Сыйфат Су сыйфаты (СанПиН 2.1.4.1074-01гә туры килә/туры килми)	Җиһазларның тузу дәрәҗәсе, %
							асты сулары агымы буенча r=50м, өскә таба җир асты сулары агымы буенча R=3500м). Үзәк өлештә 2 поясның киңлеге 1000 м га тигез		
8	Су алу урыны (21 нче скважина)	16:35:170707:7	"Шәмәрдән КҖП ТКХ" ААҖ, Сабай авылы халкы	Җир асты	11,59	11,59	I пояс R=30 м; II пояс R=30 м; III пояс R=152 м	туры килә	25
9	«Көек» ҖЧҖ чишмәсе	-	«Көек» ҖЧҖ	Җир асты	н/с	н/с	R=50 м поясы; II пояс - проект буенча; III пояс - проект буенча	туры килә	25

Тимершык авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең җир асты чыганакларының суы «Саба, Кукмара, Мамадыш районнарында Татарстан Республикасының гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБУЗ филиалының сынау лабораториясе үзәге тарафыннан даими тикшерелә. 2018 елның ноябрендә Сынау лабораториясе үзәге тарафыннан Кызыл-Мишә авылы һәм Мингәр авылы каптажларыннан, Сабай авылы скважиналарыннан ясалган пробалар алынган.

Җирлекнең скважиналары суы химик составы буенча - гидрокарбонатлы магний-кальцийлы һәм СанПин 2.1.4.1074-01 "Эчәргә яраклы су" таләпләренә туры килә. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары суының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле. Кайнар су белән тәэмин итү системаларының куркынычсызлыгын тәэмин итүгә карата гигиена таләпләре». Суда пычраткыч матдәләрнең артуы ачыкланмаган.

Җирлектә су белән тәэмин итү системасының мөһим элементлары булып суүткәргеч насос станцияләре тора. насослар һәм алар белән бәйле суыра торган торбалар һәм су үткәргечләр ярдәмендә насос станцияләре суны корылмадан корылмага һәм кулланучыларга күчерә. Җирлектә 7 насослы су үткәрү станциясе - НСС бар.

Күпчелек станцияләр - җир астында, 40-70% ка йөкләнгән һәм тузуның түбән дәрәҗәсенә ия (25-35%).

2.6.1.3 нче таблица

2020 ел башына Тимершык авыл җирлегенең НСС нә характеристика

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Унашу урынының координат алары	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Объектның җир өсте тигезлегенә карата урнашуы (җир өсте, җир өсте, җир асты)	Проект житеште рүчәнлеге ($м^3$/сәг)	Фактик файдалану ($м^3$/сәгать) һәм аны файдалануга тапшыру елы	Тузу дәрәж әсе, %	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә, ведомство каравы	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
1	Тимершык авылы (ындыр табагы)	56°02´56,6´´с.ш. 50°20´16,0´´в.д.	16:35:170101:357	җир асты	10	6	25	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	н/с
2	Тимершык ав., Ленин ур.	56°02´56,6´´с.ш. 50°20´32,4´´в.д.	16:35:170101:358	җир асты	10	6	25	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	2012
3	Тимершык авылы (Пионер ур.), Тау Баш	56°02´36,3´´ 50°21´34,0´´	н/с	җир өсте	6	4	25	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	2010
4	Кызыл Мишә авылы	56°04´2,33´´	16:35:17 08 04:0010	җир асты	10	4	30	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Унашу урынының координат алары	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Объектның җир өсте тигезлегенә карата урнашуы (җир өсте, җир өсте, җир асты)	Проект җитештерүчәнлеге (м³/сәг)	Фактик файдалану (м³/сәгать) һәм аны файдалануга тапшыру елы	Тузу дәрәҗәсе, %	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә, ведомство каравы	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
		50°21´26,9´								
5	Кызыл-.Мишә ав.	56°04´2,3´´ 50°21´26´	16:35:17 08 04:0010	җир асты	6	4	30	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	2015
6	Миңгәр авылы	н/с	16:35:170201:196	җир өсте	6	3	35	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	2009
7	Сабай авылы	55°59´45´´ 50°18´32´	16:35:17 07 07:0007	җир асты	6	3	25	Тимершык авыл җирлеге	гамәлдәге	2009

Суүткәргеч челтәрдә су басуны һәм аны тотуны җайга салу, аның запасын булдыру һәм насос станцияләренең эш графигын тигезләү өчен җирлек территориясендә су башнялары эшләп килә, алар торак пунктлардагы су куллануны көйлиләр, челтәрдә тиешле басым ясыйлар, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклыйлар. Җирлектә 10 башня бар, шуларның 6сы концессия килешүе кысаларында «Саба районының Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖ кулында.

Тимершык авыл җирлегендә су белән тәэмин итү системасы, хуҗалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяҗларны канәгатьләндерүне исәпкә алып, түбән басымда кабул ителгән. Су үткәрү челтәрләре күбесенчә полиэтиленнан эшләнгән, торышы канәгатьләнерлек - тузу 15% тан артмый (2.6.1.4 таблицасы).

2.6.1.4 нче таблица

Су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика

№ т/б	Объектның исеме,	Торбаларның озынлыгы, м	Торбалар диаметры, мм	Торбалар материалы	Төзелеш елы	Тузу проценты, %
1	Тимершык авылы	8,609	110	полиэтилен	2009	15
2	Миңгәр авылы	3,486	110	полиэтилен	2009	15
3	К.Мишә авылы	5,956	110	полиэтилен	2007	15
4	Сабай авылы	2,104	110	полиэтилен	2008	15

Көек авылында су белән тәэмин итү челтәре юк.

Агросәнәгать комплексы объектларын (эре мөгезле терлекләр фермасын) су белән тәэмин итү үз чыганакларыннан гамәлгә ашырыла.

Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларында су үткәрү челтәрләрендә янгын сүндерү гидрантлары урнаштырылган, алар янгын сүндерү өчен су бирүне тәэмин итүче җиһазларны тоташтырырга мөмкинлек бирә. Әйтик, Тимершык авылында 5 янгын гидранты бар, Мингәр авылында - 4, Кызыл Мишә авылында - 15, Көек авылында - 2, Сабай авылында - 1[10].

Тимершык авыл җирлегендә 9 чишмә бар, шуларның өчесе халык ихтыяҗлары өчен суалгычлар сыйфатында кулланыла: «Тау Баш» чишмәсе, «Салкын Чишмә» чишмәсе һәм Тимершык чишмәсе (2.6.1.2 нче таблицаны карагыз).

2.6.2. Канализация

Тимершык авыл җирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Йорт яны җир кишәрлекләре белән шәхси йортларда яшәүче халык септиклар яки чокырлардан файдалана. Соңгылары гидроизоляциянең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы, бу территориянең пычрануына китерә.

[10] Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән анкета мәгълүматлары буенча, 2019 елның мае.

2.6.2.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендәге су чыгару системасына характеристика. Локаль чистарту корылмалары.

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Нинди объектларга хезмәт күрсәтелә	Проект куәте ($м^3$/тәүлек)	Ташлау урыны	Сыйфат чистарту (җитәрлек /җитәрлек түгел)	Техник халәте	Объект статусы (ассызыкларга)	Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
1	Тимершык авылы	Мәктәп	1,5	Дренаж коесы	җитәрлек	Бик яхшы	гамәлдә булган	2013
2	Кызыл Мишә авылы	Балалар бакчасы	1,5	Дренаж коесы	җитәрлек	Бик яхшы	гамәлдә булган	2013

Локаль чистарту корылмалары Тимершык авылы мәктәбе һәм Кызыл Мишә авылы балалар бакчасы янында гына бар (2.6.2.1 нче таблица).

Яңгыр һәм кар суларын бүлеп чыгару җайга салынмаган һәм гамәлдәге рельефның түбән урыннарына җибәрелә. Җирлекнең локаль чистарту корылмаларыннан агып төшүче суларны агызу дренаж коесына башкарыла, чистарту сыйфаты - җитәрлек күләмдә.

2.6.3. Территорияне санитар чистарту

Гамәлдәге төзелеш каты коммуналь калдыкларны барлыкка китерү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркыныч калдыкларга кертергә мөмкин.

Халык шәхси йорт җыентыкларыннан чүпне чүп-чар ташу транспортының кабул итү бункерына (КККны капчыклап җыю системасы) күчерә. Моннан тыш, җирлекнең торак пунктларында 1 бункер һәм контейнер бар (2.6.3.1 нче таблица).

2.6.3.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларында калдыклар белән эш итү инфраструктурасы

№п/п	Торак пункт исеме	Калдыклар җыю савыты, күләме, данә.	Урнашкан урыны	Материал	Махсус техника булу	Хезмәт күрсәтүче оешма
1.	Тимершык авылы	Контейнер - 6 данә, контейнер күләме 1,2 $м^3$	Пионер ур., 13; Пионер ур., 1а;	металл	1 камаз	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ҖЧҖ
2.	Кызыл Мишә авылы	Бункер - 1 данә, бункер күләме - 8 $м^3$	Ленин ур., 35	металл	1 камаз	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ҖЧҖ
3.	Көек авылы	Контейнер - 1 данә, контейнер	Н.С.	металл	1 камаз	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ҖЧҖ

№п/п	Торак пункт исеме	Калдыклар жыю савыты, күләме, данә.	Урнашкан урыны	Материал	Махсус техника булу	Хезмәт күрсәтүче оешма
		күләме - 1,2 м^3				
4.	Миңгәр авылы	Контейнер - 1 данә, контейнер күләме - 1,2 м^3	Г.Тукай ур., 29	металл	1 камаз	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ҖЧҖ
5.	Сабай авылы	-	-	-	1 камаз халыктан капчыкларда чүп-чар җыя	«Шәмәрдән КҖП ТКХ» ҖЧҖ

ККҚны үзәкләштерелгән җыю «Саба районы Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖнең махсус автотранспорты көче белән башкарыла. Тимершык авыл җирлегеннән коммуналь калдыклар 2000 елдан бирле файдаланыла торган «Шәмәрдән авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге янында урнашкан ККК полигонына чыгарыла. ККК полигонының гомуми мәйданы - 2,96 га, сыйдырышлылыгы - 231,26 мең м^3. Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы эшләү кысаларында гамәлдәге[11] ККК полигоннарының калдык ресурсларын билгеләү буенча инструменталь үлчәүләр уздырылды. Әлеге үлчәүләргә караганда, полигонның кертелгән куәтләреннән калган ресурс 97,27 мең м^3 тәшкил итә. Полигон 2020 елда ябылуга тәкъдим ителә.

Җирлек территориясендә санкцияләнгән чүплекләр юк.

Авыл җирлеге территориясендә тизәк һәм тирес барлыкка килү чыганагы - терлекчелек фермалары, шулай ук халыкның шәхси ярдәмче хуҗалыклары. Тирес бакча яны кишәрлекләрендә һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре кырларында ашлама буларак кулланыла.

«Саба РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча,Тимершык авыл җирлеге территориясендә биотермик чокырлар һәм себер язвалы үләт базлары юк.

Җирлек чигенең көньяк-көнчыгыш ягында «Байлар Сабасы ш.т.б.» ДПның биотермик чокыры теркәлгән (22 нче ветеринария-санитария карточкасы, 16:35 нче кадастр участогы:140303:30). Биотермик чокыр Тимершык җирлегеннән читтә урнашкан, әмма үзенең 500 метрлы ССЗы белән җирлек территориясенең бер өлешен каплый. Бүгенге көнгә җирлек территориясендә башка үләт базлары һәм биотермик чокырлар теркәлмәгән.

[11] Калдыклар, шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән расланды.

2.6.4. Җылылык белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл

Йортны җылыту җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан – түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарыннан башкарыла.

Тимершык авыл җирлегенең (мәктәпләрнең) иҗтимагый учреждениеләре 100 кВт һәм аннан да азрак куәтле казанлы автоном котельныйлардан файдалана. Котельныйлар һәм шәхси газ казаннары өчен ягулык булып табигый газ хезмәт итә. Газда эшли торган автоном котельныйлар Тимершык, Кызыл Мишә, Көек, Миңгәр авылларында бар. Сабай авылында җәмәгать оешмаларының җылынуы электр белән гамәлгә ашырыла (2.6.4.1 нче таблица).

2.6.4.1 нче таблица

Торак-коммуналь секторны һәм сәнәгать предприятиеләрен (котельныйлар, ЦТП, ИТП) җылылык белән тәэмин итү чыганаклары характеристикалары

№	Җылылык белән тәэмин итү чыганакларының аталышы	Казаннар (котел) маркасы	Казаннар саны	Ягулык төре	Резерв ягулыгы төре	Җылылык белән тәэмин итү чыганакларының җитештерүчәнлеге (Гкал/сәг)	Хезмәт күрсәтү зоналары турында белешмәләр
Тимершык авылы							
1	КФҮ автоном котельные	Бакси ф27	2	Газ	-	0,054	Башкарма комитетның административ бинасы, авыл мәдәният йорты, китапханә
2	Сөт бизнесы академиясенең автоном котельные	КСГ - 20	2	Газ	-	0,040	«Татарстан Республикасы сөт бизнесы академиясе»
Кызыл Мишә авылы							
1	Саба коррекция мәктәбенең автоном котельные	RSA-40 RSA-60	1 2	Газ	-	0,160	мәктәп
2	Кызыл-Мишә авылы мәдәният йортының автоном котельные	АГВ-29	2	Газ	-	0,46	Авыл мәдәният йорты китапханә
3	Кызыл Мишә балалар бакчасының автоном котельные		1	Пеллетлар	-	н/с	Балалар бакчасы, ФАП
Көек авылы							
1	Көек авыл клубының автоном котельные	RSA-40	2	Газ	-	0,080	Авыл мәдәният йорты балалар бакчасы
Миңгәр авылы							

№	Җылылык белән тәэмин итү чыганакларының аталышы	Казаннар (котел) маркасы	Казаннар саны	Ягулык төре	Резерв ягулыгы төре	Җылылык белән тәэмин итү чыганакларының җитештерүчәнлеге (Гкал/сәг)	Хезмәт күрсәтү зоналары турында белешмәләр
1	Тимершык урта мәктәбе филиалы-Мингәр башлангыч мәктәбенең автоном котельные	РСА-100	2	Газ	-	0,100	Мәктәп, балалар бакчасы
2	Мингәр мәдәният йортының автоном котельные	КОФ-23	1	Газ	-	0,023	Авыл мәдәният йорты китапханә
Сабай авылы							
1	Сабай авыл клубы	-	-	Электр уты	-	-	клуб

2.6.5. Газ белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлеген газ белән тәэмин итү Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Эзмә авылында АГРС газ бүлү станциясе һәм югары басымлы магистраль газүткәргечтән бүлүче газүткәргечләр аша гамәлгә ашырыла (2.6.5.1 нче таблица).

2.6.5.1 нче таблица

Авыл җирлегенә хезмәт күрсәтүче АГРС характеристикасы

АГРС исеме	Кергәндә Р, МПа		Чыкканда Р, МПа		Йөкләнеш, мең нм^3/сәгать	
	проект	факт	проект	факт	проект	факт
АГРС-3 Эзмә торак пункты	5,5	3,4	0,6	0,5	4,5	4

АГРС тан газ басымы югары булган җирлекара газүткәргечләр буенча газ бүлү пунктларына кадәр җибәрелә (ГРП, ШРП), 2.6.5.2 таблица, алга таба түбән басым челтәрләре буенча - турыдан-туры кулланучыга җибәрелә.

2.6.5.2 нче таблица

Газ редукциясе пунктларының техник характеристикалары һәм урнашуы[12]

№п/п	Объектның атамасы	Урнашу урыны (торак пункт)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Җитештерү (мең $м^3$/сәгать)	Тузу проценты, %	Объект статусы	Гамәлгә ашыру срогы, аны файдалануга тапшыру елы
1	ПРГ с рег. РДНК-400	Татарстан Республикасы, Саба р-ны, Көек авылы	0,6	0,003	300	50	гамәлдәге	1992
2	ПРГ с рег. РДНК-400	Татарстан Республикасы, Саба р-ны, Кызыл Мишә авылы	0,6	0,003	300	50	гамәлдәге	1992
3	2 рег белән ПРГ РДНК-400	Татарстан Республикасы, Саба р-ны, Мингәр авылы (егерь йорты)	0,6	0,003	600	25	гамәлдәге	2014
4	2 рег белән ПРГ РДНК-400	ТР, Саба р-ны, Мингәр авылы (манара)	0,6	0,003	600	26	гамәлдәге	2015
5	2 рег белән ПРГ РДСК-50 һәм 2 РДНК-400 белән	ТР, Саба р-ны, Мингәр авылы (1-ШП теплицасы)	0,6	0,3 0,003	330 600	30	гамәлдәге	2010
6	2 рег белән ПРГ РДНК-400	ТР, Саба р-ны, Мингәр авылы (2-ШП теплицасы)	0,6	0,003	2150	26	гамәлдәге	2015

[12] Искәрмә: Мәгълүматлар «Сабыгаз» ЭПУ тарафыннан 2019 елның маенда тәкъдим ителгән.

№п/п	Объектның атамасы	Урнашу урыны (торак пункт)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Җитештерү (мең $м^3$/сәгать)	Тузу проценты, %	Объект статусы	Гамәлгә ашыру срогы, аны файдалануга тапшыруелы
7	2 рег белән ПРГ РДГ-50Н/35	ТР, Саба р-ны, Мингәр авылы (1нче ШП авылга)	0,6	0,003	300	26	гамәлдәге	2016
8	2 рег белән ПРГ РДГ-20	Татарстан Республикасы, Саба р-ны, Мингәр авылы (2 нче ШП Дубай)	0,6	0,003	70	50	гамәлдәге	2005
9	2 рег белән ПРГ РДГ-20	ТР, Саба р-ны, Мингәр авылы (3нче номерлы ШП Юмгалак)	0,6	0,003	70	50	гамәлдәге	2005
10	2 рег белән ПРГ РДНК-400	Татарстан Республикасы, Саба р-ны, Сабай авылы	0,6	0,003	300	50	гамәлдәге	2002
11	2 рег белән ПРГ РДНК-400	ТР, Саба р-ны, Тимершык авылы (мәктәп-ШП)	0,6	0,003	600	27	гамәлдәге	2012
12	ПРГ с рег. РДГ-50Н/35	ТР, Саба р-ны, Тимершык авылы (1нче ШП)	0,6	0,003	2150	50	гамәлдәге	2010
13	ПРГ с рег. РДНК-1000	ТР, Саба р-ны, Тимершык авылы (2нче ШП)	0,6	0,003	900	50	гамәлдәге	1999
14	ПРГ 2 рег.	ТР, Саба р-ны,	0,6	0,003	300	30	гамәлдәге	2010

№п/п	Объектның атамасы	Урнашу урыны (торак пункт)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Кергәндә газ басымы (МПа)	Җитештерү (мең $м^3$/сәгать)	Тузу проценты, %	Объект статусы	Гамәлгә ашыру срогы, аны файдалануга тапшыруелы
	белән РДНК-400	Тимершык авылы (3нче ШП, Яшьләр ур.).						

Тимершык авыл җирлегендә газ белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы 8,6 км тәшкил итә. Газ белән тәэмин итү челтәрләре алыштыруга мохтаҗ түгел.

2.6.5.3 нче таблица

Газ белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика

Газ белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы, (км)	Торбалар материалы	Басым, МПа	Газ белән тәэмин итү челтәрләренең тузу проценты	Газ белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы алмаштыруны таләп итә, (км)
8,6	Полиэтилен җир асты прокладкасы	Түбән, 280	н/с	н/с

2.6.6. Электр белән тәэмин итү

Гамәлдәге хәл:

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеген электр белән тәэмин итү түбәндәге югары вольтлы подстанцияләрдән гамәлгә ашырыла:

- «Саба» ПС 220/110/35/6-10 кВ. "Саба" ПС трансформаторларының куәте 2х10000 кВА тәшкил итә. «Челтәр компаниясе» ААҖ туклану үзәкләре буенча технологик тоташтыру өчен ирекле куәтнең агымдагы күләме 2929,37 кВт тәшкил итә;
- «Мичән» ПС 220/110/35/6-10 кВ. "Мичән" ПС трансформаторларының куәте 2х6300 кВА тәшкил итә. «Челтәр компаниясе» ААҖ туклану үзәкләре буенча технологик тоташтыру өчен ирекле куәтнең агымдагы күләме 4818 кВт тәшкил итә;

ПСга бүлү җайланмалары саны подстанцияләр киеренкелеге дәрәҗәләренә туры килә.

Тимершык авыл җирлегенең подстанцияләренә характеристика, аларның бер өлеше - багана подстанцияләре, 2.6.1 нче таблицада бирелгән.

2.6.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең комплекслы һәм багана трансформатор подстанцияләре характеристикасы

№ т/б	Объектның атамасы	Унашу урынының координаталары	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Урнашу урыны (торак пункт, адрес)	Диспетчерлык номеры	Трансформаторлар саны, данә	Трансформа торларның номиналь куәте (кВА)	Поданциянең көчәнеше (кВ)	ПС (кВА) туклану үзәкләренең куәтләре резервы	Объектны фактта файдалану (%)	Тузу проценты (%)	Ток тибы (ассызыкларга)	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкциялнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
1	КТП - 92197	Сабай авылы	16:35:170707 :1216	Сабай авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92197	1	160	10	113	29	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	2007
2	КТП - 92192	Миңгәр авылы	16:35:170703 :1217	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92192	1	100	10/0,4	87	13	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	1994
3	КТП - 92193	Миңгәр авылы	16:35:170703 :1217	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92193	1	160	10/0,4	142	11	20	үзгәрүчән	гамәлдәге	1990
4	КТП - 92194	Миңгәр авылы	16:35:170201 :169белән 16:35:170201 :170 арасында	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92194	1	160	10/0,4	104	66	20	үзгәрүчән	гамәлдәге	1988
5	КТП - 92195	Миңгәр авылы	Якынча 16:35:170201 :146	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92195	1	160	10/0,4	151	6	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	1992
6	КТП - 92143	Миңгәр авылы	16:35:170703 :21	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92143	1	100	10/0,4	86	14	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	2005
7	КТП - 92196	Миңгәр авылы	16:35:170705 :1200	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән	1	160	10/0,4	124	23	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2010

№ т/б	Объект ның атамасы	Унашу урынының координаталары	Жир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Урнашу урыны (торак пункт, адрес)	Диспетчерлык номеры	Трансформаторлар саны, данә	Трансформа торларның номиналь куәте (кВА)	Поданциянең көчәнеше (кВ)	ПС (кВА) туклану үзәкләренең куәтләре резервы	Объектны фактта файдалану (%)	Тузу проценты (%)	Ток тибы (ассызыкларга)	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
					КТП 92196									
8	КТП - 92066	Миңгәр авылы	Якынча 16:35:170708 :2	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92066	1	100	10/0,4	90	11	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2008
9	КТП - 92376	Миңгәр авылы	16:35:170705 :1200	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92376	1	250	10/0,4	110	140	5	үзгәрүчән	гамәлдәге	2012
10	КТП - 92395	Миңгәр авылы	16:35:170705 :1201	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92395	1	160	10/0,4	100	60	5	үзгәрүчән	гамәлдәге	2013
11	КТП - 92382 кулланучылар өчен	Миңгәр авылы	16:35:170703 :1217	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92382	1	630	10/0,4	-	-	-	-	-	2012
12	КТП - 92386 кулланучылар өчен	Миңгәр авылы	16:35:170701 :14	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92386	1	630	10/0,4	-	-	-	-	-	-
13	СТП - 93423	Миңгәр авылы	16:35:170702 :1200 белән 16:35:170702 :1218 арасында	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.93-01 СТП 93423	1	100	0,4/10	50	50	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2015
14	СТП - 93424	Миңгәр авылы	16:35:170701 :14	Миңгәр авылы	ВЛ 10 кВ ф.93-01 СТП 93424	1	100	10/0,4	50	50	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2015

№ т/б	Объект ның атамасы	Унашу урынының координата лары	Җир кишәрлегене ң кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Урнашу урыны (торак пункт, адрес)	Диспетчер лык номеры	Трансформат орлар саны, данә	Трансформа торларның номиналь куәте (кВА)	Поданци янең көчәнеш е (кВ)	ПС (кВА) туклану үзәкләренең куәтләре резервы	Объектны фактта файдалану (%)	Тузу проценты (%)	Ток тибы (ассызыкларга)	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
15	КТП - 98004	Тимершык авылы	16:35:170601 :16	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98004	1	250	10/0,4	33	87	60	үзгәрүчән	гамәлдәге	1977
16	КТП - 98006	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170101 :731	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98006	1	250	10/0,4	78	69	40	үзгәрүчән	гамәлдәге	1991
17	КТП - 98007	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170101 :354	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98007	1	250	10/0,4	224	13	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	2007
18	КТП - 92005	Тимершык авылы	16:35:170602 :21	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92005	1	160	10/0,4	106	34	45	үзгәрүчән	гамәлдәге	1988
19	КТП - 92191	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170101 :336	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән КТП 92191	1	160	10/0,4	105	34	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2010
20	КТП - 98218	Тимершык авылы	16:35:170101 :102 белән 16:35:170101 :103 арасында	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98218	1	250	10/0,4	214	14	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2010
21	КТП - 98263	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170101 :32	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98263	1	160	10/0,4	40	75	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2010
22	КТП - 98262	Тимершык авылы	16:35:170101 :176 белән	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС	1	160	10/0,4	116	30	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2010

№ т/б	Объект ның атамасы	Унашу урынының координата лары	Жир кишәрлегене ң кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Урнашу урыны (торак пункт, адрес)	Диспетчер лык номеры	Трансформат орлар саны, данә	Трансформа торларның номиналь куәте (кВА)	Поданци янең көчәнеш е (кВ)	ПС (кВА) туклан у үзәклә ренең куәтлә ре резерв ы	Объектны фактта файдалан у (%)	Тузу проце нты (%)	Ток тибы (ассызыкл арга)	Объект статусы (ассызыкл арга)	Төзелә, реконструкци яләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
			16:35:170101 :207 арасында		Саба КТП 98262									
23	КТП - 92390	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170601 :32	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба, ф.04 ПС Мичән КТП 92390	2	2х400	10/0,4	319	20	5	үзгәрүчән	гамәлдәге	2013
24	СТП - 92452	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170602 :7	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.04. ПС Мичән СТП 92452	1	25	10/0,4	25	0	3	үзгәрүчән	гамәлдәге	2017
25	СТП - 98453	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170601 :3	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба, СТП 98453	1	25	10/0,4	25	0	3	үзгәрүчән	гамәлдәге	2017
26	СТП - 98460	Тимершык авылы	Якынча 16:35:170806 :8	Тимершык авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба, СТП 98460	1	25	10/0,4	25	0	3	үзгәрүчән	гамәлдәге	2018
27	КТП - 98009	Кызыл Мишә авылы	Якынча 16:35:170807 :15	Кызыл Мишә авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98009	1	250	10/0,4	48	81	35	үзгәрүчән	гамәлдәге	1980
28	КТП - 98010	Кызыл Мишә авылы	Якынча 16:35:170401 :348	Кызыл Мишә авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98010	1	100	10/0,4	35	94	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	2000
29	КТП - 98011	Кызыл Мишә авылы	Якынча 16:35:170401 :95	Кызыл Мишә авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП	1	100	10/0,4	26	74	30	үзгәрүчән	гамәлдәге	2011

№ т/б	Объектның атамасы	Унашу урынының координаталары	Жир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Урнашу урыны (торак пункт, адрес)	Диспетчерлык номеры	Трансформаторлар саны, данә	Трансформа торларның номиналь куәте (кВА)	Поданциянең көчәнеше (кВ)	ПС (кВА) туклану үзәкләренең куәтләре резервы	Объектны фактта файдалану (%)	Тузу проценты (%)	Ток тибы (ассызыкларга)	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
					98011									
30	КТП - 98012	Кызыл Мишә авылы	Якынча 16:35:170401 :129	Кызыл Мишә авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98012	1	250	10/0,4	174	31	60	үзгәрүчән	гамәлдәге	1975
31	СТП - 98428	Кызыл Мишә авылы	Якынча 16:35:170806 :8	Кызыл Мишә авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба, СТП 98428	1	25	10/0,4	25	0	5	үзгәрүчән	гамәлдәге	2015
32	КТП - 98013	Көек авылы	Якынча 16:35:0000:5 51	Көек авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98013	1	630	10/0,4	585	7	15	үзгәрүчән	гамәлдәге	1993
33	КТП - 98015	Көек авылы	Якынча 16:35:170501 :46	Көек авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98015	1	160	10/0,4	48	70	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2001
34	КТП - 98288	Көек авылы	Якынча 16:35:170901 :113	Көек авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98288	1	400	10/0,4	400	0	10	үзгәрүчән	гамәлдәге	2000
35	КТП - 98378	Көек авылы	Якынча 16:35:170901 :113	Көек авылы	ВЛ 10 кВ ф.05 ПС Саба КТП 98378	1	250	10/0,4	100	150	20	үзгәрүчән	гамәлдәге	2012

Тимершык авыл җирлеге торак пунктлары КТПын электр белән тәэмин итү ВЛ-10 кВ һава линияләре белән башкарылган (2.6.2 нче таблица). Терәк тибы – тимер-бетон һәм тимер-бетон өстәмәләр белән агач. Физик халәт канәгатьләнерлек. Терәкләрне алыштыру таләп ителми. Электр тапшыру линияләренең барысы да үзара резервлана.

2.6.6.2 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә электр линияләренең техник характеристикалары

№ т/б	Объектның атамасы	Көчәнеш, кВ (кирәклесен ассызыкларга)	Электр тапшыру линиясенең төре (ассызыкларга)	Озынлыгы (км)	Ток тибы (ассызыкларга)	Объект статусы (ассызыкларга)
1	Сабай авылы	10	һава ЛЭП	0,379	үзгәрүчән	гамәлдә булган
2	Миңгәр авылы	10	һава ЛЭП	1,68	үзгәрүчән	гамәлдә булган
3	Тимершык авылы	10	һава ЛЭП	0,717 - ф. 04 «Мичән» ПС 2,130 - ф.05 «Саба» ПС	үзгәрүчән	гамәлдә булган
4	Кызыл Мишә авылы	10	һава ЛЭП	0,915	үзгәрүчән	гамәлдә булган
5	Көек авылы	10	һава ЛЭП	1,050	үзгәрүчән	гамәлдә булган

Электр челтәре схемалы чишелешенең гамәлдәге төре торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын кирәкле дәрәҗәдә электр белән тәэмин итү категориясен тәэмин итә һәм тирән үзгәрешләр таләп итми.

2.6.6.3 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә электр тапшыру линияләренең физик искерү билгеләренең төс индикациясе

№ т/б	Объектның атамасы	Электр тапшыру линиясенең төре (ассызыкларга)	Тузу проценты (%)	Визуализация белән физик тузу дәрәҗәсе (төс)	Техник йогынты төре
1	Сабай торак пункты	һава ЛЭП	35	канәгатьләнерлек	Техник торышка ныклы контроль, капиталь ремонт, реконструкция
2	Мингәр торак пункты	һава ЛЭП	10	бик яхшы	Планлы диагностикалау
3	Тимершык торак пункты	һава ЛЭП	10	бик яхшы	Планлы диагностикалау
4	Кызыл Мишә торак пункты	һава ЛЭП	35	канәгатьләнерлек	Техник торышка ныклы контроль, капиталь ремонт, реконструкция
5	Көек торак пункты	һава ЛЭП	35	канәгатьләнерлек	Техник торышка ныклы контроль, капиталь ремонт, реконструкция

Россия Федерациясе Энергетика министрлыгының 2015 елның 23 июнендәге 380 номерлы «Электр энергиясен кулланучыларның аерым энергия кабул итүче җайланмалары (энергия кабул итүче җайланмалар төркемнәре) өчен актив һәм реактив куәтне куллану нисбәтен исәпләү тәртибе турында» Боерыгы нигезендә актив һәм реактив куәтне куллану нисбәтен исәпләү тәртибе расланган, 0,94 чикләрендә кулланучының косинусын саклау чараларын карарга кирәк.

2.6.7. Аз токлы челтәрләр

Гамәлдәге хәл:

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлеген телефонлаштыру Тимершык авылы, Кызыл Мишә авылы һәм Миңгәр авылы торак пунктларында урнашкан өч автомат телефон станциясеннән гамәлгә ашырыла.

2.6.7.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге АТСның техник характеристикалары

Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Унашу урынының координаталары	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	АТС атамасы (тибы)	Кулланыла торган сыешлык	АТСның проект сыешлыгы	Файдалануга тапшыру елы	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк ителә торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
Тимершык авылы	56.044148, 50.349628	16:35:170101:628	АТС320	186	224	2003	гамәлдә булган	2003
К.Мишә авылы	56.075849, 50.362538	16:35:170401:182	АТС320	112	128	2003	гамәлдә булган	2003
Миңгәр авылы	56.021171, 50.321851	16:35:170201:100	АТС320	78	96	2003	гамәлдә булган	2003

Элемтә туры туклану зонасы белән шкаф системасы буенча оештырылган.

Линия хуҗалыгы - кабель-һава, траншеяларда һәм кабельле канализациядә кабельләр белән, шулай ук һава буенча терәкләрдә башкарылган. Кабельләр тибы: җепселле-оптик, бер дүртле КСПП, КСПЗП.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләрне тәэмин итә.

Шәһәрара элемтә җепселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. ТР буенча физик бәҗра оештырылган, ул каналларны җитәрлек күләмдә кулланырга мөмкинлек бирә. Абонентлар өчен шәһәрара һәм халыкара элемтәнең 9 операторын сайлау мөмкинлеге бирелә.

2.6.7.2 нче таблица

Җирлекнең торак пунктлары буенча телефоннар булу

№п/п	Торак пункт исеме	Телефоннар саны
1	Тимершык авылы	198
2	Кызыл Мишә авылы	88
3	Миңгәр авылы	63
4	Көек авылы	35
5	Сабай авылы	18

Җирлекнең кәрәзле элемтәсе Тимершык һәм Мингәр авылындагы кәрәзле элемтәнең (БС) нигез станцияләре тарафыннан тормышка ашырыла. аның характеристикасы 2.6.7.3 нче таблицада бирелгән

2.6.7.3 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең база станцияләренең техник характеристикалары

№ т/б	Объектның исеме, урнашу урыны (торак пункт, адресы)	Унашу урынының координаталары	Җир кишәрлегенең кадастр номеры яки кадастр кварталының номеры	Оператор	Объект статусы (ассызыкларга)	Төзелә, реконструкцияләнә, юк итель торганнар өчен гамәлгә ашыру срогы. Файдалануга тапшыру елы - булганнар өчен
1	Тимершык авылы 886	56.038023, 50.359333	16:35:170604:167	"Твои мобильные технологии" ҖЧҖ	гамәлдә булган	2015
2	№2238, Миңгәр авылы	56.016024, 50.315312	16:35:170201:354	"Твои мобильные технологии" ҖЧҖ	гамәлдә булган	2015

Тимершык авыл җирлеген радиофикацияләү өчен файдаланудагы 5 кВт куәтле УПВ-5 тибындагы радиотрансляция узелы һәм 3 программа тапшыруы аппараты кулланыла.

2.7 Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү

Бүлекнең максатлары һәм бурычлары

«Торак урыннар территориясен инженерлык әзерләү» бүлегенең максаты - территориянең физик үзенчәлекләрен яхшырту һәм нәтиҗәле гражданнар һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженерлык әзерлегенең төп бурычы - җирлек территориясен уңайсыз физик-геологик процесслар йогынтысыннан, ташулар һәм ташулар вакытында су басудан һәм су басудан, грунт сулары дәрәҗәсен күтәрүдән, грунтларны утыртудан һәм алга этәрүдән саклау.

Җирлекнең 5.1 СП 115.13330.2016 «Куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы" таблицасы буенча бәяләнгән табигый шартлары СНиП 22-01-95 актуаль редакциясе "гади" дип характерлана.

2.7.1 нче таблицада җил юнәлешенең кабатлануы һәм кышкы чорда явым-төшем күләме күрсәтелгән.

2.7.1 нче таблица

Җил юнәлешенең кабатлануы һәм явым-төшем күләме

Ай	Җил юнәлешләренең кабатлануы								Явым-төшем күләме (мм)
	Т	ТКч	КЕРТҮ	ККч	К	ККб	Кб	ТКб	
Октябрь	10	8	5	6	14	24	19	14	49,2
Ноябрь	7	7	8	7	18	24	17	12	43,4
Декабрь	6	6	9	8	20	25	17	9	44,3
Гыйнвар	6	8	9	9	22	23	14	9	38,0
Февраль	7	8	11	10	19	23	14	8	27,6
Март	7	8	10	9	19	24	14	9	30,9

2.7.1 нче таблицадан күренгәнчә, кышкы чорда көньяк-көнбатыш җилләре өстенлек итә, алар 23% очракта очрый. Югарыда күрсәтелгән җилләр меридиональ юнәлештәге юлларда кар көртләре барлыкка килүгә ярдәм итә.

Кышкы чордагы җилләрдән һәм кар көртләреннән тыш, Тимершык авыл җирлеге территориясендә түбәндәгеләр күзәтелә:

- эрозия процесслары;
- су басу (елгалар битләренең төбе һәм аскы өлешләре);
- сейсмиклык.

Эрозия процесслары

Авыл җирлеге территориясендә очрый торган эрозион процесслар туфрак, ерганак һәм елга эрозиясе белән тәкъдим ителгән.

Бу процесслар авыл хуҗалыгына зур зыян китерә, чөнки туфрак өстеннән уңдырышлы катламнарны юалар. Эрозиягә елгаларның сөрелгән битләре китерелә. Аның барлыкка килүенең төп сәбәбе – агроландшафт оештыруны бозу-сөрүлекләр, болыннар һәм урман җирләре мәйданнарының дөрес булмавы.

Чокырлар үсешенең табигый факторларыннан тыш, антропоген фактор да бик мөһим. Җирлек территориясенең шактый өлеше хуҗалык тарафыннан үзләштерелгән.

Су басу

Су басу дигәндә әлеге территориядә хуҗалык эшчәнлеген бозуга, җир асты суларының физик һәм физик-химик үзлекләрен үзгәртүгә, туфрак грунтларын, төр составын, үсемлек капламының структурасын һәм продуктивлыгын үзгәртүгә, хайваннар яшәү урыннарын трансформацияләүгә китерә торган җир асты суларының күләме арту һәм аэрация зонасы грунтларының дымлануы аңлашыла

Су басу процессларына җирлек территориясен дренацияләүче елгаларның төбе һәм елга үзәннәре ярларының түбән катламнары дучар ителә. Биредә җир асты сулары су йөртүчән дүртенче аллювиаль комплекска керә һәм җир асты сулары өсте тирәнлеге 10-15 метрдан артмаган территорияләрдә сезонлы һәм күпьеллык тирбәнешләр кичерә

Су басуны үстерүдәге принципиаль аермалар эзләнүләрнең үзенчәлеген һәм методик юнәлешен, шулай ук гидрогеологик шартларны үзгәртүне фаразлау методикасын һәм инженерлык-геологик яклауны инженер-геологик нигезләүнең үзенчәлекләрен билгели.

Сейсмиклык

Тимершык авыл җирлеге территориясе Көнчыгыш Европа платформасының Идел-Урал антеклизының үзәк өлешендә урнашкан һәм Төньяк Татар гөмбәзенең үзәк өлешенә туры килә.

Көнчыгыш Европа платформасы территориясе (масштабы 1: 2500000) һәм Татарстан Республикасы территориясенең (1: 500000) сейсмик районлаштыру карталары норматив документлар буларак расланды.

СП 116.13330.2012 "Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер яклау. Төп нигезләмәләр. СНиП 22-02-2003 актуаль редакциясе, Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге территориясе уртача грунт шартлары өчен сейсмиклылыкның 6 баллы зонасына керә (В картасы), димәк, җирлек чикләрендә төзелеш эшләре сыйфатына югары таләпләрне исәпкә алмыйча төзелеш алып барылырга мөмкин.

Җирлек территориясенә табигать процессларының йогынтысын комплекслы бәяләү

Карала торган территориядә хәвефле процессларны комплекслы бәяләү үзләштерү өчен уңайсыз участоклар бүлеп бирергә һәм территорияне яңа төзелешкә үзләштерүнең максатчанлыгын билгеләргә мөмкинлек бирә. Шул максаттан чыгып, проектлау этабында авыл җирлеге дучар булган табигать процессларының катлаулылыгы һәм куркынычлылыгы бәяләнә.

Югарыда билгеләп үтелгәнчә, 5.1 СП 115.13330.2016 таблица нигезендә "Куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы. СНиП 22-01-95 актуаль редакциясе, җирлекнең табигый шартлары «гади» дип бәяләнә.

Территорияне төзеп үзләштергәндә табигый шартларның әлеге бәяләмәсен исәпкә алырга кирәк.

Куркыныч табигать процессларын тәртипкә салу өчен, куркынычлык категориясе нигезендә һәм элементар математик аппарат кулланып, күрсәткечләрне билгелибез Моның өчен һәр куркыныч категориясенә тиешле ранг бирәбез: мәсәлән, «гадәттән тыш куркыныч процесслар» категориясенә «4» рангы, ә «уртача куркыныч» категориясенә - «1» рангы (2.7.2 нче таблица) бирәбез.

2.7.2 нче таблица

Табигать процессының куркыныч категориясе	гадәттән тыш куркыныч (фаҗигале)	Бик куркыныч	куркыныч	уртача куркыныч
Ранг	4	3	2	1

Шулай итеп, СП 116.13330.2012 "Б" кушымтасы нигезендә һәм тәкъдим ителгән ранжировка нигезендә саннарның җыелмасын табабыз, бу

саннар җирлек территориясендә бара торган табигый процессларның куркынычы категориясен сан рәвешендә чагылдыра (2.7.3 нче таблица).

2.7.3 нче таблица

Куркыныч табигый процесслар		
Сейсмиклык	Су басу	Эрозия процесслары
1	1	1

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, ранжировка этабында ук табигый процессларның җирлек территориясенә йогынтысының ни дәрәҗәдә куркыныч булуы турында бер мәгънәле нәтиҗә ясарга мөмкин. Бу җирлектә ачыкланган табигый процессларның «уртача куркыныч» категориясенә керүе белән аңлатыла.

Әмма куркыныч категорияләре буенча процессларны күбрәк дифференциацияләгәндә, бер мәгънәле нәтиҗә ясау инде катлаулырак булачак, шуңа күрә элементар математик аппаратны куллану зарурлыгы туа.

Табигать процессларының гомумиләштерелгән хәвеф-хәтәр категориясенең санлы әһәмиятен билгеләү өчен, урта арифметик әһәмиятен исәпләү методикасын кулланабыз.

Җирлек территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясенең сан мәгънәсе «1»гә тигез. Тәкъдим ителгән ранжирование нигезендә бу Тимершык авыл җирлеге территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркынычы категориясе «уртача куркыныч» категориясенә туры килүен аңлата.

Табигать процессларының җирлек территориясенә йогынтысын комплекслы бәяләүне үткәргәндә результивацияләү ысулы буларак, җирлек территориясендә таралган куркыныч табигый процесслар турында белешмәләрне гомумиләштерүгә, системага салуга һәм пространстволы локальләштерүгә нигезләнгән картографик метод сайлап алынырга мөмкин һәм соңгыларын визуализацияләүгә юнәлдерелгән булырга мөмкин.

Визуализация нигезендә табигый процессларның җирлек территориясенә йогынтысын чагылдыра торган схема төзү ята. Схемада шулай ук куркыныч табигать процессларының йогынтысын киметүгә юнәлтелгән чараларны уздыру мөмкинлеген исәпкә алган җирлек территориясенең участоклары да чагыла.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк: проектлауның алдагы стадияләрендә табигать процессларының кеше эшчәнлегенә йогынтысын тикшерүнең һәм бәяләүнең җентекле дәрәҗәсе кирәк.

3. ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ

3.1. Халык саны фаразлары

Демографик сәясәтне, шул исәптән республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Саба муниципаль районының авыл җирлекләрендә халык санын фаразлау, Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы тарафыннан бирелгән район халкының гомуми санын фаразлауны исәпкә алып, үтәлде.

Тимершык авыл җирлегенең халык санын беренче һәм исәп-хисап чорына фараз генераль план кысаларында 2016 ел башына халыкның, балаларның һәм яшүсмерләрнең төп яшь төркемнәре буенча белешмәләр нигезендә, шулай ук Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән бер елда туган, вафат булган, килгән, киткән балалар саны турында мәгълүматлар нигезендә башкарылды.

Моннан тыш, Тимершык авыл җирлегендә халык саны динамикасы да исәпкә алынган (2002 елда халык санын алу, 2005 ел башына Саба муниципаль районы авыл җирлекләрен хуҗалык исәбе һәм 2008-2015 елларда муниципаль берәмлек паспортлары мәгълүматлары буенча).

Әлеге демографик фаразга караганда, Тимершык авыл җирлегендә халык саны, беренче чиратта, генераль планны (2025г) тормышка ашыру өчен, 1721 кеше күтәлә, исәп-хисап срогына (2040 ел)- 1734 кеше. Бүгенге көндә җирлек халкының саны 1573 кеше тәшкил итә.

3.1.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә халык саны фаразы, кеше

Атамасы	2020	2025	2040
Тимершык авыл җирлеге - барлыгы, шул исәптән:	**1573**	**1721**	**1734**
Тимершык авылы	839	915	922
Кызыл Мишә авылы	327	351	354
Көек авылы	137	159	160
Миңгәр авылы	226	249	251
Сабай авылы	44	47	47

Өч һәм аннан күбрәк баласы булган гражданнарның җир кишәрлекләрен бушлай алуга хокукларын гамәлгә ашыру максатларында , Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты тарафыннан җирлекнең күпбалалы гаиләләрен җир кишәрлекләре белән тәэмин итү эше оештырылды.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә даими яшәүче күпбалалы гаиләләргә гомуми өлешләп милеккә түләүсез бирелә торган, гомуми мәйданы 26,22 га булган җир кишәрлеге Тимершык авылында урнашкан.

3.2. Икътисадый үсеш

Тимершык авыл җирлегенең үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Саба муниципаль районының, Тимершык авыл җирлегенең[13] социаль-икътисади үсеш программалары, төбәк һәм [14]федераль тармак программалары исәпкә алынды.

3.2.1. Сәнәгать җитештерүен үстерү

Генераль план белән, беренче чиратта, Тимершык авылыннан көньяк-көнчыгыштарак V класслы хәвефлелектәге сәнәгать җитештерүе объектын (2 га) урнаштыру планлаштырыла.

Моннан тыш, Көек авылыннан көнчыгышка таба «Таш» ҖЧҖ предприятиесе метал булмаган файдалы казылмалар карьеры (мәйданы 14,7 га булган карьер) территориясен үзләштерүне планлаштыра.

Сәнәгать җитештерүе объектларының торак төзелешенә һәм әйләнә-тирә мохит сыйфатының нормалаштырылган күрсәткечләре булган башка объектларга тискәре йогынтысын булдырмау максатларында объектлардан санитар-яклау зоналарын оештыру каралган: V классны объекттан - 50 м, известьташ карьерыннан - 300 м (СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03).

3.2.2. Агросәнәгать комплексын үстерү

Тимершык авыл җирлегенең генераль планы чаралары түбәндәге чараларны күздә тота:

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Көек авылында урнашкан «Көек» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасы җитештерүен оптимальләштерү;

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Кызыл-Мишә һәм Көек авылыннан көньякта урнашкан «Саба» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасы җитештерүен оптимальләштерү;

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Кызыл Мишә авылында урнашкан «Саба» ҖЧҖенең машина-трактор паркы җитештерүен оптимальләштерү;

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Тимершик авылыннан көнбатышта урнашкан «Саба» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасы җитештерүен оптимальләштерү;

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Тимершык авылыннан төньякта урнашкан «Саба» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасы җитештерүен оптимальләштерү;

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында Тимершык авылының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан «Саба» ҖЧҖенең машина-трактор паркы җитештерүен оптимальләштерү;

---

[13] 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе»

[14] 2017 - 2022 елларга һәм киләчәктә 2026 елга кадәр Тимершык авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.

санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында, Мингәр авылының төньяк өлешендә урнашкан терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе җитештерүен оптимальләштерү;

Тимершык авылыннан көнчыгыштарак ябык типтагы тирес саклагычлар төзү.

3.2.3. Урман комплексын үстерү

Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проекты, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар һәм хисаплы срокка кадәрге чорга документлар белән күздә тотылмый.

3.2.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә сәнәгать җитештерүен үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Көек авылыннан төньяк-көнчыгыштарак	Эшләми торган вак таш карьеры ("Татавтодор"[15] ПРСО)	Махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру[16]	га	1,0	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Көек авылыннан көнчыгыштарак	Известьташ карьеры ("Таш" ҖЧҖ)	Карьерны (рекультивация проекты нигезендә) торгызу һәм авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләргә кайтару	га	12	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

[15] 2020 елга «Татавтодор» ПРСОның Саба ДУ Тимершык авыл җирлеге территориясендә җитештерү эшчәнлеген туктатты.
[16] Алга таба функциональ файдалану тиешле рекультивация проектларында карьерның баланс тотучысы тарафыннан хәл ителәчәк.

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
3	Көек авылыннан көнчыгыштарак	Карьер	Кадастр номеры 16:35:170901:118 булган җир кишәрлеген оештыру известьташ карьеры итеп ясау	га	14,7	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.2.2 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Көек авылы	«Көек» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	16,4	16,4	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Кызыл Мишә авылы	«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	22,7	22,7	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Кызыл Мишә авылы	«Саба» ҖЧҖнең машина-трактор паркы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	6,7	6,7	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авылыннан көнбатышка таба	«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	16,8	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Тимершык авылыннан төньяктарак	«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	5,2	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
6	Тимершык авылы	«Саба» ҖЧҖнең машина-трактор паркы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	5,2	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
7	Миңгәр авылы	Терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесе	Җитештерүне оптимальләштерү	га	29,2	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
8	Тимершык авылыннан көнчыгыштарак	Ябык типтагы тирес саклау урыны	Яңа төзелеш	объект	-	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
9	Миңгәр авылыннан көнчыгыштарак	Эре мөгезле терлекләрнең гамәлдә булмаган фермасы	Махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән территорияне рекультивацияләү	га	1,1	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.3. Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр әзерләү - генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник халәте һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты белән бергәләп эшләү нәтиҗәсендә, Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проекты белән, Тимершык авылында (торак пунктның гамәлдәге чигеннән читтә) күпбалалы гаиләләргә шәхси торак төзү өчен, **гомуми мәйданы** 30,1 га булган, түбәндәге кадастр номерлары бирелгән җир кишәрлекләрен үз эченә алган гомуми мәйданлы территория бирелде:

16:35:170604:193 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:194 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:195 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:196 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:204 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:205 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:206 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:207 (мәйданы 3,55 га);
16:35:170604:208 (мәйданы 1,71 га).

Шуларның 3,9 га мәйданлы территориядә, ферманың якынча санитар-яклау зонасы салынуга бәйле рәвештә, махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы урнаштырыла.

Мингәр авылында шәхси торак төзелешен урнаштыру өчен гомуми мәйданы 38,8 га булган территорияләр бирелде:

кадастр номеры 16:35:0000:1189 булган 37,4 га җир кишәрлегендә;
кадастр номеры 16:35:170703:9 булган 0,22 га җир кишәрлегендә ;
кадастр номеры 16:35:170706:9 булган 0,25 га җир кишәрлегендә ;
кадастр номеры 16:35:170702:21 булган 0,29 га җир кишәрлегендә ;
кадастр номеры 16:35:0000:1268 булган 0,64 га җир кишәрлегендә ;

Көек авылында ИЖС астына кадастр номеры 1:35:170901:122 булган 0,54 га мәйданлы участок бирелгән.

Тимершык авыл җирлегендә торак төзелеше өчен территорияне исәпләү 0,15 га урта йорт участогы һәм 120 кв.м торак йортның уртача мәйданы күләменнән чыгып башкарылган.

Хисап срогы дәвамында торак төзелеше (2040 елга кадәр).

Шәхси торак төзелеше өчен исәп-хисап срогына җирлектә 69,44 га территория каралган. Әлеге территорияләрдә торак төзелеше якынча 20,47 мең кв.м тәшкил итәчәк.

Торак фондының еллык үсеше фаразлана торган чорда елына 1,365 мең кв.м торак тәшкил итәргә тиеш.

3.3.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең торак инфраструктурасын үстерү

Территория исеме	Гамәлдәге хәл (2020 ел)	Беренче чират (2020 - 2025 еллар)		Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
	Торакның гомуми мәйданы (мең кв.м.)	Торакның гомуми мәйданы (мең кв.м.)	Билгеле бер чорга яңа торак төзелеше,, мең кв.м.	Торакның гомуми мәйданы (мең кв.м.)	Билгеле бер чорга яңа торак төзелеше,, мең кв.м.
Тимершык авыл җирлеге - барлыгы, шул исәптән:	46,35	66,82	20,47	66,82	-
Тимершык авылы	22,54	28,54	6,0	28,54	-
Кызыл Мишә авылы	9,11	9,11	-	9,11	-
Көек авылы	4,39	4,94	0,55	4,94	-
Миңгәр авылы	7,43	21,35	13,92	21,35	-
Сабай авылы	2,88	2,88	-	2,88	-

3.3.2 нче таблица

Тимер авыл җирлегендә торак инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап срогы (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Тимершык авылы	яңа территорияләрдәге торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	22,54	6,00	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Исәп-хисап срогы (2026-2040 еллар)	
2	Миңгәр авылы	яңа территорияләрдәге торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	7,43	13,92	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Көек авылы	яңа территорияләрдәге торак фонды	яңа төзелеш	мең кв.м	4,39	0,55	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.4. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү

Тимершык авыл җирлеге генераль планы проектының төп максатларының берсе, фаразлана торган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, халыкның хезмәт күрсәтү учреждениеләренә ихтыяҗларын канәгатьләндерү, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларыннан файдалану мөмкинлегенең тигез шартларын тәэмин итү.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 3.4.1 нче таблицада бирелгән.

Белем бирү оешмалары

Исәп буенча, мәктәпкәчә мәгариф оешмаларына һәм гомуми белем бирү мәктәпләренә исәп-хисап срогына ихтыяҗ 80 һәм 100 урын тәшкил итәчәк.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Гомуми белем бирү мәктәбе, авыл мәдәният йорты, Тимершык авылы проектлана торган иҗтимагый үзәк базасында (гомуми проект куәте 28 урынга, 71 урынга исәпләнгән) балалар иҗаты түгәрәкләрен урнаштыру чарасы гамәлгә ашырылмаганга күрә, бу чараны генераль план материалларында саклап калырга тәкъдим ителә (барлыгы 99 урын).

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Тимершык авыл җирлегенең генераль планында дәвалау-профилактик медицина оешмаларын үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки гамәлдәге фельдшер-акушерлык пунктлары халыкның фараз ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре

Бүгенге көндә Тимершык авыл җирлегенең барлык торак пунктларында халыкның фараз ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә торган 790 урынлы гомуми проект куәте булган авыл мәдәният йортлары һәм авыл клублары бар.

Беренче чиратта Кызыл Мишә авылында авыл мәдәният йортына капиталь ремонт ясау күздә тотыла.

Спорт учреждениеләре

Авыл җирлеге халкы өчен 2025елга исәпләнгән спорт залларына норматив ихтыяҗ 551 кв.м, 2040 елга 606 кв.м тәшкил итәчәк.

Тимершык авыл җирлегендә гомуми проект куәте 1038 кв.м булган гамәлдәге спорт заллары халыкның фараз ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Яссы корылмалар

2025 елга авыл җирлеге халкы өчен тиешле яссы спорт корылмаларының мәйданы 3172 кв.м тәшкил итәчәк, 2040 елга - 3372 кв.м.

“2021 елга һәм 2030 елның планлы чорына кадәр Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе” нигезендә Тимершык авылында спорт мәйданчыкларын үстерү планлаштырыла. Гомуми мәйданы 1426 м булган яссы корылмалар таләп ителә.

Сәүдә предприятиеләре

Генераль план белән беренче чиратта түбәндәге сәүдә предприятиеләрен төзү каралган:

– Көек авылында - 20 кв.м сәүдә мәйданы булган сәүдә предприятиеләре;

– Мингәр авылында - сәүдә мәйданы 15 кв.м булган сәүдә предприятиеләре;

– Сабай авылында күчмә сәүдә оештырып, исәп-хисап срогы ахырына кадәр күчмә чаралардан файдалануны оештырырга тәкъдим ителә.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль план белән, беренче чиратта, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен (чәчтарашханәләр, ательелар, матурлык салоннары, аяк киемнәрен ремонтлау, техника ремонтлау, фотохезмәт күрсәтү һ.б.)гомуми проект куәте 12 эш урыны булган Тимершык авылы проектлана торган иҗтимагый үзәк составында урнаштыру каралган.

Җәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль план нигезендә, беренче чиратта,гомуми проект куәте 69 утырту урыны булган проектлаштырыла торган Тимершык авылы иҗтимагый үзәге составында җәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштыру каралган.

Банклар бүлекчәләре

Тимершык авыл җирлегенең генераль планында, беренче чиратта, банк бүлеген Тимершык авылы проектлана торган иҗтимагый үзәк составында урнаштыру каралган.

Зиратлар

Зиратлар өчен гамәлдәге ирекле территорияләрнең мәйданы 3,63 гектар мәйдан били, бу халыкның норматив ихтыяҗын тулысынча тәэмин итә.

Гамәлдәге зиратлар территорияләрен рациональ үстерүне тәэмин итүче чаралар 3.11 бүлектә тәкъдим ителде.

Полиция

Тимершык авыл җирлегендә хокук тәртибен саклауның гамәлдәге системасы билгеләнгән нормативка җавап бирә.

3.4.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл җирлеге өчен ихтыяж		Гамәлдәге саклануч ы	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ 2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040 елга тәэмин ителеш (хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып) %,
				1 чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)		1 чират (2020 ел-2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2026 ел-2040 ел)	Барлыгы 2040 елга		
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балалар 85%	82	121	142	82	0	60	60	80[17]	1141
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балалар 100%	235	235	271	235	0	36	36	10013	1241
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	Мәктәп укучылары 120%	226	254	325	226	28	71	124	124	100
Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак	юк	21	23	0	21	2	23	0	03
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	10000 кешегә 1 автомобиль	юк	1	1	-	1	0	1	0	03
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	бер сменага кабул итү саны	сменага 1000 кешегә 18,15 кабул итү	51	29	31	51	0	0	0	0	1762
Спорт заллары	Идән мәйданы кв.м	1000 кешегә 350 кв.м.	1037	571	606	1037	0	0	0	0	1712
Бассейннар	кв.м. су	1000 кешегә 75 кв.м.	юк	245	260	0	245	15	260	0	03

[17] Проектлары РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының типик проектлары реестрына кертелгән һәм Татарстан Республикасы территориясендә гамәлгә ашырылган белем бирү оешмалары каралган

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл җирлеге өчен ихтыяҗ		Гамәлдәге сакланучы	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ 2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040 елга тәэмин ителеш (хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып) %,
				1 чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)		1 чират (2020 ел-2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2026 ел-2040 ел)	Барлыгы 2040 елга		
Яссы спорт корылмалары	кв.м.	1000 кешегә 1949,4 кв.м	1946	3177	3372	1946	1231	195	1426	1600	1051
Клублар, Мәдәният йортлары	урын	1000 кешегә 150 урын	790	245	260	790	0	0	0	0	3042
Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 8 мең нөсхә	22,7	13,0	13,8	22,7	0	0	0	0	1642
Кибетләр	кв.м. сәүдә мәйданы	1000 кешегә 300 кв.м.	398	489	519	398	91	30	121	125	1011
Гомуми туклану предприятиеләре	урын	1000 кешегә 40 урын.	юк	65	69	0	65	4	69	69	100
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 7 эш урыны	юк	11	12	0	11	1	12	12	100
Полиция	кеше.	3-3,5 мең кешегә 1 участок инспекторы.	1	1	1	1	0	0	0	0	100
Банк бүлекләре, филиалы	объект	1000 кешегә 0,5 объект.	юк	1	1	0	1	0	1	1	100
Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	1	1	1	1	0	0	0	0	100
Зират	га	1000 кешегә 0,24 га	3,76	0,39	0,42	3,76	0	0	0	0	8952

тәэмин ителешнең 1 күрсәткече 100%тан артык проектлана торган объектларның типлаштырылган проектларын куллануга бәйле

Тәэмин ителешнең 2 күрсәткече 100%тан артык объектларның гамәлдәге егәрлеге исәп-хисап чорына таләп ителгән егәрлектән артыграк булуы белән бәйле.

Хастаханәләр, СМП һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия булганлыктан, аларны муниципаль район үзәгендә урнаштыру күздә тотыла. тәэмин ителеш тулаем район халкыннан исәпләнә

3.4.2 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (РАЙОН) ЧАРАЛАР									
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Тимершык авылы	Мәктәп, мәдәният йорты, проектлана торган иҗтимагый үзәк каршында балалар иҗаты түгәрәкләре	Оештыру	урын	-	53	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
					-	71		+	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК)ЧАРАЛАР									
Сәүдә предприятиеләре									
1	Көек авылы	Сәүдә предприятиесе	яңа төзелеш	кв.м.	-	20	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Миңгәр авылы	Сәүдә предприятиесе	яңа төзелеш	кв.м.	-	15	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
3	Сабай авылы	Күчмә сәүдә чарасы	Күчмә сәүдә чаралары ярдәмендә беренче чиратта кирәк булган товарларны китерү	-	-	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Банклар бүлекчәләре									
1	Тимершык авылы	Банкның проектлана торган иҗтимагый үзәк составындагы бүлеге	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Тимершык авылы	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	эш урыннары	-	12	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
2	Тимершык авылы	Проектлана торган җәмәгать үзәге составында җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	утырту урыннары	-	69	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.5. Туристлык-рекреация системасын үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Тимершык авыл җирлеге, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, Саба туристик-рекреацион зонасына керә.

С***аба туристик-рекреацион зонасы - тарихи-мәдәни*** мирасны туплау зонасы, дини объектлар челтәре, халык сәнгать һөнәрләре, җәлеп итүчән табигать территорияләре (урманнар, чишмәләр), спорт, спорт-савыктыру һәм спорт-күңел ачу объектлары челтәре, спорт-күңел ачу объектлары челтәрен киңәйтү перспективалары белән кыска вакытлы ял итү объектлары буларак җирле әһәмияттәге күпфункцияле зона. Әлеге зона туристлык һәм халыкның түбәндәге рекреация һәм туризм төрләрендә ихтыяҗларын гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән: ял көне көне уңаеннан мәдәни-танып белү, археология, экскурсия-дини, этнографик, спорт-сәламәтләндерү, спорт-күңел ачу туризмы һәм туризм.

Әлеге зонада туристлык-рекреацион эшчәнлек үзәге һәм тулаем Саба районының туристик-рекреацион системасы үзәге булып шәһәр тибындагы Байлар Сабасы бистәсе тора,ярдәмче үзәкләр Сатыш, Эзмә, шулай ук маршрут-транзит нокталары буларак Тимершык, Мингәр, Шекше, Кызыл Мишә, Иске Мичән, Юлбат, Чәбки-Саба, Тенеки, Көек, Калатау авыллары чыгыш ясый ала. Туристларны әлеге зона территориясенә җәлеп итү һәм тигез территориаль рәвештә аларны бүлү өчен сыйфатлы туристик һәм сервис хезмәтләре күрсәтүне тәэмин итәргә кирәк. Гамәлдәге туристлык җәлеп итүчән объектлар челтәре дәрәҗәсен күтәрү, мәдәни мирас объектларын торгызу, халык сәнгать һөнәрләрен популярлаштыру, фестивальләр, бәйрәмнәр һәм башка вакыйгалар чараларын оештыру юлы белән мәдәни-танып белү һәм этнографик туризм инфраструктурасын булдыру, спорт-сәламәтләндерү, спорт-күңел ачу объектлары челтәрен булдыру һәм киңәйтү, хезмәт күрсәтүче объектлар челтәрен төзекләндерү һәм киңәйтү гамәлгә ашырыла торган туристлык хезмәтләре күрсәтү спектрын киңәйтергә мөмкинлек бирәчәк.

Әлеге туристлык-рекреация зонасы составында ***«Байлар Сабасы» туристлык-рекреацион подзонасы бирелә, ул Байлар Сабасы*** шәһәр тибындагы поселогында муниципаль районның гамәлдәге административ үзәге базасында төзелә. музей, дини учреждениеләр, спорт-сәламәтләндерү, спорт, спорт-күңел ачу объектлары челтәре, «Өмет " пансионаты (профилакторий), «Сабантуй» ял итү зонасы, «Мингәр» ял базасы рекреация объектлары, төзекләндерелгән чишмәләр катнашында рекреация максатларында файдаланыла торган торак пунктлар һәм территорияләр Районда туристлык-рекреация эшчәнлеген активлаштыру һәм туризм һәм рекреация үзәген формалаштыру өчен Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы тәкъдим ителә:

– мәдәни мирас объектларын, нигездә шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәлләрен реставрацияләү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау һәм алга таба саклап калу;

– Саба туган якны өйрәнү музее өчен аерым бина төзү исәбенә мәдәни-танып белү объектлары эшчәнлеге шартларын яхшырту, кинотеатр белән мәдәни-күңел ачу комплексы төзү исәбенә мәдәни-күңел ачу объектлары челтәрен булдыру;

– сувенир продукция җитештерүне үстерү перспективалары белән халык сәнгать һөнәрләрен торгызу өчен шартлар тудыру һәм аларны фестивальләр, бәйрәмнәр, күргәзмәләр һәм башка чаралар оештыру юлы белән популярлаштыру;

– бассейнлы спорт комплексы, ипподром төзү юлы белән спорт һәм күңел ачу объектлары челтәре, Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогында халыкның гамәлдәге ял зонасы янәшәсендә стендка ату комплексы төзү исәбенә спорт-савыктыру объектлары челтәрен киңәйтү;

– Байлар Сабасы бистәсендә, Мингщр бистәсендә рекреация территорияләрен (паркларны, чишмәләрне һ.б.) оештыру, төзекләндерү;

– ял итүче һәм туристларга хезмәт күрсәтү объектлары челтәрен камилләштерү һәм үстерү, аерым алганда Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогында туклану предприятиеләре челтәрен киңәйтү.

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы белән җирле әһәмияттәге «Татар халкының **дине һәм көнкүреше» экскурсия-дини һәм этнографик маршрутын оештыру тәкъдим ителә**.

Җирле әһәмияттәге «Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсион-дини маршрутын мәдәни-танып белү һәм дини план маршруты буларак күпсанлы мәчетләр һәм торак пунктлар базасында оештырырга тәкъдим ителә, аларда тарихи яктан катнашканнар яки бүгенге көндә төрле кәсепләр тәкъдим ителгән. Әлеге маршрут район территориясе буенча халык кәсепләре көнкүрешен җәелдерү һәм дини объектларны һәркайда урнаштыру ярдәмендә бөтен районны диярлек территориаль яктан колачларга мөмкинлек бирәчәк. Маршрутны түбәндәге торак пунктлар буенча оештырырга тәкъдим ителә: Байлар Сабасы ш.т.б., Юлбат ав., Килдебәк ав., Лесхоз бистәсе, Эзмә ав., Шәмәрдән авылы, Тимершык ав., Иске Мичән авылы һәм башкалар, болар Саба районының барлык туристлык-рекреация зоналарын һәм туристлык-рекреация системасын колачларга мөмкинлек бирәчәк. Тәкъдим ителә торган маршрут шулай ук Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогыннан Саба районы һәм Казан арты территориясендә һөнәрнең аерым төрләре, аларның барлыкка килү һәм үсеш тарихына багышланган аерым маршрутлар рәвешендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Тимершык авыл җирлегенең генераль планында рекреация территорияләрен үстерү җирле халыкның ял зонасы буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын күздә тота.

Кешеләр ялы өчен уңайлы мөмкинлекләр тудыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле яшел утыртмалар системасын оештыру чаралары комплексы ике төп этапны күздә тота: гомуми файдаланудагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән файдалануны яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел утыртмаларны оештыру чаралары - административ һәм иҗтимагый биналар янындагы скверлар, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар төзү, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Файдалануы чикләнгән яшел утыртмаларны оештыру чаралары - мәгариф һәм тәрбия объектлары, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (палисадниклар урнаштыру, җиләк-җимеш һәм декоратив агачлар утырту, куаклар утырту, чәчәклекләр урнаштыру).

Җирлектә Кызыл-Мишә авылы, Тимершык авылы районында 2 ял базасы урнаштыру планлаштырыла, Мингәр авылыннан көньяк-көнчыгыштарак рекреация объектлары (3.5.1 нче таблица).

3.5.1 нче таблица

Урнаштыруга планлаштырыла торган ял базалары характеристикасы

№ т/б	Учреждение исеме (җәйге ял итү лагере, ел әйләнәсе сәламәтләндерү лагере, шифаханә, ял базасы, турбаза һ.б.)	Адресы	Милек формасы (дәүләт, муниципаль, хосусый)	Катлылык	Эш белән мәшгульләр, кеше.	Проект куәте, урын
1	Ял базасы	Кызыл Мишә авылы	хосусый	1	1	н/с
2	Ял базасы	Тимершык авылы	хосусый	1	1	н/с
3	Рекреацион объектлар	Миңгәр авылы	хосусый	н/с	н/с	н/с

Югарыда күрсәтелгән объектлардан тыш, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Тимершык авыл җирлеге территориясендә рекреация объектларына дини (хаж) һәм рухи-агарту объектлары - Тимершик авылы, Кызыл Мишә авылы һәм Көек авылы мәчетләре керә.

Массакүләм ял, экскурсияләр, туристлык чараларын оештырганда рекреация йөкләнешләрен үтәүне системалы контрольдә тоту зарур.

3.5.2 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә рекреация территорияләрен үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕК) ЧАРАЛАР									
1	Тимершык авыл җирлеге	Саба туристик-рекреацион зонасы	Оештыру	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге Миңгәр авылы	"Атау" тарихи чишмәсе	Чишмәне төзекләндерү	объект	1	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авыл җирлеге	«Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсион-дини һәм этнографик маршруты	Маршрутны эшләү	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районының ТПС Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
4	Тимершык авыл җирлеге	Яшеллек	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
5	Кызыл-Мишәдән көньяктарак	Кадастр номеры 16:35:170806:12 булган җир кишәрлегендә ял базасы	Яңа төзелеш	га	-	3,6	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2020 - 2025 еллар).	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
6	Тимершык авылыннан көнчыгыштарак	Кадастр номеры 16:35:170601:38 булган җир кишәрлегендә ял базасы	Яңа төзелеш	га	-	0,22	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
7	Миңгәр авылыннан көньяк-көнчыгыштарак	Рекреацион объектлар	Яңа төзелеш	га	-	13,9	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.6. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү

«Тимершык авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү» бүлеген эшләүнең төп максаты - Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлегенең генераль планы составында халык ихтыяҗларына туры китереп автомобиль юлларын үстерүгә, җирлек икътисадының нәтиҗәлелеген һәм конкуренциягә сәләтлелеген арттыруга, таләп ителә торган техник халәтне, юл челтәренең үткәрүчәнлеген, куркынычсызлыгын һәм тыгызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләү.

Тимершык авыл җирлегенең планлаштырылган транспорт каркасы региональ һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан төзелә.

Генераль планда Тимершык авыл җирлеге территориясендә автомобиль юлларын үстерү буенча түбәндәге чаралар каралган:

- Тимершык авыл җирлеге территориясе буйлап уза торган «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыш яктан әйләнеп узу» автомобиль юлы участогын реконструкцияләү ;
- «Көек авылы терлекчелек фермасына килү» VI категорияле автомобиль юлларын төзү (асфальт-бетон өслек ясау);
- «Көек авылындагы МТПга килү» VI категорияле автомобиль юлларын төзү (асфальт-бетон өслек ясау).

3.6.1 нче таблица

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ АВТОМОБИЛЬ ЮЛЛАРЫ									
1	Тимершык авыл җирлеге	«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»	реконструкция	км	1,3	-	+		Саба муниципаль районының ТПС, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге	"Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыштан урап узу"	реконструкция	км	1,8	-	+		Саба муниципаль районының ТПС, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
3	Тимершык авыл җирлеге	«Тимершык-Кызыл Мишә»	реконструкция	км	1,4	-	+		Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ АВТОМОБИЛЬ ЮЛЛАРЫ									
1	Тимершык авыл җирлеге	«Көек авылындагы терлекчелек фермасына якынлашу»	реконструкция	км	0,3	-	+		Саба муниципаль районының ТПС, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы
2	Тимершык авыл җирлеге	"Көек авылындагы МТП янына килү"	төзелеш (асфальт-бетон өслек салу)	км	0,3	-	+	-	Саба муниципаль районының ТПС, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2020-2025 еллар)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
3	Тимершык авыл җирлеге	"Миңгәр авылының проект торак төзелешенә төньяк һәм көньяктан керү юллары"	төзелеш	км	0	2,2	+	-	Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

3.7. Тимершык авыл җирлегенең торак пунктлары чикләрен билгеләү чаралары

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә җирлекнең генераль планында җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) чагылдырылырга тиеш.

Шундый җирләрне бер категориядән икенчесенә күчерүгә бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне хокукый җайга салу Россия Федерациясе Җир кодексы, «Бер категориядән икенчесенә җир яисә җир кишәрлекләрен күчерү турында» 172-ФЗ Федераль законы, башка федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктларның чикләрен чагылдыра торган шәһәр округы, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү була.

«Җирләрне яисә җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше (алга таба - күчерү турында Закон), торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләреннән төшереп калдыру мондый җирләр составына торак пунктлар яисә җир кишәрлекләрен башка категориягә күчерү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне торак пунктлар яисә җир кишәрлекләрен башка категорияләрдән торак пунктлар җирләренә күчерү булып тора.

Шулай итеп, 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-ГЕ номерлы Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт җирләрне яисә җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлеге территориясендә Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында (ЕГРН) Мингәр авылы чикләре күрсәтелгән, (ЕГРН да исәп номеры - 21437942), БДКМРда калган торак пунктларның чикләре исәпкә куелмаган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының (№ 287/к 05.02.2020 ел) хаты һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын әзерләү буенча техник бирем нигезендә Тимершык авыл җирлеге Башлыгы, Тимершык авыл җирлегенең генераль планы нигезендә, Тимершык авылының, Кызыл Мишә авылының, Көек авылының, Сабай авылының торак пунктлары чикләрен билгеләү, Миңгер авылы торак пунктының чикләрен

үзгәртү (БДКМР дагы исәпкә алу номеры - 21437942), торак пунктлар территорияләренең түбәндәге үзгәрешләрен исәпкә алып, тәкъдим ителә:

- Тимершык авылы чигенә кадастр номеры 16:35:170601:32 булган җир кишәрлеген котельный урнаштыру өчен кертү,
- кадастр номерлары 16:35:170604:193, 16:35:170604:194, 16:35:170604:195, 16:35:170604:196, 16:35:170604:204, 16:35:170604:205, 16:35:170604:206, 16:35:170604:207, 16:35:170604:208 булган җир кишәрлекләрен 100 башлык сарыклар фермасының санитар-яклау зонасы чикләрендә махсус билгеләнештәге яшелләндерү белән бергә күп балалы гаиләләрнең торак төзелеше өчен бирү
- Көек авылы чигенә кадастр номеры 16:35:170901:122 булган җир кишәрлеген торак төзелеше өчен кертү
- Зират территориясен, шулай ук Сабай авылы территориясенең архитектура-планлаштыру бөтенлеген тәэмин итү өчен муниципаль милектәге чикләнмәгән 0,28 га мәйдандагы җирләрне Сабай авылы чикләреннән чыгару белән бәйле рәвештә, кадастр номеры 16:35:170301:118 булган җир кишәрлеген Сабай авылы чикләреннән төшереп калдыру,
- Мингәр авылы чикләренә кадастр номерлары 16:35:170703:9, 16:35:0000:1189, 16:35:170702:21, 16:35:170706:9, 16:35:170706:9, 16:35:000000 1268 булган җир кишәрлекләрен торак төзелеше өчен кертү,
- Мингәр авылы чикләренә кадастр номерлары 16:35:170705:40, 16:35:000000:1279, 16:35:000000:1281 булган җир кишәрлекләрен иҗтимагый-эшлекле зона өчен кертү,
- Мингәр авылы чигенә кадастр номеры 16:35:170702:20 булган җир кишәрлеген гомуми файдаланудагы территория өчен кертү

Тимершык авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар чикләренә кертелә торган яисә, әлеге җир кишәрлекләрен аларга кертү планлаштырыла торган җирләрнең категорияләрен күрсәтеп, аларның чикләреннән чыгарыла торган һәм аларны планлаштырылган файдалану максатлары бирелгән җир кишәрлекләре һәм аларның өлешләре исемлеге 1.9.1 нче таблицада китерелгән.

3.7.1 нче таблица

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
Тимершык авылы					
Участокның бер өлеше 16:35:170604:193	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	0,47	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:193			3,08	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
Участокның бер өлеше 16:35:170604:206	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,31	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:206			0,24	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
Участокның бер өлеше 16:35:170604:207	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,52	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:207			0,03	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
Участокның бер өлеше 16:35:170604:196	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,00	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Участокның бер өлеше 16:35:170604:196			0,55	Торак пунктлар җирләре	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы
16:35:170604:194	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
16:35:170604:195	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:204	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:205	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	3,55	3,55	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170604:208	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1,71	1,71	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170601:32	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,04	0,04	Торак пунктлар җирләре	Инженерлык инфраструктурасы зонасы
Тимершык авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*30,15*	*26,21*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*3,90*	*Торак пунктлар җирләре*	*Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,04*	*Торак пунктлар җирләре*	*Инженерлык инфраструктурасы зонасы*
Миңгәр авылы					
16:35:170703:9	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,22	0,22	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:000000:1189	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	37,43	37,43	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170706:9	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,25	0,25	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170702:21	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,29	0,29	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:000000:1268	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,64	0,64	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
16:35:170705:40	Авыл хуҗалыгы	0,15	0,15	Торак пунктлар	Иҗтимагый-эшлекле зоналар

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
	билгеләнешендәге җирләр			җирләре	
16:35:000000:1279	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,64	0,64	Торак пунктлар җирләре	Иҗтимагый-эшлекле зоналар
16:35:000000:1281	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,35	0,35	Торак пунктлар җирләре	Иҗтимагый-эшлекле зоналар
16:35:170702:20	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,02	0,02	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)
Миңгәр авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*39,99*	*38,83*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*1,14*	*Торак пунктлар җирләре*	*Иҗтимагый-эшлекле зоналар*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,02*	*Торак пунктлар җирләре*	*Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)*
Көек авылы					
16:35:170901:122	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	0,54	0,54	Торак пунктлар җирләре	Торак зона
Көек авылы буенча нәтиҗә	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*0,54*	*0,54*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
Тимершык авыл җирлеге буенча барлыгы					
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*	*70,68*	*65,58*	*Торак пунктлар җирләре*	*Торак зона*
-	*Авыл хуҗалыгы*		*1,14*	*Торак пунктлар*	*Иҗтимагый-эшлекле зоналар*

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Кертелә торган җир участогының мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
	билгеләнешендәге җирләр			*җирләре*	
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*		*3,9*	*Торак пунктлар җирләре*	*Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы*
-	*Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр*		*0,02*	*Торак пунктлар җирләре*	*Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)*
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр		*0,04*	*Торак пунктлар җирләре*	*Инженерлык инфраструктурасы зонасы*

3.7.2 нче таблица

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җирләр һәм җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җирләр категориясе	Кадастр буенча җир участогының мәйданы, га	Чыгарыла торган территориянең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган функциональ зона
Сабай авылы					
16:35:170301:118	Торак пунктлар җирләре	2,38	2,38	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Зиратлар зонасы
Кадастр кварталы җирләренең бер өлеше 16:35:170301	-	-	0,28	-	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар
Барлыгы			2,66		

3.8. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

3.8.1. Су белән тәэмин итү

<u>Исәп-хисап чыгымнары</u>

Гомуми су куллану торак йортларда һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга су тотуны, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су тотуны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларына исәпләнгән су чыгымнары, бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып, «Су белән тәэмин итү " 3.13330.2012 СП 5.2 п.буенча кабул ителгән биналарны (санитар-техник җиһазларны) төзекләндерү дәрәҗәсенә карап исәпләп чыгарылган. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. "СНиПның 2.04.02-84 (№1, 2, 3 үзгәрешләр белән) актуальләштерелгән редакциясе" һәм су куллануның тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентлары. Чагыштырмача су куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен су чыгымнарын үз эченә ала.

Чагыштырмача су куллану нормалары 3.8.1 нче таблицада бирелгән.

3.8.1 нче таблица

Су куллануның чагыштырмача нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_{жл}$/тәүлек
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган биналар	250
2	Җирле су җылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су җыю колонкаларыннан су куллану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янгын сүндерүгә су тоту нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта чыга торган янгыннар саны "Су белән тәэмин итү" СП 31.13330.2012 белән билгеләнгән. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. Халык санына һәм төзелешнең катлылыгына бәйле рәвештә, СНиП 2.04.02-84 (1 нче, 2, 3 нче үзгәрешләр белән) актуальләштерелгән редакциясе. 50 кешедән ким булган халык арасында янгын сүндерү каралмаган.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/т тәшкил итә.

Гамәлдәге хәлгә һәм генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтиҗәләре 3.8.2 нче таблицада бирелгән.

3.8.2 нче таблица

Халык тарафыннан су куллану исәп-хисабы

№ п п	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым, м^3/тәүлек					Qмах, м^3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м^3/тәүлек	Су сибү, м^3/тәүлек	Янгын сүндерү, м^3/тәүлек	Барлыгы, м^3/тәүлек
		(1)	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**Qср, м^3/тәүлек**					
	Гамәлдәге хәл										
1	Тимершык авылы	-	-	839 117,5	-	839 117,5	141	11,75	58,73	54	**265,48**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	327 45,8	-	327 45,8	54,96	4,58	22,89	54	**136,43**
3	Көек авылы	-	-	137 19,2	-	137 19,2	23,04	1,92	9,59	54	**88,55**
4	Миңгәр авылы	-	-	226 31,6	-	226 31,6	37,92	3,16	15,82	54	**110,9**
5	Сабай авылы	-	-	44 6,2	-	44 6,2	7,44	0,62	3,08	54	**65,14**
	Генераль планны гамәлгә ашыруның 1 чираты (2025 ел).										
1	Тимершык авылы	-	-	915 119,7	-	**915 119,7**	143,6	12,0	59,9	54,0	**269,5**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	351 47,6	-	**351 47,6**	57,1	4,8	23,8	54,0	**139,7**
3	Көек авылы	-	-	159 21,0	-	**159 21,0**	25,2	2,1	10,5	54,0	**91,8**
4	Миңгәр авылы	-	-	249 32,8	-	**249 32,8**	39,3	3,3	16,4	54,0	**113,0**
5	Сабай авылы	-	-	47 7,1	-	**47 7,1**	8,6	0,7	3,6	54,0	**66,9**

№ п п	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклек чыгым, $м^3$/тәүлек					Qмах, $м^3$/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, $м^3$/тәүлек	Су сибү, $м^3$/тәүлек	Янгын сүндерү, $м^3$/тәүлек	Барлыгы, $м^3$/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	Qср, $м^3$/тәүлек					
	Генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап вакыты (2040 ел)										
1	Тимершык авылы	-	-	922 128,8	-	**922 128,8**	154,6	12,9	64,4	54,0	**285,8**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	354 49,4	-	**354 49,4**	59,3	4,9	24,7	54,0	**143,0**
3	Көек авылы	-	-	160 22,4	-	**160 22,4**	26,9	2,2	11,2	54,0	**94,3**
4	Миңгәр авылы	-	-	251 35,0	-	**251 35,0**	42,0	3,5	17,5	54,0	**117,0**
5	Сабай авылы	-	-	47 6,6	-	**47 6,6**	7,9	0,7	3,3	54,0	**65,8**

Искәрмә: (1), (2), (3), (4) баганалар атамасы буенча 1 кешегә су куллану нормалары буенча 3.8.1 таблицага туры килә

Проект тәкъдиме

Яңа җир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерүне яхшырту белән бәйле рәвештә, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратка (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

– халыкны су белән тәэмин итү чыганагы итеп гамәлдәге артезиан скважиналарын, чишмәләрне кабул итәргә;

– торак төзелеше өчен территорияләр бүлеп бирү һәм халыкның артуы белән бәйле рәвештә,Тимершык һәм Мингәр авылларында заманча технологияләр[18]нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү

– чистартуның нәтиҗәлерәк ысулларын, шул исәптән заманча фильтрлау материалларын, эчә торган суны тирәнтен чистартуның мембран методын, аеруча нәтиҗәле һәм экономияле реагентларны, суны зарарсызландыру һәм аның эпидемиологик куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен яңа методларны һәм чараларны кулланып, суны чистарту станцияләрен төзү. Су әзерләү чыгымнарын киметү өчен турыдан-туры торак биналарда эчәргә яраклы аерым сүүткәргеч урнаштырыла торган фильтр җайланмасы урнаштыру тәкъдим ителә;

– су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән җиһазлау, диспетчерлаштыру системасын гамәлгә кертү.

Генераль план тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм НДТ принципларына заманча инновацион технологияләр кертү белән көчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.8.2. Канализация.

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларны канализацияләү системасын проектлаганда, территорияләргә су сибүгә һәм яшел үсентеләргә су тотуны исәпкә алмыйча, торак һәм иҗтимагый биналардан көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэмин итүне исәпләп чыгарганда уртача тәүлеклек су куллануга тигез итеп кабул итәргә кирәк Су чыгуның чагыштырмача нормалары 3.8.2.1 нче таблицада бирелгән.

Су чыгуның чагыштырмача нормалары

3.8.2.1 нче таблица

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_{ж}$л/тәүлек
1	Эчке сүүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган биналар	250
2	Җирле су җылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су җыю колонкаларыннан су куллану белән бәйле йортлар	25

Гамәлдәге хәлгә исәп-хисап нәтиҗәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык чорларына, 3.8.2.1 нче таблицада бирелгән.

[18] Сабай авылында ИЖС өчен яңа мәйданчыклар каралмаган. Мингәр авылында торак пункт чикләренә тагын 0,22 гектар мәйданлы 1 участок, Көек авылында - 0,55 гектар мәйданлы 1 участок кирә.

3.8.2.1 нче таблица

Халык тарафыннан исәпләнгән су чыгару

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым ,м3/тәүлек					Qмах, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	Qср, м3/тәүлек			
	Гамәлдәге хәл								
1	Тимершык авылы	-	-	839 117,5	-	**839** **117,5**	141,0	5,9	**146,8**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	327 45,8	-	**327** **45,8**	54,9	2,3	**57,2**
3	Көек авылы	-	-	137 19,2	-	**137** **19,2**	23,0	1,0	**24,0**
4	Миңгәр авылы	-	-	226 31,6	-	**226** **31,6**	38,0	1,6	**39,6**
5	Сабай авылы	-	-	44 6,2	-	**44** **6,2**	7,4	0,3	**7,7**
	Генераль планны гамәлгә ашыруның 1 чираты (2025 ел).								
1	Тимершык авылы	-	-	915 119,7	-	**915** **119,7**	143,6	6,0	**149,6**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	351 47,6	-	**351** **47,6**	57,1	2,4	**59,5**
3	Көек авылы	-	-	159 21,0	-	**159** **21,0**	25,2	1,1	**26,3**
4	Миңгәр авылы	-	-	249 32,8	-	**249** **32,8**	39,3	1,7	**41,0**
5	Сабай авылы	-	-	47 7,1	-	**47** **7,1**	8,6	0,4	**8,9**

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым ,м3/тәүлек					Qмах, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлек
		(1)	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**Qср, м3/тәүлек**			
	Генераль планны гамәлгә ашыруның хисап срогы (2040 ел).								
1	Тимершык авылы	-	-	922 128,8	-	**922** **128,8**	154,6	6,5	**161,1**
2	Кызыл Мишә авылы	-	-	354 49,4	-	**354** **49,4**	59,3	2,5	**61,8**
3	Көек авылы	-	-	160 22,4	-	**160** **22,4**	26,9	1,1	**28,0**
4	Миңгәр авылы	-	-	251 35,0	-	**251** **35,0**	42,0	1,8	**43,8**
5	Сабай авылы	-	-	47 6,6	-	**47** **6,6**	7,9	0,4	**8,3**

Искәрмә: (1), (2), (3), (4) баганалар атамасы буенча 1 кешегә су куллану нормалары буенча 3.8.3 таблицага туры килә.

Проект тәкъдиме

Халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм су чыганакларының экологик иминлеген яхшырту максатларында беренче чираттагы чараларда түбәндәгеләр күздә тотыла:

Беренче чиратка (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

– Тимершык авыл җирлегенең проект һәм гамәлдәге торак төзелеше өчен, Байлар Сабасы авылындагы чистарту корылмаларына чыгару белән шәхси йортларда су үткәрми торган материаллардан ясалган җыентык суларны җыю корылмалары (приемниклар) урнаштыру

– социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларыннан агып төшүче суларны үзәкләштерелгән чыгару өчен Мингәр авылында (Иҗтимагый үзәк, Г.Тукай ур., 29) һәм Кызыл Мишә авылы (Мәдәният йорты, Ленин ур., 32) җитештерүчәнлеге 10 $м^3$/тәүлек булган локаль чистарту корылмалары төзү. Төзүне агып төшүче суларның күләмен һәм составын исәпкә алып, чиратлар белән башкарырга.

Генераль план белән искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске су агынтысын оештыру

Планлаштырылган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитария шартларын яхшырту максатларында проектта өске агынтыны оештыру һәм су агызу челтәрләрен урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтәренең ачык челтәре тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмаларны таләп итми торган иң гади система булып тора.

Җирлекнең торак пунктларында юлның ике ягында да ачык лотокалар (кюветлар) белән башкарыла.

Канау һәм кювет кисеменең төре һәм зурлыгы гидравлик исәпләү нигезендә билгеләнә. Аларның тирәнлеге 1,2 м дан артмаска тиеш. кювет ярларының әйләнешен 1:1,5 кюветлар буенча озынча уклоннар 0,003 (0,3%) дип билгелиләр.

Суүткәргеч лотокларның нигез тирәнлеген, озынлыгын һәм урнашу урынын юллар проектлаганда аерым эш проекты итеп билгеләргә.

Юл аша кюветлардан су агызып төшүне тимер-бетон торбалар һәм лоткалар буенча уздырырга тәкъдим ителә. Аларның диаметрын, озынлыгын, тайпылышын эш проекты стадиясендә билгеләргә.

Су бассейнын саклауга һәм суның сыйфатына карата таләпләрнең югары булуын исәпкә алып, торак пунктлар территориясеннән пычранган өске суларны чыгаруны, тиешле чистартылганнан соң, чистарту корылмалары аша су җыю җайланмалары аша башкарырга тәкъдим ителә.

Исәп-хисап срогына, территорияне төзекләндерү арткан очракта, проект тарафыннан ябык типтагы су агымы челтәре тәкъдим ителә. Ул иң

камил һәм территорияләрне төзекләндерү таләпләренә җавап бирә. Җир асты сүүткәргеч торбалар - коллекторлар челтәреннән тора, җир өсте суларын яңгыр сулары җыела торган коелар аша кабул итә һәм җыелган суларны су агымы челтәренә юнәлтә.

Яңгыр канализациясе челтәре (ябык тип) үтеп йөрү, түбә һәм мәйданнардан атмосфера суларын чыгару өчен билгеләнгән.

Торак пунктларның авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрендәге җир өсте сулары, аларны сулыкларга ташлау алдыннан, локаль чистарту корылмаларында яисә яңгыр канализациясе челтәрендә чистартылырга тиеш. Чистарту корылмаларына өске агынтының яңгырлар яуган, кар капламы эрегән һәм юл капламнары юылган чорда барлыкка килгән аеруча пычранган өлеше бирелергә тиеш

Яңгырның иң интенсив өлешенә һәм иң күп аккан суларга бәйле чыгымнары сулыкка чистартылмыйча гына агызыла.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляцияләү савытын булдырырга кирәк. Шартлы рәвештә чиста яңгыр сулары су линиясе буенча чистартылган агынтылар белән бергә, техник шартлар нигезендә, су алгычларына ташлана.

Аккумуляцияләнгән яңгыр суын 1-2 тәүлек дәвамында тоталар. Шул ук вакытта үлчәнгән матдәләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Чистартылган суны тоту 1-2 тәүлек эчендә башкарыла.

Зур территорияләрдән (сәнәгать предприятиеләре, склад хуҗалыклары, автохуҗалыклар һ.б.) өске агым сулары, шулай ук авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрдән (ягулык салу станцияләре, машина кую урыннары, зур автобус станцияләре һ.б.) аларны сулыкларга ташлау алдыннан локаль яки куак чистарту корылмаларында яки яңгыр канализациясе челтәрендә чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы-чиста сулар килә ала, аларны бистәдәге яңгыр канализациясе челтәренә ташларга рөхсәт ителә:

– шартлы-чиста җитештерү сулары;
– чистартуны таләп итми торган конденсацион һәм җитештерү аппаратурасын суытудан;
– грунт (дренаж) сулары;
– локаль чистарту корылмаларында машиналар юганнан соң калган су.

Әлеге суларның составы РФ Су кодексы таләпләрен канәгатьләндерергә тиеш. Техник максатларда, ашламалар һәм башка максатлар һәм зарарсызландырылган явым-төшемнәрне куллану өчен шартлыча чиста яңгыр суларын файдалану мөмкинлеген ачыкларга кирәк.

Бер һәм ике катлы төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык сүүткәргеч җайланмаларны (урам лоткалары, юл кюветлары, сүүткәргеч канаулар) куллану юлы белән, урамнар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында торбалар яки күперләр салу юлы белән проектлана. Лотокларның алга таба тайпылышы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлның озакка сузылган участокларында (күтәрелү) юллар лотоклары буйлап, юл чатларында һәм җир өсте сулары кушылдыгы ягыннан җәяүле кичүләрдә, түбән урыннарда, түбән төшү урыннарында, өске сулары агып тормаган ишегалды һәм парк территорияләрендә юллар лотоклары буйлап урнаша. Төп коллектор белән яңгыр суы җыелу урыннары тармаклар буенча берләшә.

Су үткәрү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәпләү белән билгеләнергә тиеш.

Су агу коллекторларын салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м.

Яңгыр суларын чистартканнан соң ташлау су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү җайланмаларына башкарылырга тиеш.

Су агып төшә торган торбаның ябык челтәре, ачык суүткәргеч тибын куллану төзекләндерү таләпләре ягыннан яраклы булмаган очракта,борт ташлары белән коймаланган юллар буенча төзелеш зонасында һәм аз гына тайпылышлар булган территорияләрдә – 0,004 тән дә ким булмаган мәйданнарда, җәмәгать биналарының урнашу урыннарында күздә тотыла.

Чистарту корылмалары төрләре һәм су бүлеп бирү системалары схемасы эш проектлары стадиясендә эшләнергә тиеш.

Биналар, корылмалар төзегәндә, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт мәйданчыклары төзегәндә, ял зоналарында җир өсте суларын фильтрлау күләме кими һәм территорияләрдән чыгарыла торган су күләме артачак.

Өске суларны бүлеп чыгару буенча барлык чараларны катгый уздыру таләп ителә.

Алга таба, өске агынтыны бүлеп бирү чараларының һәркайсы, территориянең инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнелүен һәм проект чишелешләре вариантларын техник-икътисадый чагыштыруны исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә эшләнергә тиеш.

Авыл җирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм җир өсте суларын агызу схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су бүлү схемасы су бүлү системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм аларны сулыкка кабул итү, транспортлау, чистарту һәм чыгару яки алга таба авыл хуҗалыгында һәм сәнәгатьтә файдалану өчен тапшыру өчен инженерлык корылмалары комплексын сайлау һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисадый нигезләнгән карар булып тора.

3.8.3. Территорияне санитар чистарту.

<u>ККНың хисап бәрәмлекләре</u>

Бер кешегә калдыклар туплану нормалары «Каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары буенча кабул ителә. Шәхси торак йорт өчен 1 кешегә ККК туплау нормасы - 0,27 т/ел, күпфатирлы йорт өчен - 0,205 т/ел; индивидуаль

торак йорт өчен эре габаритлы калдыкларны туплау нормасы - 0,079 т/ел, күпфатирлы йорт өчен - 0,071 т/ел тәшкил итә.

Хисап чорларына авыл җирлеге территориясендә яшәүче торак секторыннан ККК күләмнәре 3.8.3.1 нче таблицада китерелде

3.8.3.1 нче таблица

Атамасы	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел														
	2020г башына булган хәл.					Беренче чират (2025 ел)					Исәп-хисап вакыты (2040 ел)				
	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы
Тимершык авылы	226,1	66,2	**292,4**	**30,4**	**322,8**	242,63	70,99	**313,62**	**15,68**	**329,29**	288,38	84,38	**372,76**	**18,64**	**391,40**
Кызыл Мишә авылы	88,3	25,8	**114,1**	**8,4**	**122,5**	96,48	28,23	**124,71**	**6,24**	**130,95**	110,65	32,37	**143,03**	**7,15**	**150,18**
Миңгәр авылы	37,0	10,8	**47,8**	**7,1**	**55,0**	66,40	19,43	**85,83**	**4,29**	**90,12**	78,36	22,93	**101,29**	**5,06**	**106,36**
Көек авылы	61,0	17,9	**78,9**	**2,9**	**81,8**	42,56	12,45	**55,02**	**2,75**	**57,77**	50,15	14,67	**64,83**	**3,24**	**68,07**
Сабай авылы	11,9	3,5	**15,4**	**0,5**	**15,8**	14,47	4,23	**18,71**	**0,93**	**19,64**	14,73	4,31	**19,04**	**0,95**	**19,99**
Барлыгы авыл җирлеге буенча	**424,3**	124,2	**548,5**	**49,2**	**597,8**	462,54	135,33	**597,89**	**29,89**	**627,77**	542,27	158,66	**700,95**	**35,04**	**736**

Махсус техника (транспорт һәм чүп ташу машиналары) саны төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек җыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып исәпләнә(1,1 м^3) ("Территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарын җыештыру" белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел). Контейнерларның исәп-хисап саны 3.8.6 нчы таблицада бирелгән.

3.8.6 нчы таблица

Атамасы	Контейнерлар саны, данә.	
	2020 елдан 2025елга кадәр беренче чират	2026 елдан алып 2040 елларга кадәр хисап срогы
Тимершык авылы	12	16

Кызыл Мишә авылы	**5**	**6**
Миңгәр авылы	**2**	**2**
Көек авылы	**3**	**4**
Сабай авылы	**2**	**2**
Тимершык авыл җирлеге	**24**	**30**

Тимершык авыл җирлегендә халык саны арту фаразланганга, беренче чиратта 24 чүп контейнеры кирәк булачак, исәп-хисап срогына - 30 данә. Шул ук вакытта контейнерларның 50% сортларга аерылырга тиешле КК калдыклары (икенчел чимал) өчен файдаланырга тәкъдим ителә. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККНы җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән ачыклык кертә,("Торак урыннарны җыештыру һәм территорияне санитар чистарту" белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел)).

Проект тәкъдиме

Яңа җир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерүне яхшырту белән бәйле рәвештә, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм авыл җирлеге территориясенең экологик иминлеген тәэмин итү максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратка (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр)

– авыл җирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;

– ККНы аерым (дуаль) җыюны оештыру;

– ККК җыю өчен су үткәрми торган контейнерлар урнаштыру белән каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру;

– эре габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен калдыкларны җимерүгә комачаулаучы махсус каты өслекле мәйданчыклар оештыру;

– барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны проектлана торган Байлар Сабасы ш.т.б.дәге чүп-чар төяү станциясе аша Казан шәһәрендәге «Восточный» муниципальара полигонында җирләү һәм утильләштерү. (калдыклар белән эш итү өлкәсендә , шул исәптән Татарстан Республикасының каты коммуналь калдыклары белән эш итү территориаль схема нигезендә) (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән расланган);

– көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампалар кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру һәм аларны агулы югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;

– пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металлолом, пластик һәм пластик шешәләр, кәгазь-мамык ботаклары , автомобиль шиналары кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру;

– КККК полигонында урам сметасын изоляцияләү катламы буларак куллану;

– калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә Татарстан Республикасының территориаль схемасы нигезендә ябык типтагы тирес саклагычлар төзү.

3.8.4. Җылылык белән тәэмин итү

Проект карары

Җылылыкның барлык чыганаклары өчен, шул исәптән индивидуаль төзелешне җылыту өчен ягулыкның төп төре буларак табигый газ күздә тотыла.

Торак йорт, иҗтимагый-коммуналь һәм административ төзелешне җылылык белән тәэмин итү өчен түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

Беренче чиратта

Түбәндәге торак пунктларда блок-модульле котельныйлар (БМК) төзү (3.8.7 нче таблица):

3.8.7 нче таблица

Торак пункт исеме	Объектның атамасы	БМК саны 2025 елга
Тимершык авылы	БМК Тимершык урта гомуми белем бирү мәктәбе МБГБУ	1
Көек авылы	БМК сәүдә предприятиесе	1
Миңгәр авылы	БМК сәүдә предприятиесе	1
Барлыгы:		3

Шулай итеп, авыл җирлеге территориясендә административ-эшлекле һәм иҗтимагый төзелешләрне җылыту өчен 3 блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Торак йорт төзелешен җылылык белән тәэмин итү бер контурлы яки ике контурлы җылылык генераторларыннан гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.8.5. Газ белән тәэмин итү

Газның хисап чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк - (хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар).

Халыкның хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газ чыгымнары "Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча гомуми нигезләмәләр" СП 42-101-2003 3.12 п. нигезендә газ куллануның зурайтылган күрсәткечләре буенча билгеләнде. Мәсәлән, 34 МДж/м3 (8000 ккал/м3) газ янганда төзекләндерү дәрәҗәсенә карап, газ куллану:

- газ суүткәргечләрдән кайнар су белән тәэмин иткәндә - елына 300 $м^3$/га бер кешегә;
- кайнар су белән тәэмин итүнең төрле төрләре булмаганда - 180 м3/ел (220 $м^3$/ел - авыл җирлегендә).

М3/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МП булганда (760 мм).ст.) хуҗалык-көнкүреш һәм җитештерү ихтыяҗларына еллык чыгым өлешен түбәндәге формула буенча билгеләргә кирәк:

Bhmax= Ву *Khmax;

Анда: Khmax - сәгатьлек максимумы коэффициенты (2, 3, 4 нче таблица 42-101-2003), Ву - газның еллык чыгымы, $м^3$/ел.

Җитештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен газ чыгымы торак йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга беренче чиратта (2025 ел) һәм исәп-хисап срогына (2040 ел)ихтыяҗы 3.8.8 нче таблицада бирелгән.

3.8.8 нче таблица

Авыл җирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗы

№ т/б	Авыл җирлекләре исемнәре	Еллык газ чыгымы, мең нм3/ел		
		Башлангыч ел	I чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
	Тимершык авыл җирлеге	**348,92**	**358,60**	**380,60**
1	Тимершык авылы	181,06	188,10	202,40
2	Кызыл Мишә авылы	73,92	74,80	77,66
3	Көек авылы	32,12	33,00	35,20
4	Миңгәр авылы	50,16	51,48	55,00
5	Сабай авылы	11,66	11,22	10,34

Гамәлдәге һәм проектланган сәнәгать предприятиеләренең газга ихтыяҗын предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект тарафыннан барлык газлаштырылган объектларны газ белән тотрыклы тәэмин итәргә мөмкинлек бирүче гамәлдәге газүткәргечләр системасын максималь рәвештә куллану күздә тотыла.

«Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең куркынычсызлыгы кагыйдәләре» сәнәгать иминлеге өлкәсендә 2014 елгы Россия Федерациясе Техник күзәтчелегенең Федераль нормалар һәм кагыйдәләр таләпләре нигезендә, газүткәргечне планлы техник диагностикалауны уздыру вакыты газүткәргечнең техник торышын бәяләү нәтиҗәләре һәм проект документациясендә билгеләнгән эксплуатацияләү срогына ирешү нәтиҗәләре буенча билгеләнә.

Газүткәргечләрнең техник торышын диагностикалау һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча белешмәләр булмау сәбәпле, техник чишелешләрдә гамәлдәге газүткәргечләрне максималь саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү газ - ГРП яки ШРП редуцияләү пунктыннан соң түбән басым газүткәргечләр системасыннан каралган.

Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларында яңа территорияләр төзелүгә бәйле рәвештә түбәндәге проект тәкъдим ителә:

Беренче чиратка һәм исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр).

Мингәр һәм Тимершык:

– гамәлдәге ГРПШдан алып кулланучыларга кадәр түбән басымны газүткәргечләр салу. Торбаларны полиэтилен ПЭ 80 ГАЗ SDR кабул итәргә

Газүткәргечне салу, геологик һәм топогеодезик тикшеренүләрне исәпкә алып, проектлауның алдагы стадияләрендә ачыкланачак.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.8.6. Электр белән тәэмин итү

Электр йөкләнешләрен исәпләү

Тимершык авыл җирлегенең коммуналь-көнкүреш секторын (КБС) планлаштыру проекты буенча электр йөкләнеше ике срокта билгеләнде:

- беренче чират - 2025 ел;
- исәп-хисап срогы - 2040 ел.

Хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен электр йөкләмәләрен исәпләү бер кешегә электр куллануның эреләндерелгән нормалары буенча РД 34.20.185-94 «Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструментлары» нигезендә эшләнгән.

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллануы РД 34.20.185-94, 2.4.4 нче таблицасы нигезендә исәпләнгән "Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр

йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре".

Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тота Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр белән җылыту һәм электр белән су җылытуны куллануны исәпкә алмый.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте РД 34.20.185-94, 2.4.3.таблицасы нигезендә исәпләнгән "Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре".

Гомуми мәйданның исәп-хисап белән тәэмин ителешен исәп-хисапка китереп (РД 34.20.185-94 2.4.3. 3 таблица искәрмәсе), чагыштырмача коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең зурайтылган күрсәткеченә – 0,4 кВт/кешегә ирешәбез («кече» шәһәрләр категориясе, табигый газдагы плитәләр белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналарның (административ, уку, дәвалау, сәүдә, тамаша кылу, спорт), коммуналь предприятиеләрнең, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләрне саклау өчен гаражларның һәм ачык мәйданчыклар) тышкы яктыртылуын исәпкә ала.

Эксперт бәяләүләре буенча вак фикерле кулланучыларны исәпкә алу өчен таблица күрсәткечләренә арттыручы коэффициентны кертергә кирәк - 1,2 - 1,6. Нәтиҗә буларак, авыл җирлеге өчен чагыштырма исәпләү-көнкүреш йөкләнеше күрсәткече - 0,48 кВт/кеше тәшкил итәчәк.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләүне әлеге предприятиеләрне электр белән тәэмин итү проектлары яисә тиешле аналоглар буенча башкарырга кирәк.

3.8.10 нчы таблица

КБС егәрлекләренең һәм вак сәнәгать кулланучыларының еллык электр куллануы, мең кВт.сәг./ел

Халык пунктлары	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг/ел		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
Тимершык авыл җирлеге	**3622,62**	**3722,87**	**3952,09**
Тимершык авылы	1932,22	1966,50	2116,00
Кызыл Мишә авылы	753,08	782,00	811,90
Көек авылы	315,51	325,50	347,20
Миңгәр авылы	520,48	538,20	575,00
Сабай авылы	101,33	110,67	101,99

3.8.11 нче таблица

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап куәте

Халык пунктлары	Исәп-хисап куәте, кВт		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
Тимершык авыл җирлеге	**813,60**	**836,26**	**887,71**

Халык пунктлары	Исәп-хисап куәте, кВт		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
Тимершык авылы	424,67	441,18	474,72
Кызыл Мишә авылы	173,38	175,44	182,15
Көек авылы	71,83	73,80	78,72
Миңгәр авылы	117,65	120,74	129,00
Сабай авылы	26,08	25,09	23,12

3.8.12 нче таблица

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

Халык пунктлары	Трансформатор егәрлеге, кВА		
	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
Тимершык авыл җирлеге	**865,53**	**889,63**	**944,37**
Тимершык авылы	451,77	469,34	505,02
Кызыл Мишә авылы	184,44	186,64	193,77
Көек авылы	76,42	78,51	83,74
Миңгәр авылы	125,16	128,45	137,23
Сабай авылы	27,74	26,69	24,60

Коммуналь-көнкүреш секторының электр куллану, егәрлеге һәм трансформатор егәрлеге күрсәткечләре (I чират һәм исәп-хисап вакыты) шулай ук, шулай ук беренче чиратка һәм исәп-хисап чорына электр куллану үсеше, халыкның аз гына артуын исәпкә алып, 3.8.13 таблицасында китерелгән.

3.8.13 нче таблица

Атамасы	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел.	Башлангыч елга карата 2040 елга үсеш
1. Еллык электр белән тәэмин итү мең кВт сәг/ел	3621,93	3722,87	3952,09	**330,16**
2.Исәп-хисап егәрлеге,кВт	813,60	836,26	887,71	**74,11**
3. Трансформатор егәрлеге, кВА	865,53	889,63	944,37	**78,84**

<u>Проект карары</u>

Исәп-хисапка таянып, без торак төзелеше өчен мәйданчыклар бүлеп бирүгә бәйле авыл җирлегендә электр куллануны арттырабыз. Шул ук вакытта җирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасын файдалану мөмкинлеге дә бар.

Шуңа бәйле рәвештә, <u>беренче чиратка һәм исәп-хисап чорына да (2040 елга кадәр)түбәндәгеләр тәкъдим ителә:</u>

– Тимершык һәм Мингәр торак мәйданчыкларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен, трансформаторларның гомуми куәте 140 кВА булган 10/0,4 кВ трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга тәкъдим ителә. Трансформатор подстанцияләренең төгәл саны, урнашу урыны, шулай ук 10 кВ линиясен трассировка торак мәйданчыкларын планлаштыру проектын эшләгәннән соң төгәлләштереләчәк.

Электр челтәрләренә карата булган заман таләпләренә туры китереп, түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

1. ВЛны тиз эшли торган ВЧ яклау белән тәэмин итү;
2. Подстанцияләрне телемеханикалаштыру;;
3. Торак пунктларның бүлү челтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;
4. Энергияне сак тоту технологияләрен куллану һәм реактив куәтне компенсацияләү.

3.8.7. Аз токлы челтәрләр

Проект карары

Тимершык авыл җирлегенең АТСы үсешенең барлык срокларына кирәкле санда телефоннар генераль план буенча халыкның тәэмин ителешенең 100 %ын (гаиләләрнең телефоннары) исәпкә алып исәпләнә.

Саба муниципаль районы өчен гаилә коэффициентын исәпкә алып - 3,5 кеше,1 чиратка һәм генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына кирәкле санда телефоннар алабыз (3.8.13 таблица).

3.8.13 нче таблица

Телефон йөкләнешен бүлү

Телефон йөкләнешләренең төрләре	Телефоннар саны (генераль планны гамәлгә ашыруның 1 чираты (2025 ел))	Телефоннар саны (Генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогы (2040 ел))
проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнеше	448	494

3.9. Территорияне инженерлык әзерләү чаралары

Инженерлык әзерлеге буенча чараларны инженерлык-геологик шартларның үзгәрүе фаразын, файдалануның характерын исәпкә алып билгеләргә кирәк.

Инженерлык әзерлеге буенча чаралар составы, торак урынның планлаштырылган оештырылуын исәпкә алып,(рельеф, грунт шартлары, су басу дәрәҗәсе, сазлык дәрәҗәсе, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигый процессларның булуы) үзләштерелә торган территориянең табигый шартларына бәйле рәвештә билгеләнә. Кайбер очракларда инженерлык әзерлеге буенча чаралар архитектура-планлаштыру структурасын һәм торак урыннарның пространство композициясен билгели.

Эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чаралары

Авыл җирлеге территориясе рельефының эрозия ягыннан бүленүе төрле текә катламнарның күплеген булдыра һәм чокыр-балка челтәре битләрендә үсүгә ярдәм итә.

Авыл җирлеге чикләрендә чокырны үстерүне туктатып тору чаралары тәкъдим ителә: чокыр челтәре тирәсендә тау канаулары, ерымда су агышын тәртипкә китерү, чокыр төбен һәм яр буйларын ныгыту өчен өзеклекләр булган сулыклар төзү. Чокырлы территорияләрне төзекләндерүгә яр буйларын тергезү һәм тигезләү, аның тар өлешен күмү, яшелләндерү - сөзәклекләрне каплау, куаклар һәм агачлар утырту аша ирешелергә мөмкин. Аерым очракларда чокырларны алар буенча агып төшүче су һәм дренаж коллекторларны салу юлы белән тулысынча яисә өлешчә бетерү рөхсәт ителә. Чокырның төзелгән территориядән читтә урнашуы вакытында чокырның үсешен туктатып тору буенча чаралар үткәрелергә мөмкин.

Чокырлар территорияләрен транспорт корылмалары, гаражлар, складлар һәм коммуналь объектлар урнаштыру, шулай ук парклар урнаштыру өчен файдаланырга мөмкин.

Планлаштырылган территорияне төзекләндерү, җирлек территориясеннән яңгыр һәм кар суларын чыгару, аның гомуми һәм санитария шартларын яхшырту, чокыр битләрен юдыру һәм аларны тарату буенча көрәш чаралары максатларында проект тарафыннан өстән агып төшүне оештыру һәм су агызу челтәрен урнаштыру тәкъдим ителә. СП 32.13330 "Кагыйдәләр җыелмасы" нигезендә Канализация. "Тышкы челтәрләр һәм корылмалар». Ачык суүткәргеч җайланмаларны - канаулар, кюветлар, лотоклар куллану районнарда, бер , ике катлы төзелешләрдә һәм авыл җирлекләрендә, шулай ук урамнар, юллар, машина юллары һәм тротуарлар белән кисешкән урында күперләр яисә торбалар корылган парклар территориясендә рөхсәт ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмаларны таләп итми торган иң гади система булып тора. Яңгыр сулары агышын оештыру «Өске агымны оештыру» бүлегендә җентекле рәвештә каралган. Беренче чиратта проектта торак пунктлар территориясендә яңгыр сулары канализациясенең ачык челтәре тәкъдим ителә, исәп-хисап чорында җирлекнең барлык асфальтланган юллары буенча яңгыр сулары канализациясе ачык челтәрен оештыру тәкъдим ителә.

Авыл җирлеге территориясендә елга эрозиясенә каршы көрәш чараларын елга ярлары буйлап карарга кирәк.

Яр буйлары юылу нәтиҗәсендә җир массалары җимерелә, бу исә елга юлының үзгәрүенә, елгаларның саегуына һәм аларның талануына китерә.

Төзелеп бетмәгән участокларда, торак пунктлар чикләрендә агач-куак үсентеләре, таш ярмалар, шулай ук кайбер очракларда тимер-бетон плитәләре белән яр буенда ныгытмалар булдыру, яки ныгытмыйча гына аларны ял итү зоналарында пляж рәвешендә файдалану ярлар җимерелү процессларының тукталуына китерәчәк

Яр буе ныгыту чараларын яр буйларының конкрет участоклары буенча сайлап алу җентекле тикшеренүләр нигезендә башкарылырга тиеш.

Шуны да истә тотарга кирәк, чокыр белән көрәш аның бөтен су җыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш; бары тик инженер-мелиоратив чаралар уздыруның шундый ысулын кулланганда гына кирәкле нәтиҗәләргә ирешергә мөмкин.

Территорияләрне су басудан инженерлык яклавы чаралары

Төзелгән территорияләрдә су басу процессы таралу төп өч закончалык белән билгеләнә: грунт сулары дәрәҗәсе үзгәрү процессының гомуми юнәлеше, бу процессның тизлеге һәм сезонлы һәм күпьеллык тирбәлешләрнең характеры белән.

Яңа объектлар төзүне су басу зонасыннан читтә алып барырга киңәш ителә.

Су басудан инженерлык ягыннан яклау буларак территорияләрне һәм аерым объектларны, төзелеш, функциональ файдалану һәм эксплуатацияләү, әйләнә-тирә мохитне саклау таләпләренә бәйле рәвештә, су басуның тискәре йогынтысын юкка чыгаруны тәэмин итә торган чаралар комплексын күздә тотарга кирәк.

Территориянең яклау системасы төзелгән территорияне гомуми яклауны тәэмин итәргә тиеш. Ул үзләштерүче дренажларны, фильтрациягә каршы пәрдәләрне, өске агымны оештыру белән территорияне вертикаль планлаштыруны, ачык су агымнарының һәм табигый дренажның башка элементларын, яңгыр канализациясен, су объектларының дәрәҗәле режимын җайга салуны үз эченә ала.

Су басудан инженерлык яклавы системасы территориаль бердәм, ул аерым кишәрлекләрнең һәм объектларның барлык локаль системаларын берләштерә.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр тутыру төзелеш һәм эксплуатациядә иң гади, шулай ук нәтиҗәле инженер чарасы булып тора. Бу чараны куллану саклана торган территориянең зур булмаган үлчәмнәре һәм зур булмаган биеклекләр (1 - 1,5м) булганда максатка ярашлы. Территорияне гидромеханизация кулланып җитештерергә мөмкин булган очракларда (мәсәлән, елга юлын яхшырту исәбенә грунтны рефулирлау) аны өю аеруча отышлы. Өелгән территория, аның торак пункттагы урынына бәйле рәвештә, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Су басуга каршы көрәш чараларында территорияне киптерүне күздә тотарга кирәк. Конкрет территорияләрдә су басудан яклауны проектлаганда (җир асты сулары дәрәҗәсенең түбәнәюе) киптерү нормаларын аның функциональ куллану характерына бәйле рәвештә СП 104.13330.2016 "Территорияне су басудан һәм су басудан инженер яклау" нигезендә билгелиләр СНиП 2.06.15-85"актуаль редакциясе Яклаучы корылмаларны проектлаганда кабул ителә торган киптерү нормалары һәр конкрет очракта, җир асты суларының критик дәрәҗәсен һәм нигез грунтларының төрен исәпкә алып, сакланган объект өчен геологик иминлек бусагасын тәэмин итәргә тиеш.

Инженерлык яклауның территориаль системасында, табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелешләргә)шартларга бәйле рәвештә, су басудан дренажлар кулланырга кирәк. Топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, сулыклар бүлеге ягыннан җир асты суларының хәрәкәт шартларына карап, су басудан саклаучы территорияләрдә бер, ике, күпсызыклы, контурлы һәм катнаш дренаж системаларын кулланырга кирәк.

Яңгыр сулары канализация су басудан территориаль инженерлык яклавы элементы булырга һәм инженерлык яклавының гомуми системасы составында яки аерым проектланырга тиеш.

Инженерлык яклавының ярдәмче чаралары сыйфатында табигать системаларының һәм аларның компонентларының инженерлык яклауның төп чараларының нәтиҗәлелеген арттыра торган табигый үзлекләреннән файдаланырга кирәк. Аларга елга юлларын чистарту һәм турайту ярдәмендә су үткәрү һәм гидрографик челтәрнең хәрәкәткә китерүче ролен арттыруны кертергә кирәк.

Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияне инженер ягыннан әзерләү төзелеш бәясен җитди арттырырга мөмкин.

Автомобиль юлларын кыш көне карап тоту буенча чаралар

Автомобиль юлларын карап тоту башкарылган эшләрне мөмкин кадәр җиңеләйткәндә һәм арзанайтканда автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартлар тәэмин итү өчен төзелә. Әлеге бурычларны үтәү өчен түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

- кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча даими яки вакытлы кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән яклау чаралары;
- профилактик чаралар, аларның максаты - юл өслегендә узучы транспорттан кышкы тайгак ясалуга юл куймау;
- юлдагы кар һәм боз ясалмаларын алып ташлау һәм автомобиль хәрәкәтенә аларның йогынтысын киметү чаралары;
- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклык чараларына юлларны даими яки вакытлы рәвештә кардан чистарту ярдәмендә яклау керә.

Кар саклый торган урман полосалары, даими коймалар даими кардан саклау урынына керә. Вакытлычага – кар тоткыч щитлар, кар траншеялары, валлар керә.

Вакытлы кар саклый торган җайланмаларны исәп-хисап буранына проектларга кирәк, чөнки вакытлы кар саклагычны эшләгәннән соң аны торгызу күздә тотыла.

Авыл җирлегендә көньяк-көнбатыш җилләре өстенлек итә. Кар саклаучы гамәлләрне яклауның иң ышанычлы, экологик яктан акланган төре булып кар саклагыч утыртмалар тора.

Проект белән җирлекнең төп юлларында саклык яшелләндерү тәкъдим ителә.

Кар саклагыч урман полосасы тыгыз (үтми торган) конструкциягә ия булырга тиеш. Һәр полосаның мәҗбүри элементы ул - ике рәтле куе куаклы үсемлекләр.

Урман полосасындагы агачлар һәм куаклар арасындагы ераклык:урман полосасында- уңайлы урман үсүе шартларында - 2,5 м, ә авыр шартларда - 3,0 - 3,5 м кабул ителә.

Үсемлекләр арасындагы ераклык 0,5 - 1,0 м чикләрендә рөхсәт ителә.

Җир өслегеннән юл буе кар саклагыч полосасына кадәр ераклык, урман полосаларының киңлеге һәм кар алып килү күләме 250 $м^3$/м га кадәр булган полосалар арасындагы аерма зурлыгы 3.9.1 таблицасы буенча билгеләнә.

3.9.1 нче таблица

Кар өелү күләменә карап урман полосаларын урнаштыру

Кар өелүнең хисап күләме, $м^3$/м	Җир өслегеннән урман утыртмаларына кадәр ераклык, м	Урман утыртмалары арасындагы аерманың киңлеге м	Урман утыртмалары өчен җирләр бүлеп бирелгән полосаларның киңлеге, м
10 - 25	15 - 25	-	4
50	30	-	9
75	40	-	12
100	50	-	14
125	60	-	17
150	65	-	19
200	70	-	22
250	50	50	2*14

Карның юлга күчү мөмкинлеге булу сәбәпле, кар саклагыч урман полосалары якланган кишәрлектән 50-100 м га (ОДМ 218.011 - 98 "Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары ") кадәр озынрак урнаштырыла. ("Автомобиль юлларын яшелләндерү буенча методик тәкъдимнәр ").

Авыл хуҗалыгы җирләрендә булдырыла торган кар саклый торган полосаның озынлыгы зур булганда, һәр 800 - 1000 м саен авыл хуҗалыгы машиналарын узу өчен 10 - 15 м буенча технологик аермаларны күздә тоту зарур (ОДМ 218.011-98 «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары"). ("Автомобиль юлларын яшелләндерү буенча методик тәкъдимнәр ").

Булган кар саклый торган полоса конструкция, токымнар составы, урнаштыру нормаларын һәм башка билгеләрне канәгатьләндермәгән һәм нәтиҗәдә үзенең кар саклый торган функцияләрен үтәмәгән очракларда өстәмә чаралар каралырга тиеш.

Проект белән юллар участокларын көнбатыштан көнчыгышка таба юнәлештә яклау буенча инженерлык чаралары тәкъдим ителә.

Бураннар вакытында юлларның кар белән каплануын тәэмин итә торган барлык чаралар карның кар тутырыла торган урыннарга килүенең

мөмкин булган күләмнәрен кышка, бер буранга һәм кышкы чор яки бер буран ахырына кар тулуның күләмен фаразлауга нигезләнә.

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча чараларның бөтен системасы үтәлә торган эшләрне мөмкин кадәр җиңеләйткәндә һәм арзанайтканда автотранспорт хәрәкәте өчен уңайлы шартлар тудыру өчен төзелә.

Автомобиль юлларында кар токкарлау җайланмалары аеруча киң таралыш алды.

Көчле буранлы юл участокларында коймаларны кулланырга киңәш ителә. Коймалар кар саклый торган һәм кар эретә торган булырга мөмкин.

Юлларны кар көртләреннән яклауның ышанычлы чарасы - кар тотып тора торган коймалар - зур чыгымлы материаллы һәм югары бәяле капиталь типтагы җайланмалар. Кар саклый торган коймалар урнаштыру алдыннан алдан икътисадый нигезләү һәм исәп-хисап ясарга туры килә.

Автомобиль юлына якын урнашкан җирләрдә даими кар саклый торган җайланмалар урнаштыру яки булганнарын көчәйтү мөмкин булмаганда, шулай ук икътисадый яктан акланган барлык очракларда урнаштыру мөмкин булмаган очракта, проект тарафыннан кар саклый торган вакытлы җайланмалар: кар саклый торган щитлар, траншеялар, кар стеналары куллану тәкъдим ителә.

Озын һәм көчле бураннар чорында, алар вакытында щитларны күчерү кыенлашканда, щит сызыкларын ике, өч һәм аннан да күбрәк рәтләр белән куялар. Рәтләр арасындагы ераклык 30 щитның 30 биеклегенә тигез, өстәвенә, беренчесе, юлга якыны, җир өслегеннән 20 щитның биеклек ераклыгына куела.

Автомобиль юлларын кар көртләреннән саклаганда кардан ясалган җайланмалар киң таралган.

IV - V категорияле юлларда траншеялар мөстәкыйль яклау чарасы буларак яки башка чаралар (утыртмалар, коймалар, калканнар) белән берлектә кулланыла ала.

Траншеялар эшенең нәтиҗәлелеген арттыру максатыннан, аларны кар белән тутырганнан соң, тирәнлекнең яртысына кадәр аларны иске эздән торгызалар.

Бер методны сайлау яки бер үк вакытта берничәсен куллану явым-төшемнең ешлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, җирлекнең матди иминлегенә бәйле.

Сейсмик куркыныч районнарда төзелеш шартлары

Россиянең сейсмик районы картасы нигезендә (СП 14.13330.2018 "Сейсмик районнарда төзелеш"). ("СНиП II-7-81 актуальләштерелгән редакциясе*")Карала торган территория 6 баллы (В картасы) сейсмик киенренкелек зонасында урнашкан. СП 22.13330.2016 "Биналар һәм корылмалар нигезләре" "СНиП 2.02.01-83 (1 нче үзгәртелү белән) актуаль редакциясе", авыл җирлеге территориясендә төзелеш төзү материаллары һәм

төзү эшләре сыйфатына югары таләпләрне исәпкә алмыйча гына башкарылырга мөмкин.

3.10. Гражданлык оборонасының инженер-техник чаралары. Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары

СП 165.1325800.2014 "Гражданлык оборонасы буенча инженер-техник чаралар" һәмТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2019 елның 2 июлендәге 257 номерлы Исәп-хисап мәгълүматлары һәм таләпләренә туры китерелгән. Тимершык авыл җирлеге яктылык зонасына эләкми һәм гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.

Гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар җирлектә юк. Җирлек территориясе химик зарарлану, мөмкин булган җимерелүләр, радиоактив йоктыру һәм катастрофик су басу зоналарына эләкми.

Шуңа бәйле рәвештә, җирлек территориясендә җирлектә һәм икътисад объектларында тышкы яктыртуны сүндерүне, торак, иҗтимагый һәм ярдәмчел биналарда эчке яктыртуны тәэмин итү буенча оештыру чаралары, шулай ук «Һава хәвефе» сигналы бирелгәндә җитештерү утларын яктырту маскировкасын әзерләү һәм тәэмин итү буенча оештыру чаралары гына гамәлгә ашырылырга тиеш.

3.10.1. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеге һәм характеристикасы

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Саба муниципаль районы табигый һәм техноген характердагы начар хәлләр барлыкка килүнең уртача көчлелеге төркеменә кертелгән.

Халыкны һәм җирлек территорияләрен яклау эшендә начар һәм куркыныч күренешләрдән һәм табигый һәм техноген характердагы процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженерлык-техник чаралар үткәрү югары нәтиҗәлелеккә ия.

<u>Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге</u>

Табигый характердагы гадәттән тыш вәзгыять - табигый бәла-каза нәтиҗәсендә барлыкка килгән, ул кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китергән яки китереп чыгарырга мөмкин булган билгеле бер территориядәге яки акваториядәге вәзгыять, шактый материаль югалтулар һәм кешеләрнең тормыш эшчәнлеге шартларын бозу. Табигый гадәттән тыш хәлләр чыганакның характеры һәм масштаблары буенча аерылалар.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә күзәтелә торган иң куркыныч табигый процесслар һәм күренешләр түбәндәгеләр:

*метеорологик (*көчле җил (шул исәптән шквал); көчле яңгыр; эре боз; бик көчле кар, буран; кар өемнәре (шул исәптән юллар); көчле салкын; экстремаль югары температуралар);

*геологик (*эрозия процесслары);

сейсмиклык;

табигый янгыннар.

Җирлек территориясендә су басу һәм су басу процесслары очрый, әмма аларның масштаблары һәм көчлелеге зур түгел. Нәтиҗә буларак: җирлек территориясендә су басу һәм су басу турында, табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары буларак, сөйләп торуның кирәге юк. Шулай итеп, 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы ТР Министрлар Кабинетының «Су басу (су басу) ихтималы булган зоналарга эләгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә үзгәрешләр кертү турында»гы күрсәтмәсе нигезендә, Тимершык авыл җирлеге торак пунктларының берсе дә су басу һәм су басу зоналарына эләкми.

Куркыныч метеокүренешләр

Давыллар һәм көчле җилләр җирлек чикләрендә ел саен диярлек майдан алып августка кадәр була. 15 м/с тизлек белән көчле җилләр җирлектә елына уртача 7 көн билгеләп үтелә. 30 м/с тизлек белән шторм җилләре очраклары күзәтелә, бу Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2004 елның 8 июлендәге 329 номерлы боерыгы нигезендә, әлеге күренешне гадәттән тыш хәлгә кертү критерие булып санала.

Метеокүренешләрнең мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү чаралары

Начар метеорологик күренешләр вакытында кешеләр өчен куркыныч булып юл һәм күпер катламнары, корылмалар, электр тапшыру һәм элемтәнең һава линияләре, җир өсте торбаүткәргечләре җимерелү, шулай ук кешеләрнең зур тизлек белән очучы җимерелгән корылмалар ватыклары, пыяла ватыклары белән зарарлануы тора.

Начар метеокүренешләр йогынтысына дучар булган районда яшәүче халыкка түбәндәгеләр белән танышырга кирәк:

- табигый бәла - казалар турында хәбәр итү сигналлары белән;
- давыллы җил йогынтысына кешеләрне саклау һәм биналарның (корылмаларның) тотрыклылыгын арттыру ысуллары белән ;
- давыллар, шкваллар, бураннар булганда кешеләрнең үз-үзләрен тоту кагыйдәләре белән;
- якындагы саклау корылмаларындагы урыннар, шул исәптән подваллар яисә иң нык һәм тотрыклы биналар белән;
- югары куркыныч зоналарыннан оешкан эвакуация вакытында чыгу юллары һәм урнашу районнары белән;
- Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, администрация, торак пунктның гадәттән тыш хәлләр комиссиясе адреслары һәм телефоннары белән;

- Давыл, шкваллар, буран нәтиҗәләрен бетерү ысуллары һәм чаралары, шулай ук җимерелгән биналар һәм корылмаларның җимерекләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм итү алымнары белән.

Вакытыннан алда кисәтү чараларының төп төркемнәренә түбәндәгеләр керә:

- биналар һәм корылмаларның зәгыйфь элементларына карата ныклыкны бәяләү һәм тикшерү, давыллы җилләр тәэсирендә саклануны тәэмин итү максатында, аларны ныгыту (түбәләр, верандалар, биналарның җиңел каркаслары, төтен торбалары, краннар, ЛЭП терәкләре һ.б.);
- биналар, мичләр, ачык януның технологик җайланмаларын җимергәндә барлыкка килә торган янгыннарны булдырмый калуга һәм локальләштерүгә юнәлдерелгән кисәтү чараларын әзерләү һәм уздыру.

Давыллар вакытында барлыкка килә торган янгыннарны, су басуларны булдырмау һәм локальләштерү чаралары комплексы түбәндәгеләрне үз эченә алырга мөмкин:

- көчле җил вакытында җимерелергә мөмкин булган шартлау һәм янгын куркынычы технологиясе булган биналарда (торак, иҗтимагый, сәнәгать) һәм башка объектларда газ челтәрләрен һәм электр энергиясен сүндерү;
- топ мичләрен һәм ачык януның технологик җайланмаларын әзерләү һәм сүндерү;
- автоматлаштырылган янгын сүндерүнең үзәкләштерелгән системаларын гамәлгә кертү;
- су басуларны булдырмау һәм локальләштерү өчен көчләрнең һәм чараларның әзерлеген тикшереп тору.

Давылларның нәтиҗәләрен әзерләгәндә һәм ликвидацияләгәндә шторм кисәтүе алганнан соң һәм гадәттән тыш хәлне бетерү барышында төрле оператив яклау чаралары уздырыла:

- давыллар вакытында мөмкин булган хәлне фаразлау;
- саклагыч корылмаларның, подвалларның һәм башка җимерелгән корылмаларның әзерлеген тикшерү;
- халыкка хәбәр итү һәм аларны яшерү;
- тиешле идарә һәм хезмәт органнары көчләрен һәм чараларын гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү гамәлләренә әзерләү;
- төтен торбаларын, ЛЭП терәкләрен, краннарны эремәләр һәм терәүләр урнаштыру юлы белән беркетү;
- янгыннарны локальләштерү һәм сүндерү, халыкны һәм авыл хуҗалыгы хайваннарын су басулардан яклау буенча инженер-коткару эшләре һәм чаралар уздыру;
- потенциаль куркыныч объектларда җитештерүне авариясез туктату;
- халыкны электр,элемтә, идарә итү һәм мәгълүмат алу белән тәэмин итүнең җимерелгән системаларын торгызу, гадәттән тыш хәл зонасында торгызу эшләренә әзерлек.

Давыл күренеше зонасында ачык урынга эләгергә мәҗбүр булган кешеләрнең куркынычсызлыгын һәм җиңелүен тәэмин итү максатларында чокырлар,котлованнар төбендә, юл кюветларында ышыкланырга кирәк. Җиргә сыеныгыз. АХОВ һәм ЛВЖ булган объектларга якын килергә, аерым торучы агачлар, ЛЭП терәкләре астында туктарга, шулай ук зыян күргән биналарга керергә кирәкми. Төп юллардан гына барырга кирәк.

Кышкы бураннар, түбән температуралар

Иң еш бураннар декабрьдә - февральдә билгеләп үтелә. Күбесенчә бураннар 12 сәг кә кадәр озынлыкта, бураннар тәүлектән артык сирәк күзәтелә һәм гомуми санның 2% ын тәшкил итә. Бураннар 0 дән алып -15^{0}C ка кадәр температура тирбәнгәндә һәм температура 25^{0}C тан түбән булганда, сирәк кенә 0^{0}C ка якын температураларда булырга мөмкин.

Чаралар
Бураннарның мөмкин булган зыяннарын һәм түбән температураларны киметү буенча чаралар

Башкарыла торган эшләрне мөмкин кадәр җиңеләйткәндә һәм киметкәндә автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартларны тәэмин итүгә кайтып кала торган автомобиль юлларын кыш көне карау буенча чараларны билгеләргә кирәк. Әлеге бурычларны үтәү өчен түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

- кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча даими яки вакытлы кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән яклау чаралары;
- профилактик чаралар, аларның максаты - юл өслегендә узучы транспорттан кышкы тайгак ясалуга юл куймау;
- юлдагы кар һәм боз ясалмаларын алып ташлау һәм автомобиль хәрәкәтенә аларның йогынтысын киметү чаралары;
- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Көньяк һәм көньяк-көнчыгыш яктан хәбәр итү юлларын кардан яклау киңәш ителә. Юлларны кар көртләреннән саклау даими яки вакытлы кар саклагычы ярдәмендә башкарыла. Даими кар саклау урыннарына кар саклый торган урман полосалары һәм даими коймалар, вакытлыга - кар саклый торган калканнар, кар траншеялары, өемнәр һ.б. керә.

Көчле буран чыгу мөмкинлеге турында сигнал алгач, халыкка түбәндәгеләрне эшләргә кирәк:

- көчле буран вакытында да, аннан соң да үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен белергә;
- биналарның тотрыклылыгын арттыру һәм кешеләрне яклау чараларын гамәлгә ашырырга;

- тормыш белән тәэмин итү чараларының, автоном яктырту,хәбәр итү чараларының 2-3 көнлек запасын әзерләргә (батареяларда радиоалгыч);
- бәла-каза турында яңа мәгълүмат алу өчен хәбәр итү чараларын кушырга;
- электр энергиясен мөмкин булган сүндерүгә әзерләнергә;
- кирәк булганда тагын да ныграк биналарга күчәргә.

Җирлектәге иң салкын ай гыйнвар, аның вакытында экстремаль түбән температуралар күзәтелергә мөмкин.

Суык микроклиматның кешегә тәэсире күп шартларга бәйле, алар арасында һава температурасын, дымлылыгын һәм хәрәкәт тизлеген, шулай ук киемнең җылылык саклау үзлекләрен билгеләп үтәргә кирәк.

Түбән температуралардан гамәлдәге саклану чараларын шартлы рәвештә пассив һәм активка бүләргә мөмкин.

Җылы киемнең барлык төрләрен пассив чараларга кертергә кирәк. Пассив саклану чаралары, шактый җылылык изоляцияләү сәләте булган тукымалар арасындагы «инертлы һава» ны рациональ куллану ярдәмендә, нурланыш, җылылык тапшыру, конвекция аша җылылык югалтуны киметә

Җылылык яклауның актив чаралары кеше тәнендә микроклиматның оптималь шартларын тәэмин итү өчен кирәкле тышкы җылылык чыгымнары белән бәйле. Бу чараларга махсус биналар, электр белән җылыта торган җайланмалар, термофизия һәм термохимик грелкалар, җылытыла торган сыеклык яисә һава булган җайланмалар керә.

Түбән температуралар вакытында яклау өчен төрле билгеләнештәге биналар зур нәтиҗәлелеккә ия. Урыннардагы тиешле конструкцияләрне сайлау, шулай ук җылыту системаларын һәм һава пәрдәләрен куллану аларда хәтта иң кырыс климат шартларында да температураның иң югары күрсәткечләренә ирешергә мөмкинлек бирә.

Югары температуралар

Июльнең уртача күпьеллык температурасы җирлек территориясендә +19,8 С тәшкил итә. Әмма, 2010 елдагы кебек үк, әйләнә-тирә мохитнең аномаль югары температурасын (+38 ^{0} С) билгеләү мөмкинлеге халыкны югары температура йогынтысыннан саклау буенча махсус чаралар эшләү һәм куллану зарурлыгын тудырды.

Югары температураларның мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү чаралары

Югары температуралар йогынтысыннан яклау чаралары сыйфатында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

- туклану һәм су куллану гигиенасы. Сусауны басу өчен җитәрлек су куллануны тәэмин итү . Субъектив тойгылар һәм чагыштырмача тотрыклы масса суның җитәрлек булуы критерийлары булып тора, шул ук вакытта сыеклыкны бүлеп кабул итү максатка ярашлы. Аппетитның кызу вакытта кимүе сәбәпле, туклануның рациональ

режимы мөһим әһәмияткә ия була, бу вакытта азыкны кабул итүнең төп алымнары тәүлекнең салкынча чорына туры килә;

- кием гигиенасы. Эссе шартларда куллану өчен билгеләнгән киемгә төп таләп-аның гигроскопиклыгы, дым сыешлыгы, һава үткәрүчәнлеге. Кием-салымда аның төсе мөһим роль уйный (радиация җылысын аксыл тукымалар кара тукымаларга караганда азрак йота);
- хезмәт һәм ял режимы. Төп принципка – киләсе хезмәт чоры башына физиологик функцияләрне яңадан торгызу зарурлыгына таянып эш итәргә кирәк. Ачык һавада эшләүче югары температураларның тискәре йогынтысыннан саклану өчен вакыт-вакыт турыдан-туры кояш нурларыннан сакланган урыннарда кыска вакытлы ял кирәк. Медицина күзәтүен билгеләү максатка ярашлы.

Куркыныч геологик процесслар һәм күренешләр характеристикалары
Эрозия һәм сөзәклек процесслары

Авыл хуҗалыгына зур зыян салучы процессларның берсе дип туфрак эрозиясен- җир өстеннән туфракның уңдырышлы катламының юылуын атарга була Эрозиягә елгаларның сөрелгән битләре китерелә. Аның барлыкка килүенең төп сәбәбе – агроландшафт оештыруны бозу-сөрүлекләр, болыннар һәм урман җирләре мәйданнарының дөрес булмавы.

Эрозия деградациясенең соңгы стадиясе - чокыр барлыкка килү - Кече Мишә елгасы һәм аның кушылдыклары үзәннәренең бөтен җирләрендә үсеш алган.

Хәзерге вакытта күпчелек чокырлар авыл җирлегендә тоткарланган һәм актив үсә торган чокырлар юк.

Эрозиягә каршы инженерлык чаралары

Чокырларны барлыкка китерү буенча кисәтү чаралары булып, битлекләрдәге үлән катламын саклау һәм урман утырту һәм чокырларны кисү рәвешендә ясалма ныгыту тора

Шуны да истә тотарга кирәк, чокыр белән көрәш аның бөтен су җыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш; бары тик инженер-мелиоратив чаралар уздыруның шундый ысулын кулланганда гына кирәкле нәтиҗәләргә ирешергә мөмкин.

Сейсмиклык

Саба муниципаль районының бөтен территориясе кебек үк, Тимершык авыл җирлеге территориясе Көнчыгыш Европа платформасының Идел-Урал антеклизының үзәк өлешендә урнашкан һәм Төньяк Татар гөмбәзенең үзәк өлешенә туры килә. Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге территориясе хәзерге вакытта гамәлдә булган «Сейсмик районнарда төзелеш» СП 116.13330.2010 нигезендә, Урта грунт шартлары өчен 6 баллы

сейсмик зонага карый, димәк, төзелеш төзелеш эшләре сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Сейсмиклыкка каршы инженерлык чаралары

Җирлек территориясендә, инженерлык-геологик шартларны һәм төзелеш мәйданнарында турыдан-туры сейсмик йогынтыны да кертеп, геодинамик куркыныч факторларын исәпкә алырга кирәк (СП 14.13330.2018).

Сейсмиклыкка каршы инженерлык чаралары җир тетрәүләрнең җимергеч йогынтысын киметүгә юнәлтелергә тиеш һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- сейсмик куркыныч районнарда сейсмокуркыныч нормалары нигезендә биналар һәм корылмалар төзү;
- тиешле территорияләр өчен сейсмик куркынычны исәпкә алып, гамәлдәге биналарның һәм корылмаларның (фундаментларның, стеналарның һәм ябылмаларның) төп конструкцияләрен көчәйтү;
- сейсмокуркыныч районнарда төзелешнең гамәлдәге норматив хокукый базасын камилләштерү, сейсмосаклау принципларын һәм системасын төгәлләштерү;
- төзелеш сыйфатын контрольдә тотуны көчәйтү.

Хәзерге вакытта гамәлдә булган СП 14.13330.2018 «СНиП 11-7-81 * Сейсмик районнарда төзелеш"нең 5 үзгәреше нигезендә, урта грунт шартлары өчен җирлек территориясе югары җаваплылык объектлары төзегәндә сейсмиклыкның (В картасы) 6 баллы зонасына керә.

Табигый янгыннар

Тимершык авыл җирлегенең урман фонды 89,9 га мәйданны били, бу авыл җирлегенең барлык мәйданының 1%ын тәшкил итә.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә “Саба урманчылыгы” ДКУ урманнарының Корса һәм Сабабаш участок урманчылыклары урнашкан.

Җирлектә урманнар януның төп сәбәбе - янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәмәү (кеше факторы). Моннан тыш, җирлек урманнарында янгын куркынычын автомобиль юллары һәм электр тапшыру линияләре челтәрләре тудыра.

«2030 елга кадәр Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгын үстерү стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2017 елның 20 июлендәге 547 номерлы боерыгына үзгәрешләр кертү хакында» Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2017 елның 11 октябрендәге 754 номерлы боерыгы нигезендә Тимершык авыл җирлегенең урман үсентеләре янгын куркынычының III класслы утыртмаларына карый.

Янгыннарга каршы көрәштә инженерлык чаралары

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика янгын чыгуны кисәтүгә, аларның таралуын чикләүгә һәм алар белән уңышлы

көрәшүне тәэмин итү өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән чаралар комплексын үткәрүне күздә тота.

Урман янгыннарын сүндерү эшләре җитәкчелеген оештыру Урман янгынын сүндерү планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Күрсәтелгән план төзегәндә янгынга каршы чаралар төрләре һәм урманчылык буенча башкарыла торган эшләр күләмнәре район икътисады үсеше дәрәҗәсе, урманнарны хуҗалык дәрәҗәсендә үзләштерү дәрәҗәсе, урман хуҗалыгын алып баруның интенсивлыгы, урманнарның факттагы янучанлыгы турындагы мәгълүматларга нигезләнергә тиеш.

Урманчылык территориясендә берничә урман янгыны гамәлдә булганда, янгын сүндерүне урманчылык җитәкчесе карары белән төзелә торган урманчылыкның оператив штабы гамәлгә ашыра. Янгынга каршы махсус режимнар гамәлдә булганда һәм урманнарда гадәттән тыш хәл режимы кертелгән чорда, урманчылыкның оператив штабы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү һәм янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү комиссиясе белән берлектә эшли (2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы РФ МПР һәм экология боерыгы). “Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында”

Оператив штаб эше белән урманчылык җитәкчесе җитәкчелек итә, ә урман янгынын сүндерү белән турыдан-туры җитәкчелек итү Оператив штаб карары белән билгеләнгән урман янгынын сүндерү җитәкчесе тарафыннан башкарыла.

Урман янгынын сүндерү җитәкчесе урман үсемлекләре үзенчәлекләрен, җирлек рельефын, туфрак типларын, янгын төрен, аның интенсивлыгын һәм күләмен, агымдагы һәм фаразлана торган һава шартларын, көч һәм янгын сүндерү чараларын исәпкә алып, урман янгыннарын сүндерүнең тактик алымнарын, ысулларын һәм ысулларын сайлый, эшләрне куркынычсыз башкаруны тәэмин итә.

Урман янгыннарын, соңыннан сүндерүгә караганда, булдырмый калу ансатрак. Ләкин шуны да истә тотарга кирәк, профилактик чаралардан иң зур нәтиҗәгә алар билгеле бер система буенча, комплекслы, максатчан һәм вакыт буенча эзлекле рәвештә уздырылган вакытта ирешелергә мөмкин.

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика үткәрүне оештыру

Янгынга каршы профилактика чаралары төп өч төркемгә бүленә: янгыннар килеп чыгуны кисәтү, янгыннар таралуны чикләү һәм җирлекнең янгын тотрыклылыгын тәэмин итә торган оештыру-техник һәм башка чаралар.

Табигый янгыннарның килеп чыгуын кисәтү янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту, янгын чыгу ихтималын киметә торган оештыру-техник чаралар максатларында халык тарафыннан табигать территорияләренә йөрүне пропагандалау һәм агитация, дәүләт янгын күзәтчелеге ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Янгыннарның таралуын чикләү агачның составын җайга салу, аларны чүп-чардан чистарту, янгынга каршы киртәләр системасын, юллар һәм сулыклар челтәрен төзүне үз эченә алган территорияләрне янгынга каршы төзекләндерүдән, шулай ук территорияләрне яндыруны контрольдә тоту исәбенә утыртмаларның (табигый һәм ясалма килеп чыккан) янгын тотрыклылыгын арттырудан гыйбарәт.

Табигать территорияләренең янгын тотрыклылыгын арттыра торган оештыру-техник һәм башка чаралар җирле халыкны җирлектә янгыннарны кисәтү, ачыклау, сүндерү эшләренә; янгынга каршы объектларны төзүгә һәм ремонтлауга; хакимият органнары, арендаторлар белән эшләүгә һ.б. әзерләүдән гыйбарәт.

Үткәрү вакыты һәм оперативлыгы буенча профилактик чаралар түбәндәгеләргә бүленә:

- агымдагы янгын куркынычы дәрәҗәсенә бәйсез рәвештә алдан әзерләнгән проект буенча планлаштырылганнары (ПО) (минераллаштырылган полосалар, янгынга каршы юллар һәм сулыклар урнаштыру);
- агымдагы янгын куркынычы дәрәҗәсе белән регламентланган (янгын сүндерү командалары дежур тору, халык тарафыннан табигать территорияләренә йөрүне җайга салу, патрульләү һ.б.).

Табигый янгыннарның килеп чыгуын кисәтү чаралары

Күпчелек очракта табигый янгыннарның кешеләр ял иткәндә яки эшләр башкарганда ут белән саксыз эш иткәнгә күрә барлыкка килүен исәпкә алып, җирлектә түбәндәгеләрне тормышка ашырырга кирәк:

- янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү буенча авыл җирлеге халкы арасында, эшләрне башкару һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарында урман янгыннары пропагандасы;
- оешмаган кешеләр агымын киметү, ял урыннарында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында рекреация урыннарын оештыру;
- янгын куркынычсызлыгы таләпләренең үтәлешен контрольдә тоту максатларында дәүләт янгын күзәтчелеген оештыру, урман янгыннары килеп чыгу сәбәпләрен ачыклау, табигать янгыннарын бозучыларны һәм гаеплеләрне ачыклау.

Табигый янгыннарны булдырмау һәм аларга каршы көрәш максатларында башкарма хакимият органнары:

- ел саен табигый янгыннарны профилактикалау буенча чаралар планын эшләүне һәм үтәүне, территорияләрне, шул исәптән агач-куак үсемлекләр белән капланган территорияләрне янгынга каршы җиһазлауны оештыралар;
- табигать территорияләрен саклау һәм яклау йөкләнгән оешмаларның әзерлеген тәэмин итәләр;
- янгын куркынычы сезоны башланганчы ел саен табигый янгыннарга каршы оператив планнарны раслыйлар;

- табигать янгыннарын сүндерү өчен көчләрне һәм чараларны җәлеп итү тәртибен билгели.

Табигый янгыннарга каршы көрәш комплексында киртәләүче һәм минераллаштырылган полосалар һәм канаулар урнаштыру кебек инженерлык чараларын уздыру аерым урын алып тора. Алар түбәндәге максатларда төзелә:

- янгыннарны алдан туктатмыйча һәм аларны таратмыйча, янгын урынына турыдан-туры йогынты белән локальләштерү;
- таратылуы туктатып торылган янгыннарның ышанычлы локальләшүе
- терәк полосаларыннан яндыру куллану.

Киртәләнгән дип җир өстеннән агач-куак утыртмалары һәм ягулык материаллары алып ташланган җирлек полосасын атыйлар; минераллаштырылган - үлән үсемлекләре, урман түшәмәсе, яна торган материаллар һәм туфракның минераль катламы алып атылган җирлек полосасы.

Һәр киртә полосасы янгын чигеннән күпмедер читтә барлыкка килә һәм үз очлары белән нинди дә булса табигый яки ясалма янгынга каршы киртәләргә (юллар, инешләр, минераллаштырылган полосалар һ.б.) барып туктарга тиеш.

Тыныч һава шартларында тарала торган утны тоткарлау өчен, киртә полосасының киңлеген ут ялкынының ике биеклегеннән дә ким ясамыйлар. Киртәләнгән полосалар көчсез һәм урта урман янгыннары барлыкка килгәндә 1,4 м киңлектә (утның күчү тизлеге 1 м/мин тан кечерәк) һәм көчле урман янгыннары булганда 9 м га кадәр киңлектә (утның күчү тизлеге 3 м/мин тан артык) барлыкка килә (РФ МПР һәм Экологиянең 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерыгы) “Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында”

Махсус техника яки тар минераллаштырылган терәк полосасы ярдәмендә киң киртәләүче полосалар ясыйлар.

Киртәләү полосаларының урыннарын һәм юнәлешләрен шундый исәп белән сайлыйлар, эшләрне башкарганда шәхси состав һәм техника ут фронтыннан куркынычсыз арада булырга тиеш. Куаклыкларда һәм вак агачлыкларда түбән янгыннар вакытында полосалар 20 - 30 м ераклыкта ясала, ә югары янгыннар вакытында бу ара ут таралу тизлегенә бәйле.

Киртәләүче полосаларны нигездә юл һәм җир казу техникасы ярдәмендә оештыралар, еш кына катлаулы һәм авыр шартларда эшләргә сәләтле бульдозерлар кулланыла. Минераль полосалар төзү өчен шулай ук гади тагылма сабаннар да кулланалар. 1000 м минераллаштырылган полосаны сабан белән бер эзгә тракторга салу өчен якынча 30-50 минут вакыт сарыф ителә. Ләкин бульдозердан аермалы буларак, трактор үзе өчен юлны чистарта алмый, шуңа күрә аны бары тик ачык урыннарда яки куе агачлык булмаган урыннарда гына кулланалар. Җиңел туфракта минераллаштырылган полосаларны сабан белән салалар, югары үтемле автомашинаны йөк итеп кулланалар.

Киртәләүче һәм минерализацияләнгән полосаларны урнаштыру янгыннарны сүндерүнең башка ысуллары белән аралаштырылганда аеруча нәтиҗәле (урман янгыныннан тыш утны күмү, урман янгынының кырыйларын грунт белән томалау, урман янгынының кырыена кадәр янучы материалларны яндыру, су һәм ут сүндерүче эретмәләр белән сүндерү) Мәсәлән, көчле янгынны сүндергәндә ут фронтына каршы янгын кулланыла ала, флангларда киртәләү полосалары, ә тылда янгын су белән каплана ала.

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганаклары

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл - объектта авария килеп чыгу нәтиҗәсендә билгеле бер территориядә кешеләрнең тормыш һәм эшчәнлек шартлары бозыла торган, аларның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч яный торган, халыкның, халык хуҗалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян салына торган вәзгыять. Алар барлыкка килү урыны һәм гадәттән тыш хәл чыганагының төп зарарлаучы факторларының характеры буенча техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне аералар. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр шартлаулар, янгыннар, һәлакәтләр, химик һәм радиоактив матдәләрне чыгару, техносфера объектларында җимерелүләр, ишелүләр белән тудырыла.

Потенциаль куркыныч объектлар

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматлары буенча (Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча комиссия күрсәтмәсе белән расланган Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан потенциаль куркыныч объектлар исемлеге) җирлек территориясендә потенциаль куркыныч объектлар юк.

Әмма Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проекты чаралары белән потенциаль куркыныч объектларга авылара газүткәргечләр, магистраль газүткәргечләр, автомобиль транспорты кертелгән.

Автомобиль транспортында куркыныч

Автомобиль транспортында һәлакәт очраклары проблемасы юл-транспорт инфраструктурасының куркынычсыз юл хәрәкәтендә җәмгыять ихтыяҗларына туры килмәве, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү системасының нәтиҗәле эшләмәве һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның үтә түбән дисциплинасы белән бәйле рәвештә аеруча кискен тора.

Автомобиль транспортында һәлакәтләрнең нәтиҗәләрен бетерү чаралары

Транспорт һәлакәтләренең күпчелек өлеше автомобиль транспортына туры килә, аңа *һәлакәтләрнең шактый зур* төре хас: бәрелешләр, бәргәләүләр, аударулар, янгыннар, текә битләрдән егылулар, сулыкларга төшүләр һ.б.

Гамәлдә юл-транспорт һәлакәтләрендә авария-коткару эшләрен үтәү урыннары өч зонада бүленә. Беренче зонада (һәлакәт объектыннан 5 метр радиуста) зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү эшләрен турыдан-туры башкаручы белгечләр бар. Икенче зонада (10 метр радиуста) коткару төркемнәренең башка әгъзалары урнашкан, алар һәлакәт-коткару чараларына әзерлекне тәэмин итә. Өченче зонада (10 метрдан артык радиуста) коткаручыларны һәлакәт урынына китерү чаралары, яктырту һәм коймалар һәм башка авария хәлендәге техник чаралар урнашкан. Төрле ведомстволарның көчләре килү вакыты нормалары норматив документлар белән билгеләнә.

Юл-транспорт һәлакәте нәтиҗәләрен бетерүгә җәлеп ителгән бөтен көчләр һәм чаралар белән җитәкчелек итү һәм аларның үзара хезмәттәшлеген оештыруны һәлакәт нәтиҗәләрен бетерү эшләре җитәкчесе башкара. Ул бердәм җитәкче булып тора, аңа һәлакәт урынына килгән барлык бүлекчәләр буйсына. Ул эшләрне оештыру, шәхси составның иминлеге, авария-коткару техникасының сакланышы өчен җаваплы.

Әгәр юл-транспорт һәлакәте урынына беренче булып коткару көчләренең бер бүлекчәсе җитәкчесе яки ЮХИДИ хезмәткәре килсә, ул һәлакәт нәтиҗәләрен бетерү эшләре җитәкчесе вәкаләтләрен үз өстенә ала һәм башкарма хакимият органнары (җирле үзидарә) билгеләгән һәлакәтнең нәтиҗәләрен бетерү эшләре җитәкчесе килгәнче башкара.

Юл-транспорт һәлакәтенең нәтиҗәләрен бетерү җитәкчесе түбәндәгеләрне эшләргә бурычлы:

- разведка ясарга һәм урындагы хәлне бәяләргә;
- хәзер үк кешеләрне коткаруны оештырырга, булган көчләрне һәм чараларны кулланып паниканы булдырмый калырга;
- эшләрнең хәлиткеч юнәлешен, кирәкле көчләрне һәм чараларны, гамәлләрнең ысулларын һәм алымнарын билгеләргә;
- бүлекчәләргә (хезмәтләргә) бурычлар куярга, куелган бурычларны үтәүне тәэмин итәргә.

Төп бурыч - зыян күрүчеләрне чыгару (автомобиль салоныннан яки автомобиль астыннан) һәм беренче медицина ярдәме күрсәтү. Кирәк булса, һәлакәт урынында медицина ярдәме күрсәтү пунктын оештырырга кирәк;

- һәлакәт урынындагы хәлгә бәйле рәвештә оператив штаб оештырырга, аның урнашу урынын билгеләргә һәм аның әгъзаларына кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат бирергә;
- һәлакәт нәтиҗәләрен бетерү өчен җәлеп ителә торган хезмәтләр белән хезмәттәшлек оештырырга, инженер-техник хезмәткәрләр белән даими элемтәдә торырга, эшләр алып баруның алымнары һәм ысуллары турында карарлар кабул итәргә;
- куркынычсызлык чараларын үтәү өчен җаваплы итеп бер кешене җитәкчелек составы затлары арасыннан билгеләп куярга;
- юлда хәрәкәтне торгызу буенча беренче чираттагы эшләр уздыруны оештырырга.

Беренче чиратта кысылып калмаган, ә сытылган салонда калган һәм автомобильдән пыяласыз тәрәзә тишекләре, люклар, ишекләр аша мөстәкыйль рәвештә яки коткаручылар ярдәмендә чыгып китә ала торган зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтелә.

Аннары зыян күрүчеләрнең кысылып калган тән өлешләре азат ителә. Конкрет хәлгә карап, яфраклы һәм профильле металл ватып алына, терәкләр, бүленгечләр, утыргычлар киселә. Корпуста, түбәдә, төптә тишекләр ясала, аерым очракларда түбә тулысынча алына.

Һәлакәт-коткару эшләрен үткәргәндә коткаручылар даими рәвештә янгынны сүндерүгә әзер булырга тиеш, ул, барыннан да элек, электр инструментлары белән эшләгәндә барлыкка килергә мөмкин.

Кайбер юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерү аерым *үзенчәлекләргә ия*.

Мәсәлән, куркыныч йөкләр ташучы автотранспортта *авария вакытында йөк* документларында (авария карточкасында) булган мәгълүматка, шулай ук транспорт чараларындагы мәгълүмати таблицаларга таянырга кирәк. Мәгълүмат таблицаларында ашыгыч чаралар коды, БМО исемлеге буенча куркыныч матдәнең идентификация номеры һәм куркынычлык билгесе бар.

Куркыныч билгесе биш төп символны куллану юлы белән куркыныч төрен күрсәтә:- бомба (шартлау); ялкын (янгын); баш сөяге һәм беркетмәле сөякләр (токсик); тукранбаш (радиоактивлык); ике пыяла пробиркадан агып чыгучы һәм кулны зарарлаучы сыеклыклар (коррозия).

Бу символларга башка дүрт символ өстәлә: оксидлаштыра торган матдәләр (түгәрәк өстендәге ялкын); ялкынсынмый торган агулы булмаган газлар (газ баллоны); йогышлы матдәләр (түгәрәккә салынган өч ай); аз куркынычлы матдәләр (җиде вертикаль полоса).

Йөк җибәрүчеләр (йөк алучылар) куркыныч йөкләрне ташуда йөртүчегә (озатучы) авария хәлендәге гамәлләр планын һәр ташуга тапшырырга тиеш, анда авария нәтиҗәләрен бетерү өчен хәбәр итү тәртибе, авария бригадасының килү һәм гамәлдә булу вакыты, кирәкле җиһазлар һәм инструментлар исемлеге, аларны куллану технологиясе күрсәтелә. Бу мәгълүматлар авария-коткару эшләрен әзерләгәндә һәм оештырганда кулланылырга тиеш.

Куркыныч йөкләрне ташу барышында зыян күрүчеләрне коткару чаралары кешеләрнең җиңелү характеры, техник чараларның зарарлану күләме, икенчел зарарлы факторлар булу белән билгеләнә. Мондый юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләрне коткарганда түбәндәгеләр уздырыла:

- әйләнә-тирәне тикшерү һәм бәяләү, куркыныч зонаның чикләрен билгеләү һәм аны киртәләү;
- зарарлый торган факторларның йогынтысын локальләштерү һәм бетерү;
- зыян күрүчеләрне эзләү һәм ачыклау, аларны шәхси яклау чаралары белән тәэмин итү һәм куркыныч зонадан эвакуация;

- беренче медицина ярдәмен зыян күрүчеләргә күрсәтү;
- һавада, суда һәм туфракта куркыныч матдәләрнең күләмен тикшереп тору.

Муниципаль район юлларында *юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру буенча* түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- төп юллардагы торак пунктларны йөреп чыгу;
- автомобиль юлларын ремонтлау һәм карап тоту буенча үз вакытында тулы комплекс башкару;
- хезмәткәрләр тарафыннан контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү.

Торбаүткәргеч транспортта аварияләр

Хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлеген газ белән тәэмин итү, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Эзмә авылында газ бүлү станциясе һәм бүлү газүткәргечләре аша югары басымлы магистраль газүткәргечтән гамәлгә ашырыла.

Тимершык авыл җирлеге территориясе буенча 3 магистраль газүткәргеч-бүлеп бирелгән: Теләче т.п.газүткәргече, Эзмә т. п. газүткәргече, Байлар Сабасы ш. т. п. газүткәргече.

Аварияләр очрагында күрсәтелгән торба үткәргечләрнең куркыныч җитештерү факторлары түбәндәгеләр була:

- торбаүткәргечнең яисә аның элементларының металл һәм грунт кыйпылчыклары таркалуы белән бергә җимерелүе;
- торб үткәргечне җимергәндә продуктның януы, ачык ут һәм янгынның термик йогынтысы;
- газ-һава катнашмасы шартлау;
- биналар, корылмалар, җайланмалар җимерелү һәм аларга зыян килү ;
- кислородның түбән концентрациясе;
- янгыннар, төтен;
- продукциянең агулыгы, кешеләрнең һәм хайваннарның нефть продуктлары парлары белән агулануы;
- һаваның, туфракның һәм су объектларының үсемлекләренең пычрануы.

2 өлеш «Гадәттән тыш хәлләрне бетерү көчләрен һәм чараларын инженерлык ягыннан тәэмин итү» методикасы нигезендә. 2 китап. "Гадәттән тыш хәлләрдә инженерлык торышын оператив фаразлау"[19], бүлеп бирелгән газүткәргечләр өчен детонация зоналары һәм мөмкин булган көчле җимерелүләр зоналары билгеләнде. Көчле җимерелүләр зонасы табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасында чагылыш тапкан.

Картография мәгълүматлары буенча, җирлекнең төньяк һәм көнчыгыш өлешләре, өлешчә Көек авылы территориясенә кагылып, магистраль

---

[19] Гадәттән тыш хәлләрне бетерү көчләрен һәм чараларын тәэмин итү. 2 өлеш. "Гадәттән тыш хәлләрне бетерү көчләрен һәм чараларын инженерлык ягыннан тәэмин итү". 2 китап. «Гадәттән тыш хәлләрдә инженерлык торышын оператив фаразлау», Шойгу С.К., 1998 ел редакциясе буенча

газүткәргечләрдә һәлакәт булган очракта мөмкин булган көчле җимерелүләр зонасына эләгә.

Поселоклар арасындагы газүткәргечләрдә һәлакәтләр

Тимершык авыл җирлеге территориясендә авылара газүткәргечләр уза.

Поселоклар арасындагы газүткәргечләрдә аварияләрнең төп сәбәпләре түбәндәгеләр булырга мөмкин: торбаларның, тройникларның, газ краннарының, муфтаның, вставкаларның, прокладкаларның һәм башка детальләрнең заводтагы бозыгы; төзелеш-монтаж эшләренең, нигездә авария хәлендәге кушылмаларның бозыгы; коррозион-юнәлешле ярыкларның стрессы, иң куркыныч дефектлар, аларны ачыклау бүгенге көндә беренчел бурычларның берсе булып тора.

Газ челтәрләрен һәм корылмаларны эксплуатацияләү практикасы шуны күрсәтә: системаның аерым элементлары зарарланганда барлыкка килә торган газ тиз янып китәргә мөмкин, шуннан соң аның януы башлана.

Газүткәргечләрдә аеруча киң таралган зарарланулар - корыч торбаларның ялганышлары өзелү, чуен торбаларның сынуы, арматураның төзексезлеге, конденсаторларның , гидрозатворларның, контроль торбаларның башлары зарарлану, сырлы, фланец һәм сальник кушылмалардагы тыгызсызлык һәм башкалар.

Җиңелү учагында җимерелгән торак йортларда һәм сәнәгать предприятиеләренең газлаштырылган биналарында челтәрләрнең бозылуыннан һәм өзелүеннән аеруча куркыныч көтәргә кирәк. Бу һичшиксез массакүләм янгыннарга китерәчәк.

Газ челтәрләрендә һәлакәтле эшләр, башлыча, кешеләр булырга мөмкин булган биналарның газлар белән пычрануын булдырмау һәм бетерү, шулай ук газ чыккан урыннарда ялкынсыну учакларын бетерү белән бәйле.

Газ барлыкка килү ихтималының төп сәбәбе - бина подвалында уза торган газ кертемнәренең яисә сызыкларның зарарлануы.

Газның коллекторларга (җылылык, кабель, катнаш) эләгүе аеруча куркыныч, алар буенча газ биналарның подвалларына үтеп керергә мөмкин.

Һавада газның булуы һәм аның агып чыгуы түбәндәгеләр белән билгеләнә:

- исләр буенча (матдә кертелә - одорант, ул газга үзенчәлекле ис бирә);
- контроль көпшәләр (газүткәргечләрнең аеруча җаваплы һәм авыр файдаланыла торган участокларында);
- тышкы билгеләр буенча (һавада һәм туфракта газ артык булганда, үсемлекләр саргая, суда куык барлыкка килә, урта басымлы газүткәргечләрдән чыга торган газ чыжылдавын ишетергә мөмкин, кышкы вакытта кар котыра;
- контроль скважиналарны бораулау (скважина торбаүткәргечнең озайтылган озынлыгына карата, торбаның стенасыннан 15-20 см

ераклыкта узуы; скважиналар агып төшкән урыннарда салына, ә алар турында мәгълүматлар юк икән, һәр 2 см.;

- ПГФ2М1 тибындагы газ индикаторлары (газ-һава катнашмасында ягулык газлары булуын күрсәтә), УГ-2, ГТ-2 типларына газ анализаторлары, НМ-4 мех респираторлары (газларның яисә табигый газ парларының һавадагы микъдарын, углерод, аммиак, нефть продуктлары оксидын күрсәтә, аларның эше һавада билгеле бер газны кулланган төсле реакциягә нигезләнгән (бер анализ ясау өчен кирәкле вакыт 2 дән 10 мин ка кадәр тәшкил итә).

Газ чыгу урынын эзләү табу газүткәргеч трассасының бөтен булган корылмалар һәм җайланмалар белән (челтәрле коелар, задвижкалар, контроль көпшәләр, конденсат җыелмалары, пропарниклар һ.б.) планы булырга тиеш. Планда шулай ук барлык коммуникацияләр һәм су үткәрү, канализация, телефон, кабель линияләре, коллекторлар, газүткәргечтән 50 м ераклыкта подвал һәм ярымподвал биналары да ясалырга тиеш.

Бинада газ чыкканда, беренче чиратта, бинаның газ челтәрен кертүдә кран белән сүндерәләр. Газлы бинада эшләү куркыныч, шуңа күрә газның һавада туплануын табигый яки ясалма вентиляция юлы белән киметергә кирәк. Соңгы очракта, вентиляторларның отсоска эшләвен истә тотарга кирәк, шуңа күрә алар шартлаудан сакланган булырга тиеш.

Күп очракта зыян күргән урыннардан чыга торган газ ялкынланырга мөмкин. Факелның зурлыгы газ басымына һәм тишекнең күләменә бәйле.

1. Түбән басым - зур кыенлыклар тудырмый. Газның чыгу урынын балчык белән сылыйлар, ялкынга юеш брезент киез ыргыталар, җир, ком белән күмәләр.

2. Уртача басым - газ су катламы аша уза һәм һавада янарга мөмкин.

Ялкынны чыга торган газ агымына җитәрлек каршылык тудыручы компрессордагы кысылган һава яисә янгын насосындагы су яки кысылган инертлы газ агынтысы белән сүндерергә кирәк. Газ чыгу урынына бер яки берничә шланг белән җибәрелә торган 300-600 кПа басымы булган компрессордан кысылган һаваның структурасын 60 кПага кадәр басым ясаганда ялкынны бәреп төшерергә мөмкин.

Магистраль һәм авылара газүткәргечләрдәге аварияләр вакытында халыкны яклау

Газүткәргечләр янында халыкны яклау берничә юнәлеш буенча үткәрелергә тиеш:

- авария килеп чыгу ихтималын киметү. Бу фактор технологик җиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту һәм аңа ярдәм итү мөмкинлеге белән билгеләнә.
- әйләнә-тирә мохиттәге аварияләр йогынтысыннан физик кырларның таралу масштабларын киметү. Шул максаттан махсус хәрәкәтләр ясала, алар авария очрагында торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә өзәргә мөмкинлек бирә. Шулай ук

торбаүткәргеч янында мөмкин булган ялкынсыну чыганакларын юк итү таләпләрен дә үтәргә кирәк.

- зарарлану масштабларын киметү. Беренче чиратта сүз кешеләрнең, ягъни техник персоналның һәм халыкның зарарлануы турында бара. Торак пунктлар һәлакәт вакытында шартлау яисә янгын чыгу мөмкинлеге булган зонадан читтә урнаштырылырга тиеш. Барлык йогынты объектлары куркынычсыз арага чыгарылырга тиеш.
- халыкка һәм персоналга хәбәр итү, халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтә мөмкин булган авария вакытында эшләргә өйрәтү, мөмкин булган зарарлану зонасында ашыгыч эвакуация үткәрү һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтү.

Террорчылык

Россия җинаять законнарында «террорчылык» төшенчәсе шартлау, ут төртү яки кешеләрнең үлеменә куркыныч тудыручы башка гамәлләр кылуны, шактый зур мөлкәткә зыян салуны, яисә, әгәр бу гамәлләр җәмәгать куркынычсызлыгын бозу, халыкны куркыту яки хакимият органнары карарларын кабул итүгә йогынты ясау максатларында башкарылса, шулай ук күрсәтелгән гамәлләрне шул ук максатларда башкару куркынычы тудыруны күздә тота. Тимершык авыл җирлегендә террорчылыкның потенциаль чагылышы объектлары булып кешеләр күпләп җыела торган урыннар, авылара һәм магистраль газүткәргечләр торырга мөмкин.

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү үзенчәлекләре террорчылык актларын башкарганда барлыкка килә торган гадәттән тыш хәлләрнең төренә һәм масштабларына бәйле. Террорчылык актлары шартларының иң характерлы шартлары булып җимерелүләр, массакүләм янгыннар, радиоактив пычрану, химик зарарлану, су басу, эпидемия һәм эпифитотияләр тора. Шулай ук транспортта кылына торган террорчылык актларының да үз үзенчәлекләре бар.

Террорчылык актларының барлык бу һәм башка үзенчәлекләре террорчылыкка каршы көрәш, халыкны террорчылык актлары каршында яклау һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча идарә органнарының бурычларын билгели.

Террорчылыкка каршы көрәш идарәсе органнарының төп бурычлары түбәндәгеләр:

- аларда террорчылык актларын уздыру өчен иң мөмкин булган объектлар һәм тереклек тәэмин итү системалары исемлеген төгәлләштерү;
- чит затларның санкцияләнмәгән үтеп керүен булдырмау буенча куркыныч җитештерү объектларында чаралар эшләү, террорчылык актлары очрагында аларда гадәттән тыш хәлләрне фаразлау;

- гражданнарга, шул исәптән террорчылык актлары нәтиҗәсендә һәлакәтләрдән дә зыян китергән өчен җаваплылыкны иминләштерү системасын кертү;
- куркыныч производстволар эшчәнлеген лицензияләүне гамәлгә ашыру,террорчылык актлары нәтиҗәсендә һәлакәтләрне локальләштерүгә һәм юкка чыгаруга иминлекне һәм әзерлекне декларацияләү;
- террорчылык актларында иң мөмкин булган куркыныч матдәләрне табу һәм идентификацияләү өчен махсус разведка төркемнәре әзерләү;
- технологик террорчылык актларын башкару чараларын ачыклау һәм зарарсызландыру өчен махсус чаралар исемлеген билгеләү һәм әзерләү.
- төрле террорчылык актларында халыкны яклау хәзерге шартларда барлык идарә органнары өчен бурыч булып тора. Бу бурычны үтәүгә түбәндәгеләр ярдәмендә ирешелә:
- террорчылыкка, сәяси, милли һәм дини экстремизмга каршы тору өлкәсендә чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;
- шәһәрләрдә һәм авыл җирлегендә халыкны террорчылыкка каршы яклау чаралары системасын эшләү;
- террорчылыкка каршы көрәш мәсьәләләре буенча башкарма хакимият органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлдәге законнарның үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру;
- потенциаль куркыныч объектлар, шәһәрләрне һәм торак пунктларны тормыш белән тәэмин итү системалары яшәешенең иминлеген оештыру;
- террорчылык актларын кисәтүдә, террорчылык актларын булдырмауда, террорчылык актлары барлыкка килгәндә яисә килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр килеп туганда җәмәгать тәртибен хуплауда, эвакуация чараларын уздырганда аларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итүдә, минималь югалтулар белән терактлар нәтиҗәләрен бетерүдә, халыкны вакытлыча аерып тору районнарында тормыш тәэмин итүдә җирле үзидарә органнары, эчке эшләр органнары, Федераль иминлек хезмәте органнарына ярдәм күрсәтү;
- шартлаткыч җайланмаларны зарарсызландыру яки юкка чыгару өчен белгечләр әзерләү;
- үз компетенцияләренә кертелгән мәсьәләләр буенча норматив хокукый актлар проектларын эшләү барышында башкарма хакимият органнары, җирле үзидарә органнары эшчәнлеген координацияләү;
- бу эш өчен халыкны җәлеп итү, террорчылыкка каршы көрәш өлкәсендә пропаганда эшен көчәйтү.

Террористик актларда халыкны яклау буенча ГОЧС идарә органнарының төп бурычлары түбәндәгеләр:

- террорчылыкка бәйле даими анализ һәм хәвеф-хәтәрләр фаразы, террорчылык эшчәнлеге китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтиҗәле чаралар күрү;
- потенциаль куркыныч объектларны һәм халыкны террорчылыктан яклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;
- террорчылык актларын локальләштерүгә һәм алардан килгән зыяннарны бетерү көчләренең һәм чараларының әзерлегендә ярдәм итү.

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарар китерә торган факторларның нәтиҗәләрен йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре түбәндәгеләр:

- гадәттән тыш хәл зонасын тикшерү (биналарның, территорияләрнең, көчләрне һәм чараларны күрсәтү маршрутларының торышы, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү).
- авария-коткару хезмәтләренең, авария-коткару формированиеләренең көчләрен һәм чараларын гадәттән тыш хәл зонасына кертү;
- авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару;
- зыян күрүчеләрне һәм матди кыйммәтләрне эвакуацияләү;
- хәбәр итү, идарә һәм элемтә оештыру;
- җәмәгать тәртибен тәэмин итү;
- зыян күрүчеләрнең туганнары белән эш;
- өемнәрне тарату, урынны чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Гомумән алганда, террорчылык актларының зур масштаблы нәтиҗәләре вакытында һәлакәт-коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетерү вакытында мондый эшләрне оештыруга охшаш.

Авыл җирлеге территориясендә, торак пунктларда, ишегалларында халык белән чаралар үткәрелә, алар террорчылык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмый калуга һәм халыкны аларны бетерү бурычларын хәл итүгә җәлеп итүгә юнәлдерелгән.

Бу чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, постлар, милиция пунктлары, ГОЧС идарәсе органнары каршындагы вакытлы оператив штаблар эшен оештыруга юнәлтелгән. Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак секторының биналары һәм корылмалары, җылылык, электр, су белән тәэмин итү системалары торышын контрольдә тотарга, кешеләр күпләп җыела торган урыннарда (юлларда һәм транспорт коммуникацияләрендә) шартлау куркынычы булган предметларны һәм объектларны ачыкларга, чорма, подвал һәм башка торак булмаган биналарның торышын тикшереп торырга, контрольдә тотыла торган территориядә гадәттән тыш хәлләр килеп туганда һәм килеп чыккан очракта җәмәгать тәртибен сакларга, экстремаль

ситуациядә ярдәм күрсәтү кирәк булган мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән торакчыларны исәпкә алырга тиеш.

3.10.2. Инженерлык җиһазлары эшчәнлегенең тотрыклылыгы

Тимершык авыл җирлегендә инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру зарур:

- җирлекнең инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылыгын тәэмин итү эшләрен башкару;
- инженерлык системалары эшенең ышанычлылыгын арттыру эшләрен уздыру;
- җирлекнең инженерлык системалары объектларында зарарлануның икенчел факторларын барлыкка китерү яисә чикләү эшләрен башкару (янгыннар, шартлаулар, электр тогы белән зарарлану һ.б.);
- инженерлык системалары эшенең авария режимына күчерелүенә әзерлек;
- җирлекнең инженерлык системаларын торгызуга әзерлек;
- хәзерге куркынычсыз технологик чишелешләргә акрынлап күчү һәм һәр җирдә контроль һәм инженерлык системалары белән идарә итү системаларын кертү.

Вакытның билгеле бер чоры узгач яки нинди дә булса үзгәрешләр белән бәйле рәвештә авыл җирлегенең инженерлык системаларының тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженерлык системаларының тотрыклылыгын арттыру буенча инженер-техник чаралар санына түбәндәгеләр керә:

- гадәттән тыш хәл барлыкка килүнең мөмкин булган чыганагы буларак, инженерлык системаларының авариясез эшләвен тәэмин итү;
- ике бәйсез чыганактан торак пунктларны энергия белән тәэмин итү яисә төрле юнәлешләрдән ике электр челтәре кертү җайланмасы;
- трансформатор подстанцияләрне яклауны тәэмин итү - өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар урнаштыру, туфрак белән каплану һ.б.
- «ялгыз чыбыкны» үзйөрешле изоляцияләнгән үткәргечләргә алыштыру, кирәк булганда кабельле электр челтәрләре грунтына кертү;
- күчмә электростанцияләр сатып алу һәм энергия системасына тоташтыру;
- ике (яисә аннан да күбрәк) бәйсез чыганаклардан су бирүне тәэмин итү, өстенлек җир асты чыганакларына бирелергә тиеш;
- заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;
- су белән тәэмин итү челтәрләрен боҗралау;
- су үткәрү челтәрләрен һәм эчәргә яраклы сулы резервуарларны грунт белән тирәнәйтү;

- артезиан скважиналарын герметизацияләү;
- резерв су белән тәэмин итүне тәэмин итү;
- заманча технологияләр нигезендә су бүлеп бирү системасын төзү һәм реконструкцияләү;
- агып төшүче суларның аварияле чыгару урыннарын оештыру;
- ике бәйсез чыганактан газ бирүне тәэмин итү;
- заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;
- газ челтәрләрен грунтка кертү;
- газ челтәрләрен боҗралау;
- газ челтәрләрендә басым төшүдән эшли торган автоматик җайланмалар, шулай ук дистанцион идарә белән тыгыз арматура урнаштыру.

Барлык бу чаралар тыныч вакытта җирлекнең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым участокларын реконструкцияләгәндә яисә яңача төзегәндә башкарылырга тиеш.

Эре маштаблы гадәттән тыш хәлләр шартларында су белән тәэмин итү чаралары

ГТХ чоры озынлыгы тыныч вакытта җирле шартларны исәпкә алып билгеләнә.

Хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен җир асты суларының бөтен булган ресурсы файдаланылырга тиеш. Яхшы саклана торган җир асты суларына өстенлек бирелергә тиеш. Шулай ук табигый кушылмалары булган, апробацияләнгән һәм практикада кулланыла торган, апробацияләнгән һәм файдаланыла торган күкерт водороды, метан, микрофлора һ.б. ысуллар ярдәмендә ерагая торган яхшы сакланган җир асты суларын файдаланырга кирәк. Җир асты суларын файдаланучы хуҗалык-эчәр сулар белән тәэмин итү системаларының тотрыклылыгы җир өсте суларына нигезләнгән АХПВ тотрыклылыгыннан һәрвакыт югарырак булуын күздә тотарга кирәк. Шуны да исәпкә алырга кирәк, җир асты суларын катнашмалардан чистартуның үзкыйммәте җир өсте чыганакларын нык пычранган чистартуның үзкыйммәте һәрвакыт азрак.

Яхшы сакланган җир асты сулары саны җитәрлек булмаганда, җир асты суларының аз дәрәҗәдә сакланган класслары да файдаланылырга тиеш: җир асты сулары; җир асты сулары запасларын ясалма тулыландыру системалары; су үткәрү катламнары булмаган җир асты сулары.

Санитар ышанычы азрак булган су белән тәэмин итү чыганакларына күчү бары тик яхшы сакланган җир асты суларының бөтен ресурсларын файдаланган очракта гына рөхсәт ителә, ә җир асты суларын ерак сулыклардан чыгару матди һәм финанс чараларының артык чыгымына бәйле.

Әгәр дә техник су белән тәэмин итү өчен яхшы якланган су чыганаклары кулланылса, ә АХПВ якланмаган чыганакларга нигезләнгән булса, җир асты суларын хуҗалык-эчәр сулары файдасына максималь рәвештә яңадан бүлү мөмкинлеге башкарылырга тиеш.

Су белән тәэмин итүнең баш корылмаларының суммар куәтен тыныч заман нормалары буенча исәпләргә кирәк, ә баш корылмаларның бер төркеме сафтан чыккан очракта, калган корылмаларның куәте авария режимы буенча предприятиеләрнең җитештерү-техник ихтыяҗларына су бирүне тәэмин итәргә тиеш.

Үзәкләштерелгән СХПВ буенча яисә башка ихтыяҗларга күчеп йөрү чаралары ярдәмендә халыкка бирелергә тиешле эчәргә яраклы суның минималь саны бер кешегә исәпләгәндә - 31 л һәм эчүгә ихтыяҗны да кертеп, стационар дәвалануга ятучы зарарланган кешегә тәүлегенә 75 л күләмендә билгеләнә[20].

3.10.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегенең торак пунктлары буенча үзәкләштерелгән СХПВ буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә эчәргә яраклы суның минималь күләме

№п/п	Авыл җирлеге	2020		2025		2040	
		Халык, кеше.	Су күләме, м³	Даими халык һәм икенче торак төзүче халык, кеше.	Су күләме, м³	Даими халык һәм икенче торак төзүче халык, кеше.	Су күләме, м³
1	**Тимершык авыл җирлеге - барлыгы, шул исәптән:**	1573	48,763	1721	50,53	1734	53,63
2	Тимершык авылы	839	26,009	915	26,505	922	28,52
3	Кызыл Мишә авылы	327	10,137	351	10,54	354	10,943
4	Көек авылы	137	4,247	159	4,65	160	4,96
5	Миңгәр авылы	226	7,006	249	7,254	251	7,75
6	Сабай авылы	44	1,364	47	1,581	47	1,457

СП 165.1325800.2014 "Гражданлык оборонасы буенча инженер-техник чаралар" . СНиП 2.01.51-90 Актуальләштерелгән редакциясе. Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганаклары сафтан чыккан очракта, Тимершык авыл җирлеге халкын эчәргә яраклы су белән гарантияле тәэмин итү өчен тәүлеккә бер кешегә 10 л дан да ким булмаган норма буенча 3 тәүлеклек эчәргә яраклы су запасы булдыру максатларында җирлектә резервуарлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк, 3.10.2 нче таблица.

3.10.2 нче таблица

Эчә торган суның кирәкле запасы

№п	Авыл	2020	2025	2040

[20] ВСН ВК 4-90. Гадәттән тыш хәлләрдә хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү системаларын әзерләү һәм аның эшләве буенча инструкция.

/п	җирлеге	Даим и халык , кеше.	Тәүлек лек запас, м3	3 тәүлек лек запас, м3	Даими халык һәм икенче торак төзүче халык, кеше.	Тәүлек лек запас, м3	3 тәүлек лек запас, м3	Даими халык һәм икенче торак төзүче халык, кеше.	Тәүлек лек запас, м3	3 тәүлек лек запас, м3
1	Тимершык авыл җирлеге - барлыгы, шул исәптән:	1573	15,73	47,19	1721	16,3	48,9	1734	17,3	51,9
2	Тимершык авылы	839	8,39	25,17	915	8,55	25,7	922	9,2	27,6
3	Кызыл Мишә авылы	327	3,27	9,81	351	3,4	10,2	354	3,53	10,59
4	Көек авылы	137	1,37	4,11	159	1,5	4,5	160	1,6	4,8
5	Миңгәр авылы	226	2,26	6,78	249	2,34	7,02	251	2,5	7,5
6	Сабай авылы	44	0,44	1,32	47	0,51	1,53	47	0,47	1,41

3.10.3. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү

Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү, көндәлек идарә органнарына, РСЧС көчләре һәм чараларына һәм халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү сигналларын һәм тиешле мәгълүмат җиткерү.

ГОЧС идарәсе органнарына хәбәр итү, гамәлләрнең расланган планы нигезендә, идарә органнарын билгеле бер оператив әзерлек халәтенә китерүне тәэмин итүче яисә оештыру чараларын үткәрүне боеручы алдан билгеләнгән сигналларны (командаларны) (үзәкләштерелгән хәбәр итү системасы һәм оператив элемтә чаралары буенча) идарәнең өлкән органы тарафыннан тапшыру нигезендә гамәлгә ашырыла. Мондый бурычларны хәл итү өчен хәрби командование органнары белән тыгыз хезмәттәшлек оештырыла. ГО ЧС (ГО) идарә органнары вазыйфаи затларына эш урынына килү кирәклеге турында мәгълүматны оператив төстә җиткерү максатында яисә алдан билгеләнгән пунктка җиткерү максатында үзәкләштерелгән хәбәр итү системалары кысаларында хәбәр ителә. Моның өчен алдан ук «Җыелу игълан ителә» дигән сигнал кулланыла.

"Ашыгыч" хезмәтләрн, төрле ведомстволар җитәкчеләре, икътисад объектлары һәм оешмалар җитәкчеләренә хәбәр итү гадәттән тыш хәлнең масштабларын киметү буенча кирәкле гамәлләр эшләү, үз персоналын яклау чараларын күрү максатыннан, нигездә, җирле элемтә челтәрләре буенча, гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яки барлыкка килү куркынычы турындагы мәгълүматны тиз җиткерүгә юнәлдерелгән. "Ашыгыч"

хезмәтләрнең дежур-диспетчерлык пунктлары, икътисадның потенциаль куркыныч объектлары белән күпчелек очракта ГОЧС идарәсе муниципаль органнарының оператив хезмәтләреннән турыдан-туры бәйләнеш оештырыла. Халыкка хәбәр итү үзәкләштерелгән хәбәр итү системаларын эшкә җәлеп итү нигезендә гамәлгә ашырыла. ГТХ барлыкка килү куркынычы турында халыкка хәбәр итүнең гомуми сигналы булып "Барыгызга да игътибар!" дигән сигнал тора, аннары ул аңлату өчен өстәмә мәгълүматны тапшыру челтәре буенча тулыландырыла. Хәбәр итү өчен үзәкләштерелгән хәбәр итү системалары төзелә (ҮХИС).

Халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр иткәндә, телетапшырулар каналлары җәлеп ителергә мөмкин: «Татарстан», «Эфир», «Татарстан Яңа Гасыр» ДТРК.

"Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында яисә килеп чыгу турында халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында" 2012 елның 13 ноябрендәге 1522 номерлы РФ Президенты Указын үтәү йөзеннән авыл җирлегендә гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү системасы булдырылды (3.10.3 нче таблица).

3.10.3 нче таблица.

Тимершык авыл җирлеге халкына ашыгыч хәбәр итү системасы

№п/п	Хәбәр итү тибы	Торак пункт	Адресы	Статус
1	сирена	Кызыл Мишә авылы	Ленин ур., 35	Гамәлдә булган
2	сирена	Көек авылы	Татарстан ур., 25	Гамәлдә булган
3	сирена	Сабай авылы	Г.Тукай ур., 23	Гамәлдә булган
4	сирена	Тимершык авылы	Пионерская ур., 18	Гамәлдә булган
5	сирена	Миңгәр авылы	Татарстан ур., 23	Гамәлдә булган

3.10.3 нче таблицадан күренгәнчә, хәбәр итүнең локаль системалары җирлекнең барлык торак пунктларында да бар, ул мөмкин булган барлык гадәттән тыш хәлләр турында халыкка мәгълүмат бирүне тәэмин итә.

Хәбәр итү системасын беренчел актив чараларга кертергә мөмкин, алар ярдәмендә халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә. Нәкъ менә үз вакытында хәбәр итү һәм янауның чын характеры турында мәгълүмат җиткерү мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый, алар теләсә нинди характердагы гадәттән тыш хәл белән чагыштырганда тискәре нәтиҗәләргә китерергә сәләтле.

Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында түбәндәгеләрне куллануны оештыру максатка ярашлы булыр:

- кәрәзле элемтә челтәрләре;
- кычкырып сөйләгечләр;
- гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләр тапшыру программасына автомат рәвештә күчерелгән транспорт чараларындагы автомагнитол;

- заманча реклама технологияләре;
- шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмат хәбәрләре тапшыруны тәэмин итүче автономияле туклану белән югары дәрәҗәдәге тавыш нурланышлары;
- радио- һәм телевидение челтәрләре;
- мобиль мәгълүмат чаралары.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында транспорт һәм җәяүле рәвештә хәрәкәт итүче кешеләрнең даими агымы халыкның күп өлешен тәшкил итә. Шулай итеп, көн дәвамында кешеләрнең күпчелеге үз фатирларындагы стационар мәгълүмат чараларыннан аерылган (телефон, радио, телевизор, компьютер, радионокта). Шул ук вакытта элемтәнең кәрәзле челтәрләренең бик тиз үсеше халыкка массакүләм хәбәр итү бурычын шәһәрдә һәм шәһәр читендәге зонага бәйсез рәвештә хәл итү мөмкинлеге турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Елдан-ел кәрәзле элемтә функцияләре саны арта, ә кәрәзле телефон үзе акрынлап элемтәнең универсаль чарасына гына түгел, ә Интернетка чыгу юлы белән, цифрлы мәгълүмат алмашу, радио һәм телетапшырулар сигналларын кабул итү чарасына да әверелә бара. Боларның барысы да кәрәзле телефонны хәбәр итүнең һәм төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә Тимершык авыл җирлегендәге күпчелек халыкка мәгълүмат бирүнең төп шәхси чарасы буларак карарга мөмкинлек бирә.

Әмма торбаүткәргечләрдә (бүлеп бирелгән газүткәргечләрдә) авария булган очракта халыкка хәбәр итүне оештыру гаять катлаулы проблема булып тора, чөнки ягулыкны транспортлауның бөтен маршруты буенча хәбәр итү системасын төзергә мөмкин түгел. Торбаүткәргечләр су һәм автомобиль юлларын кисеп үтү сәбәпле дә куркыныч.

Беренче чиратта торбаүткәргечкә хезмәт күрсәтүче персоналга; торбаүткәргечкә якын җирдә яткан торак пунктларга (Көек авылы); торбаүткәргеч трассасы янында очраклы гына калган кешеләргә хәбәр ителергә тиеш. Башка торак пунктларга хәбәр итү өчен торбаүткәргечнең дежур диспетчерыннан алынган мәгълүмат буенча җирле территориаль хәбәр итү системасы кулланылырга тиеш.

Хезмәт күрсәтүче персоналга хәбәр итү өчен хезмәт һәм технологик элемтә оештыру өчен торбаүткәргеч трассасы буенда сузылган чыбыклы яки радиорелей элемтә линияләре кулланыла. Диспетчерларга ашыгыч хәбәрләр өчен трассадан хезмәт күрсәтүче персоналның радиоэлемтәсе чаралары файдаланыла. Һәлакәт турында беренче мәгълүмат азык-төлек үткәргечнең нормаль эш режимын күзәтүче автоматика чаралары буенча дежур диспетчерга килә, ә алга таба төгәл урын һәм килеп чыккан хәлнең масштабы турында төгәлрәк мәгълүмат линияле хезмәт күрсәтү персоналыннан килә.

3.10.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Җирлек территориясендә кешеләр тормышының һәм эшчәнлегенең, авыл хуҗалыгы хайваннарының яшәвенең һәм үсемлекләрнең үсүенең

нормаль шартлары бозыла торган биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килергә мөмкин, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә, йогышлы авыруларның киң таралуына, авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм үсемлекләрнең югалтуына куркыныч туа.

Гадәттән тыш хәлнең чыганагы булып кешеләрнең, авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм үсемлекләрнең аеруча куркыныч яки киң таралган йогышлы авыруы тора, шуның нәтиҗәсендә билгеле бер территориядә биологик-социаль гадәттән тыш хәл килеп чыккан яки килеп чыгарга мөмкин.

Җирлек чикләрендә гадәттән тыш хәл барлыкка килүнең потенциаль чыганагы булган тирес саклагычы төзү планлаштырыла.

Халыкны медицина-биологик яклау

Халыкны медицина яклавы кешеләргә гадәттән тыш хәлләрнең йогынтысын булдырмауга яисә киметүгә, зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтүгә, шулай ук гадәттән тыш хәлләр зоналарында һәм эвакуацияләнгән халыкны урнаштыру урыннарында санитар-эпидемиологик иминлекне тәэмин итүгә юнәлдерелгән оештыру, дәвалау-профилактика, санитария-гигиена һәм эпидемиягә каршы чаралар комплексыннан гыйбарәт.

Алар халыкны медицина-санитария белән тәэмин итүнең состав өлеше булып тора һәм башкарма хакимиятнең федераль органнары, кешеләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклауның турыдан-туры хәлиткеч бурычларын, шулай ук РСЧСның махсус функциональ ярдәмче системасы: ашыгыч медицина ярдәме, санитар-эпидемиологик күзәтчелекне җәлеп итеп гамәлгә ашырыла.

Халыкны яклау буенча медицина чараларын үтәүгә әзерлек максатларында:

- алдан ук махсус медицина оешмалары һәм учреждениеләр төзелә һәм аларның гадәттән тыш хәлләрдә эшләргә даими әзерлеге тәэмин ителә;
- сәламәтлек саклау учреждениеләрендә өстәмә хастаханә ятакларын җәелдерүгә әзерлек алып барыла;
- медицина оешмаларын һәм учреждениеләрне җиһазлау өчен медицина саклау чаралары, медицина мөлкәте һәм техника резервлары төзелә һәм туплана;
- халыкны һәм коткаручыларны беренче медицина ярдәме күрсәтүгә әзерләү гамәлгә ашырыла;
- гадәттән тыш хәлләр вакытында халыкның үз-үзен тоту режимнары эшләнә.

Уздырыла торган чараларның күләме һәм характеры хәлнең конкрет шартларына, чыганакның һәм гадәттән тыш хәлнең зарарлаучы факторларының үзенчәлекләренә бәйле.

Һәлакәтләр районнарында хәлләр санитар-эпидемиологик хәлнең кинәт *начараюы белән катлаулана ала һәм, шуңа бәйле рәвештә,* йогышлы, башлыча, ашказаны-эчәк авыруларының барлыкка килү һәм таралу

куркынычы туарга мөмкин Шуңа күрә табигый бәла-каза була торган районда медицина ярдәме күрсәтү белән беррәттән, медицина-санитария нәтиҗәләрен бетерү чорында санитария-гигиена һәм эпидемиягә каршы чаралар, санитар-күзәтчелек органнары тарафыннан оештырыла һәм үткәрелә торган чаралар да мөһим әһәмияткә ия.

Гадәттән тыш хәлләрдә санитар-эпидемиологик күзәтчелек түбәндәгеләрне күздә тота:

- халыкның сәламәтлеге торышын, аны урнаштыру шартларын, туклануны һәм су белән тәэмин итүне оештыруны күзәтүне;
- килүче коткаручыларның бәла-каза зонасында урнашуын күзәтү;
- эчә торган суның һәм азык-төлекнең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын күзәтүне;
- халыкка мунча-кер юу хезмәте күрсәтүне күзәтү;
- гигиена экспертизасы һәм әйләнә-тирә мохит объектларының торышын лаборатор күзәтү;
- гадәттән тыш хәл зонасында территорияне чистартканда һәм һәлак булганнарны күмгәндә санитария-гигиена таләпләрен үтәүне күзәтү.

Медик-биологик яклау чаралары

Биологик характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда медицина-биологик яклауга түбәндәгеләр аркылы ирешелә:

- эпидемияләр, эпизоотияләр, биологик характердагы йогышлы йоктыру чыганакларын вакытында ачыклау;
- ведомство карамагына бәйсез рәвештә, сәламәтлек саклау учреждениеләренең булган көчләреннән һәм чараларыннан нәтиҗәле файдалану;
- куркыныч янаган чорда дәвалау оешмаларының, медицина оешмаларының һәм учреждениеләренең кирәкле санын ачу;
- медицина чаралары, медицина техникасы һәм мөлкәт резервын булдыру;
- санитария-гигиена һәм эпидемиягә каршы яклау чаралары комплексын үткәрү;
- зарарланган кешеләргә (авыруларга) медицина ярдәменең барлык төрләрен вакытында күрсәтү;
- профилактик медицина чараларын үткәрү, массакүләм йогышлы авырулар барлыкка килүне һәм таралуны кисәтү, шулай ук алар барлыкка килгән очракта тиз арада локальләштерү һәм бетерү ;
- тышкы мохитнең торышын, азык-төлек продуктларының, суның, азык-төлек чималының, фуражның, авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм үсемлекләрнең зарарлануын тикшереп тору;
- халыкның профилактик иммунизациясен (вакцинациясен) үткәрү;
- медицина формированиеләрен вакытыннан алда әзерләү, халыкны кабул итү алымнарына һәм зарарланган кешеләргә, үз-үзләренә һәм үзара ярдәмләшү ысулларына өйрәтү һ.б.

3.1.5. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкның эвакуациясе

Эвакуациянең асылы халыкның оешкан төстә хәрәкәт итүеннән һәм матди кыйммәтләрнең куркынычсыз районнарга китүеннән гыйбарәт. Борынгы мәгълүматларга һәм ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2019 елның 02 июлендәге 257 нче номерлы бирелгән таләпләренә ярашлы рәвештә, Тимершык авыл җирлегенең тармакланган һәм эвакуацияләнә торган халкы саны ТР Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә билгеләнә.

Халыкны эвакуацияләүне ике этапта тормышка ашыру планлаштырыла:

- беренче этапта халыкны транспортка утырту урыннарыннан гадәттән тыш хәл зонасы чигендә урнашкан арадаш эвакуация пунктына кадәр китерәләр;
- икенче этапта халык арадаш пункттан планлаштырылган вакытлыча урнаштыру урыннарына чыгарыла (чыгарыла).

Җыелма-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын урнаштыру ТР Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы белән билгеләнә.

3.10.6. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге

«Янгын куркынычсызлыгы турында» 1993 елның 18 маендагы 1866-XII номерлы Татарстан Республикасы Законының 5 статьясы нигезендә авыл торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгын беренчел тәэмин итү буенча җирлекләрнең җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- янгыннан ирекле саклауны оештыру өчен, шулай ук гражданнарның янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүдә башка рәвешләрдә катнашуы өчен шартлар тудыру ;
- авыл торак пунктларында һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан тышкы су белән тәэмин итү чыганакларыннан елның теләсә кайсы вакытында су җыю өчен шартлар тудыру;
- янгынны сүндерүнең беренчел чаралары һәм янгынга каршы инвентарь белән гомуми файдалану территорияләрен җиһазлау;
- янгынны локальләштерү, янгынга каршы дәүләт хезмәте бүлекчәләре килеп җиткәнче кешеләрне һәм мөлкәтне коткару чараларын күрү;
- җирлекләр территорияләрен үстерү планнарына, схемаларына һәм программаларына янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын кертү.

«2014-2020 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын

һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү» дәүләт программасы нигезендә түбәндәгеләрне эшләргә кирәк:

- ясалма һәм табигый сулыклар янында урнашкан авыл торак пунктларын пирслар һәм подъездлар белән җиһазлау;
- янгын сүндерү техникасы ярдәмендә суны алу өчен су җыю манаралары җайланмасы;
- янгынга каршы тышкы су белән торак йортларны (килешү буенча) җиһазлау.

Җирлекләрнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын оештыру-хокукый, финанс, матди-техник тәэмин итү мәсьәләләре җирле үзидарә органнарының норматив актлары белән билгеләнә.

«Янгыннан ирекле саклау турында» 2011 елның 6 маендагы 100-ФЗ номерлы Федераль закон физик һәм юридик затлар - иҗтимагый берләшмәләрнең янгыннарны профилактикалауда һәм (яисә) сүндерүдә һәм һәлакәттән коткару эшләрен уздыруда берләшү хокукын гамәлгә ашыруына бәйле рәвештә, шулай ук янгыннан саклау буенча иҗтимагый берләшмәләр төзелүгә, эшчәнлеккә, үзгәртеп коруга һәм (яисә) ликвидацияләүгә бәйле рәвештә барлыкка килә торган иҗтимагый мөнәсәбәтләрне билгели.

Әлеге закон буенча янгыннан саклау буенча иҗтимагый берләшмәдә торучылар ирекле янгын сүндерүчеләр булып санала һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы алып бара торган махсус реестрда санала. Берләшмә дәүләт теркәве узарга тиеш ("объектлы" янгын сүндерү бүлекчәләреннән тыш). Ирекле берләшмәдә ул эшли торган территориядә яшәүчеләр генә була ала.

Хәзерге вакытта җирлектә ирекле янгын сүндерү буенча ике бүлекчә бар: «Тимершык» ДПК һәм «Миңгәр» ДПК. Ирекле янгын сүндерү командалары 1 АЦ-40 (131)-1 бер. һәм 1 МТЗ-2121 тракторы белән тәэмин ителде.

Моннан тыш, җирлекнең янгын куркынычсызлыгын «Татарстан Республикасы Янгын сагы» Татарстан Республикасы Дәүләт казна учреждениесенең аерым бүлекчәсе (филиалы) - Саба янгынга каршы хезмәт отряды тәэмин итә. Күрсәтелгән отрядның Тимершык авыл җирлегенә карата якынлыгы 2008 елның 22 июлендәге123-ФЗ (27.12.2018) номерлы "Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турындагы техник регламент" федераль законының 76 маддәсе таләпләрен үтәүне тәэмин итә.

2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль законның 68 һәм 99 статьяларын үтәү максатларында Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларында суүткәргеч челтәрләрдә янгын сүндерү өчен су бирүне тәэмин итә торган җиһазлар тоташтырырга мөмкинлек бирә торган янгын гидрантлары урнаштырылган. Әйтик, Тимершык авылында 5 янгын гидранты бар, Мингәр авылында - 4, Кызыл Мишә авылында - 15, Көек авылында - 2, Сабай авылында - 1.

3.11. Зиратлар территорияләрен үстерү чаралары

Генераль планда Саба районының Тимершык авыл җирлегендә зиратлар территорияләрен үстерү буенча рациональ чишелешләрне тәэмин итүче чаралар каралган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының (№ 287/к 05.02.2020 ел) хаты һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын әзерләү буенча техник бирем нигезендә Тимершык авыл җирлеге Башлыгы тарафыннан, торак пункт җирләре исәбенә зиратлар территорияләренең алга таба үсешен булдырмау өчен, торак пункт җирләрендә урнашкан зиратлар буенча түбәндәге чаралар каралган:

- Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр исәбенә зиратны киңәйтү өчен, зират территориясен Сабай авылы чигенә чыгару (16:35:170301:118 номерлы җир участогы)
- зиратны киңәйтү перспективалары булмау сәбәпле (территория гамәлдәге торак төзелеше белән IV категорияле Тимершык-Олы Шыңар автомобиль юлы арасында ябык),Тимершык авылы зираты территориясен торак пункт чикләрендә саклау (16:35:170101:273 номерлы җир участогы)
- зиратны киңәйтү перспективалары булмау сәбәпле, (территория Көек авылы торак төзелеше белән текә тау итәге арасында ябык, анда зиратны киңәйтү мөмкин түгел) Көек авылы зираты территориясен торак пункт чикләрендә саклау (16:35:170501:41номерлы җир участогы)

Торак пункт чикләреннән зират территориясе чыгуга бәйле рәвештә Сабай авылы чикләрен үзгәртү чаралары генераль план проекты материалларының тиешле бүлекләрендә чагылдырылды.

3.12. Территорияне функциональ зоналаштыру

Тимершык авыл җирлегенең генераль планы тарафыннан, җир кишәрлекләреннән өстенлекле функциональ файдалануны исәпкә алып, Тимершык авыл җирлеге территориясе түбәндәге функциональ зоналарга бүленә:

- Торак зоналар;
- Иҗтимагый-эшлекле зоналар;
- Җитештерү зонасы;
- Инженерлык инфраструктурасы зонасы;
- Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы;
- Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы;
- Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар;
- Рекреация билгеләнешендәге зона;
- Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы;
- Урманнар зонасы;
- Зиратлар зонасы;
- Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы;
- Акваторияләр зонасы;

- Башка зоналар.

Функциональ зоналар федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле әһәмияттәге объектларны территориаль планлаштыру документларында (раслауларда) тасвирлау һәм чагылдыру таләпләре нигезендә билгеләнгән. Икътисади үсеш министрлыгының 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы боерыгы белән.

Торак зона

Торак зонасы үзенең функциональ билгеләнеше буенча торак йортларны төзү өчен билгеләнгән. Бу зонада шәхси ярдәмче хуҗалыклар кишәрлекләре булган шәхси торак йортлар, шәхси ярдәмче хуҗалык кишәрлекләре, шәхси ярдәмче хуҗалык алып бару участоклары һ.б. урнашкан.

Тимершык авыл җирлегендә торак төзелеше нигездә шәхси торак төзелешеннән гыйбарәт, әмма шулай ук күпфатирлы бер катлы торак йорт, урта катлы торак йорт бар, бу авыл җирлеге өчен торак төзелешенең билгеле бер төрен аерып күрсәтергә мөмкинлек бирми. Шуңа бәйле рәвештә торак төзелеше өчен МЭРның 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы боерыгы нигезендә "Торак зоналар" гомуми зонасы сайланган

РФ Төбәкләр үсеше министрлыгының 2011 елның 26 маендагы 244 номерлы боерыгы нигезендә төрле функциональ билгеләнештәге зоналар урамнар һәм юл йөрү урыннары белән мәшгуль территорияләрне үз эченә ала. Шулай итеп, Генераль план кысаларында урам-юл челтәре аерым функциональ зонага бүленмәгән.

Иҗтимагый-эшлекле зоналар

Иҗтимагый-эшлекле зоналар сәламәтлек саклау, мәдәният, сәүдә, җәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, эшкуарлык эшчәнлеге, мәгариф объектлары, административ учреждениеләр, культ бse биналары һәм гражданнарның тормыш эшчәнлеген тәэмин итүгә бәйле башка объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

Тимершык авыл җирлегендә иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектлары арасында бер җир кишәрлегендә урнашкан мәктәп-балалар бакчасы-Фельдшер-акушерлык пункты комплексы бар, бу иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектларын күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зонага һәм махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасына бүләргә мөмкинлек бирми. Шуңа бәйле рәвештә иҗтимагый-эшлекле төзелеш өчен МЭРның 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы боерыгы нигезендә "Иҗтимагый-эшлекле зоналар" гомуми зонасы сайланган

Җитештерү зонасы

Җитештерү зонасы - җитештерү объектларын урнаштыру зонасы. 2020 елда Тимершык авыл җирлегендә җитештерү зонасына III класслы куркыныч

предприятиесе кирә, исәп-хисап вакытында - V класслы куркыныч җитештерү объекты булган сәнәгать зонасы аерылып тора.

Производство зонасында санап үтелгән объектларның торак, иҗтимагый төзелешкә һәм рекреация зоналарына зарарлы йогынтысын булдырмау максатларында җитештерү объектларында урнаштырганда гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә санитар-саклау зоналары билгеләнә.

Инженерлык инфраструктурасы зонасы

Инженерлык инфраструктурасы зонасы инженерлык инфраструктурасы объектларын, корылмаларын һәм коммуникацияләрен, шул исәптән су белән тәэмин итү, канализация, газ һәм электр белән тәэмин итү объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән. Җитештерү зонасы очрагындагы кебек үк, инженерлык инфраструктурасы объектларын, корылмаларын һәм коммуникацияләрен урнаштырганда да санитар-яклау зоналары билгеләнә.

Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы

Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы сөрүлекләр, көтүлекләр, җәйге лагерьлар һәм терлекләр өчен утарлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы

Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы терлекчелек предприятиеләрен, авыл хуҗалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү предприятиеләрен урнаштыру, авыл хуҗалыгы машиналарын һәм автомобильләрен ремонтлау, аларга техник хезмәт күрсәтү һәм саклау, үсемлекчелекнең катнаш предприятиеләрен терлекчелек, ындыр табаклары,[21]яшелчәсаклагыч, умарталыклар белән берлектә урнаштыру өчен билгеләнгән. Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасында санап үтелгән объектларның торак, иҗтимагый төзелешкә һәм рекреация зоналарына зарарлы йогынтысын булдырмау максатларында объектлар урнаштырганда санитар-яклау зоналары билгеләнә.

Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар.

Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар җирлектә су һәм җил эрозиясенә каршы көрәш өчен билгеләнгән саклагыч урман утыртмалары рәвешендә тәкъдим ителгән. Җирлектә саклаучы урман утыртмалары билгеләнеше һәм урыны белән аерылалар. Мәсәлән, кыр яклау полосалары; тау битләрендә яклау полосалары; чокыр яны полосалары һәм балка саклагыч полосалар, сулыклар тирәсендә, яр буйларында һәм елга тугайларында саклагыч утыртмалар; торак пунктлары тирәсендә ясалма утыртмалар аерылып тора.

Авыл җирлеге территориясендә урман утыртмалары федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле

---

[21] Махсуслаштырылган культуралар җитештерми торган һәм терлекләр асрамый торган авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы

əһəмияттəге объектларны территориаль планлаштыру документларында тасвирлауга һəм чагылдыруга таләпләр нигезендə «Авыл хуҗалыгы билгеләнешендəге башка зоналар» функциональ зонасына кертелгән. (2018 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы МЭР боерыгы нигезендə): «FZ_SHSTP» кырының белешмәлек структурасында «Авыл хуҗалыгы билгеләнешендəге башка зоналар» функциональ зонасы өчен «Саклагыч урман утыртмаларын булдыру өчен зона» белешмәлеге əһəмияте бар.

Рекреацион билгеләнештәге зона

Рекреация билгеләнешендәге зона халыкның ял итү урыннарын оештыру өчен билгеләнгән һәм Тимершык авыл җирлегендә Кызыл-Мишә, Тимершык һәм Мингәр авылларында проектлана торган ял базалары рәвешендә тәкъдим ителгән. Генераль планның хәзерге хәлендә авыл җирлегендә рекреацион билгеләнештәге зона юк, рекреацион билгеләнештәге планлаштырыла торган зоналар авыл хуҗалыгы җирләре территорияләре хисабына үсә. Рекреация зонасының барлык участоклары санитар чикләүләр зоналарыннан читтә урнашкан.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы төрле ял формалары өчен каралган. "Җирлекләрнең һәм шәһәр округларының генераль планнарын әзерләү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында" 2011 елның 26 маендагы 244 номерлы РФ региональ үсеш министрлыгы Боерыгы нигезендә, гомуми файдаланудагы территорияләр төрле функциональ билгеләнештәге зоналар составына кертелергә мөмкин. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең аерым зонасын Миңгәр авылы чикләрендәге җир кишәрлекләре өчен бүлеп бирү тәкъдим ителә, алар тулысынча Кече Мишә елгасының яр буе полосасына эләгә.

Урманнар зонасы

Зиратлар зонасы урман фонды җирләрен, шулай ук урман фондына карамаган агач-куак үсемлекләрен урнаштыру өчен билгеләнгән.

Зиратлар зонасы

Зиратлар зонасы зиратларны урнаштыру өчен билгеләнгән.

Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы

Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы санитар-яклау зоналарының яшел үсентеләрен булдыруның, саклауның һәм үстерүнең хокукый шартларын тәэмин итү өчен бүлеп бирелә. Хәзерге вакытта җирлектә яшелләндерелгән территорияләр зонасы бүленмәгән. Аны торак төзелеше чикләрендә урнашкан зиратларның санитар-яклау зоналарында, үз ресурсын эшләгән металл булмаган файдалы казылмалар карьерлары чикләрендә, АПКның гамәлдәге объекты территориясендә һәм күп балалы гаиләләр өчен планлаштырыла торган торак зонасы белән янәшә АПК объектының санитар-яклау зонасында оештыру тәкъдим ителә.

Акваторияләр зонасы

Акваторияләр зонасы өске су объектларын үз эченә ала. Әлеге территориядән файдалану Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Башка зоналар

Башка зоналар торак пунктлар чикләрендә калган барлык территорияләрне үз эченә ала.

4.ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

4.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлеге территориясеннән файдалану балансы

Территория исеме	Гамәлдәге хәл		Хисап срогы	
	га	%	га	%
Тимершык авыл җирлеге территориясенең гомуми мәйданы	**8268,3**	***100***	**8268,3**	***100***
Торак пунктлар территориясе - барлыгы, шул исәптән:	439,8	*5,3*	508,9	*6,2*
Тимершык авылы	189,8	*2,3*	220,0	*2,7*
Кызыл Мишә авылы	83,4	*1,0*	83,4	*1,0*
Көек авылы	41,5	*0,5*	42,1	*0,5*
Миңгәр авылы	84,5	*1,0*	124,5	*1,5*
Сабай авылы	40,6	*0,5*	38,0	*0,5*
Функциональ зоналарның балансы[22]				
Торак зоналар	320,7	3,9	386,2	4,7
Иҗтимагый-эшлекле зоналар	8,3	0,1	9,4	0,1
Җитештерү зонасы	18,1	0,2	21,7	0,3
Инженерлык инфраструктурасы зонасы	2,70	0,0	2,74	0,0
Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	6668,9	80,7	6577,7	79,6
Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	125,6	1,5	124,4	1,5
Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	825,7	10,0	824,4	10,0
Рекреацион билгеләнештәге зона	0,0	0,0	17,7	0,2
Гомуми файдаланудагы яшелләндерү зонасы	0,0	0,0	0,1	0,0
Урманнар зонасы, шул исәптән:	132,3	1,6	132,1	1,6
- урман фонды җирләре	89,9	1,1	89,9	1,1
- Урман фондына кермәгән агач-куаклык	42,4	0,5	42,2	0,5
Зиратлар зонасы	17,9	0,2	17,9	0,2
Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	0,0	0,0	10,9	0,1
Акваторияләр зонасы	64,1	0,8	64,1	0,8
Башка зоналар	84,0	1,0	78,9	1,0

4.2 нче таблица

[22] *Авыл хуҗалыгы җирләре зонасының мәйданы кимү Саба муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән элек авыл хуҗалыгы җирләре белән мәшгуль булган территориянең торак пунктларын чикләргә кертү, ә авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасын кыскарту - АПКның гамәлгә яраксыз объекты (эре мөгезле терлекләр фермасы) территориясен рекультивацияләү белән бәйле.

Тимершык авыл җирлеге генераль планының төп техник-икътисадый күрсәткечләре

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Агымдагы ел (2020 ел).	Беренче чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
1.	**Халык**				
1.1	Халык саны - барлыгы, шул исәптән:	кеше.	1573	1721	1734
	Тимершык авылы	кеше.	839	915	922
	Кызыл Мишә авылы	кеше.	327	351	354
	Көек авылы	кеше.	137	159	160
	Миңгәр авылы	кеше.	226	249	251
	Сабай авылы	кеше.	44	47	47
2.	**Торак фонды**				
2.1	Торак фонды - барлыгы, шул исәптән:	мең кв.м	46,35	66,82	66,82
	Тимершык авылы	мең кв.м	22,54	28,54	28,54
	Кызыл Мишә авылы	мең кв.м	9,11	9,11	9,11
	Көек авылы	мең кв.м	4,39	4,94	4,94
	Миңгәр авылы	мең кв.м	7,43	21,35	21,35
	Сабай авылы	мең кв.м	2,88	2,88	2,88
2.2	Чорда яңа торак төзелеше - барлыгы, шул исәптән:	мең кв.м	-	20,47	-
	Тимершык авылы	мең кв.м	-	6,0	-
	Кызыл Мишә авылы	мең кв.м	-	-	-
	Көек авылы	мең кв.м	-	0,55	-
	Миңгәр авылы	мең кв.м	-	13,92	-
	Сабай авылы	мең кв.м	-	-	-
3.	**Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары**				
3.1	Мәктәпкәчә яшьтәге балалар учреждениеләре, шул исәптән:	урын	82	82	162
	гамәлдәге сакланучылар		82	82	82
	- яңа төзелеш		-	-	80
3.2	Мәктәптән тыш учреждениеләр, шул исәптән:	урын	226	254	325
	гамәлдәге сакланучылар		226	226	254
	- яңа төзелеш		-	28	71
3.3	Гомуми белем бирү мәктәпләре, шул исәптән:	урын	235	235	335
	гамәлдәге сакланучылар		235	235	235
	- яңа төзелеш		-	-	100
3.4	Амбулатор-поликлиника учреждениеләре, шул исәптән:	кабул итү/сменага	51	51	51
	гамәлдәге сакланучылар		-	51	51
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.5	Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре, шул исәптән:	урын	790	790	790
	гамәлдәге сакланучылар		-	790	790
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.6	Китапханәләр, шул исәптән:	мең нөсхә	22,8	22,8	22,8

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Агымдагы ел (2020 ел).	Беренче чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
	гамәлдәге сакланучылар		22,8	22,8	22,8
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.7	Спорт заллары, шул исәптән:	Идәннең кв.м.	1038	1038	1038
	гамәлдәге сакланучылар		-	1038	1038
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.8	Яссы корылмалар, шул исәптән:	кв.м.	1946	3172	3372
	гамәлдәге сакланучылар		1946	1946	3172
	- яңа төзелеш		-	1226	200
3.9	Ваклап сату предприятиеләре, шул исәптән:	сәүдә мәйданы, кв.м.	578,6	578,6	578,6
	гамәлдәге сакланучылар		-	578,6	-
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.10	Көнкүрешк хезмәт күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән:	эш урыны	-	12	12
	гамәлдәге сакланучылар		-	-	-
	- яңа төзелеш		-	12	12
3.11	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	объект	1	1	1
	гамәлдәге сакланучылар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.12	Банклар бүлекчәләре, шул исәптән	объект	-	1	1
	гамәлдәге сакланучылар		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.13	Полиция, шул исәптән:	кеше	1	1	1
	гамәлдәге сакланучылар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
4.	**Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү**				
	Зиратларның гомуми саны	га	16,1	16,1	16,1
5.	**Транспорт инфраструктурасы**				
5.1	Автомобиль юлларының озынлыгы - барлыгы, шул исәптән:	км	25,0	25,0	25,0
5.1.1	Федераль әһәмияттәге	км	-	-	-
5.1.2	Региональ әһәмияттәге	км	23,3	23,3	23,3
5.1.3	Җирле әһәмияттәге	км	1,7	1,7	1,7
6	**Инженерлык инфраструктурасы**				
6.1	Су белән тәэмин итү				
	Су куллану	Куб. м./в тәүлеккә	666,5	680,9	705,9
6.2	Канализация				
	Агып төшүче суларның гомуми килүе	Куб. м./в тәүлеккә	275,3	285,3	303
6.3	Санитар чистарту				
	Каты көнкүреш калдыклары күләме	т/ел	597,8	627,77	736
	ККК өчен контейнерлар	данә	8	24	30
	Бункерлар	данә	1	1	1

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Агымдагы ел (2020 ел).	Беренче чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
6.4.	Җылылык белән тәэмин итү (котельныйлар)	данә	10	12	12
	гамәлдәге саклануычылар	данә	10	10	12
	- яңа төзелеш	данә	-	2	
6.5.	Газ белән тәэмин итү				
	Газның еллык чыгымы	мең нм3 / ел	348,92	358,60	380,60
6.6.	Электр белән тәэмин итү				
	Еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	3622,62	3722,87	3952,09
	Исәп-хисап куәте	кВт	813,60	836,26	887,71
	Трансформатор подстанцияләренең гомуми куәте	кВА	865,53	889,63	944,37
6.7.	Аз токлы челтәрләр				
	Телефоннар саны	данә	402	448	494

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

1. Россия Федерациясе Шәһәр төзелешенең 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы кодексы.
2. Россия Федерациясенең 2001 елның 25 октябрендәге 136 номерлы Җир кодексы
3. 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы
4. 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы.
5. 1994 елның 30 ноябрендәге 51-ФЗ номерлы Гражданлык кодексы.
6. «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон.
8. «Җирләрне яисә җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172--ФЗ номерлы Федераль закон.
9. «Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында» 2001 елның 21 декабрендәге 178-ФЗ номерлы Федераль закон.
10. «2019 елга кадәр җәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.
11. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 30 сентябрендәге «Мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк системасын модернизацияләү чараларын үткәрүгә акчаларны объектлы бүлү» 1862-р номерлы күрсәтмәсе.
12. «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
13. «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
14. «Татарстан Республикасы Җир кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2011 елның 18 ноябрендәге 90-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
15. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 3 июнендәге 358 номерлы карары белән расланган ТР төзелеш һәм объектлары исемлеге белән ТР иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе.
16. Кагыйдәләр җыелмасы: СП 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

17. Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары).

18. СанПиН 2.4.1.3049-13 "Мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын урнаштыруга, тотуга һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр" . (2013 елның 15 маендагы 26 номерлы карар).

19. СанПиН 2.4.2.2821-10 «Гомуми белем бирү учреждениеләрендә белем бирү шартларына һәм оешмасына санитар-эпидемиологик таләпләр» (2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карар, 2016 елның 2 гыйнварындагы 3 номерлы үзгәрешләр белән)

20. СанПиН 2.4.3172-14 «Балаларга өстәмә белем бирү мәгариф оешмаларының эш режимын урнаштыру, эчтәлеге һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр».

Федераль программалар

1. 2006 елда Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан «Мәгариф» өстенлекле милли проекты кысаларында кабул ителгән «Авыл мәктәп автобусы» федераль максатчан программасы.
2. «2014-2017 елларга һәм 2020 елга кадәрге чорга авыл территорияләрен тотрыклы үстерү» федераль максатчан программасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 15 июлендәге 598 номерлы карары белән расланган.
3. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 23 декабрендәге 1023 номерлы карары белән расланган 2014-2021 елларга «Татарстан Республикасы гражданнарына социаль ярдәм» федераль программасы.

Республика программалары

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 22 октябрендәге 763 номерлы карары белән расланган «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорда кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасы җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы;
2. Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2010-2030 еллар чорына «Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре» системасын үстерү чаралары исемлеге;
3. 2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге социаль инфраструктурасын комплеслы үстерү программасын раслау турында;
4. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлегенең 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге чорга социаль-икътисадый үсеш планы.

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасы тарихи һәм мәдәни һәйкәлләр җыентыгы . - Т.I. - Административ районнар. - Казан: «Мастер Лайн» басмасы, 1999 - 460 с.

2. ТР муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасының ачыкланган мәдәни мирас объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләренә ия булган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апрелендә бирелгән.

3. Татарстан Республикасында тарихи һәм мәдәни күчемсез һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: Мәгълүмат җыентыгы. 2-3 басма Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр - Казан: «Карпол», 2001 - 335 с.

Фонд материаллары

1. Саба муниципаль районы һәм Тимершык авыл җирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән Анкета мәгълүматлары;

2. Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары

3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2016 елның 19 декабрендәге 165 номерлы карары

КУШЫМТАЛАР

1 нче кушымта. Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге башлыгының 2020 елның 03 февралендәге 5 номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге генераль планы проектын әзерләү турындагы карары

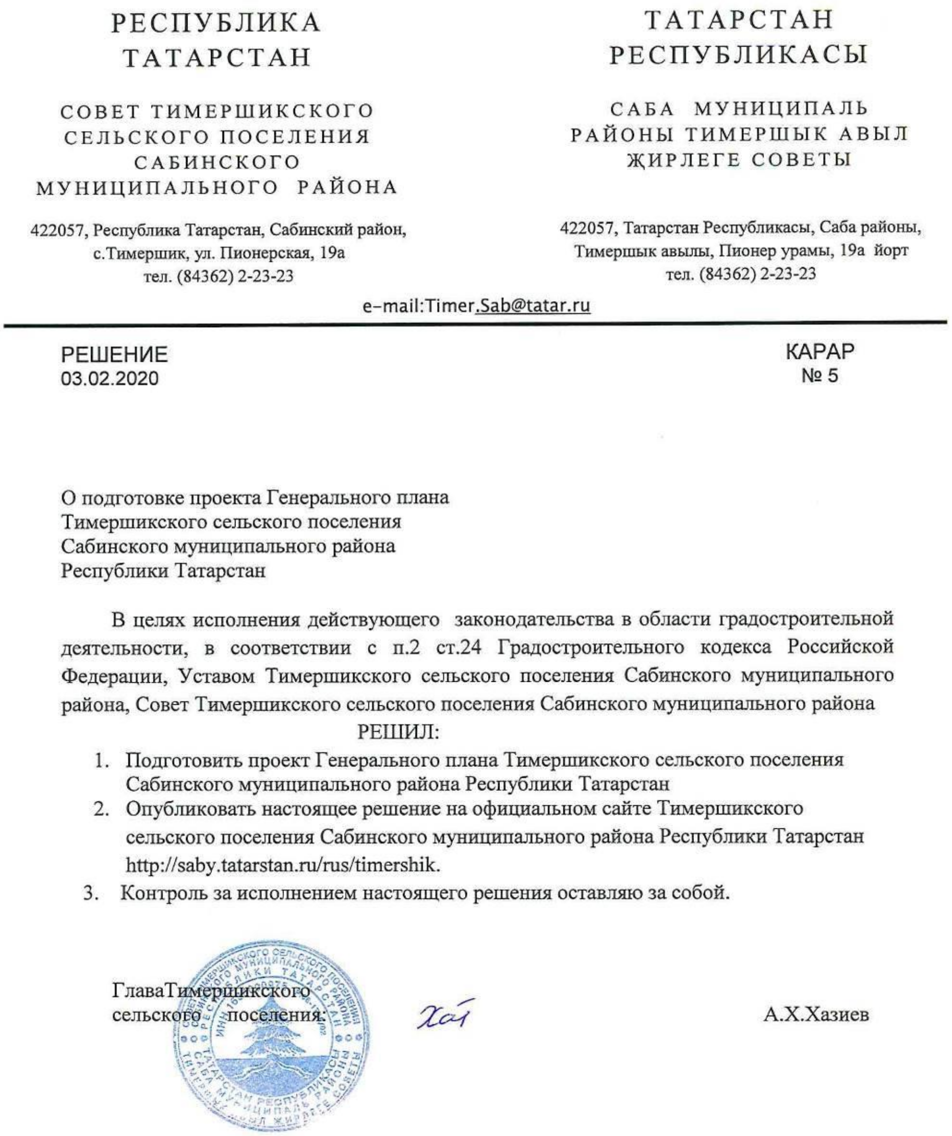

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

СОВЕТ ТИМЕРШИКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

422057, Республика Татарстан, Сабинский район, с.Тимершик, ул. Пионерская, 19а
тел. (84362) 2-23-23

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТИМЕРШЫК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

422057, Татарстан Республикасы, Саба районы, Тимершык авылы, Пионер урамы, 19а йорт
тел. (84362) 2-23-23

e-mail:Timer.Sab@tatar.ru

РЕШЕНИЕ
03.02.2020

КАРАР
№ 5

О подготовке проекта Генерального плана
Тимершикского сельского поселения
Сабинского муниципального района
Республики Татарстан

В целях исполнения действующего законодательства в области градостроительной деятельности, в соответствии с п.2 ст.24 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Уставом Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района, Совет Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района

РЕШИЛ:

1. Подготовить проект Генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан
2. Опубликовать настоящее решение на официальном сайте Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан http://saby.tatarstan.ru/rus/timershik.
3. Контроль за исполнением настоящего решения оставляю за собой.

ГлаваТимершикского
сельского поселения: А.Х.Хазиев

2 нче кушымта. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләүгә техник бирем

УТВЕРЖДАЮ:
Глава Тимершикского
сельского поселения
Сабинского муниципального
района Республики Татарстан

________Хаз________А.Х. Хазиев
«_27_»_февраля_____2020 г.

Техническое задание на разработку проекта генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
1	Общие данные	
1.1	Вид документа	Генеральный план Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан
1.2	Основание для разработки проекта генерального плана	Решение Главы Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан «О подготовке проекта Генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» от 03.02.2020 г. № 5
1.3	Заказчик	Глава Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан
1.4	Источник финансирования работ	Средства инвесторов
1.5	Исполнитель	ООО «Проектная артель Анжелики Мелентьевой» Свидетельство о допуске на проектные работы № СРО-П-114-161.1-1660246193-01092015 от 01 сентября 2015 г., выданное НП СРО проектировщиков «Союз архитекторов и проектировщиков «ВОЛГА-КАМА».
1.6	Сроки выполнения работ	Согласно условиям контракта
1.7	Особые условия	Согласно письму Исполнительного комитета № 287/к от 05.02.2020 г. при разработке проекта генерального плана предусмотреть: 1) функциональное зонирование территории по фактическому и планируемому использованию земель, с учетом следующих изменений: • Разработка карьера на земельном участке с кадастровым № 16:35:170901:118 (правообладатель – ООО «Урта Саба»), • Рекультивация недействующего карьера на земельном

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
		участке с кадастровым № 16:35:170901:113 (муниципальная собственность), • Размещение производственной зоны для промышленных объектов V класса опасности на неразграниченных землях муниципальной собственности к юго-востоку от с. Тимершик (площадью 2,0 га), • Размещение территорий баз отдыха на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170806:12, 16:35:170601:38 (муниципальная собственность), • Размещение зоны рекреационного назначения в юго-восточной части поселения на территории частей земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:000000:1254, 16:35:170708:19, 16:35:170708:18, 16:35:170708:2, 16:35:170708:20 (правообладатель – ООО «Булгар»); 2) установление границ населенных пунктов с. Тимершик, с. Кзыл-Меша, д. Куюк, д. Сабай, корректировку границ населенного пункта с. Мингер (учетный номер в ЕГРН - 21437942) с учетом следующих изменений: • включение в границы с. Тимершик земельного участка с кадастровым номером 16:35:170601:32 (муниципальная собственность) под размещение котельной, • включение в границы с. Тимершик земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170604:193, 16:35:170604:194, 16:35:170604:195, 16:35:170604:196, 16:35:170604:204, 16:35:170604:205, 16:35:170604:206, 16:35:170604:207, 16:35:170604:208 (муниципальная собственность) под жилую застройку для многодетных семей с выделением озеленения специального назначения в границах санитарно-защитной зоны овцефермы на 100 голов, • включение в границы д. Куюк земельного участка с кадастровым номером 16:35:170901:122 (правообладатель – Хурамшин Ф.Ф.) под жилую застройку, • исключение из границ д. Сабай земельного участка с кадастровым номером 16:35:170301:118 (муниципальная собственность) в связи с выносом территории кладбища за границы д. Сабай, а также неразграниченных земель в муниципальной собственности площадью 0,28 га для обеспечения архитектурно-планировочной целостности территории д. Сабай, • включение в границы с. Мингер земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170703:9 (правообладатель – Галявиев И.Ф.), 16:35:000000:1189, 16:35:170702:21, 16:35:170706:9, 16:35:000000:1268, (правообладатель – ООО

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
		«Булгар») под жилую застройку, • включение в границы с. Мингер земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170705:40, 16:35:000000:1279, 16:35:000000:1281 (правообладатель – ООО «Булгар») под общественно-деловую зону, • включение в границы с. Мингер земельного участка с кадастровым номером 16:35:170702:20 (правообладатель – ООО «Булгар») под территорию общего пользования 3) размещение навозохранилища, предусмотренного Схемой территориального планирования Сабинского муниципального района Республики татарстан с учетом соблюдения режима ее санитарно-защитной зоны, 4) мероприятия по кладбищам, расположенным в населенных пунктах: • изменение границ д. Сабай в связи с выносом за границы населенного пункта территории кладбища д. Сабай (земельный участок № 16:35:170301:118) для перспективы расширения кладбища за счет земель сельскохозяйственного назначения, • сохранение территории кладбища с. Тимершик (земельный участок № 16:35:170101:273) в границах населенного пункта в связи с отсутствием перспективы расширения кладбища (территория замкнута между существующей жилой застройкой и автомобильной дорогой IV категории Тимершик-Большой Шинар), • сохранение территории кладбища д. Куюк (земельный участок № 16:35:170501:41) в границах населенного пункта в связи с отсутствием перспективы расширения кладбища (территория замкнута между жилой застройкой д. Куюк и крутым склоном, куда невозможно расширение кладбища).
2	Исходные данные и материалы для подготовки генерального плана	
2.1	Документы, необходимые для учета при разработке проекта генерального плана	– Схема территориального планирования Республики Татарстан (утв. Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан № 559 от 09.07.2018 г.), – Схема территориального планирования Сабинского муниципального района (утв. Решением Совета Сабинского муниципального района Республики Татарстан № 165 от 19.12.2012 г.), – Анкетные данные Исполнительного комитета Тимершикского сельского поселения Республики Татарстан, – Иные документы, положения которых должны быть отражены в проекте генерального плана.

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
2.2	Нормативно-правовая база разработки проекта генерального плана	– Градостроительный кодекс Российской Федерации от 29.12.2004 г. № 190-ФЗ, – Земельный кодекс Российской Федерации от 25.10.2001 N 136-ФЗ, – Водный кодекс Российской Федерации от 03.06.2006 N 74-ФЗ – Федеральный закон от 06.10.2003 N 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», – СП 42.13330.2016 Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений. Актуализированная редакция СНиП 2.07.01-89*, – Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 9 января 2018 года № 10 «Об утверждении требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Минэкономразвития России от 7 декабря 2016 года № 793», – Приказ Министерства регионального развития РФ от 26 мая 2011 г. № 244 «Об утверждении Методических рекомендаций по разработке проектов генеральных планов поселений и городских округов», – Закон Республики Татарстан от 31.01.2005 г. N 38-ЗРТ «Об установлении границ территорий и статусе муниципального образования «Сабинский муниципальный район» и муниципальных образований в его составе», – И иные нормативно-правовые акты, необходимые для разработки генеральных планов.
2.3	Картографические материалы	1. Картографические материалы Единой электронной картографической основы Российской Федерации и Республики Татарстан, включающие: цифровые топографические и иные карты открытого пользования масштаба 1:10000, 1:25000; ортофотопланы масштаба 1:10000; ортофотопланы масштаба 1:2000 (для территорий населенных пунктов); 2. Картографические материалы Схемы территориального планирования Республики Татарстан и Схемы территориального планирования Сабинского муниципального района Республики Татарстан в растровой форме; 3. Дополнительные тематические карты.
2.4	Сведения Единого государственного	Кадастровые планы территории кадастровых кварталов в границах Тимершикского сельского поселения Сабинского

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
	реестра недвижимости	муниципального района Республики Татарстан, содержащие информацию о внесенных в Единых государственный реестр недвижимости сведениях о: − границе поселения муниципального района Республики Татарстан; − границах населенных пунктов, входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан; − земельных участках; − объектах капитального строительства; − зонах с особыми условиями использования территорий; − особо охраняемых природных территориях; − границах лесничеств; − иных территориях и зонах в соответствии с частью 8 статьи 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации
2.5	Сведения информационных ресурсов	1. Сведения об ограничениях использования территории, содержащиеся в федеральной государственной информационной системе территориального планирования и информационных ресурсах органов исполнительной власти Республики Татарстан; 2. Сведения о недропользовании, водных объектах, лесоустройстве, содержащиеся в информационных ресурсах органов исполнительной власти Российской Федерации и Республики Татарстан.
2.6	Основные характеристики территории Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан	В состав Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан входит 5 населенных пунктов: - с. Тимершик, - с. Мингер, - с. Кзыл-Меша, - д. Куюк, - д. Сабай. Общая площадь территории Тимершикского сельского поселения составляет 8268,3 га. Численность населения сельского поселения на начало 2020 г. – 1573 чел.
2.7	Иные исходные данные, обязательные для разработки проекта генерального плана	− Анкетные формы исходных данных для разработки проекта генерального плана, − Сведения о границах кладбищ на территории сельского поселения, − Сведения о наличии объектов историко-культурного наследия и их зон охраны, − Сведения о санитарно-защитных зонах производственных предприятий и иных объектов,

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
		− Данные о демографической ситуации и занятости населения, − Сведения о социальной, транспортной, инженерной и производственной инфраструктурах.
2.8	Цель и задачи разработки проекта генерального плана	Основные цели разработки проекта генерального плана: - определение направления и обеспечения градостроительного развития поселения; - обеспечение сельского поселения градостроительной документацией местного уровня. Задачи разработки проекта генерального плана: − комплексная оценка существующего положения территории поселения, − функциональное зонирование территории (отображение планируемых границ функциональных зон) по фактическому и планируемому использованию земель, − установление и изменение границ населенных пунктов в составе Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, − разработка комплекса мероприятий по развитию сельского поселения, обеспечивающих комфортный уровень жизни населения Тимершикского сельского поселения, раскрытие рекреационного и социально-экономического потенциала поселения с учетом развития инженерной и транспортной инфраструктуры.
2.9	Предварительные целевые показатели развития поселения	Целевые показатели Генерального плана должны соответствовать нормативным требованиям по обеспечению комфортного уровня жизни населения Тимершикского сельского поселения сабинского муниципального района
3	Требования к содержанию работы	
3.1	Расчетные периоды (этапы) разработки проекта генерального плана	1 этап – подготовка проекта генерального плана – 1 месяц со дня заключения договора, 2 этап – публичные слушания – спустя 30 дней после принятия решения о проведении публичных слушаний 3 этап – согласование Кабинета Министров РТ – в течение 3 месяцев после опубликования материалов проекта генерального плана в Федеральной государственной информационной системе территориального планирования 4 этап – внесение границ населенных пунктов в Единый государственный реестр недвижимости.
3.2	Сбор, систематизация исходных данных	Исходная информация, использованная для разработки проекта генерального плана, подлежит передаче заказчику на электронном носителе с приложением копий всех документов

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
	для разработки проекта генерального плана	
3.3	Материалы по обоснованию проекта генерального плана	Материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме и в виде карт разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации
3.4	Положение о территориальном планировании	Положение о территориальном планировании, входящее в состав проекта генерального плана, разрабатывается в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации
3.5	Требования к формату представления материалов проекта генерального плана для передачи заказчику	1. Положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме разрабатываются с применением текстового редактора Microsoft Word в формате *.doc или другом, совместимом с ним формате; 2. Импортированные в положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме графические материалы должны быть представлены в виде растровых изображений в формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi; 3. Карты, входящие в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, в векторной модели данных: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 9 января 2018 г. № 10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Минэкономразвития России от 7 декабря 2016 года № 793»; должны иметь масштаб 1:10000; быть выполнены на картографической основе масштаба 1:10000, не содержащей сведения, отнесенные к государственной тайне; должны быть представлены в местной системе координат кадастрового округа 16 (МСК-16); должны иметь наименования и форматы, доступные для загрузки в федеральную государственную информационную систему территориального планирования (gml, sxf\rsc, mif\mid, shp, shx, dbf);

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
		4. Копии карт, входящих в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, готовятся в растровом формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi в масштабе 1:10000; 5. Сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан, являющиеся обязательным приложением к проекту генерального плана: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 ноября 2018 г. № 650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Минэкономразвития России от 23 марта 2016 года № 163 и от 4 мая 2018 года № 236»; должны быть представлены в текстовой форме в формате *.pdf, а также в форме электронных XML-документов в соответствии с форматом, используемым при внесении в Единый государственный реестр недвижимости сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан, в порядке межведомственного информационного взаимодействия
3.6	Согласование проекта генерального плана, проведение публичных слушаний или общественных	1. Разработчик передает заказчику подготовленный проект генерального плана и материалы по его обоснованию в электронном формате, необходимом для размещения в федеральной государственной информационной системе территориального планирования; 2. Заказчик при содействии разработчика размещает проект генерального плана и материалы по его обоснованию в федеральной государственной информационной системе

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
	обсуждений. Доработка проекта генерального плана	территориального планирования в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 12 апреля 2012 г. № 289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования» заказчиком при содействии разработчика в объеме и составе, соответствующем статье 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации. Размещаемые документы должны быть подписаны усиленной квалифицированной электронной подписью; 3. Разработчик передает заказчику демонстрационные материалы для проведения общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана, в том числе слайдовую презентацию (в случае необходимости, по решению заказчика); 4. Разработчик участвует в процессе общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана (в случае необходимости, по решению заказчика); 5. Разработчик устраняет замечания с учетом сводного заключения, поступившего от Кабинета Министров Республики Татарстан, результатов общественных обсуждений или публичных слушаний и подготавливает окончательную редакцию проекта генерального плана; 6. Разработчик сопровождает проект генерального плана в процессе его утверждения
3.7	Мероприятия, проводимые после утверждения проекта генерального плана	1. Разработчик формирует необходимый пакет документов с описанием местоположения границ населенных пунктов в составе и формате, требуемом для внесения заказчиком сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан, в Единый государственный реестр недвижимости; 2. Разработчик передает заказчику материалы проекта генерального плана (положение о территориальном планировании, карты, входящие в состав генерального плана, сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения муниципального района Республики Татарстан), а также материалы по обоснованию генерального плана в текстовой форме и в виде карт, в электронной форме на компакт – дисках

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
		(CD, DVD) в двух экземплярах с учетом следующих требований: генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются как в режиме для открытого доступа, так и режиме «Для служебного пользования» (в случае необходимости), в том числе карты, входящие в состав генерального плана и материалов по его обоснованию, выполняются в растровой и векторной модели данных; при наличии сведений, составляющих государственную тайну, генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются в режиме «С» («Секретно») или «СС» («Совершенно секретно»), при наличии необходимых оснований. При этом карты, входящие в состав генерального плана или материалов по его обоснованию, с грифом «С» и (или) «СС» выполняются в растровом и векторном видах с соблюдением законодательства о государственной тайне; 3. Разработчик передает заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт на бумажном носителе в виде томов (книг) в двух экземплярах
3.8	Гарантийные обязательства	1. Срок действия гарантийных обязательств – 1 год со дня подписания итогового акта сдачи-приемки работ; 2. В объем гарантийных обязательств входит устранение в выполненных работах опечаток, ошибок в текстовых и графических материалах; 3. Разработчик в течение всего периода действия гарантийных обязательств обязан хранить на своих носителях материалы, сданные заказчику, и другие необходимые данные, сформированные в ходе выполнения работ

3 нче кушымта. Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 05 февралендәге 287-нче номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең генераль планы проектын әзерләү турындагы хаты

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ҖИТӘКЧЕСЕ
422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 287/к от 05.02.2020.
на № ________ от __________

Директору
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В. Мелентьевой

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

При разработке проекта Генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан прошу Вас учесть следующее:

1. Разработать проект генерального плана на следующие временные сроки его реализации:

- Первая очередь – до 2025 года,
- Расчетный срок – до 2040 года;

2. При разработке проекта генерального плана учитывать положения проекта внесения изменений в генеральный план, подготовленные в соответствии с Постановлением Исполнительного комитета Сабинского муниципального района Республики Татарстан № 451-п от 06.05.2019 г.

3. В сведения существующего положения Генерального плана включить:

- сведения по биотермическим ямам – по материалам Главного управления ветеринарии Кабинета Министров Республики Татарстан,
- сведения о землях лесного фонда – по информации Единого государственного реестра недвижимости,
- сведения об объектах культурного наследия – по информации Комитета Республики Татарстан по охране объектов культурного наследия и материалам Схемы территориального планирования Сабинского муниципального района Республики Татарстан,
- сведения об объектах магистральных трубопроводов – по информации эксплуатирующих организаций (Константиновское ЛПУ МГ ООО «Газпром трансгаз Казань»),
- сведения о родниках на территории Тимершикского сельского поселения:

- родник с. Мингер, ул. Татарстан – на земельном участке № 16:35:170201:196,
- родник с. Тимершик (Изгелэр чишмэсе) – на земельном участке №16:35:170602:38,
- родник с. Кзыл-Меша (каптаж родника) на земельных участках 16:35:170806:11 и 16:35:170806:13,

дополнительно уточнить сведения о родниках по информации Министерства экологии и природных ресурсов Республики Татарстан и ЕГРН;

- сведения об объектах агропромышленного комплекса:
  - овцеферма на 100 голов КФХ Валиев Азат Ибрагимович (земельный участок с кадастровым номером 16:35:170601:35,
  - ферма КРС на 50 голов КФХ Биктимеров Ленар Шахинурович (земельный участок с кадастровым номером 16:35:170602:69)
  - пасеки на земельных участках с кадастровым номером 16:35:170804:26, 16:35:170806:14
  - смешанное предприятие сельского хозяйства (растениеводство в сочетании с животноводством) на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170701:13, 16:35:170701:14, 16:35:170701:25, 16:35:000000:1224, 16:35:170703:27;

сведения о прудах на территории сельского поселения:

- пруд-копань на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170702:15, 16:35:000000:1249,
- пруд-копань на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:000000:1223, 16:35:170706:8, 16:35:000000:1228,
- группа прудов-копаней на частях земельных участков № 16:35:000000:1247,16:35:170708:19, 16:35:170708:18 и неразграниченных землях (границы уточнить по фондовым картографическим материалам),
- пруд-копань на земельном участке с кадастровым номером 16:35:000000:1252 (границы уточнить по фондовым картографическим материалам),
- пруды (2 шт.), образованные на ручьях, на земельном участке с кадастровым номером 16:35:170602:21 (границы уточнить по фондовым картографическим материалам),
- пруд, образованный на ручье, на неразграниченных землях в западной части с. Мингер (границы уточнить по фондовым картографическим материалам),
- пруд, образованный на ручье, на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170804:24, 16:35:170804:22, 16:35:170804:20 (границы уточнить по фондовым картографическим материалам);

- сведения о защитных лесонасаждениях на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:000000:1221, 16:35:000000:1238, 16:35:170606:11, 16:35:170606:54, 16:35:170701:23, 16:35:170701:28, 16:35:170702:16, 16:35:170702:17, 16:35:170702:22, 16:35:170702:24, 16:35:170702:25, 16:35:170702:26, 16:35:170703:12, 16:35:170703:34,

16:35:170705:33, 16:35:170705:6, 16:35:170706:7, 16:35:170707:13, 16:35:170707:14, 16:35:170709:19, 16:35:170709:22, 16:35:170709:23, 16:35:170802:7, 16:35:170804:2, 16:35:170808:4, 16:35:170808:5, 16:35:170901:7, 16:35:170901:81, 16:35:170901:85 и частях земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:000000:1226, 16:35:000000:1229, 16:35:000000:1234, 16:35:000000:1247, 16:35:000000:1248, 16:35:000000:1252, 16:35:170604:3, 16:35:170708:19, 16:35:170708:2,

3. Предусмотреть функциональное зонирование территории (отображение планируемых границ функциональных зон) по фактическому и планируемому использованию земель, с учетом следующих изменений:

- Разработка карьера на земельном участке с кадастровым № 16:35:170901:118,
- Рекультивация недействующего карьера на земельном участке с кадастровым № 16:35:170901:113,
- Размещение производственной зоны для промышленных объектов V класса опасности на неразграниченных землях к юго-востоку от с. Тимершик (площадью 2,0 га),
- Зонирование земельного участка с кадастровым номером 16:35:170702:18 с учетом требований Водного кодекса РФ,
- Размещение территорий баз отдыха на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170806:12, 16:35:170601:38,
- Размещение зоны рекреационного назначения в юго-восточной части поселения на территории частей земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:000000:1254, 16:35:170708:19, 16:35:170708:18, 16:35:170708:2, 16:35:170708:20;

4. Предусмотреть установление границ населенных пунктов с. Тимершик, с. Кзыл-Меша, д. Куюк, д. Сабай, корректировку границ населенного пункта с. Мингер (учетный номер в ЕГРН - 21437942) с учетом следующих изменений:

- включение в границы с. Тимершик земельного участка с кадастровым номером 16:35:170601:32 под размещение котельной,
- включение в границы с. Тимершик земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170604:193, 16:35:170604:194, 16:35:170604:195, 16:35:170604:196, 16:35:170604:204, 16:35:170604:205, 16:35:170604:206, 16:35:170604:207, 16:35:170604:208 под жилую застройку для многодетных семей с выделением озеленения специального назначения в границах санитарно-защитной зоны овцефермы на 100 голов,
- включение в границы д. Куюк земельного участка с кадастровым номером 16:35:170901:122 под жилую застройку,
- исключение из границ д. Сабай земельного участка с кадастровым номером 16:35:170301:118 (кладбище д. Сабай),
- включение в границы с. Мингер земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170703:9, 16:35:000000:1189, 16:35:170702:21, 16:35:170706:9, 16:35:000000:1268 под жилую застройку,
- включение в границы с. Мингер земельных участков с кадастровыми номерами 16:35:170705:40, 16:35:000000:1279, 16:35:000000:1281 под общественно-деловую зону,
- включение в границы с. Мингер земельного участка с кадастровым номером 16:35:170702:20 под территорию общего пользования.

5. Предусмотреть мероприятия по развитию территории Тимершикского сельского поселения, в том числе развитие:

- промышленного производства,
- агропромышленного производства, в том числе размещение навозохранилища, предусмотренного Схемой территориального планирования Сабинского муниципального района с учетом соблюдения режима ее санитарно-защитной зоны,
- жилищной инфраструктуры,
- социальной инфраструктуры,
- инженерной инфраструктуры,
- транспортной инфраструктуры,
- рекреационных территорий,
- по оптимизации экологической ситуации,
- мероприятия по кладбищам, расположенным в населенных пунктах:
  - изменение границ д. Сабай в связи с выносом за границы населенного пункта территории кладбища д. Сабай (кад № 16:35:170301:118) для перспективы расширения кладбища за счет земель сельскохозяйственного назначения,
  - сохранение территории кладбища с. Тимершик (кад. № 16:35:170101:273) в границах населенного пункта в связи с отсутствием перспективы расширения кладбища (территория замкнута между существующей жилой застройкой и автомобильной дорогой IV категории Тимершик-Большой Шинар),
  - сохранение территории кладбища д. Куюк (кад. № 16:35:170501:41) в границах населенного пункта в связи с отсутствием перспективы расширения кладбища (территория замкнута между жилой застройкой д. Куюк и крутым склоном, куда невозможно расширение кладбища).

Руководитель Исполнительного
комитета Сабинского
муниципального района РТ М.Р Ишниязов

Исп.Рамазанов Э.Д..
8(84362) 2-36-44

4 нче кушымта. Җирлекнең биотермик чокырлары турында “Саба РДВБ” ДБУнең 2019 елның 19 декабрендәге 480 номерлы хаты

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
ВЕТЕРИНАРИИ
КАБИНЕТА МИНИСТРОВ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Государственное бюджетное учреждение
«САБИНСКОЕ РАЙОННОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ
ВЕТЕРИНАРНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ»
422060, п.г.т. Богатые Сабы, ул. М.Джалиля, 2
Тел. (843)622-30-93. Факс (843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНИСТРЛАР КАБИНЕТЫНЫҢ
БАШ ВЕТЕРИНАРИЯ
ИДАРӘСЕ
«САБА РАЙОНЫ ДӘҮЛӘТ
ВЕТЕРИНАРИЯ БЕРЛӘШМӘСЕ»
422060, Б.Сабасы ш.т.п., М.Җәлил ур., 2
Тел. (843)622-30-93. Факс (843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

№ 480

от 19 декабря 2019 г.

Информация

Государственное бюджетное учреждение «Сабинское районное государственное ветеринарное объединение» Сабинского муниципального района Республики Татарстан на Ваш запрос № **691-Т** от **19.12.2019**г. сообщает, что на территории Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан:
- Сибиреязвенных скотомогильников, биотермических ям и их санитарно-защитных зон отсутствуют.

Ближайшая биотермическая яма расположена на юго-восточной стороне у границы поселения - яма Беккари поселка городского типа Богатые Сабы (ветеринарно-санитарная карточка №22, кадастровый № 16:35:140303:30) с географическими координатами 56.016067, 50.396134.

Временно исполняющий обязанности
начальника ГБУ «Сабинское РГВО» Хисматов М.М.

5 нче кушымта. ПМ ГОЧС бүлеген эшләү өчен чыгыш мәгълүматлары һәм таләпләр

ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ПЕРЕЧНЯ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ, МЕРОПРИЯТИЙ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ,
в составе проекта
«Внесение изменений в Генеральный план Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан»

г.Казань — № 257 от 02 июля 2019 (Исх. № 619-Т от 17.06.2019)

От кого: **Министерства по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан**

Кому: **ООО «Проектная артель Анжелики Мелентьевой»**

В соответствии с запросом ООО «Проектная артель Анжелики Мелентьевой» сообщаю исходные данные и требования для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций, включаемые в задание на разработку градостроительной документации «Внесение изменений в Генеральный план Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:
Основные положения плана гражданской обороны поселения:

проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится;

на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;

данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;

строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

Основные положения планов гражданской обороны отраслей промышленности, размещенных и размещаемых на территории поселения:

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредоточиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водоснабжения – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования по системе оповещения гражданской обороны предусмотреть в соответствии с указом Президента РФ от 13.11.2012г. № 1522 «О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций» (необходима установка речевой сиренной установки с подключением к ЕДДС района).

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

существующие потенциально опасные объекты, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций в Сабинском муниципальном районе:

- ООО «Газпром трансгаз Казань» (Площадка компрессорной станции "Арская" Шеморданского ЛПУМГ (422050, Сабинский район, п. Шемордан), Станция газораспределительная АГРС Ташкент-2 Нижние Шитцы Константиновского ЛПУМГ (422067, Сабинский район, с. Нижние Шитцы, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Сабабаш Константиновского ЛПУМГ (422062, Сабинский район, с. Сабабаш, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Богатые Сабы Константиновского ЛПУМГ (422060, Сабинский район, р.ц. Богатые Сабы, АГРС).

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в приложении Д СП 11-112-2001 "Порядок разработки и состав раздела "Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны. Мероприятия по предупреждению чрезвычайных ситуаций" градостроительной документации для территорий городских и сельских поселений, других муниципальных образований".

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями СП 11-112-2001 "Порядок разработки и состав раздела "Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны. Мероприятия по предупреждению чрезвычайных ситуаций" градостроительной документации для территорий городских и сельских поселений, других муниципальных образований" с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. Для отображения вопросов перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций разработать:

основные технико-экономические показатели перечня мероприятий по гражданской обороне в генеральном плане;

план сетей водоснабжения и канализации;

схему газоснабжения;

схему теплоснабжения;

схему электроснабжения;

схему сетей радиовещания и телевидения, обеспечивающих устойчивую работу системы централизованного оповещения гражданской обороны.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Внесение изменений в Генеральный план Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» согласовать с министерством по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан.

4. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Внесение изменений в Генеральный план Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 1 года с момента выдачи.

Заместитель министра Н.В. Суржко

6 нчы кушымта Проектлау территориясендә ОКН саклау шартлары буенча чикләүләр булу турында

КОМИТЕТ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН ПО ОХРАНЕ ОБЪЕКТОВ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ	ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДӘНИ МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫН САКЛАУ КОМИТЕТЫ
ул. Пушкина, д. 66/33, г. Казань, 420015	Пушкин ур., 66/33нче йорт, Казан ш., 420015

Тел.: (843) 264-74-17 E-mail: komitet.okn@tatar.ru, http://okn.tatarstan.ru

05.06.2019 № 01-02/2311

На № ____________ от____________

Управляющей проектами
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В.Мелентьевой
420066, РТ, г. Казань,
ул. Солдатская, д. 8, оф.413

Заключение
о наличии ограничений на территории проектирования

Рассмотрев представленные Вами материалы для выдачи заключения о наличии ограничений на территории проектирования (внесения изменений) генерального плана Тимершикского сельского поселения, расположенного в Сабинском муниципальном районе Республики Татарстан, сообщаем следующее.

На территории Октябрьского сельского поселения расположены выявленные объекты культурного наследия (памятники археологии) «Тимершикское местонахождение», «Мингерское селище», «Мингерское надгробие».

Учитывая вышеизложенное, проектирование необходимо осуществлять строго в соответствии с установленными ограничениями по условиям охраны объектов культурного наследия.

Председатель

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ
СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП
Сертификат: 55DC6D6E21024A86E811E8A6A0D57BD0
Владелец: Гущин Иван Николаевич
Действителен: с 23.08.2018 до 23.11.2019

И. Н. Гущин

Е.Н.Графеев (843)264-75-18

Документ создан в электронной форме. № 01-02/2311 от 05.06.2019. Исполнитель: Графеев Е.Н.
Страница 1 из 2. Страница создана: 03.06.2019 18:14

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

7 нче кушымта Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 10 июлендәге 2044 номерлы урман фонды җирләре чикләре турында язмасы

РУКОВОДИТЕЛЬ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

422060, Республика Татарстан, Сабинский район, п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ ҖИТӘКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы, Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 2044/и от 10.07.2019

на № ________ от ____________

Директору
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В.Мелентьевой

Исполнительный комитет Сабинского муниципального района Республики Татарстан в ответ на Ваше обращение о подтверждении актуальности площади земель лесного фонда и информировании о планируемых мероприятиях по изменению границ земель лесного фонда сообщает следующее. Согласно выписок из ЕГРН и данных публичной кадастровой карты, земельные участки, указанные в схеме, приложенной к Вашему обращению, относятся к категории земель сельскохозяйственного назначения.

М.Р.Ишниязов

Галиуллин А.М.
8(84362) 2-38-64

8 нче кушымта. Тимершык авыл җирлеге Башкарма комитетының 2020 елның 4 февралендәге 21 номерлы зират чикләрен төгәлләштерү сроклары турында хаты

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ТИМЕРШИКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

422057, Республика Татарстан, Сабинский район, с.Тимершик, ул. Пионерская, 19 а
тел. (84362) 2-23-23

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

422057, Татарстан Республикасы, Саба районы, Тимершык авылы, Пионер урамы, 19 а йорт
тел. (84362) 2-23-23

e-mail: Timer.Sab@tatar.ru

04.02.2020 № 21

Исполнительный комитет Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан гарантирует уточнение границ кладбищ, расположенных на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170806:7, 16:35:170301:118 и 16:35:170705:13, не позднее 30 апреля 2020 года. Данный срок обусловлен наложением территории кладбищ на паевые земли и длительной процедурой выкупа паевых земель.

Глава Тимершикского СП А.Х. Хазиев

9 нчы кушымта. Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 5 февралендәге № 288/к номерлы зиратларның чикләрен төгәлләштерү сроклары турындагы хаты

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ҖИТӘКЧЕСЕ
422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 288/к от 05.02.2020.
на № ________ от __________

Директору
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В. Мелентьевой

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

Исполнительный комитет Сабинского муниципального района Республики Татарстан гарантирует уточнение границ кладбищ, расположенных на земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:170806:7, 16:35:170301:118 и 16:35:170705:13, не позднее 30 апреля 2020 года. Данный срок обусловлен наложением территории кладбищ на паевые земли и длительной процедурой выкупа паевых земель.

М.Р Ишниязов

Исп.Рамазанов Э.Д.
8(84362) 2-36-44

10 нчы кушымта. «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ Константиновск ЛПУМГның 2019 елның 27 сентябрендәге 103/15-425 номерлы генераль план проектын карау турындагы хаты

ГАЗПРОМ ТРАНСГАЗ КАЗАНЬ

Общество с ограниченной ответственностью «Газпром трансгаз Казань»	**«Газпром трансгаз Казан» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте»**
(ООО «Газпром трансгаз Казань») **Константиновское ЛПУМГ**	(«Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ) **Константиновка ЛМГҖИ**
ул. Мамадышский тракт д.55, г.Казань, Республика Татарстан, Российская Федерация 420083 тел.: +7 (843) 288-27-81, факс: +7 (843) 288-27-94	Мамадыш тракты ур., 55 йорт, Казан ш., Татарстан Республикасы, Россия Федерациясе, 420083 тел.: +7 (843) 288-27-81, факс: +7 (843) 288-27-94

«27» 09 2019 г.

№ 103/15-425

Директору ООО «Проектная артель Анжелики Мелентьевой» Мелентьевой А.В.

«О рассмотрении Генеральном плана Тимершинского СП Сабинского МР РТ »

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

В ответ на Ваше письмо №640-Т от 05.09.2019г., Константиновское ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Казань» сообщаетследующее:

1) В откорректированной Карте проекта для внесения изменений в Генеральный план Тимершинского СП, Сабинского МР РТ объекты Константиновского ЛПУМГ условно отображены верно.
2) Зоны минимально-допустимых расстояний от вышеуказанных объектов обозначены верно.

Согласно СП 36.13330.2012 (актуализированная редакция СНиП 2.05.06-85* «Магистральные трубопроводы»)) зона минимально-допустимых расстояний для газопроводов-отводов к ГРС населенных пунктов Тюлячи, Измя, Б.Сабы составляет 100м от оси в обе стороны, для крановых узлов и продувочных свечей зона минимально-допустимых расстояний составляет 300м.

И.о. начальника Константиновского ЛПУМГ **Шайдуллин В.М.**

Исп.: Галеев А.Н.Тел: 288-27-68

11 нче кушымта. Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр булган XML-документларны карау турында Татарстан Республикасы буенча «Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең федераль кадастр палатасы» ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы бәяләмәләре

МИНИСТЕРСТВО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ, КАДАСТРА И КАРТОГРАФИИ

ФИЛИАЛ ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ «Федеральная кадастровая палата Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии» по Республике Татарстан

Дәүләт теркәү, кадастр һәм картография Федераль хезмәтенең дәүләт бюджет оешмасы Федераль кадастр палатасының Татарстан Республикасы буенча филиалы

Владимира Кулагина ул., д.1, г. Казань, 420054
Тел. (843) 255-25-88, 255-25-98
Факс:(843) 533-18-31
E-mail:filial@16.kadastr.ru
ОКПО 57253206, ОГРН 1027700485757,
ИНН/КПП 7705401340/165943001

20.02.20 № 1145-15
На № ________ от ____________

Генеральному директору
Общество с ограниченной ответственностью "Проектная артель Анжелики Мелентьевой"

А.В. Мелентьевой

arh.art5@yandex.ru

Тел. 89655955013

О предоставлении информации

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

В соответствии с договором № 970 от 11.02.2020 г. сообщаем, следующее.

В результате сопоставления границы населенного пункта с. Тимершик Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, содержащейся в xml-документе MapPlan_000d13e8-af09-4316-b8d6-00e63e76294a.xml, со сведениями Единого государственного реестра недвижимости пересечения с границами муниципальных образований, населенных пунктов, территориальных зон и земельных участков не выявлены.

Также сообщаем, что XML-документы, подготовленные в отношении вышеуказанного населенного пункта соответствуют xml-схемам, утвержденным Приказом Росреестра от 01.08.2014 г. №П/369 «О реализации информационного взаимодействия при ведении ГКН в электронном виде».

Дополнительно сообщаем, что в случае утверждения Генерального плана вышеуказанного сельского поселения в xml-документах «BoundTOGKN_*.xml» и

«MapPlan_*.xml» в элементе «Документы» необходимо указать сведения о Решении об утверждении Генерального плана данного сельского поселения.

Одновременно сообщаем, что в соответствии с Законом Республики Татарстан от 28.07.2004 г. № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» на территории Республики Татарстан Решения об утверждении генеральных планов сельских поселений должно приниматься органами местного самоуправления соответствующих муниципальных районов.

Заместитель директора А.В. Самойлов

Исп.А.Р. Галимова
Тел.: (843) 514-90-77

МИНИСТЕРСТВО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ, КАДАСТРА И КАРТОГРАФИИ

ФИЛИАЛ ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ «Федеральная кадастровая палата Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии» по Республике Татарстан

Дәүләт теркәү, кадастр һәм картография Федераль хезмәтенең дәүләт бюджет оешмасы Федераль кадастр палатасының Татарстан Республикасы буенча филиалы

Владимира Кулагина ул., д.1, г. Казань, 420054
Тел. (843) 255-25-88, 255-25-98
Факс:(843) 533-18-31
E-mail:filial@16.kadastr.ru
ОКПО 57253206, ОГРН 1027700485757,
ИНН/КПП 7705401340/165943001

14.02.2020 № 964-15
На №________ от ________

Генеральному директору
ООО "Проектная артель Анжелики Мелентьевой"

А.В. Мелентьевой

arh.art5@yandex.ru

Тел. 89655955013

О предоставлении информации

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

В соответствии с договором № 970 от 11.02.2020 г. сообщаем, что в результате сопоставления границы населенных пунктов с. Кзыл-Меша, д. Куюк, с. Мингер, д. Сабай Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, содержащийся в xml-документах «MapPlan_000a5e34-04ac-427a-b1f2-3b8e691d171c.xml», «MapPlan_000f9f0a-4125-44e0-b8f2-13c01dac979a.xml», «MapPlan_000b29e5-73c5-4dba-8f73-3c9e3c9ecac3.xml», «MapPlan_000c662e-bae8-4b40-a786-3f5a8c4c8b4e.xml», соответственно, со сведениями Единого государственного реестра недвижимости (далее – ЕГРН), пересечения с границами муниципальных образований, территориальных зон, населенных пунктов и земельных участков, кроме земельных участков, указанных в заключении кадастрового инженера не выявлены.

В результате сопоставления границы населенного пункта с. Тимершик Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, содержащейся в xml-документе «MapPlan_000e2ba2-c69e-486a-82cd-367c14c6fc1f.xml», со сведениями ЕГРН, были

выявлены пересечения с границами земельного участка с кадастровым номером 16:35:000000:295.

Одновременно сообщаем, что XML-документы, подготовленные в отношении вышеуказанных населенных пунктов соответствуют требованиям, установленным Приказом Росреестра от 01.08.2014 г. № П/369 «О реализации информационного взаимодействия при ведении ГКН в электронном виде».

Кроме того сообщаем, что в случае утверждения Генерального плана вышеуказанного сельского поселения в xml-документах «BoundTOGKN_*.xml» и «MapPlan_*.xml» в элементе «Документы» необходимо указать сведения о Решении об утверждении Генерального плана данного сельского поселения.

Дополнительно сообщаем, что в соответствии с Законом Республики Татарстан от 28.07.2004 г. № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» на территории Республики Татарстан Решения об утверждении генеральных планов сельских поселений должно приниматься органами местного самоуправления соответствующих муниципальных районов.

Заместитель директора А.В. Самойлов

Исп.Д.Г. Сабирзянова
Тел.: (843) 514-90-77

12 нче кушымта. «Татарстан Республикасы пространство мәгълүматлары фонды» ДБУнең генераль планны эшләүгә техник биремне карау турында 2020 елның 26 февралендәге 227/04 номерлы хаты

Заказ бирүче: Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ФОНД ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ДАННЫХ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН»
улица Декабристов, 81А, город Казань,
Республика Татарстан, 420034

«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ПРОСТРАНСТВО БЕЛЕШМӘЛӘРЕ ФОНДЫ»
ДӘҮЛӘТ БЮДЖЕТ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ
Декабристлар урамы, 81А, Казан шәһәре,
Татарстан Республикасы, 420034

Директору
ООО «Проектная Артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В.Мелентьевой

26.02.2020 № 227/04

На № ________ от ____________

По вопросу предоставления технического задания

Уважаемая Анжелика Вадимовна!

В целях исполнения п 3.2. Перечня поручений Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова по вопросам разработки документов территориального планирования и градостроительного зонирования муниципальных образований Республики Татарстан, государственное бюджетное учреждение «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» (далее – ГБУ «ФПД РТ») получил на рассмотрение проект технического задания на разработку генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан , направленный письмом №335 от 25.02.2019.

По предоставленному проекту ГБУ «ФПД РТ» замечаний не имеет.

Директор **Р.В. Комаров**

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ
СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП
Сертификат: 6F05D400EFAAAC8049E5E3264A4629CE
Владелец: Комаров Руслан Викторович
Действителен с 23.10.2019 до 23.01.2021

Я.Д. Евченко
+7 (987)296-36-56

“Анжелика Мелентьеваның проект артеле”
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

5 Том

Генераль планны текст формасында нигезләү материаллары

Аңлатма язуы
Әйләнә-тирә мохитне саклау

Казан, 2020 ел

“Анжелика Мелентьеваның проект артеле”
җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте

Заказ бирүче: Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Башкарма комитеты

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы

5 Том

Генераль планны текст формасында нигезләү материаллары

Аңлатма язуы
Әйләнә-тирә мохитне саклау

Директор
А.В. ; Мелентьева

Казан, 2020 ел

Проект составы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы проекты түбәндәге составта эшләнгән:

Генераль планның раслана торган өлеше

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә
	Кушымта: Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре турында белешмәләр

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
2	1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	1:10 000
	2	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы	1:10 000
	3	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	1:10 000

Генераль планны нигезләү буенча материаллар

Текст материаллары:

Том №	Атамасы
3	Аңлатма язуы
	Аңлатма язуы. Әйләнә-тирә мохитне саклау

График материаллар:

Том №	бит №	Атамасы	Масштаб
4	1	Территорияне заманча файдалануның картасы (терәк планы), М 1:10 000	1:10 000
	2	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (хәзерге торышы), М 1:10 000	1:10 000
	3	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдиме), М 1:10 000	1:10 000
	4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр картасы, М 1:10 000	1:10 000

ЭЧТӘЛЕК

1. ТАБИГАТЬ ШАРТЛАРЫ ҺӘМ РЕСУРСЛАРЫ 6

1.1. Рельеф һәм геоморфология 2
1.2. Геологик төзелеш 2
1.3. Тектоника һәм сейсмиклык 3
1.4. Файдалы казылмалар 5
1.5. Гидрогеологик шартлар 6
1.6. Өске сулар 8
1.7. Климат характеристикасы 10
1.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү 12
1.9. Ландшафтлар, туфрак катламы, үсемлекләр, хайваннар дөньясы 17

2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ 17

2.1. Атмосфера һавасының торышы 20
2.2. Су ресурсларының торышы 21
2.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы 21
2.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары 23
2.5. Физик йогынты факторлары 24
2.6. Яшел утыртмаларның торышы 25

3. ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР 26

3.1. Санитар-саклау зоналары 27
3.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары 1
3.3. Электр тапшыру линияләренең сак зоналары 68
3.4. Су саклау зоналары 74
3.5. Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары 105
3.6. Урманнар 111
3.7. Табигый чикләүләр зоналары 111
3.8. Аэродром яны территорияләре 130
3.9. Файдалы казылмалар ятмалары 133

4. ЭКОЛОГИК ВӘЗГЫЯТЬНЕ ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 135

4.1. ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУНЫ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАРНЫ ОЕШТЫРУНЫ ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 138
4.2. АТМОСФЕРА ҺАВАСЫН САКЛАУ ГАМӘЛЛӘРЕ 138
4.3. ҖИР ӨСТЕ ҺӘМ ҖИР АСТЫ СУЛАРЫН САКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 140
4.4. ҖИР ФОНДЫН САКЛАУ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕРЛЫК ЯКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 140
4.5. КАЛДЫКЛАР БЕЛӘН ЭШ ИТҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 145
4.6. ФИЗИК ФАКТОРЛАРДАН ЯКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 149
4.7. ТАБИГАТЬ-ЭКОЛОГИЯ КАРКАСЫ СИСТЕМАСЫН ФОРМАЛАШТЫРУ 152
4.8. ХАЙВАННАР ДӨНЬЯСЫН ЯКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 152
4.9. ХАЛЫКНЫҢ МЕДИК-ЭКОЛОГИК ИМИНЛЕГЕН ТӘЭМИН ИТҮ 153
4.10. ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАРНЫ ОЕШТЫРУ (ПРОЕКТ ТӘКЪДИМЕ) 164
КУШЫМТАЛАР 168
1 НЧЕ КУШЫМТА. САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ТИМЕРШЫК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНДӘ ГАМӘЛГӘ АШЫРУГА ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ 170
2 НЧЕ КУШЫМТА. ҖИРЛЕКНЕҢ БИОТЕРМИК ЧОКЫРЛАРЫ ТУРЫНДА “САБА РДВБ” ДБУНЕҢ 2019 ЕЛНЫҢ 19 ДЕКАБРЕНДӘГЕ 480 НОМЕРЛЫ ХАТЫ 173
3 НЧЕ КУШЫМТА. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ ҺӘМ ТАБИГЫЙ РЕСУРСЛАР МИНИСТРЛЫГЫНЫҢ 2019 ЕЛНЫҢ 13 ФЕВРАЛЕНДӘГЕ 1277/12 НОМЕРЛЫ ХАТЫ 175
4 НЧЕ КУШЫМТА. РОСПОТРЕБНАДЗОРНЫҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БУЕНЧА ИДАРӘСЕНЕҢ (ТАТАРСТАН) 2019 ЕЛНЫҢ 20 ФЕВРАЛЕНДӘГЕ 11/3680 НОМЕРЛЫ ХАТЫ 176

1. ТАБИГАТЬ ШАРТЛАРЫ ҺӘМ РЕСУРСЛАРЫ

1.1. Рельеф һәм геоморфология

Татарстан Республикасының геоморфологик районлашуы нигезендә Тимершык авыл җирлеге территориясе Көнбатыш Кама аръягы геоморфология районы составына керә, аның рельефы елга үзәннәре белән киң һәм калын таулар тезмәсенә бүленгән калкулык тигезлегеннән гыйбарәт, алар, үз чиратында, озын чокыр һәм кечкенә елгаларның вак үзәннәре белән вакрак икенче дәрәҗәдәге таулар тезмәсенә һәм калын калкулыкларга бүленә.(Татарстан Республикасы җирләре Атласы, 2005).

Геоморфологик яктан авыл җирлеге территориясе Кече Мишә елгасы үзәнендә урнашкан, ул урынның рельефының югары агымында уртача сөзәклекләр белән характерлана, шуңа күрә авыл җирлеге территориясе урыны белән эрозия процессларына дучар була.

Карала торган территориянең абсолют биеклекләре 87-199,5 м чикләрендә тирбәлә. Иң зур биеклекләр авыл җирлегенең төньяк өлешендә билгеләнә, минималь билгеләр Кече Мишә елгасының көньяк өлешендә су кисүгә туры китерелгән. Территориядә төньяктан көньякка таба уртак сөзәклек бар.

1.2. Геологик төзелеш

Тимершык авыл җирлеге территориясенең геологик төзелешендә тирәнлеккә, проектлау һәм төзү шартларына да, инженерлык корылмаларын эксплуатацияләүгә дә йогынты ясый торган Пермь һәм дүртенче катламнар катнаша.

Пермь системасы (P) Казан (P2kz) һәм уржум ярусларын (P2ur) үз эченә алган урта Пермь (Биармия) бүлеге (P2)рәвешендә тәкъдим ителгән.

Казан ярусы (P2kz). Ярусның катламнары бөтен җирдә таралган. Явым-төшем җыелу шартлары буенча Казан ярусы аскы (P2kz1) һәм өске (P2kz2) ярусларга бүленә, анда аскы катлам, башлыча, балчык, ә югарысы - известьташлар һәм комлыклар рәвешендә бирелгән.

Казан ярусын төзүнең төп әһәмиятен билгели торган туфрак барлыкка китерүче токымнары сыйфатында борынгы өслектән тирән яту аркасында булмый.

Уржума ярусы (P2ur). Уржуй катламнары киң таралган, бары тик Мишә елгасының һәм аның кушылдыкларының субүләрен һәм субүләр янын китереп җиткергәндә генә юк. Уржум катламнары Казан токымнарында трансгрессив рәвештә юылып яталар. Ярус нигезендә еш кына комлыклар һәм конгломератлар, балчык-карбонат гипс цементы белән цементланган брекчийлар катламы күзәтелә. Катлам куәте 30-35 метрга җитә.

Дүртенчел ясалмалар элювиаль, элювиаль-делювиаль, аллювиаль генетик типларны үз эченә ала.

Элювиаль һәм элювиаль-делювиаль ясалмалар тышлык рәвешендә субүләрдә һәм субүләр янындагы сөзәклекләрдә таралган, шулай ук елга үзәннәре сөзәклекләре нигезендә шлейфлар барлыкка китерә. Ясалмалар

составы латераль юнәлештә тотрыклы түгел, чөнки алар аслыкта яткан токымнар хисабына формалаштырылган. Катламнар балчык һәм известь балчыклары белән тәкъдим ителгән. Субүләрдә һәм сөзәклекләрнең субүләр өлешендә ясалмаларның егәрлеге беренче метрны тәшкил итә, ә шлейф цикләрендә – 5-20 м.

Аллювиаль катламнар К. Мишә елгасының һәм аның кушылдыкларының түбән агымын тәшкил итә. Аллювий Пермь катламнарында ята һәм үзәнле һәм су баса торган фациягә, сирәгрәк юу фациясенә бүленә. Үзән фацияләре гравий һәм чуерташ кертеп, төрле күкертле комнар белән тәкъдим ителгән. Су баса торган фацияләр балчыклы туфрак, комлы туфрак һәм вак күкертле комнардан тора. Инеш үзәннәрендә су баса торган аллювий пермь токымнарының катлау калдыклары белән бергә балчык материал рәвешендә бирелгән. Явым-төшемнең куәте 5-20 м тәшкил итә.

1.3. Тектоника һәм сейсмиклык

Саба муниципаль районының бөтен территориясе кебек үк, Тимершык авыл җирлеге территориясе Көнчыгыш Европа платформасының Идел-Урал антеклизының үзәк өлешендә урнашкан һәм Төньяк Татар гөмбәзенең үзәк өлешенә туры килә. Тимершык авыл җирлеге территориясе буенча Ульяновск-Ижевск-Пермь тирәнлеге ярыла, шулай ук Казан төбәге ярыла. Район Казан һәм Кама буе сейсмоген зоналарында урнашкан.

Җир кабыгының тирән төзелешендә ике кат: аскы катның - кристаллик фундамент һәм өске катның утырма тышлык токымнары катнаша.

Көнчыгыш Европа платформасы территориясе (масштабы 1: 2500000) һәм Татарстан Республикасы территориясенең (1: 500000) сейсмик районлаштыру карталары норматив документлар буларак расланды.

Карталарның күрсәтелгән комплекты өч дәрәҗәдә сейсмик куркыныч дәрәҗәсен бәяләргә мөмкинлек бирә, объектларны төзегәндә антисейсмик чараларны гамәлгә ашыруны күздә тота һәм 10% (А картасы), 5% (В картасы), 1% (С картасы) карталарда 50 ел дәвамында күрсәтелгән сейсмик интенсивлык зурлыкларын арттыру мөмкинлеген чагылдыра.

Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге территориясе хәзерге вакытта гамәлдә булган «Сейсмик районнарда төзелеш» СП 116.13330.2010 нигезендә, Урта грунт шартлары өчен 6 баллы сейсмик зонага карый, димәк, төзелеш төзелеш эшләре сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

1.4. Файдалы казылмалар

Тимершык авыл җирлеге территориясендә Көек известьташ ятмасы чыганагы урнашкан. Җир асты байлыкларыннан файдаланучылар берничә – «Таш» ҖЧҖ һәм «Байлар Сабасы»ГОК. Татарстан Республикасы ТАТ САБ 01261 лицензиясе буенча 2007 елның 1 сентябренә кадәр известьташны геологик өйрәнү, разведкалау һәм табу өчен «Таш» ҖЧҖ 12,1 га мәйданлы известь карьеры эшләп чыгарды, хәзер анда рекультивация эшләре бара. № ТАТ саб 01758 ТР лицензиясе нигезендә, 2002 елның 1 июленә кадәр известьташны геологик өйрәнү,

разведкалау һәм табу өчен [23]«Таш» ҖЧҖ 14,7 га мәйданлы «Төньяк-Көек» җир асты байлыклары кишәрлегендә известьташның яңа карьерасын эшләргә планлаштыра.

"Байлар Сабасы" ГОК 01584 САБ ТЭ лицензиясе буенча "Көек" ятмасында карбонат токымнарын чыгаруны башкара.

"Төньяк-Көек" җир асты байлыклары кишәрлегенең известьташларының баланс запаслары ТР ЭТБМ каршындагы 2018 елның 1 августындагы 533 номерлы беркетмә белән 438,1 мең м3 күләмендә расланды.

Тимершык авылыннан көнчыгышка таба 1,6 км ераклыкта төзелеш ташларының Тимершык ятмасы урнашкан. Запас 1339 мең м3 тәшкил итә. Чыганак үзләштерүгә билгеләнмәгән, җир асты байлыкларының бүленмәгән фондына карый.

Авыл җирлеге территориясендә торф ятмалары бар:

- Мингәр II-Мингәр авылыннан 580 м көньяк-көнбатышка таба, көлләнгән ятма, баланска исәпкә алынган;
- Мингәр авылыннан 960 м көньяк-көнбатышка таба Арема, резерв ятма, запаслар 206 мең $м^3$ тәшкил итә;
- Тимершык авылыннан 605 м көньяк-көнбатышка таба, югары көлле чыганак, запаслары 24 мең $м^3$, баланска исәпкә алынган;
- Көек авылының төньяк чиге янында Тумгаклык, чыганак эшкәртелгән.

Көек авылыннан төньяк-көнчыгышка таба 550 м да вак таш карьерасы бар, аның буенча мәгълүматлар юк.

Тимершык авыл җирлеге территориясе, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм киләчәктә ачыкланган ятмаларны файдалану өчен билгеләнгән, углеводород чималының разведка зонасына керә торган,3 нче Кукмара җир асты байлыклары участогы һәм 1 нче Кавал участогы чикләрендә урнашкан Разведка зонасының җир асты байлыкларыннан файдаланучысы - «Татнефть» ГАҖ (лицензия номеры-РФ МПРМ 11977 НП).

1.5. Гидрогеологик шартлар

Тимершык авыл җирлеге территориясе, Дәүләт су кадастры өчен гидрогеологик районлаштыру нигезендә, көнчыгыш-Рус катлаулы артезиан бассейны чикләрендә икенче тәртип структурасы сыйфатында бүлеп бирелгән Кама-Нократ артезиан бассейнының көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан.

Геологик төзелеш үзенчәлекләрен, явым-төшем калынлыгы токымнарының литологик составын исәпкә алып, тасвирлана торган территориянең геологик

[23] Лицензия САБ 01758 ТР («Таш» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә бирелгән (ИНН 1635008420), максатчан билгеләнеше һәм эш төрләре: «Төньяк-Көек»җир асты байлыклары кишәрлегендә известьташларны геологик өйрәнү, разведкалау һәм чыгару. Җир асты байлыклары кишәрлеге Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында Көек авылыннан 400 м көньяк-көнчыгыштарак урнашкан. Лицензиянең гамәлдә булу вакыты 2032 елның 1 июлендә тәмамлана 01584 САБ ТЭ лицензиясе («Байлар Сабасы» ГОК (ИНН 1635009520) җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә, «Көек»ятмасында карбонат токымнарын чыгару максатчан билгеләнештә һәм эш төрләре белән бирелгән. Җир асты байлыклары кишәрлеге Татарстан Республикасы Саба муниципаль районындагы Көек авылыннан 1,5 км көнчыгыштарак, Мишә елгасының сул ярында урнашкан. Лицензиянең гамәлдә булу вакыты 2023 елның 1 июнендә тәмамлана.)

киселешендә гидрогеологик су төшү комплекслары һәм горизонтлар аерып чыгарыла:

- су йөртүчән дүртенче аллювиаль горизонт (aQ);
- су үткәргеч локаль-су йөртүчән уржума карбонат-терриген комплексы (P_2ur);
- Су йөртүчән югары Казан терриген-карбонат комплексы (P_2kz_2).

Су йөртүчән дүртенче аллювиаль комплекс (aQ)

Комплекс Мишә елгасы һәм аның кушылдыкларының су баса торган аллювиаль катламнарына туры китерелгән. Су сыйдырышлы токымнар булып вак таш һәм чуерташ кушылган төрле бөртекле комнар тора. Әлеге офык өслектән беренче булып ята һәм каршылыксыз булып тора. Су сыйдырышлы токымнар кискен фациаль үзгәрүчәнлек белән характерлана. Горизонт катламнарында эре күкертле комнар киселеше буенча өскә таба үзәнле фациянең борынгы аллювия балчыксыл туфрагына алмашынуы күзәтелә. Су сыйдырышлы токымнарның куәте 1-5 м тәшкил итә. Территориянең геологик төзелеше нигезендә су йөртүчән горизонт уржум һәм Казан яшендәге су белән капланган токымнарда ята.

Су йөртүчән горизонтны тукландыру атмосфера явым-төшемнәрен инфильтрацияләү, шулай ук түбән төзелешле су йөртүчән комплекслардан җир асты суларын китерү нәтиҗәсендә гамәлгә ашырыла. Җир асты суларын дренажлау турыдан-туры елга үзәннәре аша башкарыла. Җир асты суларының режимы дәрәҗәнең сезонлы тирбәнешләре белән характерлана, тирбәнешләр амплитудасы беренче метрлардан артмый. Су йөртүчән горизонтның составы минерализациясе 0,2-0,5 г/л булган сульфатлы-гидрокарбонатлы магнийлы-кальцийлыдан алып минерализациясе 1,0 г/л булган гидрокарбонатлы-сульфатлы магнийлы-кальцийлыга кадәр үзгәрә. Җир асты суларының статистик дәрәҗәсе 0,0 м дан 5,0 м га кадәр тирәнлектә абсолют күрсәткечләрдә 130-170 м га кадәр билгеләнә. Фильтрация коэффициентлары тәүлегенә 10-12 м/га артмый. Скважиналарның чагыштырма дебиты 0,04 дән 0,5 л/с ка кадәр үзгәрә.

Әлеге горизонттагы җир асты суларының грунт характерын һәм аэрация зонасының аз егәрлеген исәпкә алып, дүртенче аллювиаль горизонт аз якланган булып тора. Җир асты сулары шәхси хуҗалыкларны хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен файдаланыла.

Су үткәрә торган локаль-су йөртүче уржумлы карбонатлы-терригенлы комплекс (P_2ur)

Комплекс Уржум ярусының катламнарына туры китерелгән һәм карала торган территориядә киң үсеш алган. Су сыйдыручы токым булып төрле гипсометрик тамгаларга салынган һәм су алу горизонтлары белән бүленгән аз цементланган комлыклар һәм ярыкланган известьташлар тора. Сулы катламнарның куәте 0,5-7,0 м тәшкил итә. Төрле су горизонтлары өчен статик дәрәҗәләр 5-25 м (140-170 м абсолют билге) тирәнлектә билгеләнә, ул җирле дреналарга түбәнәя. Дәрәҗәләрдә аермалар елга үзәннәрендәге беренче

метрлардан алып су бүлекләрендә 15-20 м га кадәр арта. Комплекс сулары елга үзәннәре битләренең түбәнге өлешләре чикләрендә басымлы һәм басымлы, анда ул җир асты суларын бушата.

Уржум комплексының туклануы атмосфера явым-төшемнәренең инфильтрациясе исәбенә гамәлгә ашырыла. Елга үзәннәренең локаль участокларында туклану шулай ук түбән ятучы су йөртүче горизонтны бушату исәбенә дә гамәлгә ашырыла. Су ташу Мишә елгасы үзәненең аскы өлешләрендә чишмә сулары агып төшү юлы белән, шулай ук аста ятучы су йөртүче горизонтларга төшүче агым хисабына башкарыла. Карала торган территориядә чишмәләр су йөртүчән горизонтка багышланган , ул ярык известьташлар һәм мергельләр калынлыгында формалашкан. Чишмәләр дебиты 0,5-6,0 л/с. Химик состав минерализациясе 0,4-0,5 г/л булган һәм катылыгы 7 мг-экв./л булган гидрокарбонатлы магнийлы-кальцийлыдан 75,0-106,5 мг/л нитратлар белән гидрокарбонатлы-нитратлы магнийлы-кальцийлыга кадәр үзгәрә. Уржуам су йөртү комплексының җир асты суларында нитратларның шактый булуы антропоген пычрануга бәйле.

Комплекс сулары җирле халык тарафыннан үзәкләштерелгән хуҗалык-эчә торган сулар белән тәэмин итү өчен файдаланыла.

Су йөртә торган югары казан терригенлы-карбонатлы комплекс ($_{P}2_{kz}2$)

Карала торган территориядә комплекс һәр җирдә уржума ярусы токымнары белән, ә елга үзәннәре төбе чикләрендә - дүртенче чор токымнары белән киң таралган һәм ябылган. Комплексның су үткәргеч катламнары төрле гипсометрик дәрәҗәләрдә катлам булып ятучы чатнап торган мергельләр, известьташлар һәм комлыклар белән тәкъдим ителгән. Комплекс итәгендә егәрлеге 6-8 м булган казан буе калынлыгында су үткәрмәүчән балчык катламнары ята.

Комплекс җир асты суларының статистик дәрәҗәсе, елга үзәннәре ягына авышып, 117-136 м абсолют тамгаларда урнашкан. Комплекс сулары басымлы булып тора.

Әлеге су йөртү комплексын тукландыру югары ятучы уржума су йөртү комплексыннан су агызу исәбенә, шулай ук үзәнлек һәм су бүлекләре битләрендә атмосфера явым-төшемнәрен инфильтрацияләү исәбенә гамәлгә ашырыла, анда комплекс катламы көндезге өслеккә чыга. Җир асты суларын бушату елгаларның һәм инешләрнең Үзәннән югарырак булган су кертү комплексларына, шулай ук түбән яткан су кертү комплексларына күчү хисабына башкарыла. Комплексның су белән тәэмин итүчәнлеге үзгәртелгән һәм тау токымнарының ярыклылык дәрәҗәсе белән билгеләнә.

Скважиналарның чагыштырма дебитлары 0,05 дән алып 5,0 л/с ка кадәр үзгәрә. Җир асты суларының химик составы минерализациясе 0,5-1,7 г/л булган һәм катылыгы 6,0 алып 23,0 мг-экв./л. га кадәр булган сульфатлы-гидрокарбонатлы һәм гидрокарбонатлы-сульфатлы

Су комплексы хуҗалык-эчә торган һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганагы буларак кулланыла.

1.6. Өске сулар

Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлеге территориясендә өске су объектлары Кече Мишә елгасы, аның кушылдыгы Мишә, инешләр һәм буалар белән тәкъдим ителгән.

Кече Мишә - Олы Мишә елгасының уң кушылдыгы, авыл җирлегенең көньяк-көнбатыш чиге буйлап уза. Елганың озынлыгы 48 км, су җыю бассейнының мәйданы 732 км².

Карала торган территориядә Кече Мишәгә аның сул кушылдыкларының берсе - Мишә коя, ул авыл җирлегенең үзәк өлеше буйлап төньяк-көнчыгыштан көньяк-көнбатышка таба ага. Елганың озынлыгы 31 км, су җыю бассейнының мәйданы - 278 км². Авыл җирлеге территориясендә аңа коя торган Мишә кушылдыкларының озынлыгы 3-4 км дан артмый.

Елгаларга көчле язгы ташу хас, аның озынлыгы 26 - 28 көн тәшкил итә. Бу чорда аларның еллык агым күләменең 60 %тан артыгы килә. Җәй һәм көз көне яңгырлар яуганнан соң, тәбәнәк кенә су басулар уза. Көз ахырына суның тотрыклы түбән дәрәҗәсе - көзге-кышкы түбән тирәнлек билгеләнә. Ноябрьнең икенче декадасында бозлар ката, аның озынлыгы уртача 130 - 155 көн тәшкил итә.

Туклану чыганаклары буенча елгалар күбесенчә кар сулары белән туенган сулыкларга һәм язгы чорда кар сулары күпләп агып чыгу хисабына иң күп агып торган суларга керә (Татарстан Республикасы җирләре Атласы, 2005).

Халыкны су ресурслары белән тәэмин итү һәм янгынга каршы максатларда Кызыл Мишә,Тимершык, Мингәр торак пунктлары янындагы исемсез инешләрдә кечерәк буалар төзелде. Шәхси милектәге җирләрдә дә буалар бар.

1.7. Климат характеристикасы

Территориянең климат характеристикасы Байлар Сабасы АМСта күпьеллык күзәтүләр нигезендә «Татарстан Республикасы гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне мониторинглау идарәсе» ФДБУ материаллары буенча төзелгән.

Татарстан Республикасының климат шартлары буенча районлашу картасы нигезендә карала торган территория IB климатик районында урнашкан, ул салкын кыш, җылы җәй һәм явым-төшем җитәрлек дәрәҗәдә булган уртача-континенталь климат белән характерлана.

Һаваның уртача күпьеллык температурасы 3,9˚С тәшкил итә (1.7.1 нче таблица). Иң җылы ай - июль, аның уртача температурасы +19,8 С. Январь - уртача температура -11,5˚С булган иң салкын ай. Уңай уртача айлык температуралы чор апрельдән октябрьгә кадәр (җиде ай) дәвам итә; тискәре уртач айлык температуралар белән чор - ноябрьдән мартка кадәр (биш ай) дәвам итә.

1.7.1 нче таблица

Һаваның уртача айлык һәм еллык температурасы, ^oC

I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ел
-11,5	-11,4	-4,7	4,9	13,0	17,9	19,8	17,1	11,2	4,1	-4,1	-9,7	3,9

Елына уртача кояш балкышы сәгатьләре саны 2017 гә тигез. Вегетация чоры озынлыгы 172 көн тәшкил итә.

Кар капламы 14-15 апрельдә тулысынча төшә, ә 3-5 майда туфрак кибә. Апрель һәм май айларында температура бик тиз үсә, әгәр апрельнең уртача температурасы +4,5°С булса, майның уртача температурасы +12,5 °С тәшкил итә. Майның икенче яртысында һавада туңдыру тәмамлана, ләкин кайвакыт алар 29-30 майга кадәр дәвам итә, ә туфракта туңдыру - 10-14 июньгә кадәр. Язын җил тизлеге кими, һаваның абсолют дымлылыгы арта, явым-төшем күләме акрынлап арта. Язгы чорга явым-төшемнәр белән иң аз көннәр (айга 6-7 көн) (6.6.3 таблица) туры килә.

Явым-төшемнең күп өлеше җәйге айларга туры килә. Июнь-июль айларында уртача 132,9 мм явым-төшем була (1.7.2 нче таблица). Бер елда 532,4 мм явым-төшем була.

Көз көне циклоник һава торышы урнаша, көнбатыш һавасы көчәя. Керүче арктик һава кырау һәм суыклар барлыкка китерә. Туфракта беренче кырау сентябрьнең беренче ункөнлегендә күзәтелә, ә 15-20 сентябрьдән һавада туңдыру ешрак кабатлана. Абсолют дымлылык акрынлап кими, ә чагыштырма дымлылык октябрьдә 80% ка кадәр арта. Болытлы һава торышы арта, октябрьнең уртача температурасы 3,2 градуска кадәр кими.

Октябрь ахырында беренче кар ява, ә 15-17 ноябрьдән тотрыклы кар катламы формалаша. Елның салкын вакытында 122 мм явым-төшем була. 140-155 көн кар ята. Кыш эчендә туфрак уртача 90 см га туңа. Кар капламының биеклеге 35 тән 45 см га кадәр үзгәрә, мартның икенче декадасында кар тыгызлыгы 0,30, ә кардагы су запаслары 120 мм чамасы тәшкил итә.

1.7.2 нче таблица

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем күләме, мм

I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ел
38,0	27,6	30,9	30,6	36,2	61,9	66,9	54,0	49,4	49,2	43,4	44,3	532,4

Территориядә явым-төшем күләме һаваның пычрануын нәтиҗәле кимету өчен җитәрлек. Иң мөһим чистарткыч йогынтыны алар елның җылы чорында ясыйлар. Әмма еш кына яңгырлар рәвешендә явым-төшемнәрнең тигезсезлеге атмосфераны чистарту факторы буларак аларның әһәмиятен киметә. 1 мм дан артык явым-төшемнәр булган көннәр саны турындагы мәгълүматлар 1.7.3 нче таблицада китерелгән.

1.7.3 нче таблица

1,0 мм□ явым-төшемле көннәр саны

I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ел
11	8	6	6	7	9	8	9	9	10	10	10	103

Барико-циркуляция процессларының сезонлы үзгәрешләре җил режимын үзгәртүгә китерә. Ел дәвамында территориядә көнбатыш һәм көньяк-көнбатыш юнәлешендәге җилләр өстенлек итә. Ел дәвамында җил һәм штиль юнәлешләренең кабатлануы турында белешмәләр 1.7.4 таблицасының 1.7.1 рәсемендә тәкъдим ителгән.

1.7.4 нче таблица

Җил һәм штиль юнәлешләренең кабатлануы (м/с)

Ай	Җил юнәлешләре, %								
	Т	**ТКч**	**Кч**	**ККч**	**К**	**ККб**	**Кб**	**ТКб**	**штиль**
I	6	8	9	9	22	23	14	9	3
II	7	8	11	10	19	23	14	8	4
III	7	8	10	9	19	24	14	9	4
IV.	10	11	13	8	14	20	13	11	2
V.	15	13	10	5	11	19	14	13	3
VI.	14	14	12	7	10	16	14	13	3
VII.	16	16	13	7	8	14	12	14	4
VIII.	15	16	11	6	9	15	14	14	3
IX.	11	10	11	8	11	19	17	13	3
X.	10	8	5	6	14	24	19	14	3
XI.	7	7	8	7	18	24	17	12	2
XII.	6	6	9	8	20	25	17	9	4
ел	10	10	10	7	15	21	15	12	3

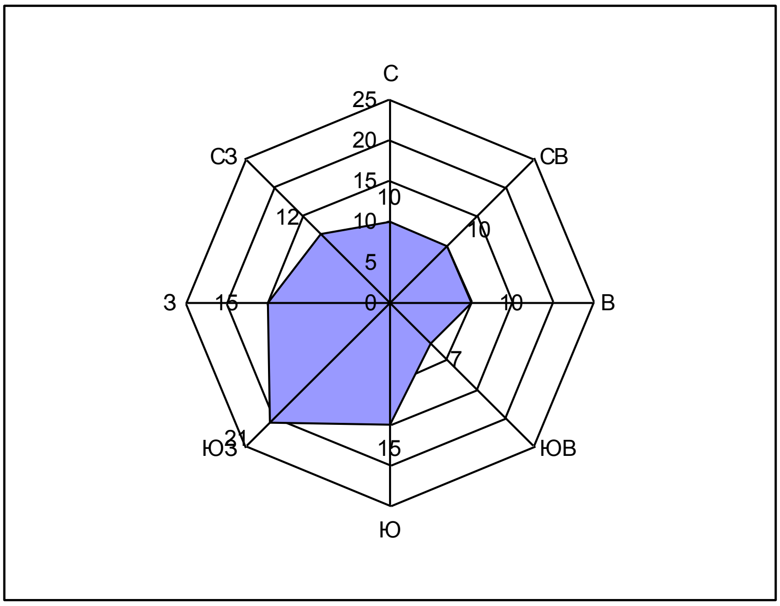

1.7.1 Юнәлешләр буенча җилләрнең кабатлануы (%)

Җилнең иң югары концентрацияләре барлыкка килүгә һәм мәйданы буенча иң зур зыянлы матдәләр белән пычрануга Ареал мәйданы буенча иң куркыныч тизлеге булып штильлар һәм җилнең йомшак тизлеге тора. Штилеләрнең еллык кабатлануы 2% тәшкил итә.

Елына җил тизлеге турында мәгълүматлар 1.7.5 нче таблицада күрсәтелгән. Җил тизлегенең уртача айлык максимумы гыйнварга (3,5 м/с), минимумы - июльгә (2,3 м/с) туры килә.

1.7.5 нче таблица

Җилнең уртача айлык һәм еллык тизлеге (м/с)

I	**II**	**III**	**IV.**	**V.**	**VI.**	**VII.**	**VIII.**	**IX.**	**X.**	**XI.**	**XII.**	**ел**
3,5	3,0	2,8	2,9	3,1	2,6	2,3	2,4	2,7	3,0	3,0	2,9	2,85

Җил тизлегенең төрле градацияләре кабатлануының әһәмияте 1.7.6 нчы таблицада күрсәтелгән.

1.7.6 нчы таблица

Елга җил тизлегенең төрле градацияләренең кабатлануы, %

0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15	16-17	18-20	21-24
24,0	42,0	21,6	8,2	2,8	0,9	0,4	0,1	-	-	-

Томаннар саны елга уртача 16 көн тәшкил итә (1.7.7 нче таблица)

1.7.7 нче таблица

Томанлы көннәр саны

I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ел
1	1	2	2	0	0	0	1	1	2	4	2	16

1.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү

Проектлаштырганда табигый һәм техноген факторлар йогынтысында барлыкка килә торган һәм төзелеш объектларына һәм кешеләрнең тереклек эшчәнлегенә тискәре йогынты ясый торган физик-геологик һәм инженер-геологик процессларны һәм күренешләрне бәяләүгә аеруча игътибар белән якын килергә кирәк.

Инженер-геология шартлары буенча Саба муниципаль районы Тимершык авыл җирлеге территориясенең күпчелек өлеше шартлы рәвештә төзелеш өчен уңайсыз дип билгеләнә. Мондый участокларга эрозия процессларына дучар булган территорияләр керә.

Хәзерге заман физик-геологик процессларыннан җирлектә эрозия процессларын һәм су басуны билгеләп үтәргә кирәк.

Эрозия процесслары. Авыл хуҗалыгына зур зыян салучы процесс туфрак эрозиясе - җир өстеннән туфракның уңдырышлы катламы юылу. Эрозиягә елгаларның сөрелгән битләре китерелә. Аның барлыкка килүенең төп сәбәбе – агроландшафт оештыруны бозу-сөрүлекләр, болыннар һәм урман җирләре мәйданнарының дөрес булмавы.

Эрозия деградациясенең соңгы стадиясе - чокыр барлыкка килү - Кече Мишә елгасы һәм аның кушылдыклары үзәннәренең бөтен җирләрендә үсеш алган.

Хәзерге вакытта күпчелек чокырлар авыл җирлегендә тоткарланган һәм актив үсә торган чокырлар юк.

Су басу. Су басу процессларына Тимершык авыл җирлеге территориясен дренлаштыручы елга үзәне итәкләренең түпләре һәм Түбән өлешләре дә дучар ителгән. Биредә җир асты сулары су йөртүчән дүртенче аллювиаль комплекска керә, җир асты сулары өсте тирәнлеге 10-15 метрдан артмаган территорияләрдә алар җитди сезонлы һәм күпьеллык тирбәлешләр кичерә.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк: Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган су басу (су басу) ихтималы зоналарына эләгүче Татарстан Республикасы Торак пунктлары исемлеге нигезендә җирлекнең торак пунктларының берсе дә су басу (су басу) ихтималы зоналарына эләкми.

1.9. Ландшафтлар, туфрак катламы, үсемлекләр, хайваннар дөньясы

Ландшафтлар

Тимершык авыл җирлеге территориясе бореаль Төньяк семигумид ландшафт зонасы, Көньяк-ландшафт зонасы, Кукмара калкулыгы ландшафт районы чикләрендә,чүп үләннәре булмаган Урал буе киң яфраклы-ак чыршы-чыршы (имән-юкә) һәм нарат урманнары (нарат культураларын өстенләштерәләр) белән якты-соры урман һәм агач-көлсу туфракларда урнашкан. Урынның делювиаль-солифлюкцион һәм өлешчә элювиаль-делювиаль катламнарында (ТР Ландшафтлары..., 2007) формалашкан

авышлык һәм үзәнлек типлары табигый-территориаль комплексның өстенлекле типлары булып тора.

Астарак каралучы ландшафт дифференциациясе күзлегеннән караганда, Тимершык авыл җирлеге чигендә карала торган ландшафт районының сан күрсәткечләре тәкъдим ителгән (1.9.1 нче таблица).

1.9.1 нче таблица

Кукмара ландшафт районының сан күрсәткечләре

Бассейннар саны	Уртача абс. биеклек, м	Биол. актив температуралар суммасы, С°	Гидротермик коэффициент	Кар капламының максималь биеклеге, см	Табигать экосистемаларының беренчел продуктлылыгы, т/га	Корылыкның радиация индексы	Еллык суммар радиация, мДж/м^2	Явым-төшемнең еллык суммасы, мм	Чокырларның куелыгы, км/км^2	Урманлылык, км^2	Уртача авышлык, мин.	Гумусның составы
3	160	2182	1,8	36	8,5	1,0	3812	589	0,533	8,0	93	2,4

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк: теләсә кайсы территорияне урбанизацияләү процесслары табигый ландшафтны тәшкил итүче компонентларның бозылуына бәйле. Карала торган территориядә багланышларның үзгәрүе кешенең хуҗалык эшчәнлеге тарафыннан үзгәртелгән яңа комплекс - антропоген ландшафт барлыкка килүгә китергән. Карала торган территориядә функциональ карау буенча сәнәгать-селитеб, авыл хуҗалыгы һәм ландшафтның рекреацион төрләре бүлеп бирелә.

Ландшафтның сәнәгать-селитеб функциональ тибы торак пунктлар, җитештерү һәм коммуналь предприятиеләр территорияләрен үз эченә ала.

Авыл хуҗалыгы тибындагы ландшафт авыл хуҗалыгы территорияләре (чәчүлекләр, көтүлекләр) биләгән җирләрне үз эченә ала.

Ландшафтның рекреацион тибы су *объектлары янындагы яшелләндерелгән территорияләр* һәм участоклар белән тәкъдим ителгән.

Туфрак япмасы

Табигый-авыл хуҗалыгы районнары нигезендә Тимершык авыл җирлеге территориясе Урал буе провинциясе урман-дала зонасының тигез, балчыклы,урман округы чикләрендә урнашкан.

Тимершык авыл җирлеге территориясен соры туфрак, зуррак өлешен - якты соры туфрак били. Туфраклар калкулыкларга, яссы таулыкка һәм су бүлүче сөзәклекләргә нигезләнгән. Дүртенче урман, делювиаль балчыклы туфракларда, элювиаль комнарда, балчыкларда һәм балчыклы туфракарда якты соры туфраклар формалашкан.

Гумус горизонты аз куәтле - 15-20 см, гумус-элювиаль кебек, сланц яки плиткалы структурасы белән аерылып торган якты-соры төстәге, иллювиаль горизонт яхшы чагылдырылган, бик тыгыз урнашкан, чикләвек структурасы Гумусның эчтәлеге 1,5-3 % тан 5 % ка кадәр тәшкил итә, аның составында

фульвокислоталар өстенлек итә, бу исә әлеге типтагы туфракның әче реакциясе китереп чыгара. Гомумән алганда, морфологик билгеләр һәм үзлекләре буенча кәсле-көлсу туфракларга якын.

Механик состав буенча туфракның 73 % тан артыгы балчыклы туфраклы һәм җитәрлек күләмдә органик ашламалар кертмичә, алар йөзүгә, туфрак кабыгы барлыкка килүгә һәвәс, бу авыл хуҗалыгы культураларының уңдырышлылыгын киметә.

Үсемлек капламы

Татарстан Республикасы территориясен геоботаник зоналарга бүлү буенча җирлек катнаш (ярдәмче) урманнар зонасында урнашкан - алар чыршы урманнары, ак чыршы һәм карагай катнаш чыршы- нарат урманнары, имән һәм юкәле-имәнле, өрәңге һәм карама белән аралашкан, куак-үлән һәм кыяклы-төрле үлән урманнары.

Урман участоклары рельеф түбәнәюендә зур булмаган участоклар рәвешендә сакланган. Җирлекнең көнбатыш өлешендә иң зур урман массивлары күзәтелә. Бу - Сабабаш кишәрлеге урманчылыгы урманнары.

Урманнар катнаш, чыршы, ак чыршы, имән, өрәңге, карама, юкә, каен һәм усак урманнарыннан тора (Географик характеристика..., 1972).

Болын үсемлекләре түбәндәге тезмәләрдән гыйбарәт: типчаклы, йончалы дала үләннәре, типчаклы, йончалы болын үләннәре, талкыш белән тар яфраклы,төрле үләнле кыр үләннәре.

Хайваннар дөньясы

Тимершык авыл җирлегендә түбәндәге фауна вәкилләре - куяннар, сусар, бурсык, америка чәшкесе, сукыр тычкан, кабан дуңгызы, тиен, көртлек, боҗыр, соры көртлек,йомран кебекләр очрый. Төрле кимерүчеләр күп: урман тычканы, сирәгрәк кыр тычканы, әрлән. Шулай ук орнитофаунаның төрләре дә киң тәкъдим ителгән (гади ясмык, камыш солысы, карар карга, саз камышы чыпчыгы, тәкәрлек, кызылтүш һ. б.).

Территориянең авыл хуҗалыгы үзләштерелгәнлеге аркасында фауна составына синантроп төрләр дә керә: кара яр карлыгачы, кара карга, йорт чыпчыгы, саескан, чәүкә, соры карга, күгәрчен, кыр тычканы һ. б., шулай ук йортка иялә штерелгәннәр - мәчеләр, этләр.

Герпетобий башлыча бөҗәкләрне, үрмәкүчсыманнарны, киһәрләрне, моллюскларны үз эченә ала.

Елгаларның планктоны составында әйләнчекләр һәм кысласыманнар бар.

2. Әйләнә-тирә мохитнең торышын бәяләү

2.1. Атмосфера һавасының торышы

Атмосфера һавасы әйләнә-тирә мохитнең тереклек өчен әһәмиятле төп элементларының берсе булып тора. Анда эләгүче катнашмалар күчерелә, тарала, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, үсемлекләр, җир өсте һәм җир асты сулары һава тирәлегенә эләккән күп кенә нәрсәләрне ала. Атмосфераның пычрануы хуҗалык эшчәнлеге процессында төрле матдәләр чыгарып ташлаулардан килеп чыга.

Авыл җирлегенең атмосфера һавасын пычратуның төп чыганаклары - файдалы казылмалар чыгару, терлекчелек фермалары һәм автомобиль транспорты.

Авыл җирлеге территориясендә «Төньяк Көек» җир асты байлыклары кишәрлегендә известь карьеры һәм «Таш» ҖЧҖнең вак таш җитештерү буенча җитештерү базасы урнашкан. Карьер ачык юл белән эшләнә. Һава бассейнына төп чыгарылмалар неорганик тузан, азот оксиды, углерод оксиды, керосин, корым, двигательләр һәм автотранспорт хәрәкәтен җибәргәндә күкертле ангидрид рәвешендә, вакланмалы җайланмаларны эксплуатацияләгәндә, токымнарны бушатканда һәм төягәндә башкарыла.

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә карбонат токымнарының карьерлары 300 метр озынлыктагы санитар-саклау зонасы зурлыгындагы III класслы куркыныч объектларга карый. Торак территорияләреннән ерак тору сәбәпле, халыкның яшәү шартларына турыдан-туры тискәре йогынты ясаучы объектлар күзәтелми.

Терлекчелек фермалары Тимершык, Миңгәр, Көек, Кызыл Мишә торак пунктлары тирәсендә урнашкан. Терлекчелек предприятиеләре белән бәйле төп проблема - тиреснең барлыкка килүе һәм туплануы. Органик азотлы кушылмалар таркалганда, аммиак барлыкка килә, составында сера булган аксымлы органик матдәләр черегәндә, сероводород аерылып чыга. Әчүнең ферментатив процесслары альдегидлар, спиртлар, катлаулы эфирлар, майлы кислоталар ясалу белән бергә бара. Начар исләр аксымлы матдәләрнең черүе һәм пептоннар кебек кушылмалар белән аңлатыла. Моннан тыш, терлекчелек предприятиеләре атмосфера һавасын микроорганизмнар (Мироненко, Никитин, 1980) белән пычрату чыганагы булып тора. 300 метрлы санитар-яклау зоналарында югарыда аталган торак пунктларның торак территорияләре күрсәтелә.

Атмосфера һавасының торышына автотранспорт, авыл хуҗалыгы техникасына хезмәт күрсәтү объектлары (Тимершык, Миңгәр, Көек, Кызыл Мишә торак пунктлары янында урнашкан машина-трактор парклары), автомобиль юллары йогынты ясый.

Мәсәлән, авыл җирлеге территориясе буенча «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсен көнбатыштан урап узу», «Казан-Шәмәрдән», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Казан-Шәмәрдән»-Көек»,

«Тимершык-Олы Шыңар», «Тимершык-Кызыл Мишә» һәм башка автомобиль юллары уза.

Күчмә чыганаклардан атмосферага килә торган зарарлы матдәләр - 1,3-бутадиен, формальдегид, бензол, канцероген тәэсиргә ия булган бензол, шулай ук акролеин һәм азот диоксиды. Машина трактор паркларының 300 метрлы санитар-яклау зоналарында- Тимершык, Миңгәр, Көек, Кызыл Мишә торак пунктларының торак территорияләре урнашкан. Автомобиль юллары йогынтысында Тимершык авылы, Көек авылы торак территорияләре күрсәтелә.

Авыл җирлеге территориясе буйлап уза торган магистраль газүткәргечләр атмосфера һавасын пычратуның потенциаль чыганагы булып тора. Газүткәргечләрне эксплуатацияләгәндә, атмосферага табигый газ чыгарылмый, әмма һәлакәтләр вакытында һава бассейнына пычраткыч матдәләр таралырга мөмкин.

2.2. Су ресурсларының торышы

Тимершык авыл җирлеге территориясендә торак пунктларны хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү җир асты сулары базасында гамәлгә ашырыла.

Хуҗалык-эчәргә яраклы максатларда җир асты байлыкларыннан файдалануга лицензияләр нигезендә Тимершык , Миңгәр, Кызыл Мишә , Сабай авылларындагы су җыю скважиналары һәм чишмәләр файдаланыла.

Авыл җирлегенең торак пунктларында суүткәргеч челтәрләр белән тәэмин ителеш 99,8-100 % тәшкил итә.

Җир асты суларын саклау чарасы булып өч пояс составында су белән тәэмин итү чыганакларының санитар саклау зоналарын билгеләү тора.

Тимершык, Миңгәр, Кызыл-Мишә, Сабай авылларындагы скважиналарны санитар саклау зоналары хисаплары 3.5 нче бүлектә тәкъдим ителде. "Санитария саклау зоналары". Су белән тәэмин итү чыганакларының беренче поясында торак пунктларның канализацияләнмәгән торак участоклары урнашкан.

Авыл җирлеге территориясендә өске сулар җитештерү, хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары, авыл хуҗалыгын су белән тәэмин итү өчен генә файдаланыла.

Җир өсте суларының торышы

Су объектларында суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, предприятиеләрнең чистартылмаган ташландык сулары, торак пунктлар, авыл хуҗалыгы җирләре территориясеннән килгән өске агым, шулай ук туфрак эрозиясе йогынтысында формалаша.

Елгаларны авыл җирлеге чикләрендә төп пычратучылар - авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары һәм халыктан барлыкка килә торган агым сулары.

Елгаларның пычрануына авыл хуҗалыгы предприятиеләренең туфрак эшкәртү буенча эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәве, су

объектларына якын җирләрне сөрү,е югары күләмдә минераль ашламалар һәм пестицидлар кертүе китерә. Яңгырлы ташулар һәм язгы ташулар вакытында туфрак, тирес массасы, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу елгаларның санитар торышын начарайта.

Җир өсте һәм җир асты суларының пычрануында халыктан хасил булган агым сулары зур роль уйный. Бүгенге көндә авыл җирлегенең торак пунктлары канализацияләнмәгән.

Кече Мишә һәм Мишә елгасы өчен су саклау һәм яр буе саклау полосалары урнашуга карамастан, ТР Экология һәм табигый ресурслар министрлыгының 2014 елның 17 апрелендәге 271-п номерлы боерыгы нигезендә, авыл җирлегендә өске суларны саклау өлкәсендәге проблемаларның берсе - торак пунктларның канализацияләнмәгән торак төзелеше, агросәнәгать комплексы объектлары урнашкан су саклау зоналары режимнарын үтәмәү.

2.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы

Туфрак - халыкның яшәү шартларына йогынты ясый торган төп компонентларның берсе. Туфрак катламының торышы табигый процессларның кушылмасы һәм туфракка антропоген йогынты белән билгеләнә.

Тимершык авыл җирлеге территориясенең үзенчәлеге җир фондын бүлү структурасында чагылыш таба, аның төп өлеше “авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге” категориясе җирләренә керә. Туфракның экологик торышына, беренче чиратта, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар куллану йогынты ясый, ә бу исә житештерелә торган авыл хуҗалыгы продукциясенең сыйфатына һәм экологик булуына да йогынты ясый.

Туфракны деградацияләү проблемалары арасында беренче урында эрозия тора, аның төп сәбәбе - агроландшафтны оештыруны бозуда, атап әйткәндә - сөрүлек, болын һәм урман җирләренең дөрес бүленмәве. Хәзерге вакытта туфракның җил һәм су эрозиясенә, урта һәм вак су агымнары ярлары җимерелүенә, чокырлар үсүенә каршы көрәш проблемасы актуаль булып тора.

Туфракта автотранспорттан чыккан авыр металлар һәм аларның тозлары булу мөһим роль уйный Техноген йөкләнешне автомобиль юллары янында туфрак катламы кичерә.

Автотранспорт двигательләре эшләгәндә аэрозоль һәм тузанлы кисәкчекләрдән торган "шартлы каты" ташландыклар барлыкка килә. Иң күп санда кургаш һәм корым кушылмалары барлыкка килә. Кургашның гомуми санның 20% ка якыны аэрозольләр рәвешендә газлар белән тарала, 80% ы юлга якын җирләр өстендә каты кисәкчекләр һәм су белән эрегән кушылмалар рәвешендә төшә, туфракта сөрүлек катламының тирәнлегендә яки атмосфера явым-төшемнәрен фильтрацияләү тирәнлегендә туплана. Туфракта кургаш кушылмалары туплануының куркынычы аның үсемлекләре файдалана алырлык булудан һәм аның азык чылбыры звенолары буенча хайваннар, кошлар һәм кешегә күчүеннән гыйбарәт.

Туфрак капламына шулай ук машина-трактор парклары да йогынты ясый, чөнки ремонт эшләре вакытында туфрак катламына ягулык-майлау материаллары эләгергә мөмкин.

Элек Саба «Татавтодор» ПРСО һәм «Таш» ҖЧҖ тарафыннан эксплуатацияләнгән Көек известь чыганагының гамәлдә булмаган карьераларында рекультивация эшләре башланган, алар куркыныч геологик процессларның активлашуын һәм җир асты суларының пычрануын кисәтәчәк.

2.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары

Шактый күләмдә калдыклар җыелу, аларны вакытында һәм тиешенчә утильләштермәгән очракта, халыкның яшәү урыннарының санитар-экологик торышын шактый начарайта. Калдыкларны күмүнең һәм складлауның канәгатьләнерлек булмаган сыйфаты, полигоннарны эксплуатацияләү технологиясен үтәмәү, шулай ук калдыкларны вакытлыча урнаштыру урыннары барлыкка килгән экосистемаларга зарарлы, ә кайчак үтерә торган йогынты ясый.

Тимершык авыл җирлегендә предприятие һәм торак секторы теге яки бу дәрәҗәдә каты коммуналь, терлекчелек һәм биологик калдыклар барлыкка килү чыганаклары булып тора.

Коммуналь калдыклар. Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларыннан барлыкка килгән коммуналь калдыклар Байлар Сабасы ш.т.б. ТКО полигонына җибәрелә. Байлар Сабасы

Чүп металл чүп контейнерларына җыела. Тимершык авылында 1,2 куб.м күләмле 6 контейнер бар, Кызыл-Мишә авылында - 8 куб.м. күләмле 1 бункер, Көек авылында - 1,2 куб.м күләмле 1 контейнер, Миңгәр авылында - 1,2 куб.м күләмле 1 контейнер. Сабай авылында чүп контейнерлары юк. Җирлектә контейнерларсыз (капчыклы)чүп җыю ысулы да бар.

Җирлектә калдыкларны «КАМАЗ» автомобилен файдаланып, Шәмәрдән КҖП ТКХ чыгара.

Терлекчелек калдыклары. Әлеге төр калдыкларның барлыкка килү чыганаклары эре мөгезле терлекләр фермалары һәм халыкның шәхси хуҗалыклары. Шәхси хуҗалыклардан барлыкка килгән тирес аларның территорияләрендә вакытлыча бораулана, аннары органик ашлама сыйфатында кулланыла. Фермалардан барлыкка килгән терлекчелек калдыклары якын-тирәдәге территорияләргә урнаштырыла, алга таба ашлама сыйфатында сөрү кырларына чыгарыла. Әйтергә кирәк, тиреснең вакытлы саклагычлары терлекчелек калдыкларын имин саклауны тәэмин итми.

Биологик калдыклар. Биологик калдыкларны күмү урыннары - үләт базлары һәм зиратлар.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы Ветеринария идарәсе мәгълүматлары буенча, шулай ук «Саба РДВБ» ДБУ материаллары буенча хәзерге вакытта Тимершык авыл җирлеге

территориясендә түләмә үләт базлары һәм биотермик чокырлар юк (2019 елның 19 декабрендәге 480 номерлы кушымта, хат).

Тимершык авыл җирлеге территориясенә иң якын биотермик чокыр «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсендә» (22 нче ветеринария-санитария карточкасы, 16:35:140303:30 участогы кадастр номеры, 56.016067, 50.396134) урнашкан.

Мондый биотермик чокыр үзенең санитар-саклау зонасы белән Тимершык авыл җирлегенең көньяк-көнчыгышындагы территориясенең бер өлешен каплый.

Биотермик чокыр санитар-саклау зонасында урнаштыру рөхсәт ителмәгән торак, җәмәгать биналары, терлекчелек фермалары Тимершык авыл җирлегендә юк.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә 5 зират бар. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 буенча авыл зиратлары 50 м санитар-саклау зонасы булган V класслы куркыныч объектларга керә. Шунысын да әйтергә кирәк, зиратларның санитар-саклау зоналарында санитария-гигиена таләпләрен бозып Тимершык, Көек һәм Сабай торак пунктларының торак территорияләре урнашкан.

2.5. Физик йогынты факторлары

Радиация шартлары. Тимершык авыл җирлеге территориясендәге радиация хәле радиация фонына өлеш кертә торган табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганаклары йогынтысында формалаша һәм, нигездә, уңышлы дип бәяләнә. Табигый һәм техноген-үзгәртелгән радиация фонының гомуми еллык дозага керткән өлеше уртача 60 % чамасы тәшкил итә һәм биналар һәм корылмалар һавасында радон булу, туфракларда һәм төзелеш материалларында табигый радионуклидлар (БР) гамма-нурланыш булу белән аңлатыла.

Радиация мониторингы «Арча» метеостанциясенең тикшерелә торган иң якын территориясендә, урында гамма-нурланышның экспозиция дозасы куәтен көндәлек үлчәү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгы мәгълүматлары буенча, авыл җирлеге территориясендә радиация-гигиена торышы тотрыклы һәм алдагы еллар дәрәҗәсеннән аерылмый (16 мкР/сәг).

Шуңа да карамастан, торак йортлар һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге биналар төзү өчен участоклар сайлаганда 0,3 мкГр/сәг тән артмаган гамма-фон һәм җир өстеннән 80 мБк/м^{2}с радон агымы тыгызлыгы белән участоклар сайланырга тиеш.

Җитештерү радиация контроле, гамәлдәге нормативларга туры килүне тикшерү максатыннан, торак йортларны һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге биналарны төзүнең, реконструкцияләүнең, капиталь ремонтлауның һәм эксплуатацияләүнең барлык стадияләрендә гамәлгә

ашырылырга тиеш. Норматив күрсәткечләрне арттыру ачыкланган очракта, моның белән бәйле сәбәпләргә анализ үткәрелергә тиеш.

Электромагнит факторлары. Тимершык авыл җирлеге территориясен 110 һәм 10 кВ көчәнешле электр линияләре кисеп үтә. Кәрәзле элемтәнең төп станцияләре Тимершык, Кызыл Мишә һәм Миңгәр авылларында бар.

Халыкны электр магнит нурланышыннан саклау өчен электр тапшыру линияләре буйлап саклау зоналары билгеләнә. Гамәлдәге төзелеш территориясендә электр тапшыру линияләреннән саклау зоналары сакланган, бу электромагнит нурланышының турыдан-туры йогынтысын юкка чыгара.

Җирлекнең кәрәзле радиотелефон элемтәсенең һәр база станциясенә «ТР гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБУЗда уңай килешү алган төзелеш проектлары эшләнде. База станцияләреннән биеклеге буенча төзелешне чикләү зоналары якындагы торак төзелешенә йогынты ясамый.

Акустик факторлар. Шау-шу әйләнә-тирә мохитне пычратучыларның берсе булып тора. Авыл хуҗалыгы предприятиеләре, шулай ук автомобиль транспорты шау-шулы пычрануның гомуми картинасына саллы өлеш кертә.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан авыл хуҗалыгы объектларының потенциаль шау-шу йогынтысы зоналары, СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 санитария классификациясе нигезендә, аларның ориентировка санитар-яклау зоналары чикләре белән билгеләнә.

Шау-шу йогынтысына автомобиль юллары уза торган торак пунктлар- Тимершык авылы, Көек авылы аеруча дучар ителгән.

2.6. Яшел утыртмаларның торышы

Тимершык авыл җирлеге территориясендә уңайлы гигиена шартлары тудыруда яшел үсентеләр катнаша. Алар табигый биосфера процессларының барышын хуплыйлар, климатны җайга салалар, әйләнә-тирә мохиткә антропоген йогынтыны киметәләр, хуҗалык эшчәнлеген ,халыкның яшәү һәм ял шартларын яхшырталар.

Хәзерге вакытта авыл җирлегенең яшел утыртмалары системасы формалашмаган. Җирлекне яшелләндерү урманнар, болыннар, урман саклагыч утыртмалар, куаклар һ.б. белән тәкъдим ителгән.

Яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы 965,0 гектар тәшкил итә, бу авыл җирлегенең гомуми мәйданының 11,7 %ына туры килә.

2.6.1 нче таблица

Яшелләндерелгән территорияләр мәйданы турында белешмәләр

Яшел утыртмалар	Мәйдан, га
Урман фонды урманнары	89,9
Урман фондыннан тыш урманнар	42,4
Саклаучы урман утыртмалары	816,6
Зиратларны яшелләндерү	16,1
Барлыгы	**965,0**

СП 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*. 9.8. пункты буенча Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» җирлекнең торак пунктларында гомуми файдаланудагы яшелләндерү 12.м^2/кеше тәшкил итәргә тиеш. Хәзерге вакытта яшелләндерүнең әлеге төре аерып күрсәтелмәгән.

Торак пунктлар эчендә гомуми кулланылышта яшелләндерү булмау сәбәпле, якын-тирәдәге яшел массивларга ял итүчеләр күп чыга (аларның саны гөмбә һәм җиләк җыю чорында шактый арта). Сулыклар янәшәсендәге территорияләр һәм яшел массивлар зур рекреацион йөкләнеш кичерә. Җайга салынмый торган антропоген йөкләнеш агач-куак үсемлекләренең торышына тискәре йогынты ясый: территория таптала, урман өлешчә юкка чыга һәм чүпләнә.

Тимершык авыл җирлеге чикләрендә махсус сакланучы табигать территорияләре юк.

3. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 маддәсе нигезендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга саклау, санитар-яклау зоналары, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын саклау зоналары, су саклау зоналары, эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган түбәндәге зоналар билгеләнде:

житештерү, авыл хуҗалыгы объектлары, махсус билгеләнештәге территорияләр санитар-яклау зоналары һәм автомобиль юлларының санитар өзелешләре;

газүткәргечләрдән минималь рөхсәт ителгән ераклык зоналары;

газүткәргечләрнең сак зоналары;

электр тапшыру линияләренең сак зоналары;

су саклау зоналары, яр буе саклау зоналары һәм өске су объектларының яр буе полосалары;

эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары;

файдалы казылма ятмаларының тау бүлекләре;

аэродром яны территорияләре;

табигый чикләүләр зоналары.

3.1. Санитар-саклау зоналары

Санитар-саклау зоналары-махсус куллану режимлы махсус территорияләр, аларның күләме атмосфера һавасына пычраткыч матдәләрнең (химик, биологик,физик) гигиеник нормативларда билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр кимүен тәэмин итә.

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә, аларны оештыруга һәм төзекләндерүгә бәйле рәвештә санитар-саклау зоналары күләменә таләпләр «Санитар-саклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 билгели. Яңа редакция (2014 елның 25 апреленнән).

Предприятиеләрнең, производстволарның һәм объектларның санитар классификациясе нигезендә аларның юнәлешле санитар-яклау зоналары күләмнәре, түбәндәгеләр:

- беренче класс объектлары - 1000 м;
- икенче класс объектлары - 500 м;
- өченче класс объектлары - 300 м;
- дүртенче класс объектлары - 100 м;

–бишенче класс объектлары - 50 м.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан объектлар өчен исәп-хисап һәм билгеләнгән санитар-яклау зоналары проектлары булмау сәбәпле, аларның юнәлешле санитар-яклау зоналары күләмнәре СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә билгеләнде. Санитар-саклау зоналарының якынча үлчәмнәре эзлекле рәвештә башкарыла торган санитар-саклау зоналары проектлары белән нигезләнергә тиеш:

I этап - атмосфера һавасының пычрануы таралу һәм атмосфера һавасына физик йогынты исәпләүләре проекты нигезендә башкарылган исәп-хисап (башлангыч) санитар-яклау зонасы (шау-шу, вибрация, ЭМП һ.б.);

II этап - исәп-хисап параметрларын раслау өчен табигый күзәтүләр һәм үлчәүләр нәтиҗәләре нигезендә эшләнгән санитар-яклау зонасы.

Тимершык авыл җирлеге территориясендә булган объектлар һәм аларның санитар-саклау зоналары, шулай ук санитария аермалары турындагы мәгълүматлар 3.1.1 таблицада бирелгән.

3.1.1 таблица.

Санитар-саклау зоналарының һәм санитария аермаларының күләмнәре турында белешмәләр

Тимершык авыл җирлегендә (гамәлдәге хәл)

Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона	Норматив документ
«Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе» МБК полигоны	1000	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 ,7.1.12 МОның «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе» генераль планы 2018 елның 26 октябрендә расланган.
Биотермик чокыр (Беккари чокыры) «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе» МБ (ВСК № 22, кадастр номеры 16:35:140303:30)	500	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.12 (биологик камералы үләт базлары)
«Көек» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Көек авылы)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Кызыл Мишә авылы)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Саба» ҖЧҖ МТП (Кызыл Мишә авылы)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан көнбатышка таба)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан төньякка таба)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Саба» ҖЧҖ МТП (Тимершык авылыннан төньяк-көнчыгышка таба)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
Вәлиев А.И. КФХның сарык фермасы (Тимершык авылыннан көнчыгышка таба)	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
Биктимеров Л.Ш. КФХның эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан көнбатышка таба)	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
Авыл хуҗалыгының катнаш предприятиесе (терлекчелек белән бергә үсемлекчелек)	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
«Таш» ҖЧҖнең известняк карьеры	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

Объект	Территориядән файдаланунының махсус шартлары булган зона	Норматив документ
«Таш» ҖЧҖ вак таш җитештерү	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
«Саба» ҖЧҖнең ындыр табагы (Тимершык авылы)	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.11
Авыл зиратлары	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.12
Автоюгыч	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03, 7.1.12
«Байлар Сабасын көнбатыш яктан әйләнеп узу» III категорияле автомобиль юлы	100	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Казан-Шәмәрдән» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Казан-Шәмәрдән»-Көек» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Тимершык-Зур Шыңар» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Тимершык - Кызыл Мишә» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)
«Мингәр авылына килү» IV категорияле автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)

Санитар-саклау зоналар территориясен файдалану регламенты 3.1.2 нче таблицада күрсәтелгән.

3.1.2 нче таблица

Санитар-саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
Санитар-саклау зонасы	Түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми: торак йортлар, аерым торак йортларны, ландшафт-рекреация зоналарын, ял итү зоналарын, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләрен, бакчачылык ширкәтләре һәм коттедж төзелешләре территорияләрен, күмәк яисә шәхси дача һәм бакча участокларын да кертеп, шулай ук яшәү тирәлеге сыйфатын нормалаштыра торган сыйфат күрсәткечләре булган башка территорияләр спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дәвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре; дарулар, дару чаралары һәм (яисә) дару рәвешләре, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал складлары һәм ярымпродуктлар җитештерү объектлары; сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек продуктларының күпләп складлары объектлары, эчәр суларны әзерләү һәм саклау өчен сууткәргеч корылмалар комплекслары. **Авария хәлендәге дежур** персонал өчен торак булмаган биналар, вахта ысулы буенча эшләүчеләр өчен биналар, идарә итү биналары, конструктор бюролары, административ билгеләнештәге биналар, фәнни-тикшеренү лабораторияләре, поликлиникалар, ябык типтагы спорт-савыктыру корылмалары, мунчалар, кер юу корылмалары, сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектлары, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, җәмәгать һәм шәхси транспортны саклау өчен мәйданчыклар һәм корылмалар, янгын деполары, җирле һәм транзит коммуникацияләр, ЛЭП, электр подстанцияләре, нефть һәм газ үткәргечләре, техник су белән тәэмин итү өчен артезиан скважиналары, техник су белән тәэмин итү өчен су суыту корылмалары, техник канализация канализация станцияләре, су белән тәэмин итү станцияләре, АЗС, су белән тәэмин итү корылмалары урнаштыру рөхсәт ителә	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 Санитар-саклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе. Яңа редакция

Үләт базлары. “Саба РДВБ” ДБУ мәгълүматлары буенча, Тимершык авыл җирлеге территориясендә биотермик чокырлар һәм үләт базлары юк. “Байлар Сабасы ш.т.б."дә биотермик чокыр (Беккари чокыры, 22 нче ветеринария-санитария карточкасы) теркәлгән, санитар-яклау зонасы Тимершык авыл җирлеге территориясенә керә. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 нигезендә биологик камералары булган биотермик чокырлар 500 м санитар-саклык зонасы белән II класслы куркыныч объектларга керә (МО «Байлар Сабасы ш.т.б.»[24] расланган Генераль планын карагыз). Үләт базының һәм аның санитар-саклау зонасының территорияләрен файдалану режимы биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча Ветеринария-санитария кагыйдәләре (расланган) белән билгеләнә. Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы тарафыннан 1995

[24] расланган «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе муниципаль берәмлегенең генераль планын раслау турында» 2018 елның 26 октябрендәге 35 номерлы Саба муниципаль районы Советы карары белән.

елның 4 декабрендәге 13-7-2/469 номерлы һәм СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 (3.1.3 нче таблица).

3.1.3 нче таблица

Үләт базларының санитар-саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
1	Биотермик чокырның санитар-саклау зонасы	Үләт базларының санитар-саклау зоналарында түбәндәгеләрне урнаштыру тыела: ➢ 1000 м чикләрендә торак, иҗтимагый биналар, терлекчелек фермалары (комплекслары) ➢ терлекләр йөри торган урыннар һәм көтүлекләр - 200 м чикләрендә; ➢ автомобиль, тимер юллар аларның категориясенә карап 50-300 м чикләрендә.	Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре (расланган). Баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел, СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

Региональ һәм җирле әһәмияттәге юллар. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә автомобиль юлларыннан санитар аермалар билгеләнә, аларның зурлыгы һәр конкрет очракта атмосфера һавасының пычрануы таралу һәм физик факторлар (тавыш, вибрация, электромагнит кырлары һ.б.), алга таба табигый тикшеренүләр һәм үлчәүләрне үткәреп, исәпләп чыгару исәпләре нигезендә билгеләнә.

Тимершык авыл җирлеге территориясен кисеп үтүче автомобиль юллары өчен күрсәтелгән мәгълүматлар булмау сәбәпле, Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларының 5.2.30 п. нигезендә санитар аермалар билгеләнде (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән lll категорияле юллардан - 100 м, IV категорияле юллардан - 50 м (3.1.1 нче таблица). Тавышны саклаучы җайланмалар кулланылган очракта, күрсәтелгән араларны ике тапкырга кыскартырга рөхсәт ителә. Автомобиль юлларының санитар аермаларын куллану режимы СанПиН 2.2.1.2.1.1.1200-03 (3.1.2 таблицасы)белән билгеләнә.

3.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары

Торба үткәргечләр өчен минималь рөхсәт ителгән ара зоналары билгеләнә. Иң кечкенә аралар торба үткәргечләрдә авария хәлендәге янгын куркынычы дәрәҗәсен исәпкә ала һәм, җирлекләрнең төренә, биналарның тибына, объектларның билгеләнешенә карап, торба үткәргечләрнең диаметрын исәпкә алып дифференциацияләнгән,алар «СНиП 2.05.06-85 " СП 36.13330.2012 СП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр "(2012 елның 25 декабрендәге 108/ГС номерлы Федераль агентлык боерыгы белән расланган). Авыл җирлеге территориясе буйлап уза торган магистраль газүткәргечләрнең минималь мөмкин булган ераклыгы зоналары 100 һәм 150 метр тәшкил итә.

Торбаүткәргечләргә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә. Торба үткәргечтән саклау зонасы күләме магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләре (раслаулар) белән билгеләнә. 1992 елның 22 апрелендәге 9 нчы номерлы Дәүләт шәһәр техник күзәтчелеге карары белән 25 м тәшкил итә.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, картографик материалларда чагылдырылган магистраль торба үткәргечләрне трассировкалау якынча булып тора һәм проектлауның алдагы стадияләрендә аныкланырга тиеш.

Магистраль торбаүткәргечләрнең минималь рөхсәт ителгән ара һәм сак зоналарыннан файдалану режимы 3.2.1 нче таблицада күрсәтелгән.

3.2.1 нче таблица

Магистраль торба үткәргечләрнең (бүлеп бирелгән газүткәргечләрнең) минималь рөхсәт ителгән ара зоналарыннан һәм сак зоналарыннан файдалану регламентлары

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
1	Минималь-рөхсәт ителгән ара зоналары	**Түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:** ➢ торак пунктлар; ➢ бакча йортлары булган күмәк бакчалар; ➢ аерым сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләрен; ➢ кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хуҗалыклары; ➢ файдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары; ➢ автомобильләр өчен гаражлар һәм ачык тукталышлар; ➢ халык күпләп җыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзаллар һ.б.); ➢ тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньнары; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспортының гидротехник корылмалары; ➢ чистарту корылмалары һәм су үткәргеч насос станцияләре; ➢ 1000 м^3 дан артык күләмдә саклана торган җиңел кабынып китүчән һәм янучан сыеклыклар һәм газлар складлары; автомобильләргә ягулык салу станцияләре һ.б.	СП 36.13330.2012 "СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр "(2012 елның 25 декабрендәге 108/ГС номерлы Федераль агентлык боерыгы белән расланган).
2	Торбаүткәргеч транспортның сак зоналары	Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында торбаүткәргеч транспорты предприятиеләренең язмача рөхсәтеннән башка түбәндәгеләр тыела: теләсә нинди биналар һәм корылмалар төзергә, торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр кору, автомобиль транспорты, тракторлар һәм механизмнар тукталышлары корырга, җиләк-җимеш бакчалары һәм яшелчә бакчалары урнаштырырга; мелиоратив җир эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү; төрле ачык һәм җир асты, тау, төзелеш, монтаж	**Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (расланган).** Россия Дәүләт шәһәр техник күзәтчелеге карары белән 22.04.1992)

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
		һәм шартлаткыч эшләр башкару, грунт планировкасы ясау; скважиналар, шурфлар төзү һәм туфрак пробалары алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйле геологик-төшерү, геологик эзләнү, эзләү, геодезик һәм башка тикшеренү эшләрен башкару; төрле чүплекләр ясарга, кислота, тоз һәм селте эремәләрен агызырга; торбаүткәргечләрне җимерүдән һәм әйләнә-тирә урынны - транспортлана торган продукциянең авария хәлендәге ташуыннан саклый торган яр буе ныгыту корылмаларын, су үткәрү җайланмаларын, җир һәм башка корылмаларны (җайланмаларны) ватырга	

Тимершык авыл җирлеге территориясе аша узучы магистраль газүткәргечләр һәм отводларда күмелгән арматура һәм азык-төлек шәмнәре урнаштырылган.. Күмелгән арматура һәм азык-төлек шәмнәре арасы СП36.13330.2012 нигезендә уртак предприятие биналар һәм корылмаларның фундаментларына кадәр 300 метр тәшкил итә.

3.3. Электр тапшыру линияләренең сак зоналары

Электр тапшыру линияләренә зыян килү мөмкинлеген бетерү өчен саклау зоналары билгеләнә. Электр үткәргечләрнең һава линияләреннән саклау зоналарының күләмнәре электр челтәре хуҗалыклары объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү кагыйдәләренә (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары белән расланган) бәйле. ЛЭП өчен авыл җирлеге территориясе буйлап узучы 10 кВ киеренкелеге белән 10 м зурлыктагы саклау зонасы, ЛЭПтан 110 кВ - 20 м (3.3.1 нче таблица) көчәнеше белән билгеләнә.

3.3.1 нче таблица

Электр тапшыру линияләренең саклау зоналарыннан файдалану режимы

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
ЛЭПның сак зоналары	Сак зоналарында **электр челтәре хуҗалыгы** объектларының имин эшен бозарга мөмкин булган теләсә нинди гамәлләрне гамәлгә ашыру тыела, шул исәптән: – балалар һәм спорт мәйданчыкларын, стадионнарны, базарларны, сәүдә нокталарын, кыр станнарын, терлекләр өчен урыннар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар өчен урыннар урнаштырырга, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләрне башкару белән мәшгуль булмаган кешеләр күп җыелу белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәрергә; – теләсә нинди объектлар һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук теләсә нинди эшләр башкарырга һәм электр челтәре хуҗалыгы объектларына керүгә комачауларга мөмкин булган корылмалар төзергә; – сугу механизмнары белән эш башкару һ. б.	Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24

	Юридик һәм физик затларга **челтәр оешмаларын килештерү** турында язма карардан башка саклау **зоналары** чикләрендә түбәндәгеләр тыела**:** – бина һәм корылмаларны төзү, капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яисә сүтү; – җиләк-җимеш бакчасы, яшелчә бакчасы һәм дача җир кишәрлекләрен, бакчачылык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләр объектларын, торак төзелеше объектларын, шул исәптән шәхси җир кишәрлекләрен урнаштырырга – җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле, тау, шартлау, мелиорация эшләре үткәрү; – агач һәм куаклар утырту һәм кисү.	февралендәге 160 номерлы карары белән расланды)

3.4. Су саклау зоналары

РФ Су кодексының 65 статьясы **нигезендә су саклау зоналары елгаларның,** инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның **яр буе линиясенә тоташкан һәм аларда күрсәтелгән су** объектларының пычрануын, чүпләнүен, ләм утыруын һәм суларын ярлыландыруны булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклау максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләрдән гыйбарәт.

Су саклау зоналары чикләрендә **Яр буе саклау полосалары билгеләнә, алар территорияләрендә** хуҗалык һәм башка төр эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә.

Елгаларның, инешләрнең су саклау зоналарының киңлеге һәм аларның яр буе яклау полосасының киңлеге тиешле яр сызыгыннан билгеләнә.

Елгаларның яисә инешләрнең су саклау зонасы киңлеге аларның чишмәләреннән елгалар яисә инешләр озынлыгы белән билгеләнә:

- ун километрга кадәр - илле метр күләмендә;
- уннан алып илле километрга кадәр - йөз метр күләмендә;
- илле километрдан һәм аннан да күбрәк - ике йөз метр күләмендә.

Яр буе яклау полосасының киңлеге су объекты ярының текәлегенә□ бәйле рәвештә билгеләнә һәм кирегә авышу өчен □30 м яисә 3 кә авышу өчен 0, 40 м, °3 һәм аннан да күбрәк авышу өчен 50 м тәшкил итә.

Елганың чишмә башыннан алып инешкә кадәр 10 км дан да кимрәк булган су саклау зонасы яр буе саклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы 50 м күләмендә билгеләнә.

Гомуми файдаланудагы су объектының яр буе линиясе **буйлап гомуми файдалану** өчен билгеләнгән яр буе полосасы билгеләнә. Каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең 10 км га кадәр сузылган (5 м) яр буе полосаларыннан тыш, су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә Гражданнарның су объектына ирекле керүен тәэмин итү максатларында яр буе полосасы төзелә алмый.

РФ Су кодексы һәм Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыклар министрлыгының 2014 елның 17 апрелендәге 271-п номерлы боерыгы нигезендә Кече Мишә елгасы яры һәм аның кушылдыгы өчен су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары урнаштырылды. Кече Мишә елгасы су саклау зонасының зурлыгы 200 м, аның кушылдыгы Мишәнең - 100 м. Су агымнарының яр буе саклау полосасының зурлыгы, ярларның текәлегенә карап, елгаларның төрле участокларында 30-50 м тәшкил итә. Кече Мишә һәм Мишә елгасының сак зоналары кадастр исәбенә куелган.

Озынлыгы 3-4 км дан артмаган Мишә елгасы кушылдыкларының су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары 50 м тәшкил итә.

Кече Мишә, Мишә һәм буаларның яр буе полосалары күләмнәре 20 м (хосусый милек җирләрендә урнашкан буалардан тыш), калган су агымнарының 5 м тәшкил итә.

Су саклау зоналарыннан, яр буе саклау зоналарыннан һәм өске су объектларының яр буе полосаларыннан файдалану регламентлары 3.4.1 нче таблицада күрсәтелгән.

3.4.1 нче таблица

Су саклау зоналарыннан, яр буе саклау зоналарыннан файдалану регламентлары
өске су объектларының яр буе полосаларыннан файдалану регламентлары

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
1	Су саклау зонасы	Су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела: туфракның уңдырышлылыгын көйләү максатларында агып төшүче сулардан файдалану; зиратларны, үләт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; зарарлы организмнарга каршы көрәш буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм юлларда каты өслекле махсус җиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми; машнага ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләрен үтәгән очракта, транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнаштырылган очраклар керми); пестицидларның һәм агрохимикатларның махсуслаштырылган саклагычларын урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; агынты суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу;	РФ Су кодексы

№ т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
		гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы җир асты байлыкларыннан файдаланучылар тарафыннан тау бүлемтекләренең җир асты байлыклары һәм (яисә) геологик катламнарның җир асты байлыклары турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән чикләрдә гамәлгә ашырылган очраклардан тыш). Мондый объектларны су **объектларын пычранудан,** чүпләнүдән һәм суларны саегудан су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән җиһазландыру шарты белән, су саклау зоналары чикләрендә хуҗалык объектларын һәм башка объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга кертү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителә	
2	Яр буе саклау полосасы	Яр буе саклау полосалары чикләрендә су саклау зонасы өчен билгеләнгән **чикләүләр белән беррәттән** түбәндәгеләр тыела: җирләрне сөрү; юыла торган грунтларның өемнәрен урнаштыру; авыл хуҗалыгы терлекләрен коткару һәм алар өчен җәйге лагерьлар, коену урынннары оештыру. Урында су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе яклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмат тамгалары белән беркетү җир законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.	Россия Федерациясе Су кодексы
3	Яр буе полосасы	Һәр гражданин алар янында йөрү һәм булу өчен гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан (механик транспорт чараларыннан файдаланмыйча), шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгын гамәлгә ашыру һәм йөзү чараларын причал ясау өчен файдаланырга хокуклы.	Россия Федерациясе Су кодексы
		Яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.	Россия Федерациясе Су кодексы

Дәүләт милкендәге су объектларыннан тыш, Тимершык авыл җирлегендә хосусый милектә буа-казулар да бар. Күрсәтелгән буалар ясалма чыгышлы һәм РФ Җир кодексының 77 ст. 2 п. нигезендә авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җир кишәрлекләрендә төзелгән. Җирлектә буалар мәйданы 0,004 дән 0,161 $км^2$ га кадәр үзгәрә.

Буа-казулар урнашкан җир кишәрлекләре хосусый милектә урнашкан. Шул рәвешле, РФ Су кодексының 8 нче маддәсенең 2 нче пункты нигезендә буа-казулар шәхси милеккә керә.

РФ Су кодексының 6 нчы маддәсе нигезендә, казу-буалар гомуми файдаланудагы су объектлары булып тормый, һәм алардан яр буе полосалары билгеләнми.

Моннан тыш, җирлектәге барлык буаларның мәйданы 0,161 $км^2$, ягъни 0,5 $км^2$ тан әзрәк урынны алалар. Ә бу 65 статьяның 6 пункты нигезендә су саклау зонасы буа-казулардан билгеләнми дигәнне аңлата. Буа-казу төшенчәсе 19179-73 номерлы ГОСТ белән урнаштырылган.

3.5. Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары

Санитария саклау зоналары өч пояс составында оештырыла:

Беренче пояс (катгый режимлы) суалгычларның урнашу территориясен, барлык сuүткәргеч корылмаларның һәм суүткәргеч каналның урнашу мәйданнарын үз эченә ала. Аның максаты-су алу һәм су алу корылмаларының урынын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан һәм зарарланудан саклау.

Икенче һәм өченче пояслар (чикләүләр поясын) су белән тәэмин итү чыганаклары суының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Тимершык авыл җирлегенең торак пунктларын эчә торган су белән тәэмин итү чыганаклары өчен санитария саклау зоналары проектлары эшләнде. Зоналар кадастр исәбенә куелган. Санитар саклау зоналары пояслары күләмнәрен билгеләү өчен нигезләр, җир асты байлыклары кишәрлекләре, су коймалары исемнәре 3.5.1 нче таблицада китерелде.

3.5.1 нче
таблица

Тимершык авыл җирлеген эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганаклары турында белешмәләр
авыл җирлеге

Торак пункт	Су алу җайланмасы исеме	Кишәрлек җир асты байлыклары	Санитария саклау зонасы пояслары, м			ЗСО күләмен билгеләү нигезе
			1 пояс	2 пояс	3 пояс	
Миңгәр авылы	Чишмә «Салкын Чишмә»	-	50	Проект буенча	Проект буенча	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Миңгер авылында эчә торган су белән тәэмин итү чыганагын ("Салкын Чишмә" чишмәсе) санитар саклау зоналары проектын раслау турында 2016 елның 12 февралендәге 1388 номерлы боерыгы
Тимершык авылы	«Тау Баш» чишмәсе	-	50	Проект буенча проект	Проект буенча	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершик бистәсендә эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганагының ("Тау Баш" чишмәсе) санитар саклау зоналары проектын раслау турында 2016 елның 30 ноябрендәге 1377-п номерлы боерыгы
Тимершык авылы	Тимершык авылы чишмәсе	-	50	Проект буенча проект	Проект буенча проект	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершик авылы янындагы эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганагының (чишмә) санитар саклау зоналары проектын раслау турында 2016 елның 30 ноябрендәге 1372-п номерлы боерыгы
Тимершык авылы	18 нче скважина	№13	50	53	264	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Тимершик бистәсендә «Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖнең 13 нче җир асты байлыклары кишәрлегендә су алу зоналарын санитар саклауны оештыру проектын раслау турында 2017 елның 10 апрелендәге 1180-п номерлы боерыгы
Кызыл Мишә авылы	17 нче скважина	№9	30	30	223	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Кызыл Мишә бистәсендә «Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖнең 9 нчы җир асты байлыклары кишәрлегендә су алу зонасын санитар саклауны оештыру проектын раслау турында 2017 елның 18 мартындагы 306-п номерлы боерыгы
Сабай авылы	23 нче җир	№23	30	30	152	Татарстан Республикасы Саба

Торак пункт	Су алу җайланмасы исеме	Кишәрлек җир асты байлыклары	Санитария саклау зонасы пояслары, м			ЗСО күләмен билгеләү нигезе
			1 пояс	2 пояс	3 пояс	
	асты байлыклары кишәрлегендә су алу					муниципаль районының Сабай авылында «Шәмәрдән КҖП ТКХ» ААҖнең 23 нче җир асты байлыклары кишәрлегендә су алу зонасын санитар саклауны оештыру проектын раслау турында 2017 елның 17 февралендәге 214-п номерлы боерыгы
Көек авылы	«Көек» ҖЧҖ чишмәсе	-	50	Проект буенча проект	Проект буенча проект	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Көек бистәсе янындагы "Көек" ҖЧҖнең эчә торган су һәм хуҗалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганагын (чишмәсен) санитар саклау зонасы проектын раслау турында 2017 елның 21 декабрендәге 1542 номерлы боерыгы

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, Тимершык авыл җирлеге территориясенә Байлар Сабасы ш.т.б.нең су алу санитар саклау зонасының 3 пояс участогы керә. Зурлыгы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Байлар Сабасы бистәсендә эчәргә яраклы һәм хуҗалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганагының санитар саклау зоналары проектын раслау турында 2015 елның 9 февралендәге 697 номерлы боерыгы белән билгеләнгән

Су белән тәэмин итү чыганакларының санитар саклау зоналары (чишмәләр) булмаган чыганаклары өчен таләпләр «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары " СанПин 2.1.4.1110-02 билгели, аның нигезендә эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының беренче поясы 50 м күләмендә кабул ителде.

Һәр өч поясның һәркайсында махсус режим билгеләнә һәм суның сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә (3.5.2 нче таблица).

3.5.2 нче таблица

Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарын файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
Су белән тәэмин	**I пояс чикләрендә югары көпшәле агачлар утырту** рөхсәт ителми, суүткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм	СанПиН 2.1.4.1110-02

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
итүнең җир асты чыганаклары	киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торба үткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми. Биналар, икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, ЗСОның 1 нче поясыннан читтә урнашкан агынты суларны якын көнкүреш яки җитештерү канализациясе системасына яки җирле чистарту корылмалары станцияләренә агыза торган канализация белән җиһазландырылырга тиеш **Санитария саклау зоналарының 2 нче һәм 3 нче пояслары чикләрендә түбәндәгеләр тыела:** - туфрак катламын бозуга бәйле яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш (Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең ТО белән мәҗбүри килештерелгән очракта башкарыла); - файдаланылган суларны җир асты горизонтларына күчерү һәм каты калдыкларны җир асты катламнарына күчерү, җир асты байлыкларын эшкәртү; - җир асты суларының химик пычрануы куркынычын тәэмин итә торган ягулык-майлау складларын, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, промсток тупланмалары, шламосаклагычлар һәм башка объектларны урнаштыру. Мондый объектларны урнаштыру санитар саклау зонасының 3 нче поясы чикләрендә сакланган җир асты суларын файдаланганда гына рөхсәт ителә, шул чакта Роспотребнадзор органнарының геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән санитар-эпидемиологик нәтиҗә булганда, су горизонтын пычранудан саклау буенча махсус чаралар башкарылган очракта гына рөхсәт ителә. Шулай ук II пояс чикләрендә түбәндәгеләр тыела: - зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм җир асты суларының микроб пычрануына бәйле башка объектларны урнаштыру; - ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; - төп файдаланудагы урманны кисү.	«су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы сууткәргечләрне санитар саклау зоналары»2002

3.6. Урманнар

Тимершык авыл җирлеге территориясендә бер категорияле урманнар – саклагыч (эрозиягә каршы) урманнар бүлеп бирелгән

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау,су саклау, саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрне саклау максатларында, аларны саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдаланып үзләштерелергә тиеш.

Аларны куллану, саклау, яклау, яңадан җитештерү үзенчәлекләре 3.6.1 нче таблицада күрсәтелгән.

3.6.1 нче таблица

Урман фонды җирләреннән файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Саклаучы урманнарда аларның максатчан билгеләнеше һәм файдалы функцияләре белән ярашмый торган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.		РФнең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы
Кыйммәтле урманнар	Кыйммәтле урманнарда урман утыртмаларын тоташ кисү тыела, моңа түбәндәгеләр керми: – Сайлап алу кисүләре үзләренең мохит барлыкка китерүче, су саклау, санитария-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен югалткан урман утыртмаларын саклагыч урманнарның һәм алар башкарган файдалы функцияләрнең максатчан билгеләнешен саклап калуны тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итмәгән очраклар; – урман инфраструктурасын төзүгә бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү җир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар ятмаларын эшкәртү, сусаклагычлардан һәм башка ясалма су объектларыннан файдалану, шулай ук гидротехник корылмалардан, елга портларыннан, причаллардан файдалану; электр тапшыру линияләреннән, элемтә, юллар, торбаүткәргечләр һәм башка линия объектларыннан, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлеше булган корылмалардан файдалану максатларында Россия Федерациясе законнары нигезендә тыелмаган яисә чикләнмәгән очраклар. Кыйммәтле урманнарда, линия объектларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын урнаштыру тыела.	РФнең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы

3.7. Табигый чикләүләр зоналары

Тимершык авыл җирлеге территориясендә су басу һәм эрозия процессларына дучар булган территорияләр бүлеп бирелә.

Мондый территорияләрдән файдалану регламенты СП 116.13330.2012 "Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан саклау" белән җайлана. Төп нигезләмәләр» (3.7.1 нче таблица).

3.7.1 нче таблица

Табигый чикләүләр зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән файдалануны җайга сала торган норматив документлар
Эрозия процесслары зоналары	Эрозион процессларга бәйле зоналарда биналар проектлаганда һәм төзегәндә төзелеш территориясен инженерлык саклавы күздә тотыла. Эрозия процессларын үстерүдә мониторинг тикшеренүләре үткәрү, күзәтү челтәрен киңәйтү, эрозиядән авышлыкларны яклау буенча чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру зарур.	Кагыйдәләр җыелмасы 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003. Территорияләр, биналар һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер саклау. Төп нигезләмәләр" (РФ Төбәк үсеше министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге боерыгы

		белән расланган). N274)

3.8. Аэродром яны территорияләре

Россия Федерациясе Һава кодексы нигезендә аэродромнардан Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән федераль башкарма хакимият органы карары белән җир кишәрлекләреннән һәм аларда урнашкан күчемсез милек объектларыннан файдалануның тиешле чикләүләре булган аэродром территорияләре билгеләнә.

Тимершык авыл җирлеге чикләренә иң якын «Балтач» аэропорты (Балтач муниципаль районы) 29,5 км ераклыкта урнашкан. Аэропортның балансы булып "ТР Үзәк аэроклубы РОСТО" АНО тора. Бүгенге көндә "Балтач" аэропортының аэродромга якын территориясе ачыкланмаган.

3.9. Файдалы казылмалар ятмалары

Авыл җирлеге территориясенең төньяк-көнчыгыш өлешендә «Таш» ҖЧҖ файдалануына бирелгән көек известь ятмаларының тау токымнары бүлеп бирелгән.

Тау биләмәләренең чикләре ТАТ САБ 01261 ТР лицензияләре нигезендә файдаланугa бирелгән лицензия участоклары чикләре белән туры килә 01.09.2037 елга кадәр (кадастр номеры 16:35:170901:113), ТАТ САБ 758 01.07.2032 елга кадәр (кадастр номеры 16:35:170901:118).

«Көек» ятмасында карбонат токымнары табуга лицензия бирелгән, моннан тыш, «Байлар Сабасы» ГОК» ҖЧҖ[25].

«Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-I номерлы Россия Федерациясе Законының 7 статьясы нигезендә файдалы казылмалар чыгару, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү, аеруча саклана торган геологик объектлар төзү өчен җир асты байлыкларыннан файдаланучыга лицензия нигезендә, шулай ук минераль чималны эзләү һәм чыгару турындагы килешү нигезендә кулланучыга җир асты байлыклары кишәрлеге тау токымы - җир асты байлыкларының геометрлаштырылган блогы рәвешендә бирелә. Тау бүленүе алган җир асты байлыкларыннан файдаланучы лицензия нигезендә аның чикләрендә җир асты байлыкларыннан файдалануны гамәлгә ашыру хокукына ия. Тау бүленүе чикләрендә җир асты байлыкларыннан файдалану

[25] 01584 САБ ТЭ лицензиясе («Байлар Сабасы» ГОК (ИНН 1635009520) җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенә, «Көек»ятмасында карбонат токымнарын чыгару максатчан билгеләнештә һәм эш төрләре белән бирелгән. Җир асты байлыклары кишәрлеге Татарстан Республикасы Саба муниципаль районындагы Көек авылыннан 1,5 км көнчыгыштарак, Мишә елгасының сул ярында урнашкан. Лицензиянең гамәлдә булу вакыты: 2023 елның 01 июненә кадәр).

белән бәйле теләсә нинди эшчәнлек ул бирелгән җир асты байлыкларыннан файдаланучы ризалыгы белән генә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

"Җир асты байлыклары турында" 1992 елның 21 февралендәге 2395-I номерлы Россия Федерациясе Канунының статьясы нигезендә җир асты байлыкларыннан файдаланучы үзенә бирелгән тау катламы чикләрендә файдалы казылмалар ятмаларын төзүне чикләргә хокуклы. Кулланучы җир асты байлыкларыннан файдалануга бәйле эшләрне имин алып бару өчен җавап бирә; җир асты байлыкларын, атмосфера һавасын, җирләрне, урманнарны, су объектларын, җир асты байлыкларыннан файдалануга бәйле эшләрнең зарарлы йогынтысыннан биналарны һәм корылмаларны саклау шартларын регламентлаучы билгеләнгән тәртиптә расланган стандартларны үтәү; шулай ук җир кишәрлекләрен һәм җир асты байлыкларыннан файдаланганда бозылган башка табигать объектларын алга таба куллану өчен яраклы хәлгә китерү өчен җавап бирә.

«Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-I номерлы Россия Федерациясе Законының 25 статьясы нигезендә файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарын төзү, шулай ук җир асты корылмалары урнашкан урыннарда җир асты байлыкларының дәүләт фонды яисә аның территориаль органнары һәм дәүләт тау күзәтчелеге органнары рөхсәте белән бары тик файдалы казылмалар чыгару мөмкинлеге яисә төзелешнең икътисадый максатчанлыгы исбатлану шарты белән генә рөхсәт ителә.

4. Экологик вәзгыятьне оптимальләштерү чаралары

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге стратегик максатлар - экологик хәлне савыктыру һәм халыкның һәм территорияләрнең экологик иминлеген тәэмин итү, табигать экосистемаларын саклау һәм торгызу, табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү.

Тимершык авыл җирлегенең генераль планында территорияне экологик яктан тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнде, аларны гамәлгә ашыру өчен табигатьне саклау чаралары эшләнде, анда түбәндәгеләр керә:

- территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру;
- һава бассейнын саклау;
- су ресурсларын саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану;
- җир фондын саклау;
- калдыклар белән эш итү системасын үстерү;
- территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;
- физик йогынты ясаудан яклау;
- территориянең табигый-экологик каркасын булдыру;
- хайваннар дөньясын саклау;
- халыкның медицина-экология иминлеген тәэмин итү.

Генераль план чаралары түбәндәге таләпләр нигезендә эшләнгән:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы;
- Россия Федерациясе Җир кодексы;
- Россия Федерациясе Су кодексы;
- «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон;
- «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең башка норматив-хокукый актлары;
- «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең башка норматив-хокукый актлары
- «Махсус сакланылучы табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон һ.б.

Генераль планның тәкъдимнәре урман фонды җирләренең чикләрен үзгәртүне күздә тотмый. Авыл җирлеге территориясендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга кертү, эксплуатацияләү, консервацияләү һәм бетерү, сәнәгать предприятиеләрендә «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 28.1 статьясы таләпләре нигезендә иң яхшы технологияләрне гамәлгә кертүне исәпкә алып, әйләнә-тирә мохит өлкәсендә гамәлдәге законнар нормаларын һәм таләпләрен үтәп гамәлгә ашырылырга тиеш.

Моннан тыш, объектларны проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатацияләгәндә «яшел стандартлар» критерийларын ГОСТ Р 54964-2012 таләпләре нигезендә үтәү зарур. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр ".

4.1. Объектларны урнаштыруны һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыруны оптимальләштерү чаралары

Тимершык авыл җирлегенең генераль планы нигезендә конфликтларны экологик чикләүләр зоналарында хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде (4.1.1 нче таблица).

Иң зур техноген йөкләнешне кичерә торган мәйданнарны үзгәртеп кору әйләнә-тирә мохит компонентларына йогынтыны киметергә һәм бу Территорияләрне экологик яктан тернәкләндерергә мөмкинлек бирәчәк.

4.1.1 нче таблица

Объектларны урнаштыруны оптимальләштерү һәм территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру чаралары исемлеге

Объектның атамасы	СЗЗ күләме (м)	Чараларның тәкъдим ителә торган вариантлары	Искәрмә
Эре мөгезле терлекләр фермасы «Көек» ҖЧҖ (Көек ав.)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
Эре мөгезле терлекләр фермасы «Саба» ҖЧҖ (Кызыл Мишә авылы)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	Җитештерүне оптимальләштерү бары тик санитар-яклау зонасын кыскарту (күчерү) буенча әлеге объект чикләрендә булган биотермик чокырны кыскарту чараларын уздырганнан соң гына мөмкин.
«Саба» ҖЧҖ МТП (Кызыл Мишә авылы)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан көнбатышка таба)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
«Саба» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершик авылыннан көнчыгышка таба)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
«Саба» ҖЧҖ МТП (Тимершык авылы)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
Ындыр табагы (Тимершык авылы)	50	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
Автоюгыч	50	Объектның санитар-саклау зонасын	-

Объектның атамасы	СЗЗ күләме (м)	Чараларның тәкъдим ителә торган вариантлары	Искәрмә
(Тимершык авылы)		торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	
Терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиеләре (Мингәр авылы)	300	Объектның санитар-саклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында җитештерүне оптимальләштерү	-
Тимершык авылы зираты	50	Зиратның 50 метрлы СЗЗда махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру, зиратларның СЗЗда урнашкан торак төзелеше территориясен яңадан эшләтү, физик яктан тузуга карап алга таба махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру	-
Көек авылы зираты	50	Зиратның 50 метрлы СЗЗда махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру, зиратларның СЗЗда урнашкан торак төзелеше территориясен яңадан эшләтү, физик яктан тузуга карап алга таба махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру	-
Сабай авылы зираты	50	Зиратның 50 метрлы СЗЗда махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру, зиратларның СЗЗда урнашкан торак төзелеше территориясен яңадан эшләтү, физик яктан тузуга карап алга таба махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру	-
«Байлар Сабасы ш.т.б.» МО ТКО полигоны	1000	-	Карарга. «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы»ның Генераль планы
«Байлар Сабасы ш.т.б.» МБ Беккари чокыры	500	-	Карарга. «Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы»ның Генераль планы
«Казан-Шәмәрдән»-Көек» автомобиль юлы	50	Көек авылы территориясе буенча уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	-
«Тимершык - Кызыл Мишә» автомобиль юлы	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	-
«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» автомобиль юлы	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	-
«Тимершык-Олы Шыңар» автомобиль юлы	50	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	-

Генераль план белән объектларның санитар-саклау зоналарының проект чикләре регламентланган. Санитар-саклау зонасы яки аның нинди дә булса өлеше объектның резерв территориясе буларак карала алмый һәм җитештерү яки торак территориясен киңәйтү өчен, тиешле санитар-саклау зонасы чикләренә тиешле төзәтмәләр кертмичә файдаланыла алмый.

Җирлек территориясендә проектлана торган объектларны урнаштырганда табигатьне саклау законнары таләпләренә һәм санитария нормаларына туры килми торган участокларны формалаштыруны, шул исәптән «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» СанПиН 2.2.1/2.1.1-03 П таләпләренә, шул исәптән торак пунктларның чикләрен билгеләү чараларын гамәлгә ашырганда да, булдырмаска кирәк.

Табигатьне саклау чараларын уздырганчы Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы тарафыннан санитар-яклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү зарурлыгы каралган, анда түбәндәгеләр керә:

халыкны ирекле экологик иминиятләштерү;

социаль-икътисадый һәм торак компенсацияләре;

экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максатында халыкны медицина тикшерүе;

балаларны медик-экологик тернәкләндерү;

атмосфераның пычрануы торышын күзәтү.

4.2. Атмосфера һавасын саклау гамәлләре

Архитектур-планлаштыру чаралары**:**

Җилнең көньяк-көнбатыш юнәлешен исәпкә алып, санитария-гигиена һәм экология таләпләрен исәпкә алып, яңа төзелеш объектларын дөрес урнаштыру;

«Таш» ҖЧҖнең яңа известьташ карьерын һәм вак таш җитештерү предприятиеләрен, 300 м күләмендә санитар-саклау зоналарын оештыруны исәпкә алып (4.1 нче таблица), эксплуатацияләү

санитар-яклау зоналары территорияләрен тузанга, газга чыдам яшел утыртмалар белән мөмкин кадәр яшелләндерү;

Инженерлык-техник чаралар түбәндәгеләрне күздә тота:

автотранспорт чараларын төтен газларындагы пычраткыч матдәләр микъдарын җайга салучы «Евро-5 " экологик стандартына туры китерү;

автотранспортны мотор ягулыгының экологик чиста төрләренә күчерү;

ягулыкның традицион төрләрен кулланучы автотранспорттан чыгарып ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертү.

Җирлек территориясендә «Таш» ҖЧҖнең җитештерү эшчәнлеген гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә түбәндәгеләр кирәк:

«Таш» ҖЧҖенең җитештерү базасында һава бассейнына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирә торган иң яхшы технологияләрне гамәлгә кертү;

бер үк вакытта күкерт оксидлары, азот оксидлары һәм углерод оксидлары чыгаруны киметү буенча чаралар булып торган ягулыкны экономияләү чараларын үткәрү – яндыруның экономик

алымнарын гамәлгә кертү; җылылык югалтуларын киметү; ягулык чыгымын исәпкә алу системасын һәм оештыруны яхшырту;

җитештерү базасы территориясен тузаннан һәм пычрактан вакыт-вакыт чистартып тору һәм көн саен су сибеп тору;

карьер һәм җитештерү базасының җитештерү базасы һәм санитар-яклау зоналары территорияләрен яшелләндерү;

ГОУ эксплуатациясенә дөрес оештыру;

ПДВ проектларында каралган уңайсыз метеошартлар чорына чыгарып ташлауларны киметү чараларын үтәү.

Оештыру-административ чаралар түбәндәгеләрне үз эченә ала**:**

стационар һәм күчмә һава бассейнының пычрану чыганакларын тулысынча инвентаризацияләүне үткәр ;

пычратучыларның эш итү зонасында һәм аларның санитар-яклау зоналарында, шулай ук торак һәм рекреация зоналарында атмосфера торышын мониторинглау;

автомобиль юлларын капиталь төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә аз тузган юл өслекләреннән файдалану;

предприятиеләрдә чыгарып ташлауларны һәм лаборатор тикшеренүләрне тарату буенча исәп-хисаплар үткәреп санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметүне нигезләүгә юнәлтелгән проект экология документациясен эшләү.

Тимершык авыл җирлегенең һава бассейнын саклау буенча чаралар үткәрү халыкның яшәү һәм ял итүе өчен уңай шартлар тудыруга, шулай ук экологик чиста территорияләрдә авыл хуҗалыгы эшчәнлеген алып баруга ярдәм итәчәк.

4.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары

Су объектларыннан интенсив файдалану нәтиҗәсендә суның сыйфаты начарая гына түгел, бәлки су балансының состав өлешләре нисбәте, сулыкларның һәм сулыкларның гидрологик режимы үзгәрә.

Шуңа бәйле рәвештә җирлекнең Генераль планы җир өсте суларын һәм җир асты суларын саклау буенча инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү тәкъдим ителә.

Су ресурсларын саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану буенча инженер-техник чаралар түбәндәгеләрне үз эченә ала:

төзелә торган, урнаштырыла һәм реконструкцияләнә торган барлык җирлек объектларын су объектларын һәм җир асты суларын пычранудан, чүпләнүдән һәм суларны пычратудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән, 03.06.2006 74-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Су кодексы һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар таләпләре нигезендә, җиһазландыру максатка ярашлы;

Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган барлык объектларны су

объектларын пычратудан, корылудан һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган корылмалар белән тәэмин итү;

җирлекнең торак пунктларында яңа суүткәргеч һәм канализация челтәрләрен реконструкцияләү һәм төзү;

җитештерү һәм авыл хуҗалыгы объектлары территорияләрендә җитештерү канализациясе һәм локаль чистарту корылмалары төзү;

җирлекнең терлекчелек комплексларыннан җитештерү һәм яңгыр суларын агызу өчен локаль чистарту корылмаларын проектлау һәм төзү;

өслек агымын оештыру;

эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен кулланыла торган җир асты суларының сыйфаты барлык күрсәткечләр буенча да гигиена нормативлары таләпләренә туры килмәвенә бәйле рәвештә, аның сыйфатын, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, үзгәртү чараларын карарга кирәк;

Кече Мишә елгасына чистартылган агымнарны шактый киметү яки ташлауны булдырмау максатыннан, чистартылган агынтыларны төрле технологик процессларда яки территориягә су сибүдә икенчел куллану;

һәр объектта яисә төркем объектларда (социаль-мәдәни көнкүреш, җитештерү секторы, торак секторы) югары герметик септиклар кертү, аннары агынтыларны авыл җирлеге чикләреннән чистарту корылмаларына чыгару;

күрсәтелгән зоналарда урнаштырыла торган объектлар өчен территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналардан файдалану регламентларын үтәү, шул исәптән:

- ✓ кадастр номеры 16:35:170806:12 булган җир кишәрлегендә урнашкан яр буе полосаларына, яр буе яклау полосаларына, су объектларының су саклау зоналарына керә торган рекреация билгеләнешендәге зоналар өчен,
- ✓ кадастр номеры 16:35:170601:38 булган җир кишәрлегендә урнашкан эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганагының санитар саклау зонасының өченче поясындагы рекреация билгеләнешендәге зоналар

Оештыру-административ **чаралар сыйфатында** түбәндәге чараларны үткәрү тәкъдим ителә:

Халыкны су алу скважиналарыннан һәм корылмаларыннан, беренче чиратта, санитар-яклау зоналарында урнашкан җитештерү объектларыннан, су белән тәэмин итүгә бирелә торган суның сыйфатына лаборатор контроль оештыру, Су сыйфаты санитария-гигиена таләпләренә туры килмәгән очракта, скважиналарны ликвидацияләү тампонажын үткәрү яки әлеге суны техник максатларда файдалану;

Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек милкендә булган бүтән су объектлары яки башка су объектлары белән буаларның гидрологик режимын һәм гидравлик элемтәсе булуын (булмау) исәпкә алып, су объектларын өйрәнү һәм яр линияләрен, су объектларының (буаларның) чикләрен билгеләү

су объектларыннан рациональ файдалану, төзекләндерү;

авыл җирлегенең барлык су кулланучыларын инвентаризацияләү;

су белән тәэмин итүнең гамәлдәге челтәрләренең техник торышын мониторинглау челтәрләре, шулай ук өске су объектларының гидромониторингы челтәрләре;

чишмәләрне тикшерү һәм төзекләндерү;

су саклау зоналары, яр буе саклау һәм яр буе полосалары, шулай ук эчәр су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары чикләрен, алга таба аларда билгеләнгән режимнарны үтәү белән билгеләү;

Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау буенча су хуҗалыгы чараларын һәм чараларны гамәлгә ашыру;

торак пунктлар чикләрендә рәсми рәвештә су объектлары булмаган сулыкларны ачыклау һәм мондый сулыклар урнашкан җир участокларын формалаштыру, аларны ызанлауны һәм кадастр исәбенә куюны тәэмин итү[26].

4.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары

Тимершык авыл җирлеге территориясен җир фондын саклау һәм инженерлык яклавы өлкәсендә түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

яңгыр, кар сулары һәм җилнең туфракны җимерә торган агынтысын киметүгә юнәлдерелгән эрозиягә каршы чаралар үткәрү;

өслек агынтысын оештыру ;

РФ Су кодексы нигезендә билгеләнгән яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыруга юл куймау (27 ст.).

чокырларны төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен башкару;

чокыр яны полосасын читләштерүне саклау;

төзелеш барышында бозылган җирләрне рекультивацияләү;

үз ресурсларын эшләп чыгарган руда булмаган файдалы казылма карьерларын рекультивацияләү, һәм гамәлдәге карьерларны эшләп чыгарган саен рекультивацияләү.

Оештыру-административ **чаралар сыйфатында проектлана торган төзелешнең эш проектларын эшләү** стадиясендә мәйданчыкларның геологик-литологик төзелешен һәм куркыныч табигать процесслары булуны төгәлләштерү максатыннан һәр конкрет очракта комплекслы инженер эзләнүләре уздыру тәкъдим ителә.

---

[26] 1.2.2. пунктын башкару нигезендә Татарстан Республикасында коррупциягә каршы көрәш буенча эшне координацияләү комиссиясе рәисе Р. Н. Миңнеханов тарафыннан расланган 2015 елның 30 ноябрендәге ПР-355 номерлы Татарстан Республикасында коррупциягә каршы тору буенча эшне координацияләү комиссиясе утырышы протоколы (10.11.2015),

Проектлы объектлар су басу һәм су басу зоналарында урнаштырылган очракта, махсус яклау чаралары уздыру таләп ителә (Су кодексының 67.1 ст.1 п., 2 п.).

Инженерлык тикшеренүләре Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Проект документларын әзерләү, капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү өчен инженерлык эзләнүләре турында» 2006 елның 19 гыйнварындагы 20 номерлы карары таләпләре нигезендә эшләнергә тиеш.

Инженерлык тикшеренүләре нәтиҗәләре дәүләт экспертизасы узарга тиеш, аның предметы аларның туры килүен бәяләү, шул исәптән экологик таләпләргә дә.

Проектлы объектлар, Татарстан Республикасының Саба муниципаль районы өчен комплекслы якын килүне исәпкә алып, тулысынча инженерлык инфраструктурасы белән тәэмин ителергә тиеш.

4.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары

Җитештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратуны киметү чаралары Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә тәкъдим ителде һәм үз эченә түбәндәгеләрне ала:

- Казан икътисадый зонасында калдыклар белән идарә итү проектын тиражлау[27];
- Барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны, сәнәгать калдыкларының бер өлешен Байлар Сабасы ш.т.б.нең проектлана торган чүп-чар төяү станциясе аша Казан шәһәрендәге «Восточный» муниципальара полигонына утильләштерү (калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән;
- барлык торак пунктларда калдыклар җыю өчен су үткәрми торган контейнерлар куеп, каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру[28];
- изоляцияләүче катламны тутыру өчен ТКК полигонына урам сметасын һәм төзелеш чүп-чарын алып ташлау;
- территорияне планлы-даими санитар чистарту;
- чүп-чарны дифференциацияләнгән җыюны һәм алып ташлауны оештыру.

Терлекчелек калдыклары **белән эш итү өлкәсендә** Генераль план белән Тимершык янында ябык типтагы тирессаклагыч төзү һәм киләчәктә мөгезле

[27] Чара ТР Икътисад министрлыгының 2019 елның 16 октябрендәге 01-43/6467 номерлы хаты нигезендә өстәлде.
[28] Калдыкларны урнаштыруга карата «Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль законның 12 маддәсе таләпләрен үтәү максатларында.

эре терлек фермаларының терлекчелек калдыкларын әлеге тирес саклау урынына чыгаруны оештыру тәкъдим ителә.

Шулай ук өстәмә рәвештә түбәндәгеләр кирәк:

- терлекчелек калдыкларын утильләштерү өчен фермаларны биогаз җайланмалары белән җиһазлау;
- тиресне гигиеник һәм экологик чиста ашламаларга һәм/яки ягулыкка эшкәртү буенча алдынгы технологияләр кертү, шул ук вакытта эшкәртелмәгән тиресне кырларга чыгаруны булдырмаска тиеш.

Тирес саклау урыны төзелгәнче, тирес өю өчен вакытлыча урыннар кирәк.

Биологик калдыклар белән эш **итү өлкәсендә түбәндәгеләр** тәкъдим ителә:

мобиль инсинераторларны биологик калдыкларны утильләштерү өчен куллану;

аз катлы төзелешләрне проектлаганда, авыл хуҗалыгы продукциясен үстерү өчен җир кишәрлекләрен куллануны күздә тоткан вакытта, туфрак катламын, анда агулы матдәләр һәм кушылмалар булу, шулай ук аннан соң дезактивация, реабилитация һ. б. булган радиоактивлыкны тикшерү буенча чаралар үткәрергә кирәк. Югары дәрәҗәдә пычранган участокларны яшел фонд объектларын төзү белән консервациягә чыгарырга кирәк. Туфрак капламының теркәлгән яисә потенциаль пычрануы булган зоналарда торак төзелешенә һәм мәктәпкәчә һәм мәктәп учреждениеләрен төзүгә кишәрлекләрне туфракның экологик иминлеге турында бәяләмәдә яисә аны рекультивацияләү буенча программалар булганда гына читләштерергә.

4.6. Физик факторлардан яклау чаралары

Халыкны физик факторлардан яклау буенча җирле әһәмияттәге төп чаралар булып шау-шу йогынтысыннан саклау чаралары тора.

Тимершык, Көек авылы торак төзелешен тискәре шау-шу йогынтысыннан яклау максатыннан, «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Казан-Шәмәрдән» юллары участогында шау-шуны саклый торган чаралар үткәрергә кирәк.

төзелешләрдән азат булган территорияләрдә шау-шудан саклый торган полосалар булдыру;

акустик экраннар урнаштыру;

Тәрәзәләрнең тавыш изоляциясе.

Норматив таләпләр нигезендә генераль план тарафыннан электр магнит нурланышы чыганакларының йогынтысын киметү буенча түбәндәге чаралар каралган:

гамәлдәге торак төзелеше янында урнашкан электр магнит нурланышы чыганакларын инвентаризацияләү һәм комплекслы тикшерү уздыру;

электр линияләре буйлап саклау зоналарын оештыру һәм үтәү.

Төзелеш һәм инженерлык эшләрен үткәрү технологиясе белән радиоактив материаллар куллану каралмаганга күрә, радиацион хәлне үзгәртү өчен сәбәпләр күтелми.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфатының нормалаштырылган күрсәткечләре булган башка объектлар төзү өчен кишәрлекләр сайлаганда инженер-экологик тикшеренүләр кысаларында күздә тотыла торган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

4.7. Табигать-экология каркасы системасын формалаштыру

Тимершык авыл җирлеге территориясендә табигый-экологик каркас системасын формалаштыру, аның өзлексезлеген тәэмин итү, яшелләндерү объектларының территориаль һәм сыйфатлы үсеше тәкъдим ителә.

СП 42.13330.2016 таләпләрен үтәү максатыннан, Авыл җирлегенең генераль планы нигезендә җир сөрү җирләре белән әйләндереп алынган торак пунктлар тирәсендә урман-болын пояслары оештыру һәм инде булган яшел утыртмаларны Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә тулысынча саклап калу тәкъдим ителә.

Урман-болын пояслары һаваны тузаннан чистартырга, газ хәлендәге токсикантларны киметүгә, тавыш дәрәҗәсен киметүгә, эшкәртелгән кырларның химик тәэсир итү чараларын киметүгә ярдәм итә, шулай ук җил режимын, микроклиматны үзгәртүдә, кар суларын көйләүдә һәм чистартуда, өске агымны туфрак эче горизонтына күчерүдә, территориянең дымлылык режимын үзгәртүдә, сулыкларны эвтрофикацияләүне булдырмауда, туфрак өслеген механик рәвештә җимерүдә зур роль уйный.

Урман-болын поясын оештыру авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең категориясен башка категорияләренә үзгәртүне таләп итми.

Шулай ук генераль план белән торак пунктларның проект чикләрендә махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру каралган.

«Таш» ҖЧҖенең гамәлдә булмаган карьеры территориясе рекультивацияләнергә (әзерлекле рекультивация проекты нигезендә) һәм авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләргә кайтарылырга тиеш.

Гамәлгә яраксыз калган карьерлар махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыруга тәкъдим ителә: карьерлардан алга таба функциональ файдалану тиешле рекультивация проектларында күрсәтелгән җирләрнең баланс тотучылары тарафыннан хәл ителәчәк.

Тулаем алганда, Тимершык авыл җирлегенең Генераль планы чараларын гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы артыр дип көтелә (ТЭПны карагыз).

Әлеге чаралар экологик куркынычсызлыкка ирешүгә һәм җирлекнең инвестицион җәлеп итүчәнлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Яшелләндерү эшләрен башкарганда, туфрак-климат шартларына җайлашкан утыртмаларның җирле токымнарын кулланырга тәкъдим ителә. Ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта әйләнә-тирә мохитне пычратуга да бирешми.

4.8. Хайваннар дөньясын яклау чаралары

Торак пунктларны, предприятиеләрне, корылмаларны һәм башка объектларны урнаштырганда, проектлаганда, төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә хайваннар дөньясын саклау өлкәсендәге норматив-хокукый актлар таләпләре нигезендә хайваннар дөньясы объектларының яшәү тирәлеген һәм аларның үрчү шартларын, симертү, ял итү һәм миграция юлларын саклау, шулай ук территорияләрнең һәм акваторияләрнең саклык участокларының кагылгысызлыгын тәэмин итү чаралары каралырга тиеш.

4.9. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү

Әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары территориянең санитар-эпидемиологик торышын яхшыртуга һәм халыкның сәламәтлеген яхшыртуга юнәлдерелгән, шул исәптән:

объектларның санитар-яклау зоналарын оештыру һәм яшелләндерү,

хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү максатларында кулланыла торган суларның сыйфатын тикшереп тору;

әйләнә-тирә мохит торышына экологик мониторинг системасын оештыру;

авыл җирлегенең торак пунктлары территорияләренең өске агымын оештыру һәм чистарту;

шау-шу һәм вибросаклагыч чаралар комплексын, ЭМИдан яклау чараларын үткәрү;

территорияне планлы-даими санитар чистарту;

табигать-экология каркасын оештыру.

4.10. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру (проект тәкъдиме)

Генераль план белән территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар билгеләнде, алар 4.10.1 нче таблицада күрсәтелгән һәм тиешле схемада чагылдырылган. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган зоналардан файдалану режимын 3 бүлектә карагыз.

4.10.1 нче таблица

Тимершык авыл җирлегендә санитар-яклау зоналары, санитар өзеклекләр һәм саклау зоналары күләмнәре турында мәгълүматлар (проект тәкъдиме)

Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона	Норматив документ	Искәрмә
Санитар-саклау зоналары һәм санитар аермалар			
«Байлар Сабасы ш.т.б.» МО ТКО полигоны	1000	-	«Байлар Сабасы ш.т.б.» МБ Генераль планы материаллары нигезендә
«Байлар Сабасы ш.т.б.» МБ Беккари чокыры	500	-	«Байлар Сабасы ш.т.б.» МБ Генераль планы материаллары нигезендә
«Көек» ҖЧҖ эре мөгезле терлекләр фермасы (Көек авылы)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар

Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона	Норматив документ	Искәрмә
		нәтиҗәләре буенча	үткәрелгәннән соң
«Саба» ҖЧҖ МТП (Кызыл Мишә авылы)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан көнбатышка таба)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
«Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан төньяктарак)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
«Саба» ҖЧҖ МТП (Тимершык авылыннан төньяк-көнчыгышка таба)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
Авыл хуҗалыгының катнаш предприятиесе (терлекчелек белән бергә үсемлекчелек)	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
Ындыр табагы	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
Автоюгыч	торак төзелеше чигенә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны нигезләү проектын эшләү нәтиҗәләре буенча	Җитештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткәрелгәннән соң
Биктимеров Л.Ш. КФХның эре мөгезле терлекләр фермасы (Тимершык авылыннан көнбатышка таба)	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	
Авыл зиратлары	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	
Вәлиев А.И. КФХның сарык фермасы (Тимершык авылыннан көнчыгышка таба)	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	
«Таш» ҖЧҖнең известьташ карьеры	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	
«Таш» ҖЧҖ вак таш җитештерү	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	
Ябык типтагы тирес саклау урыны	500	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	Яңа төзелеш
«Байлар Сабасын көнбатыш яктан әйләнеп узу» автомобиль юлы	100	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)	
«Казан-Шәмәрдән» автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан	

Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона	Норматив документ	Искәрмә
		Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)	
"Мингәр авылына килү" автомобиль юлы	50	ТР шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән)	
«Казан-Шәмәрдән»-Көек» автомобиль юлы	25 м - шау-шу саклагыч чаралар үткәрү кисемтәләрендә, 50 м - башка участокларда	Көек авылы территориясеннән үтә торган автомобиль юлы кисемтәсендә шау-шу саклагыч чаралар үткәрү	
«Тимершык - Кызыл Мишә» автомобиль юлы	25 м - шау-шу саклагыч чаралар үткәрү кисемтәләрендә, 50 м - башка участокларда	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	
«Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» автомобиль юлы	25 м - шау-шу саклагыч чаралар үткәрү кисемтәләрендә, 50 м - башка участокларда	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	
«Тимершык-Олы Шыңар» автомобиль юлы	25 м - шау-шу саклагыч чаралар үткәрү кисемтәләрендә, 50 м - башка участокларда	Тимершык авылы территориясеннән уза торган автомобиль юлы киселешендә тавыш саклау чаралары үткәрү	

Кушымталар

1 нче кушымта. Саба муниципаль районының Тимершык авыл җирлегендә гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге

Объектларның аталышы	Чара төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1 чират	хисап срогы	
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында «Көек» ҖЧҖ (Көек авылы) эре мөгезле терлекләр фермасының җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында «Саба» ҖЧҖ (Кызыл Мишә авылы) эре мөгезле терлекләр фермасының җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		Җитештерүне оптимальләштерү бары тик санитар-яклау зонасын кыскарту (күчерү) буенча әлеге объект чикләрендә булган биотермик чокырны кыскарту чараларын уздырганнан соң гына мөмкин.
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында «Саба» ҖЧҖ МТП (Кзыл-Меш авылы) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максатында «Саба» ҖЧҖнең эре мөгезле терлекләр фермасының (Тимершык авылыннан көнбатышка таба) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максатында «Саба» ҖЧҖенең эре мөгезле терлекләр фермасының (Тимершык авылыннан көнчыгышка таба) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында «Саба» ҖЧҖ МТПның (Тимершык авылы) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максатында ашлык ындыры (Тимершык авылы) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максатында автоюгыч җитештерүен (Тимершик авылы) оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Объектның санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында терлекчелек белән катнаш үсемлекчелек предприятиесенең (Мингәр авылы) җитештерүен оптимальләштерү	инженер-техник	+		
Ябык типтагы тирес саклагычлар төзү	төзелеш	+		Чара Саба муниципаль районының СТП тарафыннан каралган
«Таш» ҖЧҖнең известьташ карьеры өчен	төзеле	+		

Объектларның аталышы	Чара төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
мәйданчык оештыру	ш			
Автомобиль юлларын санитар өзүдә махсус билгеләнештәге яшелләндерүне булдыру	төзелеш	+		
Көек авылы, Тимершык авылы, Сабай авылы зиратларының санитар-яклау зоналарында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне булдыру	төзелеш	+		
Җирлекнең торак пунктлары тирәсендә урман-болын пояслары төзү	төзелеш	+		

2 нче кушымта. Җирлекнең биотермик чокырлары турында “Саба РДВБ” ДБУнең 2019 елның 19 декабрендәге 480 номерлы хаты

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
ВЕТЕРИНАРИИ
КАБИНЕТА МИНИСТРОВ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Государственное бюджетное учреждение
«САБИНСКОЕ РАЙОННОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ
ВЕТЕРИНАРНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ»
422060, п.г.т. Богатые Сабы, ул. М.Джалиля, 2
Тел. (843)622-30-93. Факс (843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНИСТРЛАР КАБИНЕТЫНЫҢ
БАШ ВЕТЕРИНАРИЯ
ИДАРӘСЕ
«САБА РАЙОНЫ ДӘҮЛӘТ
ВЕТЕРИНАРИЯ БЕРЛӘШМӘСЕ»
422060, Б.Сабасы ш.т.п., М.Җәлил ур., 2
Тел. (843)622-30-93. Факс (843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

№ 480

от 19 декабря 2019 г.

Информация

Государственное бюджетное учреждение «Сабинское районное государственное ветеринарное объединение» Сабинского муниципального района Республики Татарстан на Ваш запрос № **691-Т** от **19.12.2019**г. сообщает, что на территории Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан:
- Сибиреязвенных скотомогильников, биотермических ям и их санитарно-защитных зон отсутствуют.

Ближайшая биотермическая яма расположена на юго-восточной стороне у границы поселения - яма Беккари поселка городского типа Богатые Сабы (ветеринарно-санитарная карточка №22, кадастровый № 16:35:140303:30) с географическими координатами 56.016067, 50.396134.

Временно исполняющий обязанности
начальника ГБУ «Сабинское РГВО» Хисматов М.М.

3 нче кушымта. Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгының 2019 елның 13 февралендәге 1277/12 номерлы хаты

МИНИСТЕРСТВО ЭКОЛОГИИ И ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Павлюхина ул., 75, г. Казань, 420049

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ ҺӘМ ТАБИГЫЙ БАЙЛЫКЛАР МИНИСТРЛЫГЫ

Павлюхин ур., 75, Казан шәһәре, 420049

Тел.: (843) 267-68-01, факс: (843) 267-68-70, e-mail: eco@tatar.ru, http://eco.tatarstan.ru

13.02.2019 № 1277/12

На № 556-Т от 25.01.2019 г.

Управляющей проектами
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»

А.В. Мелентьевой

ул.Солдатская, д.8, оф.413, г.Казань,
Россия, 420066

В соответствии с Вашим обращением о предоставлении информации, необходимой для подготовки проекта генерального плана Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, Министерство экологии и природных ресурсов Республики Татарстан (далее – Министерство) сообщает следующее.

Государственная услуга по утверждению проектов зон санитарной охраны (далее-ЗСО) водных объектов, используемых для питьевого и хозяйственно-бытового водоснабжения, на территории Республики Татарстан, предоставлялась Министерством на заявочной основе в соответствии с постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 29.02.2012 №177 «О порядке утверждения проектов зон санитарной охраны водных объектов, используемых для питьевого и хозяйственно-бытового водоснабжения, на территории Республики Татарстан» (далее – Постановление).

Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17.12.2018 №1151 «О признании утратившим силу отдельных постановлений Кабинета Министров Республики Татарстан» Постановление признано утратившим силу.

Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 16.01.2019 №9 «О внесении изменений в Положение о Министерстве экологии и природных ресурсов Республики Татарстан», утвержденное постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 06.07.2005 № 325 «Вопросы министерства экологии и природных ресурсов Республики Татарстан» из полномочий Министерства исключено утверждение проектов зон санитарной охраны водных объектов, используемых для питьевого и хозяйственно-бытового водоснабжения, на территории Республики Татарстан.

За период действия постановления по вопросу утверждения проектов ЗСО водных объектов, используемых для питьевого и хозяйственно-бытового водоснабжения в пределах Тимершикского сельского поселения Сабинского

муниципального района Республики Татарстан, Министерством утверждены проекты зон санитарной охраны:

1. Проект организации зон санитарной охраны водозабора на участке недр №23 ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ» в н.п.Сабай Сабинского муниципального района РТ -№214-п от 17.02.2017 г.;

2. Проект организации зон санитарной охраны водозабора на участке недр №9 ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ» в н.п.Кзыл Меша Сабинского муниципального района РТ -№306-п от 18.03.2017 г.;

3. Проект организации зон санитарной охраны водозабора на участке недр №13 ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ» в н.п.Тимершик Сабинского муниципального района РТ -№1180-п от 04.10.2017 г.;

4. Проект зон санитарной охраны источника питьевого водоснабжения (родника «Тау Баш») в н.п.Тимершик Сабинского муниципального района РТ - №1377-п от 30.11.2016 г.;

5. Проект зон санитарной охраны источника питьевого водоснабжения (родника «Салкын Чишма») в н.п.Мингер Сабинского муниципального района РТ - №1388-п от 02.12.2016 г.

Приложение: на 25-ти листах в 1-м экз.

Заместитель министра

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 50DC6D5E2102789DE911A72A93845587
Владелец: Гилязов Тимур Рустамович
Действителен с 07.02.2019 до 07.05.2020

Т.Р. Гилязов

С.А. Шутникова
(843) 267-68-47

4 нче кушымта. Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең (Татарстан) 2019 елның 20 февралендәге 11/3680 номерлы хаты

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА
УПРАВЛЕНИЕ ФЕДЕРАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА ПО РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН (ТАТАРСТАН)

КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ ҺӘМ КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТ
КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ ҺӘМ КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК ИТҮ ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТЕНЕҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ (ТАТАРСТАН) БУЕНЧА ИДАРӘСЕ

(Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (Татарстан))

Большая Красная ул., д. 30, Казань, 420111
Тел.: (843) 238-98-54, факс: (843) 238-79-19
E-mail: org@16.rospotrebnadzor.ru
http://www.16.rospotrebnadzor.ru

Зур Кызыл ур., 30 йорт, Казан, 420111
ОКПО 76294441
ОГРН 1051622021978
ИНН/КПП 1655065057/165501001

20.02.19 № 11/3680

На № ____________ от ________

Управляющей проектами
ООО «Проектная артель
Анжелики Мелентьевой»
А.В. Мелентьевой

420066, г.Казань,
ул.Солдатская, д.8, оф.413

О рассмотрении заявления

Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (далее – Управление), рассмотрев Ваш запрос от 25.01.2019 рег.№557-Т (вх.№2228/11 от 25.01.2019) о предоставлении информации о размерах санитарно-защитных зон и зон санитарной охраны источников питьевого водоснабжения на территории Тимершикского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан, сообщает.

В соответствии с действующим законодательством информирование населения по вопросам санитарно-эпидемиологического благополучия населения осуществляется в порядке, предусмотренном административным регламентом Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по исполнению государственной функции по информированию органов государственной власти Российской Федерации, органов государственной власти субъектов Российской Федерации, органов местного самоуправления и населения о санитарно-эпидемиологической обстановке и о принимаемых мерах по обеспечению санитарно-эпидемиологического благополучия населения (утв. приказом от 19 октября 2007 г. N 656 Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации).

Информация о санитарно-эпидемиологическом благополучии населения отражается в ежегодных государственных докладах «О санитарно-эпидемиологической обстановке в Республике Татарстан», которые находятся в общем доступе на официальном сайте Управления.

Одновременно сообщаем, что сведения о выданных санитарно-эпидемиологических заключениях на проектную документацию (с указанием размеров санитарно-защитных зон и зон санитарной-охраны) находятся в общем доступе в Реестре санитарно-эпидемиологических заключений Роспотребнадзора http://fp.crc.ru/doc/ .

Кроме того, информацию об установленных санитарно-защитных зонах предприятий Вы можете найти в публичной карте кадастрового учета Федеральной службы государственной картографии, реестра и кадастра в открытом доступе.

Информируем Вас, что в соответствии с п.5 Постановления Правительства Российской Федерации от 3 марта 2018 года №222 «Об утверждении Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон» в границах санитарно-защитной зоны не допускается использования земельных участков в целях:

а) размещения жилой застройки, объектов образовательного и медицинского назначения, спортивных сооружений открытого типа, организаций отдыха детей и их оздоровления, зон рекреационного назначения и для ведения дачного хозяйства и садоводства;

б) размещения объектов для производства и хранения лекарственных средств, объектов пищевых отраслей промышленности, оптовых складов продовольственного сырья и пищевой продукции, комплексов водопроводных сооружений для подготовки и хранения питьевой воды, использования земельных участков в целях производства, хранения и переработки сельскохозяйственной продукции, предназначенной для дальнейшего использования в качестве пищевой продукции, если химическое, физическое и (или) биологическое воздействие объекта, в отношении которого установлена санитарно-защитная зона, приведет к нарушению качества и безопасности таких средств, сырья, воды и продукции в соответствии с установленными к ним требованиями.

Заместитель руководителя
Управления Роспотребнадзора
по Республике Татарстан **М.В. Трофимова**

З.А. Шамсутдинова
(843) 272 42 04